SAMANTAPĀSĀDIKĀ

OR

VINAYATTHAKATHA

PART III

සමන්තපාසාදිකා

නාම

විනයට්ඨ කථා

තතියො භාගො

Vol. XLVI

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

SAMANTAPĀSĀDIKĀ

OR

VINAYATTHAKATHA

PART III

සමන්තපාසාදිකා

නාම

විනයට්ඨ කථා

තතියො භාගො

විමලධම්ම හෙවාවිතාරණ
සිරිනාථ කුමාරදස මුනසිහාභිධානෙහි
ද්වීහි මහාසයෙහි

2015

මිල රු: 150/=

ToC

Vol. XLVI.

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST

BHADANTĀCARIYA BUDDHAGHŌSA MAHĀ THERA'S

SAMANTAPĀSĀDIKĀ

OR

VINAYATTHAKATHA

PART III.

REVISED AND EDITED BY

VEN. WELIWITIYE PEMARATANA THERO

of the Tutorial Staff,

Vidyodaya Pirivena.

FINALLY REVISED BY

VEN. PANDIT WELIWITIYE SORATA NAYAKA THERO

Vice-Principal, Vidyodaya Pirivena.

PUBLISHED BY THE TRUSTEES:

WIMALA DHAMMA HEWAVITARNE, ESQ.

AND

SIRINATHA KUMARADASA MOONESINGHE, ESQ.

THE TRIPITAKA PUBLICATION PRESS,

MALIGAKANDA,

COLOMBO, (CEYLON.)

B. E. 2489.

C. E. 1946.

(තිපිටකමුද්දණකෙ පඤ්චචත්තාළීසතිමං පොත්ථකං.)

භදන්තාචරියබුද්ධඝොසමහාථෙරවරවිරචිතා

සමන්තපාසාදිකා

නාම

විනයට්ඨකථා.

තතියො භාගො.

විජ්ජොදය මහාවිජ්ජාලයෙ උපාචරියපදප්පත්තෙන

වැලිවිටියෙ පෙමරතනත්ථෙරපාදෙන

සංසොධිතා.

විජ්ජොදය මහාවිජ්ජාලයෙ උපප්පධානාචරියෙන

පණ්ඩිත සොරතත්ථෙරපාදෙන

ඔසාන සුද්ධිපත්තානි සමොලොකිතානි.

සයිමන් හෙවාවිතාරණ මහාසයාණතොහි

විමලධම්ම හෙවාවිතාරණ සිරිනාථ කුමාරදාස මුනසිංහාදීනෙහි

මහාසයෙහි

තිපිටකමුද්දාලයෙ මුද්දිතා.

බු: ව: 2489.

ක්‍රි: ව: 1916.

තුන්වන මුද්‍රණය : 2015 (250)

Published by

Somawati Hewavitarane Trust,
130,
Rev. Hikkaduwe Sri Sumangala Nahimi Mawatha,
Colombo 10,
Sri Lanka.
Tel : 011 2695012
E-mail : somawatitrust@sltnet.lk
web : www.somawatitrust.com
04 - 03 - 2015

Printed by
Samayawardhana Printers (Pvt) Ltd.
53, Ven. Hikkaduwe Sri Sumangala Nahimi Mawatha,
(Maligakanda Road) Maradana, Colombo 10, Sri Lanka.

ToC

PREFATORY NOTE.

With the publication of the Samantapāsādikā Part 3, the Commentary to the Vinaya Piṭaka, we have great pleasure in placing before the Public the 46th Volume of the Simon Hewavitarne Bequest Series. The editing of this book has been done by the Ven'ble Welivitiye Pemaratane Thero, of the tutorial staff of the Vidyodaya Pirivena, Maligakanda, Colombo, and has been finally revised by the Ven'ble Pandit Welivitiye Sorata Nāyaka Thero, the Vice-Principal of the same Pirivena.

We convey our sincere gratitude to the Ven'ble Theras and it is our intention to bring out, in the course of 1946, the last Part of the Samantapāsādikā with the index which is being edited by the same Ven'ble Theras. This will complete the Commentary to the Vinaya Piṭaka.

We have to record with deep sorrow the passing away of the Ven'ble Luṇupokuṇe Dhammakitti Siri Dhammānanda Nāyaka Thero, (D. Lit) Principal of the Vidyālaṅkāra Pirivena, Peliyagoda, Kelaniya. His demise is an irreparable loss to the Buddhist world in general and in particular to the Buddhists of Ceylon at a time when his services were very necessary. He was one of the greatest supporters of these publications and was one who edited many of the Volumes that have already been published from the inception of this series. The late Ven'ble Luṇupokuṇe Dhammakitti Siri Dhammānanda Nāyaka Thero edited the Manorathapūrani, the Commentary to the Anguttara Nikāya, Parts 1 & 2, and was editing the Papañcasūdanī, the Commentary to the Majjhima Nikāya but was not able to complete the 3rd Part during his life time. This part of the Papancasūdanī, now being edited by Ven'ble Kiriwattuduwe Paññāsāra Nāyaka Thero, Principal of Vidyalankāra Pirivena and Ven'ble Kosgoda Pandita Dhammawansa Thero will also be published this year and will complete the Commentary to the Majjhima Nikāya.

On the 17th January 1946 falls the 33rd anniversary of the death of our dear uncle, the late Mr. Simon Hewavitarne, the Founder of this Bequest. May he attain Nibbana by the great merit gained by his noble work.

W. D. Hewavitarne.
S. K. Moonesinghe.

Tripitaka Publication Office,
Maligakanda, Colombo.
17th January, 1946.

ToC

PUBLISHERS NOTE

The late Mr. SIMON ALEXANDER HEWAVITARANE, who in his life time had begun to publish the TRIPITAKA, left a bequest for its completion after his death. He died suddenly on 17th January 1913 and in accordance with his wishes his Trustees had published the Commentaries on the Text in 49 volumes. After seventy years these books are no longer readily available.

His widow Mrs. SOMAWATI HEWAVITARANE who passed away on 10th January 1982 at the age of 94, had prior to her death, created the SOMAWATI HEWAVITARANE TRUST to carry on the good work started by her late husband and bequeathed her entire estate to this Trust.

We the Trustees of the Somawati Hewavitarane Trust, having seen the need to re-print the Commentaries, have undertaken this task to help both the student and teacher of the Dhamma and in the hope that this act of ours will help to preserve the Noble Teachings of the Blessed One for the benefit of the future generations and thereby prolong the life of the Buddha Sasana by many more thousands of years.

May the fruits of this meritorious act help the late Simon Alexander Hewavitarane and Somawati Hewavitarane Maha Upasikawa in Sansara and towards their final attainment of Nibbana.

Noel Wijenaike
Nanda Amerasinghe
Tissa Ratnatunge

23rd May 1985,
Somawati Hewavitarane Trust Office,
130, Maligakanda Road, Colombo-10,
SRI LANKA.

සෝමාවතී හේවාවිතාරණ මැතිනිය

සයිමන් ඇලෙක්සැන්ඩර් හේවාවිතාරණ මැතිතුමා

ToC

- විඤ්ඤාපනං -

සම්මාසම්බුද්ධස්ස පරිනිබ්බාණසමයතො චතුපඤ්ඤාසාධිකෙ නවසත-සංවච්ඡරෙ මහානාම රඤ්ඤො සමයෙ ජම්බුදීපා ලඞ්කාදීපමාගතෙන පරම විසුද්ධ සද්ධාබුද්ධිපතිමණ්ඩිතෙන අතුලබුද්ධබුද්ධඝොසත්ථෙරවරෙන ච ධම්ම-පාලත්ථෙරෙන ච උපසෙනත්ථෙරෙන ච මහානාමත්ථෙරෙන ච බුද්ධදත්ත-ත්ථෙරෙන චා'ති බුද්ධිමන්තෙහි එතෙහි ථෙරවරෙහි තිණ්ණං පිටකාන මත්ථවණ්ණනාවසෙනාට්ඨකථායො ලිඛිතාති වදන්ති. තා පෙනෙතා අට්ඨකථා නෙවමුද්දාපිතා. තස්මා ගච්ඡති කාලෙ තා අට්ඨකථායො'ති දුල්ලභා අහෙසුං. තස්මා දිවඞ්ගතස්ස ධඤ්ඤ පුඤ්ඤ පරිපුණ්ණස්ස සයිමන් හේවාවිතාරණ මහාසයස්සජ්ඣාසයවසෙන තස්ස ධනබ්බයෙන තොනානං තෙනාත ආඞගලවෙ-ජ්ජාචරියෙන ඩිරිමතා සී. ඒ. හේවාවිතාරණ මහාසයෙන ච සිරිනාථමුණසීහ මහාසයෙන ච ධබ්ලිව්. ඩී හේවාවිතාරණ මහාසයෙන ච, පාලට්ඨකථායො මුද්දාපිතා ච පාකටී කතා ච. තථාපි මුද්දාපිතා තා අට්ඨකථායොපි ඉදානි සුදුල්ලභා භවන්ති. තස්මා තාසමට්ඨකථානං සුලභභාවමපෙක්ඛමානෙන සද්ධාබුද්ධිසම්පන්නෙන සද්ධම්මට්ඨිතිකාමෙන සිරිලඞ්කාරජ්ජෙ ලඤ්ච පරික්ඛනාධිකාරිනා නීතිවෙදිනා ටොයෙල් විජේනායක මහාසයෙන ච තිස්සරත්නතුඞ්ග මහාසයෙනචා'ති එතෙහ ද්වීහි මහාසයෙහි නන්ද අමරසිංහ මහාසයස්ස සංවිධායකත්තෙන සම්බුද්ධසාසන චිරට්ඨිතිකාමාය සද්ධාබුද්ධි සම්පන්නාය මහොපාසිකාය දිවඞ්ගතාය සෝමාවතී හේවාවිතාරණ මන්තිනියා ධනබ්බයෙන සම්බුද්ධපරිනිබ්බාණා ද්විසහස්සෙ පඤ්චසතාධිකෙ අට්ඨවීසති-මෙවස්සෙ එසාපනට්ඨකථා තිලකමුද්දණාලයෙ මුද්දාපිතා ච පාකටීකතා ච, භවති.

ලිඛිතමිදම්පනං දෙයියන්දර වැවලපියද්දේ සුවිසුද්ධාරාමාධිපතිනා විජ්ජාකිත්ති පරිවෙණජ්ඣක්ඛෙන විජේජාදය පරිවෙණෙ උපපපධානා-චරියෙන රාජකීයපණ්ඩිත සත්ථපති උපාධිධාරිනා පවීනාචරියෙන පල්ලෑවෙල සිරිසද්ධාතිස්සාභිධානෙන නායකත්ථෙරෙන සිරිසම්බුද්ධපරිනිබ්බාණතො පඤ්චසතාධිකානං ද්වින්නංවස්සසහස්සානමුපරි එකූන තිංසතිමෙ සංවච්ඡරෙ වෙසාඛ මාසෙ සුක්ඛ පක්ඛෙ අට්ඨම තිථියං ගුරුවාරෙ'ති.

2529

28-05-1985

සූචිපත්‍රං.

CONTENTS.

සමන්තපාසාදිකා

නාම

විනයසංවණ්ණනා

තතියො භාගො

මහාවග්ගවණ්ණනා

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස.

උභින්නං පාතිමොක්ඛානං-සඞ්ගීතිසමනන්තරං,
ඛන්ධකෙසු මහාවග්ග-ඛන්ධකං ඛන්ධකොවිදා.

යං තස්ස'දානි සම්පත්තො-යස්මා සංවණ්ණනාක්කමො,
තස්මා හොති අයං තස්ස-අනුත්තානත්ථවණ්ණනා.

පදභාජනියෙ අත්ථා-යෙ හි යෙසං පකාසිතා,
තෙ වෙ පුන වදෙය්‍යාම-පරියොසානං කදා භවෙ?

උත්තානා චෙව යෙ අත්ථා-තෙසං සංවණ්ණනාය කිං?
අධිප්පායානුසන්ධීහි-බ්‍යඤ්ජනෙන ච යෙ පන.

අනුත්තානා න තෙ යස්මා-සක්කා ඤාතුං අවණ්ණිතා,
තෙසං යෙව අයං තස්මා-හොති සංවණ්ණනානයොති.

---

3. 1.

තෙන සමයෙන බුද්ධො භගවා උරුවෙලායං විහරති නජ්ජා නෙරඤ්ජරාය තීරෙ බොධිරුක්ඛමූලෙ පඨමාභිසම්බුද්ධොති එත්ථ කිඤ්චාපි "තෙන සමයෙන බුද්ධො භගවා වෙරඤ්ජාය"න්ති ආදීසු විය කරණවචනෙ විසෙසකාරණං නත්ථි. විනයං පත්වා පන කරණවචනෙනෙව අයමභිලාපො ආරොපිතොති ආදිතො පට්ඨාය ආරූළ්හාභිලාපවසෙනෙවෙතං වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං. එස නයො අඤ්ඤෙසුපි ඉතො පරෙසු එවරූපෙසු. කිම්පනෙතස්ස වචනෙ පයොජනන්ති? පබ්බජ්ජාදීනං විනයකම්මානං ආදිතො පට්ඨාය නිදානදස්සනං. යා හි භගවතා "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ඉමෙහි තීහි සරණාගමනෙහි පබ්බජ්ජං උපසම්පද"න්ති එවං පබ්බජ්ජා චෙව උපසම්පදා ච අනුඤ්ඤාතා, යානි ච **රාජගහාදීසු** උපජ්ඣායඋපජ්ඣායවත්තආචරියආචරියවත්තාදීනි අනුඤ්ඤාතානි, තානි අභිසම්බොධිං පත්වා සත්තසත්තාහං බොධිමණ්ඩෙ

වීතිනාමෙත්වා **බාරාණසිං** ධම්මචක්කං පවත්තෙත්වා ඉමිනා අනුක්කමෙන ඉදඤ්ච ඉදඤ්ච ඨානං පත්වා ඉමස්මිඤ්ච ඉමස්මිඤ්ච වත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තානීති එවමෙතෙසං පබ්බජ්ජාදීනං විනයකම්මානං ආදිතො පට්ඨාය නිදානදස්සනං එතස්ස වචනෙ පයොජනන්ති වෙදිතබ්බං.

තත්ථ **උරුවෙලායන්ති** මහාවෙලායං; මහන්තෙ වාලිකරාසිම්හීති අත්ථො. අථ වා "උරූ"ති වාලිකා වුච්චති; "වෙලා"ති මරියාදා; වෙලාතික්කමනහෙතු ආහටා උරූ උරුවෙලාති එවමෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො. අතීතෙ කිර අනුප්පන්නෙ බුද්ධෙ දසසහස්සා කුලපුත්තා තාපසපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා තස්මිං පදෙසෙ විහරන්තා එකදිවසං සන්නිපතිත්වා කතිකවත්තං අකංසු: "කායකම්මවචීකම්මානි නාම පරෙසම්පි පාකටානි හොන්ති. මනොකම්මං පන අපාකටං. තස්මා යො කාමවිතක්කං වා ව්‍යාපාදවිතක්කං වා විහිංසාවිතක්කං වා විතක්කෙති, තස්ස අඤ්ඤො චොදකො නාම නත්ථි. සො අත්තනාව අත්තානං චොදෙත්වා පත්තපුටෙන වාලිකං ආහරිත්වා ඉමස්මිං ඨානෙ ආකිරතු. ඉදමස්ස දණ්ඩකම්මන්"ති. තතො පට්ඨාය යො තාදිසං විතක්කං විතක්කෙති, සො තත්ථ පත්තපුටෙන වාලිකං ආකිරති. එවං තත්ථ අනුක්කමෙන මහාවාලිකරාසි ජාතො. තතො තං පච්ඡිමා ජනතා පරික්ඛිපිත්වා චෙතියට්ඨානමකාසි. තං සන්ධාය වුත්තං: "උරුවෙලායන්ති මහාවෙලායං, මහන්තෙ වාලිකරාසිම්හීති අත්ථො"ති. තමෙව සන්ධාය වුත්තං: "අථ වා උරූති වාලිකා වුච්චති; වෙලාති මරියාදා; වෙලාතික්කමනහෙතු ආහටා උරූ උරුවෙලාති එවමෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො"ති. **බොධිරුක්ඛමූලෙති** බොධි වුච්චති චතූසු මග්ගෙසු ඤාණං; තං බොධිං භගවා එත්ථ පත්තොති රුක්ඛොපි බොධිරුක්ඛොත්වෙව නාමං ලභි. තස්ස බොධිරුක්ඛස්ස මූලෙ=බොධිරුක්ඛමූලෙ; **පඨමාභිසම්බුද්ධොති** පඨමං අභිසම්බුද්ධො; අභිසම්බුද්ධො හුත්වා සබ්බපඨමංයෙවාති අත්ථො. **එකපල්ලඞ්කෙනාති** සකිම්පි අනුට්ඨහිත්වා යථා ආභුජිතෙන එකෙනෙව පල්ලඞ්කෙන; **විමුත්තිසුඛපටිසංවෙදීති** විමුත්තිසුඛං ඵලසමාපත්තිසුඛං පටිසංවෙදියමානො; **පටිච්චසමුප්පාදන්ති** පච්චයාකාරං; පච්චයාකාරො හි අඤ්ඤමඤ්ඤං පටිච්ච සහිතෙ ධම්මෙ උප්පාදෙතීති පටිච්චසමුප්පාදොති වුච්චති. අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො. විත්ථාරො පන **විසුද්ධිමග්ගතො** ගහෙතබ්බො. **අනුලොමපටිලොමන්ති** අනුලොමඤ්ච පටිලොමඤ්ච; තත්ථ **අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරාති** ආදිනා නයෙන වුත්තො අවිජ්ජාදිකො පච්චයාකාරො අත්තනො කත්තබ්බකිච්චකරණතො අනුලොමොති වුච්චති; **අවිජ්ජායත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා සඞ්ඛාරනිරොධොති** ආදිනා නයෙන වුත්තො සොව අනුප්පාදනිරොධෙන නිරුජ්ඣමානො තං කිච්චං න කරොතීති තස්ස අකරණතො පටිලොමොති වුච්චති; පුරිමනයෙන වා වුත්තො පවත්තියා අනුලොමො, ඉතරො තස්සා පටිලොමොති එවමෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො. ආදිතො පන පට්ඨාය අන්තං[1] අන්තතො ච ආදිං[2]

1. ම. යාව අන්තං 2. ම. පට්ඨාය යාව ආදිං

පාපෙත්වා අවුත්තත්තා ඉතො අඤ්ඤථත්තෙන අනුලොමපටිලොමතා න යුජ්ජති. **මනසාකාසීති** මනසි අකාසි; තත්ථ යථා අනුලොමං මනසි අකාසි, ඉදං තාව දස්සෙතුං **අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරාති** ආදි වුත්තං.

තත්ථ අවිජ්ජා ච සා පච්චයො චාති අවිජ්ජාපච්චයො; තස්මා අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරා සම්භවන්තීති ඉමිනා නයෙන සබ්බපදෙසු අත්ථො වෙදිතබ්බො. අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො. විත්ථාරො පන සබ්බාකාරසම්පන්නො ඉච්ඡන්තෙන **විසුද්ධිමග්ගතො** ගහෙතබ්බො. යථා පන පටිලොමං මනසි අකාසි, ඉදං දස්සෙතුං **අවිජ්ජායත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා සඞ්ඛාරනිරොධොති** ආදි වුත්තං. තත්ථ **අවිජ්ජාය ත්වෙවාති** අවිජ්ජාය එව තු; **අසෙසවිරාගනිරොධාති** විරාගසඞ්ඛාතෙන මග්ගෙන අසෙසනිරොධා; **සඞ්ඛාරනිරොධොති** සඞ්ඛාරානං අනුප්පාදනිරොධො හොති; එවං නිරුද්ධානං පන සඞ්ඛාරානං නිරොධා විඤ්ඤාණං නිරුද්ධං, විඤ්ඤාණාදීනඤ්ච නිරොධා නාමරූපාදීනි නිරුද්ධානියෙව හොන්තීති දස්සෙතුං **සඞ්ඛාරනිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධොති** ආදිං වත්වා **එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරොධො හොතීති** වුත්තං. තත්ථ **කෙවලස්සාති** සකලස්ස, සුද්ධස්ස වා; සත්තවිරහිතස්සාති අත්ථො. **දුක්ඛක්ඛන්ධස්සාති** දුක්ඛරාසිස්ස; **නිරොධො හොතීති** අනුප්පාදො හොති; **එතමත්ථං විදිත්වාති** ය්වායං අවිජ්ජාදිවසෙන සඞ්ඛාරාදිකස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො, අවිජ්ජානිරොධාදිවසෙන ච නිරොධො හොතීති වුත්තො, සබ්බාකාරෙන එතමත්ථං විදිත්වා; **තායං වෙලායන්ති** තායං තස්ස අත්ථස්ස විදිතවෙලායං; **ඉමං උදානං උදානෙසීති** ඉමං තස්මිං විදිතෙ අත්ථෙ හෙතුතො ච හෙතුසම්පන්නස්ස ධම්මස්ස ච පජානනාය ආනුභාවදීපකං "යදා හවෙ පාතුභවන්ති"ති ආදිකං සොමනස්සසම්පයුත්තඤාණසමුට්ඨානං උදානං උදානෙසි, අත්තමනවාචං නිච්ඡාරෙසීති වුත්තං හොති.

තස්සත්ථො– **යදා හවෙති** යස්මිං හවෙ කාලෙ; **පාතුභවන්තීති** උප්පජ්ජන්ති; **ධම්මාති** අනුලොමපච්චයාකාරපටිවෙධසාධකා බොධපක්ඛියධම්මා;[1] අථවා **පාතුභවන්තීති** පකාසන්ති; අභිසමයවසෙන ව්‍යත්තා පාකටා හොන්ති. **ධම්මාති** චතුඅරියසච්චධම්මා; ආතාපො වුච්චති කිලෙසසන්තාපනට්ඨෙන විරියං; **ආතාපිනොති** සම්මප්පධානවිරියවතො; **ඣායතොති** ආරම්මණූපනිජ්ඣානලක්ඛණෙන ච ලක්ඛණූපනිජ්ඣානලක්ඛණෙන ච ඣානෙන ඣායන්තස්ස; **බ්‍රාහ්මණස්සාති** බාහිතපාපස්ස ඛීණාසවස්ස; **අථස්ස කඞ්ඛා වපයන්තීති** අථස්ස එවං පාතුභූතධම්මස්ස කඞ්ඛා වපයන්ති; **සබ්බාති** යා එතා "කො නු ඛො භන්තෙ ඵුසතීති? නො කල්ලො පඤ්හොති භගවා අවොචා"ති ආදිනා, තථා "කතමං නු ඛො භන්තෙ ජරාමරණං? **කස්ස** ච පනිදං ජරාමරණන්ති? නො කල්ලො පඤ්හොති භගවා අවොචා"ති ආදිනා ච නයෙන පච්චයාකාරෙ කඞ්ඛා වුත්තා, යා ච

---

1. ම. අනුලොම පටිලොම-පෙ-ධම්මා;

පච්චයාකාරස්සෙව අප්පටිවිද්ධත්තා "අහොසිං නු ඛො අහං අතීතමද්ධාන"න්ති ආදිකා සොළස කඞ්ඛා ආගතා, තා සබ්බා වපයන්ති, අපගච්ඡන්ති, නිරුජ්ඣන්ති. කස්මා? **යතො පජානාති සහෙතුධම්ම**න්ති යස්මා අවිජ්ජාදිකෙන හෙතුනා සහෙතුකං ඉමං සඞ්ඛාරාදිං කෙවලං දුක්ඛක්ඛන්ධධම්මං පජානාති, අඤ්ඤාති. පටිවිජ්ඣතීති.

දුතියවාරෙ- **ඉමං උදානං උදානෙසීති** ඉමං තස්මිං විදිතෙ අත්ථෙ "අවිජ්ජායත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා සඞ්ඛාරනිරොධො"ති එවං පකාසිතස්ස නිබ්බානසඞ්ඛාතස්ස පච්චයක්ඛයස්ස අවබොධානුභාවදීපකං වුත්තප්පකාරං උදානං උදානෙසීති අත්ථො. තත්‍රායං සඞ්ඛෙපත්ථො:- යස්මා **පච්චයානං ඛයසඞ්ඛාතං** නිබ්බානං **අවෙදි**, අඤ්ඤාසි, පටිවිජ්ඣි, තස්මා යදාස්ස **ආතාපිනො ඣායතො බ්‍රාහ්මණස්ස** වුත්තප්පකාරා **ධම්මා පාතුභවන්ති, අථස්ස** යා නිබ්බානස්ස අවිදිතත්තා උප්පජ්ජෙය්‍යුං, තා සබ්බාපි **කඞ්ඛා වපයන්ති**ති.

තතියවාරෙ- **ඉමං උදානං උදානෙසීති** ඉමං යෙන මග්ගෙන යො දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයනිරොධසඞ්ඛාතො අත්ථො කිච්චවසෙන ච ආරම්මණකිරියාය ච විදිතො, තස්ස අරියමග්ගස්ස ආනුභාවදීපකං වුත්තප්පකාරං උදානං උදානෙසීති අත්ථො. තත්‍ර වායං සඞ්ඛෙපත්ථො:- යදා හවෙ පාතුභවන්ති ධම්මා ආතාපිනො ඣායතො බ්‍රාහ්මණස්ස, තදා සො බ්‍රාහ්මණො තෙහි වා උප්පන්නෙහි බොධිපක්ඛියධම්මෙහි, යස්ස වා අරියමග්ගස්ස චතුසච්චධම්මා පාතුභූතා, තෙන අරියමග්ගෙන; **විධූපයං තිට්ඨති මාරසෙනං** "කාමා තෙ පඨමා සෙනා"ති ආදිනා නයෙන වුත්තප්පකාරං මාරසෙනං විධූපයන්තො විධමෙන්තො විද්ධංසෙන්තො තිට්ඨති; කථං? **සූරියොව ඔභාසයං අන්තලික්ඛං**; යථා සූරියො අබ්භුග්ගතො අත්තනො පභාය අන්තලික්ඛං ඔභාසෙන්තොව අන්ධකාරං විධමෙන්තො තිට්ඨති, එවං සොපි බ්‍රාහ්මණො තෙහි ධම්මෙහි තෙන වා මග්ගෙන සච්චානි පටිවිජ්ඣන්තොව මාරසෙනං විධූපයන්තො තිට්ඨතීති.

එවමෙත්ථ පඨමං උදානං පච්චයාකාරපච්චවෙක්ඛණවසෙන, දුතියං නිබ්බානපච්චවෙක්ඛණවසෙන, තතියං මග්ගපච්චවෙක්ඛණවසෙන උප්පන්නන්ති වෙදිතබ්බං. **උදානෙ** පන රත්තියා පඨමං යාමං පටිච්චසමුප්පාදං අනුලොමං, දුතියං යාමං පටිලොමං, තතියං යාමං අනුලොමපටිලොමන්ති වුත්තං. තං සත්තාහස්ස අච්චයෙන 'සෙව ආසනා වුට්ඨහිස්සාමී'ති රත්තිං උප්පාදිතමනසිකාරං සන්ධාය වුත්තං. තදා හි භගවා යස්ස පච්චයාකාරපජානනස්ස ච පච්චයක්ඛයාධිගමස්ස ච ආනුභාවදීපිකා පුරිමා ද්වෙ උදානගාථා, තස්ස වසෙන එකෙකමෙව කොට්ඨාසං පඨමයාමං ච මජ්ඣිමයාමං ච මනසාකාසි. ඉධ පන පාටිපදරත්තියා එවං මනසාකාසි. භගවා හි විසාඛපුණ්ණමාය රත්තියා පඨමයාමෙ පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරි. මජ්ඣිමයාමෙ දිබ්බං චක්ඛුං විසොධෙසි. පච්ඡිමයාමෙ පටිච්චසමුප්පාදං අනුලොමපටිලොමං මනසි කත්වා

'ඉදානි අරුණො උග්ගමිස්සතී'ති සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණි. සබ්බඤ්ඤුතප්පත්තිසමනන්තරමෙව ච අරුණො උග්ගච්ඡි. තතො තං දිවසං තෙනෙව පල්ලඞ්කෙන වීතිනාමෙත්වා සම්පත්තාය පාටිපදරත්තියා තීසු යාමෙසු එවං මනසි කත්වා ඉමානි උදානානි උදානෙසි. ඉති පාටිපදරත්තියා එවං මනසි කත්වා තං බොධිරුක්ඛමූලෙ සත්තාහං එකපල්ලඞ්කෙන නිසීදීති එවං වුත්තසත්තාහං තත්ථෙව වීතිනාමෙසි.

අථ ඛො භගවා සත්තාහස්ස අච්චයෙන තම්හා සමාධිම්හා වුට්ඨහිත්වා බොධිරුක්ඛමූලා යෙන අජපාලනිග්‍රොධො තෙනුපසඞ්කමීති එත්ථ පන න භගවා තම්හා සමාධිම්හා වුට්ඨහිත්වා අනන්තරමෙව බොධිරුක්ඛමූලා යෙන අජපාලනිග්‍රොධො තෙනුපසඞ්කමි. යථා පන 'භුත්වා සයතී'ති වුත්තෙ න හත්ථෙ අධොවිත්වා මුඛං අවික්ඛාලෙත්වා සයනසමීපං අගන්ත්වා අඤ්ඤං කිඤ්චි ආලාපසල්ලාපං අකත්වා සයති ඉදමෙව වුත්තං හොති, භොජනතො පන පච්ඡා සයති, න න සයතීති ඉදමෙත්ථ දීපිතං හොති; එවමිධාපි න තම්හා සමාධිම්හා වුට්ඨහිත්වා අනන්තරමෙව පක්කමීති වුත්තං හොති. වුට්ඨානතො පන පච්ඡා පක්කමි, න න පක්කමීති ඉදමෙවෙත්ථ දීපිතං හොති. අනන්තරම්පන අපක්කමිත්වා භගවා කිං අකාසීති? අපරානිපි තීණි සත්තාහානි බොධිසමීපෙයෙව වීතිනාමෙසි. තත්‍රායං ආනුපුබ්බිකථා:-

භගවති කිර බුද්ධත්තං පත්වා සත්තාහං එකපල්ලඞ්කෙන නිසින්නෙ "න භගවා වුට්ඨාති. කින්නුඛො අඤ්ඤෙපි බුද්ධත්තකරා ධම්මා අත්ථී"ති එකච්චානං දෙවතානං කඞ්ඛා උදපාදි. අථ ඛො භගවා අට්ඨමෙ දිවසෙ සමාපත්තිතො වුට්ඨාය දෙවතානං කඞ්ඛං ඤත්වා කඞ්ඛාවිධමනත්ථං ආකාසෙ උප්පතිත්වා යමකපාටිහාරියං දස්සෙත්වා තාසං කඞ්ඛං විධමිත්වා පල්ලඞ්කතො ඊසකං පාචීනනිස්සිතෙ උත්තරදිසාභාගෙ ඨත්වා චත්තාරි අසඞ්ඛෙය්‍යානි කප්පසතසහස්සඤ්ච උපචිතානං පාරමීනං ඵලාධිගමට්ඨානං පල්ලඞ්කං බොධිරුක්ඛඤ්ච අනිමිසෙහි අක්ඛීහි ඔලොකයමානො සත්තාහං වීතිනාමෙසි. තං ඨානං **අනිමිසචෙතියං** නාම ජාතං. අථ පල්ලඞ්කස්ස ච ඨිතට්ඨානස්ස ච අන්තරා පුරත්ථිමතො ච පච්ඡිමතො ච ආයතෙ රතනචඞ්කමෙ චඞ්කමන්තො සත්තාහං වීතිනාමෙසි. තං ඨානං **රතනචඞ්කමචෙතියං** නාම ජාතං. තතො පච්ඡිමදිසාභාගෙ දෙවතා රතනඝරං මාපයිංසු. තත්ථ පල්ලඞ්කෙන නිසීදිත්වා අභිධම්මපිටකං විසෙසතො චෙත්ථ අනන්තනයං සමන්තපට්ඨානං විචිනන්තො සත්තාහං වීතිනාමෙසි. තං ඨානං **රතනඝරචෙතියං** නාම ජාතං. එවං බොධිසමීපෙයෙව චත්තාරි සත්තාහානි වීතිනාමෙත්වා පඤ්චමෙ සත්තාහෙ බොධිරුක්ඛමූලා යෙන **අජපාලනිග්‍රොධො** තෙනුපසඞ්කමි. තස්ස කිර නිග්‍රොධස්ස ඡායාය අජපාලකා ගන්ත්වා නිසීදන්ති. තෙනස්ස අජපාලනිග්‍රොධොත්වෙව නාමං උදපාදි. **සත්තාහං විමුත්තිසුඛපටිසංවෙදීති** තත්‍රාපි ධම්මං විචිනන්තො යෙව විමුත්තිසුඛං පටිසංවෙදෙන්තො නිසීදි. බොධිතො පුරත්ථිමදිසාභාගෙ

එක රුක්ඛො හොති. **එවං** නිසින්නඤ්ච පනෙතං භගවන්තං **එකො** බ්‍රාහ්මණො ගන්ත්වා පඤ්හං පුච්ඡි. තෙන වුත්තං "**අථ ඛො අඤ්ඤතරොති**" ආදි.

තත්ථ "**හුහුඞ්කජාතිකො**"ති සො කිර දිට්ඨමඞ්ගලිකො නාම, මානවසෙන කොධවසෙන ච "හුහු"න්ති කරොන්තො විචරති. තස්මා හුහුඞ්කජාතිකොති වුච්චති. "හුහුක්කජාතිකො"තිපි පඨන්ති. **එතමත්ථං විදිත්වාති** එවං තෙන වුත්තස්ස වචනස්ස සිඛාප්පත්තමත්ථං විදිත්වා; තායං වෙලායං ඉමං උදානං උදානෙසි. **තස්සත්ථො**:– යො බාහිතපාපධම්මතාය **බ්‍රාහ්මණො** න දිට්ඨමඞ්ගලිකතාය, හුහුඞ්කාරකසාවාදිපාපධම්මයුත්තො හුත්වා කෙවලං ජාතිමත්තකෙන බ්‍රහ්මඤ්ඤං පටිජානාති, සො බ්‍රාහ්මණො **බාහිතපාපධම්මත්තා**, හුහුඞ්කාරප්පහානෙන **නිහුහුඞ්කො**, රාගාදිකසාවාභාවෙන **නික්කසාවො**, භාවනානුයොගයුත්තචිත්තතාය **යතත්තො**, සීලසංවරෙන වා සඤ්ඤතචිත්තතාය යතත්තො, චතුමග්ගඤාණසඞ්ඛාතෙහි වෙදෙහි අන්තං වෙදානං වා අන්තං ගතත්තා **වෙදන්තගූ**, මග්ගබ්‍රහ්මචරියස්ස වුසිතත්තා **වුසිතබ්‍රහ්මචරියො** ධම්මෙන **බ්‍රහ්මවාදං වදෙය්‍ය**, 'බ්‍රාහ්මණො අහ'න්ති එතං වාදං ධම්මෙන වදෙය්‍ය; **යස්ස** සකලෙ **ලොක**සන්නිවාසෙ කුහිඤ්චි එකාරම්මණෙපි රාගුස්සදො දොසුස්සදො මොහුස්සදො මානුස්සදො දිට්ඨුස්සදොති ඉමෙ **උස්සදා** නත්ථි.

අකාලමෙඝොති අසම්පත්තෙ වස්සකාලෙ උප්පන්නමෙඝො; අයං පන ගිම්හානං පච්ඡිමෙ මාසෙ උදපාදි. **සත්තාහවද්දලිකාති** තස්මිං උප්පන්නෙ සත්තාහං අවිච්ඡින්නවුට්ඨිකා අහොසි; **සීතවාතදුද්දිනීති** සා ච පන සත්තාහවද්දලිකා උදකඵුසිතසම්මිස්සෙන සීතවාතෙන සමන්තා පරිබ්භමන්තෙන දූසිතදිවසත්තා සීතවාතදුද්දිනී නාම අහොසි; **අථ ඛො මුචලින්දො නාගරාජාති** තස්සෙව මුචලින්දරුක්ඛස්ස සමීපෙ පොක්ඛරණියා නිබ්බත්තො මහානුභාවො නාගරාජා; **සත්තක්ඛත්තුං භොගෙහි පරික්ඛිපිත්වාති** එවං භොගෙහි පරික්ඛිපිත්වා උපරිමුද්ධනි මහන්තං ඵණං කරිත්වාව ඨිතො; තස්මිං තස්ස පරික්ඛෙපබ්භන්තරං ලොහපාසාදෙ භණ්ඩාගාරගබ්භප්පමාණං අහොසි. තස්මා භගවා නිවාතෙ පිහිතද්වාරවාතපානෙ කූටාගාරෙ නිසින්නො විය ජාතො. **මා භගවන්තං සීතන්ති** ආදි තස්ස තථා කරිත්වා ඨානකාරණපරිදීපනං; සො හි "මා භගවන්තං සීතං බාධයිත්ථ. මා උණ්හං. මා ඩංසාදිසම්ඵස්සො බාධයිත්ථා"ති තථා කරිත්වා අට්ඨාසි. තත්ථ කිඤ්චාපි සත්තාහවද්දලිකාය උණ්හමෙව නත්ථි. සචෙ පන අන්තරන්තරා මෙඝො විගච්ඡෙය්‍ය, උණ්හං භවෙය්‍ය, තම්පි නං මා බාධයිත්ථාති එවං තස්ස චින්තෙතුං යුත්තං. **විද්ධන්ති** උබ්බිද්ධං; මෙඝවිගමෙන දූරීභූතන්ති අත්ථො. **විගතවලාහකන්ති** අපගතමෙඝං; **දෙවන්ති** ආකාසං; **සකවණ්ණන්ති** අත්තනො රූපං.

සුඛො විවෙකොති නිබ්බානසඞ්ඛාතො උපධිවිවෙකො සුඛො; **තුට්ඨස්සාති** චතුමග්ගඤාණසන්තොසෙන සන්තුට්ඨස්ස; **සුතධම්මස්සාති** පකාසිතධම්මස්ස; **පස්සතොති** තං විවෙකං යං වා කිඤ්චි පස්සිතබ්බං නාම, තං සබ්බං අත්තනො විරියබලාධිගතෙන ඤාණචක්ඛුනා පස්සන්තස්ස; **අබ්‍යාපජ්ජන්ති** අකුප්පනභාවො; එතෙන මෙත්තාපුබ්බභාගො දස්සිතො; **පාණභූතෙසු සංයමොති** සත්තෙසු ච සඤ්ඤමො; අවිහිංසනභාවො සුඛොති අත්ථො. එතෙන කරුණාපුබ්බභාගො දස්සිතො. **සුඛා විරාගතා ලොකෙති** වීතරාගතාපි සුඛා;[1] කීදිසී? **කාමානං සමතික්කමොති** යා කාමානං සමතික්කමොති වුච්චති, සා විරාගතාපි සුඛාති අත්ථො. එතෙන අනාගාමිමග්ගො කථිතො. **අස්මිමානස්ස යො විනයොති** ඉමිනා පන අරහත්තං කථිතං. අරහත්තං හි අස්මිමානස්ස පස්සද්ධිවිනයොති වුච්චති. ඉතො පරඤ්ච සුඛං නාම නත්ථි. තෙනාහ **එතං වෙ පරමං සුඛන්ති.**

මුචලින්දමූලාති මහාබොධිතො පාචීනකොණෙ ඨිත[2]මුචලින්දරුක්ඛමූලා; **රාජායතනන්ති** දක්ඛිණදිසාභාගෙ ඨිතං රාජායතනරුක්ඛං උපසඞ්කමි; **තෙන ඛො පන සමයෙනාති** කතරෙන සමයෙන? භගවතො කිර රාජායතනමූලෙ සත්තාහං එකපල්ලඞ්කෙන නිසින්නස්ස සමාධිතො වුට්ඨිතදිවසෙ අරුණුග්ගමනවෙලායමෙව භොජනකිච්චෙන භවිතබ්බන්ති ඤත්වා **සක්කො දෙවරාජා** ඔසධහරීටකං උපනෙසි. භගවා තං පරිභුඤ්ජි. පරිභුත්තමත්තස්සෙව සරීරකිච්චං අහොසි. සක්කො මුඛොදකං අදාසි. භගවා මුඛං ධොවිත්වා තස්මිංයෙව රුක්ඛමූලෙ නිසීදි. එවං උග්ගතෙ අරුණම්හි නිසින්නෙ භගවති තෙන ඛො පන සමයෙන. **තපුස්සභල්ලිකා වාණිජාති** තපුස්සො ච භල්ලිකො චාති ද්වෙ භාතරො වාණිජා; **උක්කලාති** උක්කලජනපදතො; **තං දෙසන්ති** යස්මිං දෙසෙ භගවා,[3] කතරස්මිං ච දෙසෙ භගවාති? මජ්ඣිමදෙසෙ. තස්මා මජ්ඣිමදෙසං ගන්තුං **අද්ධානමග්ගප්පටිපන්නා හොන්තීති** අයමෙත්ථ අත්ථො. **ඤාතිසාලොහිතා දෙවතාති** තෙසං ඤාතිභූතපුබ්බා දෙවතා; **එතදවොචාති** සා කිර තෙසං සබ්බසකටානි අප්පවත්තනීනි අකාසි. තතො කිං තෙ ඉදන්ති මග්ගදෙවතානං බලිං අකංසු. තෙසං බලිකම්මකාලෙ සා දෙවතා දිස්සමානෙනෙව කායෙන එතං අවොච. **මන්ථෙන ච මධුපිණ්ඩිකාය චාති** අබද්ධසත්තුනා ච සප්පිමධුඵාණිතාදීහි යොජෙත්වා බද්ධසත්තුනා ච; **පතිමානෙථාති** උපට්ඨහථ; **තං වොති** තං පතිමානනං තුම්හාකං; **භවිස්සති දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය;** **යං අම්හාකන්ති** යං පටිග්ගහණං අම්හාකං අස්ස දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය. **භගවතො එතදහොසීති** යො කිරස්ස පධානානුයොගකාලෙ පත්තො **අහොසි,** සො සුජාතාය පායාසං දත්වා ආගච්ඡන්තියා එව අන්තරධායි. තෙනස්ස එතදහොසි: "පත්තො මෙ නත්ථි. පුරිමකාපි ච ඛො තථාගතා හත්ථෙසු පටිගණ්හන්ති. කිම්හි

1. ම. සුඛා ති දීපෙති 2. ඨිතා. 3. ම. භගවා විහරති

නු ඛො අහං පටිග්ගණ්හෙය්‍යං මන්ථඤ්ච මධුපිණ්ඩිකඤ්චා"ති. **පරිවිතක්කමඤ්ඤායාති** ඉතො පුබ්බෙ භගවතො සුජාතාය දින්නභොජනංයෙව භොජනානුප්පබන්ධනවසෙන අට්ඨාසි. එත්තකං කාලං නෙව ජිඝච්ඡා න පිපාසා න කායදුබ්බල්‍යං අහොසි. ඉදානි පනස්ස ආහාරං පටිග්ගහෙතුකාමතාය "න ඛො තථාගතා"ති ආදිනා නයෙන පරිවිතක්කො උදපාදි. තං එවං උප්පන්නං අත්තනො චෙතසා භගවතො චෙතොපරිවිතක්කමඤ්ඤාය. **චතුද්දිසාති** චතූහි දිසාහි; **සෙලමයෙ පත්තෙති** මුග්ගවණ්ණසෙලමයපත්තෙ; ඉදං යෙව භගවා පටිග්ගහෙසි; තෙනෙව සඞ්ඛාය වුත්තං "චත්තාරො පන මහාරාජානො පඨමං ඉන්දනීලමණිමයෙ පත්තෙ උපනාමෙසුං. න තෙ භගවා අග්ගහෙසි. තතො ඉමෙ චත්තාරොපි මුග්ගවණ්ණසිලාමයෙ පත්තෙ උපනාමෙසුං. භගවා චත්තාරොපි පත්තෙ අග්ගහෙසි තෙසං පසාදානුරක්ඛණත්ථාය, නො මහිච්ඡතාය. ගහෙත්වා ච පන චත්තාරොපි යථා එකොව පත්තො හොති, තථා අධිට්ඨාසි. චතුන්නම්පි එකසදිසොව පුඤ්ඤවිපාකො අහොසි. එවං එකං කත්වා අධිට්ඨිතෙ පටිග්ගහෙසි භගවා පච්චග්ඝෙ සෙලමයෙ පත්තෙ මන්ථඤ්ච මධුපිණ්ඩිකඤ්ච; **පච්චග්ඝෙති** පටි අග්ඝස්මිං; පාටෙක්කං මහග්ඝස්මින්ති අත්ථො. අථ වා **පච්චග්ඝෙති** අභිනවෙ අබ්භුණ්හෙ; තඞ්ඛණෙ නිබ්බත්තස්මින්ති අත්ථො. ද්වෙ වාචා එතෙසං අහෙසුන්ති **ද්වෙවාචිකා**; අථ වා ද්වීහි වාචාහි උපාසකභාවං පත්තාති අත්ථො. තෙ එවං උපාසකභාවං පටිවෙදෙත්වා භගවන්තං ආහංසු: කස්සදානි භන්තෙ අම්හෙහි අජ්ජ පට්ඨාය අභිවාදනපච්චුට්ඨානං කාතබ්බන්ති? අථ භගවා සීසං පරාමසි. කෙසා හත්ථෙ ලග්ගිංසු. තෙ තෙසං අදාසි: ඉමෙ තුම්හෙ පරිහරථාති. තෙ කෙසධාතුයො ලභිත්වා අමතෙනෙවාභිසිත්තා හට්ඨතුට්ඨා භගවන්තං වන්දිත්වා පක්කමිංසු.

අථ ඛො භගවා සත්තාහස්ස අච්චයෙන තම්හා සමාධිම්හා වුට්ඨහිත්වා වුත්තප්පකාරමෙතං සබ්බං කිච්චං නිට්ඨාපෙත්වා රාජායතනමූලා පුනපි යෙන අජපාලනිග්‍රොධො, තෙනුපසඞ්කමි. **පරිවිතක්කො උදපාදීති** තස්මිං නිසින්නමත්තස්සෙව සබ්බබුද්ධානං ආචිණ්ණො, සමාචිණ්ණො අයං චෙතසො පරිවිතක්කො උදපාදි. කස්මා පනායං සබ්බබුද්ධානං උප්පජ්ජතීති? ධම්මස්ස මහන්තභාවං ගරුභාවං භාරියභාවං පච්චවෙක්ඛනාය බ්‍රහ්මුනා යාචිතෙ දෙසෙතුකාමතාය ච. ජානන්ති හි බුද්ධා 'එවං පරිවිතක්කිතෙ බ්‍රහ්මා ආගන්ත්වා ධම්මදෙසනං යාචිස්සති. තතො සත්තා ධම්මෙ ගාරවං උප්පාදෙස්සන්ති. බ්‍රහ්මගරුකො හි ලොකසන්නිවාසො'ති. ඉති ඉමෙහි ද්වීහි කාරණෙහි අයං විතක්කො උප්පජ්ජති. තත්ථ **අධිගතො ඛො ම්‍යායන්ති** අධිගතො ඛො මෙ අයං; **ආලයරාමාති** සත්තා පඤ්චසු කාමගුණෙසු අල්ලීයන්ති, තස්මා තෙ ආලයාති වුච්චන්ති; තෙහි ආලයෙහි රමන්තීති ආලයරාමා; ආලයෙසු රතාති **ආලයරතා**, ආලයෙසු සුට්ඨු මුදිතාති

ආලයසම්මුදිතා; **යදිදන්ති** නිපාතො; **තස්ස-ඨානං සන්ධාය** 'යං
ඉදන්'ති. පටිච්චසමුප්පාදං සන්ධාය 'යො අයන්'ති එවමත්ථො දට්ඨබ්බො.
ඉදප්පච්චයතාපටිච්චසමුප්පාදොති ඉමෙසං පච්චයා=ඉදප්පච්චයා;
ඉදප්පච්චයා එව=ඉදප්පච්චයතා; ඉදප්පච්චයතා ච සා පටිච්චසමුප්පා
දො චාති=ඉදප්පච්චයතාපටිච්චසමුප්පාදො; **සො මමස්ස කිලමථොති**
යා අජානන්තානං දෙසනා නාම, සො මම කිලමථො අස්ස; **සා මම
විහෙසා අස්සාති** අත්ථො. **භගවන්තන්ති** භගවතො; **අනච්ඡරියාති**
අනුඅච්ඡරියා; **පටිභංසූති.** පටිභානසඞ්ඛාතස්ස ඤාණස්ස ගොචරා
අහෙසුං; පරිවිතක්කයිතබ්බභාවං පාපුණිංසු. **හලන්ති** එත්ථ හකාරො
නිපාතමත්තො; අලන්ති අත්ථො. **පකාසිතුන්ති** දෙසිතුං; අලං දානි මෙ
ඉමං කිච්ඡෙන අධිගතං ධම්මං දෙසිතුන්ති වුත්තං හොති. **පටිසොත
ගාමින්ති** පටිසොතං වුච්චති නිබ්බානං, නිබ්බානගාමින්ති අත්ථො.[1]
අප්පොස්සුක්කතායාති නිරුස්සුක්කභාවෙන; අදෙසෙතුකාමතායාති
අත්ථො. **යත්‍ර හි නාමාති** යස්මිං නාම ලොකෙ; **භගවතො පුරතො
පාතුරහොසීති** ධම්මදෙසනායාචනත්ථං දසසු චක්කවාළසහස්සෙසු
මහාබ්‍රහ්මානො ගහෙත්වා ආගම්ම භගවතො පුරතො පාතුරහොසි;
ඉතො පරං සබ්බං පදත්ථතො උත්තානමෙව. අධිප්පායානුසන්ධියොජ
නාදිභෙදතො පන **පපඤ්චසූදනියා** මජ්ඣිමට්ඨකථායං වුත්තනයෙ
නෙව වෙදිතබ්බං.

ඉතො පට්ඨාය හි අතිවිත්ථාරභීරුකස්ස මහාජනස්ස චිත්තං අනු
රක්ඛන්තා සුත්තන්තකථං **අවණ්ණයිත්වා** විනයකථං යෙව වණ්ණ
යිස්සාම.

යාව තස්ස ආයස්මතො උපසම්පදා අහොසීති ආසාළ්හිපුණ්ණ
මාය අට්ඨාරසහි දෙවතාකොටීහි සද්ධිං සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨිතස්ස
"එහි භික්ඛූ"ති භගවතො වචනෙන අභිනිප්ඵන්නා සාවස්ස ආයස්මතො
එහිභික්ඛූපසම්පදා අහොසි; **අථ ඛො ආයස්මතො ච වප්පස්සාති**
ආදිම්හි වප්පත්ථෙරස්ස පාටිපදදිවසෙ ධම්මචක්ඛුං උදපාදි. **භද්දිය
ත්ථෙරස්ස** දුතියදිවසෙ, **මහානාමත්ථෙරස්ස** තතියදිවසෙ, **අස්සජි
ත්ථෙරස්ස** චතුත්ථියන්ති. ඉමෙසං ච පන භික්ඛූනං කම්මට්ඨානෙසූපි
උප්පන්නමලවිසොධනත්ථං භගවා අන්තොවිහාරෙයෙව අහොසි.
උප්පන්නෙ උප්පන්නෙ කම්මට්ඨානමලෙ ආකාසෙන ගන්ත්වා මලං
විනොදෙසි. පක්ඛස්ස පන පඤ්චමියං සබ්බෙව තෙ එකතො සන්නි
පාතෙත්වා අනත්තලක්ඛණසුත්තෙන ඔවදි. තෙන වුත්තං: **අථ ඛො භගවා
පඤ්චවග්ගියෙති** ආදි. **තෙන ඛො පන සමයෙන ඡ ලොකෙ
අරහන්තො හොන්තීති** පඤ්චමියා පක්ඛස්ස ලොකස්මිං ඡ මනුස්සා
අරහන්තො හොන්තීති අත්ථො.

---

1. ම. "රාගරත්තා"ති; කාමරාග භවරාග දිට්ඨිරාගෙන රත්තා, න දක්ඛින්ති න
පස්සන්ති. තමොක්ඛන්ධෙන ආවුටා අවිජ්ජාරාසිනා අජ්ඣොත්ථටා"ති එව
මාදිනා නයෙන විරම්භපාඨෙසු සුත්තට්ඨකථා දිස්සති.

පුබ්බානුපුබ්බකානන්ති පවෙණිවසෙන පොරාණානුපොරාණානන්ති අත්ථො. **තෙන ඛො පන සමයෙන එකසට්ඨි ලොකෙ අරහන්තො හොන්තීති** පුරිමා ඡ ඉමෙ ච පඤ්ච පඤ්ඤාසාති අන්තොවස්සම්හියෙව එකසට්ඨි මනුස්සා අරහන්තො හොන්තීති අත්ථො. තත්‍ර **යස**ආදීනං කුලපුත්තානං අයං පුබ්බයොගො: අතීතෙ කිර පඤ්ච පඤ්ඤාස ජනා සහායකා වග්ගබන්ධෙන පුඤ්ඤානි කරොන්තා අනාථසරීරානි පටිජග්ගන්තා විචරන්ති. තෙ එකදිවසං ගබ්භිනිං ඉත්ථිං කාලකතං දිස්වා ඣාපෙස්සාමාති සුසානං හරිංසු. තෙසු පඤ්ච ජනෙ 'තුම්හෙ ඣාපෙථා'ති සුසානෙ ඨපෙත්වා සෙසා ගාමං පවිට්ඨා. **යසො** දාරකො තං සරීරං විජ්ඣිත්වා පරිවත්තෙන්තො ච ඣාපයමානො **අසුභසඤ්ඤං** පටිලභි. ඉතරෙසම්පි චතුන්නං ජනානං "**පස්සථ** භො ඉමං **අසුචිං** පටිකූල"න්ති දස්සෙසි. තෙපි තත්ථ **අසුභසඤ්ඤං** පටිලභිංසු. තෙ පඤ්චපි ගාමං ගන්ත්වා සෙසසහායකානං කථයිංසු. **යසො** පන දාරකො ගෙහම්පි ගන්ත්වා මාතාපිතූනඤ්ච භරියාය ච කථෙසි. තෙ සබ්බෙපි අසුභං භාවයිංසු. අයමෙතෙසං පුබ්බයොගො. තෙනායස්මතො යසස්ස නාටකජනෙසුපි සුසානසඤ්ඤායෙව උප්පජ්ජි. තායෙව[1] උපනිස්සයසම්පත්තියා සබ්බෙසං විසෙසාධිගමො නිබ්බත්තොති.

අථ ඛො භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙසීති භගවා යාව **පච්ඡිමකත්තික**පුණ්ණමා, තාව බාරාණසියං විහරන්තො එකදිවසං තෙ ඛීණාසවෙ සට්ඨි භික්ඛූ ආමන්තෙසි; **දිබ්බා** නාම දිබ්බෙසු විසයෙසු ලොභපාසා; **මානුසා** නාම මානුසකෙසු විසයෙසු ලොභපාසා; **මා එකෙන ද්වෙ**ති එකෙන මග්ගෙන ද්වෙ මා අගමිත්ථ; **අස්සවණතා**ති අස්සවණතාය; **පරිහායන්තී**ති අනධිගතං නාධිගච්ඡන්තා විසෙසාධිගමතො පරිහායන්ති; **අන්තකා**ති ලාමකහීනසත්තා; **අන්තලික්ඛචරො**ති රාගපාසං සන්ධායාහ. තං හි සො අන්තලික්ඛචරොති මන්ත්වා ආහ.

නානාදිසා නානාජනපදාති නානාදිසතො නානාජනපදතො ච; **අනුජානාමි භික්ඛවෙ තුම්හෙව දානි තාසු තාසු දිසාසු තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පබ්බාජෙථා**ති ආදිම්හි පබ්බජ්ජාපෙක්ඛං කුලපුත්තං පබ්බාජෙන්තෙන යෙ පරතො "න භික්ඛවෙ පඤ්චහි ආබාධෙහි ඵුට්ඨො පබ්බාජෙතබ්බො"ති ආදිං කත්වා යාව "න අන්ධමූගබධිරො පබ්බාජෙතබ්බො"ති එවං පටික්ඛිත්තා පුග්ගලා, තෙ වජ්ජෙත්වා පබ්බජ්ජාදොසවිරහිතො පුග්ගලො පබ්බාජෙතබ්බො. සොපි ච මාතාපිතූහි අනුඤ්ඤාතොයෙව. තස්ස අනුජානනලක්ඛණං 'න භික්ඛවෙ අනනුඤ්ඤාතො මාතාපිතූහි පුත්තො පබ්බාජෙතබ්බො. යො පබ්බාජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති එතස්මිං සුත්තෙ වණ්ණයිස්සාම.

එවං පබ්බජ්ජාදොසවිරහිතං මාතාපිතූහි අනුඤ්ඤාතං පබ්බාජෙන්තෙනාපි ච සචෙ **අච්ඡින්නකෙසො** හොති, එකසීමාය ච අඤ්ඤෙපි භික්ඛූ අත්ථි, කෙසච්ඡෙදනත්ථාය භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡිතබ්බං. තස්ස

---

1. ම, ඡ සි. 1, තාය ච

ආපුච්ඡනාකාරං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ සඞ්ඝං අපලොකෙතුං භණ්ඩුකම්මායා"ති එත්ථ වණ්ණයිස්සාම. සචෙ ඔකාසො හොති, සයං පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීහි ව්‍යාවටො හොති, ඔකාසං න ලභති, එකො දහරභික්ඛු වත්තබ්බො: "එතං පබ්බාජෙහී"ති. අවුත්තෙනාපි චෙ දහරභික්ඛු උපජ්ඣායං උද්දිස්ස පබ්බාජෙති, වට්ටති. සචෙ දහරභික්ඛු නත්ථි, සාමණෙරොපි වත්තබ්බො: "එතං ඛණ්ඩසීමං නෙත්වා පබ්බාජෙත්වා කාසායානි අච්ඡාදෙත්වා එහී"ති. සරණානි පන සයං දාතබ්බානි. එවං භික්ඛුනාව පබ්බජිතො හොති. පුරිසං හි භික්ඛුතො අඤ්ඤො පබ්බාජෙතුං න ලභති, මාතුගාමං භික්ඛුනීතො අඤ්ඤො. සාමණෙරො පන සාමණෙරී වා ආණත්තියා කාසායානි දාතුං ලභති. කෙසොරොපනං යෙන කෙනචි කතං සුකතං හොති. සචෙ පන භබ්බරූපො හොති, සහෙතුකො ඤාතො යසස්සී කුලපුත්තො, ඔකාසං කත්වාපි සයමෙව පබ්බාජෙතබ්බො. "මත්තිකාමුට්ඨිං ගහෙත්වා නහායිත්වා කෙසෙ තෙමෙත්වා ආගච්ඡාහී"ති ච පන න විස්සජ්ජෙතබ්බො. පබ්බජිතුකාමානං හි පඨමං බලවා උස්සාහො හොති. පච්ඡා පන කාසායානි ච කෙසහරණසත්ථකං ච දිස්වා උත්‍රසන්ති. එත්තොයෙව පලායන්ති. තස්මා සයමෙව නහානතිත්ථං නෙත්වා, සචෙ නාති දහරො හොති, 'නහාහී'ති වත්තබ්බො. කෙසා පනස්ස සයමෙව මත්තිකං ගහෙත්වා ධොවිතබ්බා. දහරකුමාරකො පන සයං උදකං ඔතරිත්වා ගොමයමත්තිකාහි ඝංසිත්වා නහාපෙතබ්බො. සචෙපිස්ස කච්ඡු වා පිළකා වා හොන්ති, යථා මාතා පුත්තං න ජිගුච්ඡති, එවමෙව අජිගුච්ඡන්තෙන සාධුකං හත්ථපාදසීසතො පට්ඨාය ඝංසිත්වා ඝංසිත්වා නහාපෙතබ්බො. කස්මා? එත්තකෙන හි උපකාරෙන කුලපුත්තා ආචරියුපජ්ඣායෙසු ච සාසනෙ ච බලවසිනෙහා තිබ්බගාරවා අනිවත්තිධම්මා හොන්ති. උප්පන්නං අනභිරතිං විනොදෙත්වා ථෙරභාවං පාපුණන්ති. කතඤ්ඤූ කතවෙදිනො හොන්ති.

එවං නහාපනකාලෙ පන කෙසමස්සුං ඔරොපනකාලෙ වා "ත්වං ඤාතො යසස්සී. ඉදානි මයං ත්වං නිස්සාය පච්චයෙහි න කිලමිස්සාමා"ති න වත්තබ්බො. අඤ්ඤාපි අනීයානිකකථා න කථෙතබ්බා. අථ ඛ්වස්ස "ආවුසො, සුට්ඨු උපධාරෙහි සතිං උපට්ඨාපෙහී"ති වත්වා තචපඤ්චකකම්මට්ඨානං ආචික්ඛිතබ්බං. ආචික්ඛන්තෙන ච වණ්ණසණ්ඨානගන්ධාසයොකාසවසෙන අසුචිජෙගුච්ඡපටිකූලභාවං නිජ්ජීවනිස්සත්තභාවං වා පාකටං කරොන්තෙන ආචික්ඛිතබ්බං. සචෙ හි සො පුබ්බෙ පරිමද්දිතසඞ්ඛාරො හොති භාවිතභාවනො කණ්ටකවෙධාපෙක්ඛො විය පරිපක්කගණ්ඩො, සූරියුග්ගමනාපෙක්ඛං විය ච පරිණතං පදුමං, අථස්ස ආරද්ධමත්තෙ කම්මට්ඨානමනසිකාරෙ ඉන්දසනි විය පබ්බතෙ කිලෙසපබ්බතෙ චුණ්ණයමානංයෙව ඤාණං පවත්තති. ඛුරග්ගෙයෙව අරහත්තං පාපුණාති. යෙ හි කෙචි ඛුරග්ගෙ අරහත්තං පත්තා, සබ්බෙ තෙ එවරූපං සවණං ලභිත්වා කල්‍යාණමිත්තෙන ආචරියෙන දින්නනයං නිස්සාය නො අනිස්සාය. තස්මාස්ස ආදිතො එවරූපී කථා කථෙතබ්බාති.

කෙසෙසු පන ඔරොපිතෙසු හලිද්දිචුණ්ණෙන වා ගන්ධචුණ්ණෙන වා සීසං ච සරීරං ච උබ්බට්ටෙත්වා ගිහිගන්ධං අපනෙත්වා කාසායානි තික්ඛත්තුං වා ද්වික්ඛත්තුං වා සකිං වා පටිග්ගාහාපෙතබ්බානි. අථාපිස්ස හත්ථෙ අදත්වා ආචරියො වා උපජ්ඣායො වා සයමෙව අච්ඡාදෙති, වට්ටති. සචෙපි අඤ්ඤං දහරං වා සාමණෙරං වා උපාසකං වා ආණාපෙති: "ආවුසො එතානි කාසායානි ගහෙත්වා එතං අච්ඡාදෙහී"ති, තංයෙව වා ආණාපෙති: "එතානි ගහෙත්වා අච්ඡාදෙහී"ති, සබ්බං තං වට්ටති. සබ්බං තෙන භික්ඛුනා දින්නං හොති. යං පන නිවාසනං වා පාරුපනං වා අනාණත්තියා නිවාසෙති වා පාරුපති වා, තං අපනෙත්වා පුන දාතබ්බං, භික්ඛුනා හි සහත්ථෙන වා ආණත්තියා වා දින්නමෙව කාසාවං වට්ටති. අදින්නං න වට්ටති. සචෙපි තස්සෙව සන්තකං හොති, කො පන වාදො උපජ්ඣායමූලකෙ? අයං "පඨමං කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා කාසායානි වත්ථානි අච්ඡාදෙත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කාරාපෙත්වා"ති එත්ථ විනිච්ඡයො. **භික්ඛූනං පාදෙ වන්දාපෙත්වාති** යෙ තත්ථ සන්නිපතිතා භික්ඛූ, තෙසං පාදෙ වන්දාපෙත්වා; අථ සරණගහණත්ථං **උක්කුටිකං නිසීදාපෙත්වා අඤ්ජලිං පග්ගණ්හාපෙත්වා එවං වදෙහීති වත්තබ්බොති** "යමහං වදාමි, තං වදෙහී"ති වත්තබ්බො. අථස්ස උපජ්ඣායෙන වා ආචරියෙන වා **බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමීති** ආදිනා නයෙන සරණානි දාතබ්බානි යථාවුත්තපටිපාටියාව න උප්පටිපාටියා. සචෙ හි එකපදම්පි එකක්ඛරම්පි උප්පටිපාටියා දෙති, බුද්ධං සරණංයෙව වා තික්ඛත්තුං දත්වා පුන ඉතරෙසු එකෙකං තික්ඛත්තුං දෙති, අදින්නානි හොන්ති සරණානි. ඉමස්මිං පන සරණගමනූපසම්පදං පටික්ඛිපිත්වා අනුඤ්ඤාතා උපසම්පදා එකතො සුද්ධියා වට්ටති. සාමණෙරපබ්බජ්ජා පන උභතො සුද්ධියාව වට්ටති. නො එකතො සුද්ධියා. තස්මා උපසම්පදාය සචෙ ආචරියො ඤත්තිදොසඤ්චෙව කම්මවාචාදොසඤ්ච වජ්ජෙත්වා කම්මං කරොති, සුකතං හොති. පබ්බජ්ජාය පන ඉමානි තීණි සරණානි බුකාරාදීනං ව්‍යඤ්ජනානං ඨානකරණසම්පදං අහාපෙන්තෙනෙව ආචරියෙනාපි අන්තෙවාසිකෙනාපි වත්තබ්බානි. සචෙ ආචරියො වත්තුං සක්කොති, අන්තෙවාසිකො න සක්කොති, අන්තෙවාසිකො වා සක්කොති, ආචරියො න සක්කොති, උභොපි වා න සක්කොන්ති, න වට්ටති, සචෙ පන උභොපි සක්කොන්ති, වට්ටති. ඉමානි ච පන දදමානෙන **බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමීති** එවං එකසම්බන්ධානි අනුනාසිකන්තානි වා කත්වා දාතබ්බානි. **බුද්ධම් සරණම් ගච්ඡාමීති** එවං විච්ඡින්දිත්වා මකාරන්තානි වා කත්වා දාතබ්බානි, **අන්ධකට්ඨකථායං** "නාමං සාවෙත්වා අහං භන්තෙ බුද්ධරක්ඛිතො යාවජීවං බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමී"ති වුත්තං. තං **එකට්ඨකථා**යම්පි නත්ථි. පාළියම්පි න වුත්තං. තෙසං රුචිමත්තමෙව. තස්මා න ගහෙතබ්බං. න හි තථා අවදන්තස්ස සරණං කුප්පතීති. **අනුජානාමි භික්ඛවෙ ඉමෙහි තීහි සරණගමනෙහි පබ්බජ්ජං උපසම්පදන්ති** ඉමෙහි බුද්ධං **සරණං ගච්ඡාමීති ආදීහි** එවං තික්ඛත්තුං උභතො

සුද්ධියා වුත්තෙහි තීහි **සරණගමනෙහි පබ්බජ්ජං** චෙව උපසම්පදං ච අනුජානාමීති අත්ථො. තත්ථ යස්මා උපසම්පදා පරතො පටික්ඛිත්තා, තස්මා සා එතරහි සරණමත්තෙනෙව[1] න රුහති. පබ්බජ්ජා පන යස්මා පරතො **අනුජානාමි භික්ඛවෙ ඉමෙහි තීහි සරණගමනෙහි සාමණෙරපබ්බජ්ජන්ති** අනුඤ්ඤාතා එව, තස්මා සා එතරහිපි සරණමත්තෙනෙව[1] රුහති. එත්තාවතා හි සාමණෙරභූමියං පතිට්ඨිතො හොති. සචෙ පනෙස මතිමා හොති පණ්ඩිතජාතිකො, අථස්ස තස්මිංයෙව ඨානෙ සික්ඛාපදානි උද්දිසිතබ්බානි. කථං? යථා භගවතා උද්දිට්ඨානි. වුත්තං හෙතං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ සාමණෙරානං දසසික්ඛාපදානි. තෙසු ච සාමණෙරෙහි සික්ඛිතුං. පාණාතිපාතා වෙරමණී, අදින්නාදානා වෙරමණී, අබ්‍රහ්මචරියා වෙරමණී, මුසාවාදා වෙරමණී, සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා වෙරමණී, විකාලභොජනා වෙරමණී, නච්චගීතවාදිතවිසූකදස්සනා වෙරමණී, මාලාගන්ධවිලෙපනධාරණමණ්ඩනවිභූසනට්ඨානා වෙරමණී, උච්චාසයනමහාසයනා වෙරමණී, ජාතරූපරජතපටිග්ගහණා වෙරමණී"ති. **අට්ඨකථාය**ම්පන "අහම්භන්තෙ ඉත්ථන්නාමො යාවජීවං පාණාතිපාතා වෙරමණීසික්ඛාපදං සමාදියාමී"ති එවං සරණදානං විය සික්ඛාපදදානම්පි වුත්තං. තං නෙව පාළියං න අට්ඨකථාසු අත්ථි. තස්මා යථා පාළියාව උද්දිසිතබ්බානි. පබ්බජ්ජා හි සරණගමනෙහෙව සිද්ධා. සික්ඛාපදානි පන කෙවලං සික්ඛාපරිපූරණත්ථං ජානිතබ්බානි. තස්මා තානි පාළියං ආගතනයෙන උග්ගහෙතුං අසක්කොන්තස්ස යාය කායචි භාසාය අත්ථවසෙනපි ආචික්ඛිතුං වට්ටති. යාව පන අත්තනා සික්ඛිතබ්බසික්ඛාපදානි න ජානාති, සඞ්ඝාටිපත්තචීවරධාරණඨානනිසජ්ජාදීසු පානභොජනාදිවිධිම්හි ච න කුසලො හොති, තාව භොජනසාලං වා සලාකභාජනට්ඨානං වා අඤ්ඤං වා තථාරූපට්ඨානං න පෙසෙතබ්බො. සන්තිකාවචරොයෙව කාතබ්බො. බාලදාරකො විය පටිජග්ගිතබ්බො. සබ්බමස්ස කප්පියාකප්පියං ආචික්ඛිතබ්බං. නිවාසනපාරුපනාදීසු ආභිසමාචාරිකෙසු විනෙතබ්බො. තෙනාපි "අනුජානාමි භික්ඛවෙ දසහඞ්ගෙහි සමන්නාගතං සාමණෙරං නාසෙතු"න්ති එවං පරතො වුත්තානි දසනාසනඞ්ගානි ආරකා පරිවජ්ජෙත්වා ආභිසමාචාරිකං පරිපූරෙන්තෙන දසවිධෙ සීලෙ සාධුකං සික්ඛිතබ්බන්ති.

පබ්බජ්ජාවිනිච්ඡයො නිට්ඨිතො.

මය්හං ඛො භික්ඛවෙති මයා ඛොති අත්ථො. අථවා යො මය්හං යොනිසො මනසිකාරො, තෙන හෙතුභූතෙන අත්ථො. පුන **අනුප්පත්තා**ති **එත්ථ** විභත්තිං විපරිණාමෙත්වා මයාති වත්තබ්බං. **භද්දවග්ගියා**ති තෙ කිර රාජකුමාරා රූපෙන ච චිත්තෙන ච භද්දකා වග්ගබන්ධනෙනෙව විචරන්ති. තස්මා භද්දවග්ගියාති වුච්චන්ති. **කෙන නු ඛො**ති එත්ථ වොකාරො නිපාතමත්තො. **ධම්මචක්ඛුං උදපාදී**ති කොසඤ්ඤි සොතා

1. ෙ. සරණගමනමත්තෙනෙව

පත්තිමග්ගො, කෙසඤ්චි සකදාගාමිමග්ගො, කෙසඤ්චි අනාගාමිමග්ගො උදපාදි. තයොපිහි එතෙ මග්ගා ධම්මචක්ඛූති වුච්චන්ති. තෙ කිර **තුණ්ඩිලජාතකෙ** තිංස ධුත්තා අහෙසුං. අථ තුණ්ඩිලොවාදං සුත්වා පඤ්චසීලානි රක්ඛිංසු. ඉදං තෙසං පුබ්බකම්මං.

පමුඛොති පුබ්බඞ්ගමො. **පාමොක්ඛොති** උත්තමො විසුද්ධපඤ්ඤො; **අනුපහච්චාති** අවිනාසෙත්වා; **තෙජසා තෙජන්ති** අත්තනො තෙජෙන නාගස්ස තෙජං; **පරියාදියෙය්‍යන්ති** අභිභවෙය්‍යං, විනාසෙය්‍යං වා; **මක්ඛන්ති** කොපං; **නත්වෙව ච ඛො අරහා යථා අහන්ති** අත්තානං අරහා අහන්ති මඤ්ඤමානො වදති; **නෙරඤ්ජරායං භගවාති** ආදිකා ගාථායො පච්ඡා පක්ඛිත්තා.

විස්සජ්ජෙය්‍යන්ති සුක්ඛාපනත්ථාය පසාරෙත්වා ඨපෙය්‍යන්ති අත්ථො. "හන්ද ආහර හත්ථ"න්ති එවං වදන්තො විය ඔනතොති **ආහරහත්ථො**; **උස්සජ්ජෙත්වාති** විස්සජ්ජෙත්වා; **මන්දාමුඛියොති** අග්ගිභාජනානි වුච්චන්ති; **චිරපටිකාති** චිරකාලතො පට්ඨාය; **කෙසමිස්සන්ති** ආදීසු කෙසා එව කෙසමිස්සං; එසනයො සබ්බත්ථ. **ඛාරිකාජන්ති** ඛාරිභාරො.

ලට්ඨිවනෙති තාලුය්‍යානෙ; **සුප්පතිට්ඨෙ චෙතියෙති** අඤ්ඤතරස්මිං වටරුක්ඛෙ; තස්ස කිරෙතං නාමං. **ද්වාදසනහුතෙහීති** එත්ථ එකං නහුතං දස සහස්සානි; **අජ්ඣභාසීති** තෙසං කඞ්ඛාච්ඡෙදනත්ථං අභාසි; **කිසකොවදානොති** තාපසචරියාය කිසසරීරත්තා කිසකාති ලද්ධනාමානං තාපසානං ඔවාදකො අනුසාසකො සමානොති අත්ථො. අථ වා සයං කිසකො තාපසො සමානො වදානො ච අඤ්ඤෙ ඔවදන්තො අනුසාසන්තොති අත්ථො. **කථං පහීනන්ති** කෙන කාරණෙන පහීනං; ඉදං වුත්තං හොති: ත්වං උරුවෙලවාසී අග්ගිපරිචාරකානං තාපසානං සයං ඔවාදාචරියො සමානො කිං දිස්වා අග්ගිං පහාසි? **පුච්ඡාමි තං එතමත්ථං**-කෙන කාරණෙන තව අග්ගිහුත්තං පහීනන්ති. දුතියගාථාය අයමත්ථො- එතෙ රූපාදිකෙ කාමෙ ඉත්ථියො ච යඤ්ඤා අභිවදන්ති, ස්වාහං එතං සබ්බම්පි රූපාදිකං කාමප්පභෙදං ඛන්ධූපධීසු මලන්ති ඤත්වා-යස්මා ඉමෙ යිට්ඨහුතප්පභෙදා යඤ්ඤා මලමෙව වදන්ති, **තස්මා න යිට්ඨෙ න හුතෙ අරඤ්ජිං**, යිට්ඨෙ වා හුතෙ වා නාභිරමින්ති අත්ථො. තතියගාථාය **අථ කො චරහීති** අථ කුහිං චරහි; සෙසං උත්තානමෙව. චතුත්ථගාථාය- **පදන්ති** නිබ්බානපදං; සන්තසභාවතාය **සන්තං**; උපධීනං අභාවෙන **අනුපධිකං**; රාගකිඤ්චනාදීනං අභාවෙන **අකිඤ්චනං**; තීසු භවෙසු අලග්ගතාය යං කාමභවං යඤ්ඤා වදන්ති, තස්මිම්පි **කාමභවෙ අසත්තං**; ජාතිජරාමරණානං අභාවෙන **අනඤ්ඤථාභාවිං**; අත්තනා භාවිතෙන මග්ගෙනෙව අධිගන්තබ්බං න අඤ්ඤෙන කෙනචි අධිගමෙතබ්බන්ති **අනඤ්ඤනෙය්‍යං**; යස්මා ඊදිසං පදමද්දසං, තස්මා **න යිට්ඨෙ න හුතෙ අරඤ්ජිං**. තෙන කිං දීපෙති? යො අහං දෙවමනුස්සලොකසම්පත්තිසාධකෙ න යිට්ඨෙ න හුතෙ

අරඤ්ජිං, සො කිං වක්ඛාමි–එත්ථ නාම මෙ දෙවමනුස්සලොකෙ රතො මනොති. එවං සබ්බලොකෙ අනභිරතභාවං පකාසෙත්වා අථ ඛො ආයස්මා උරුවෙලකස්සපො "සාවකොහමස්මී"ති එවං භගවතො සාවකභාවං පකාසෙසි. තඤ්ච ඛො ආකාසෙ විවිධානි පාටිහාරියානි දස්සෙත්වා. **ධම්මචක්ඛු**න්ති සොතාපත්තිමග්ගඤාණං; **අස්සාසකා**ති ආසිංසනා; පත්ථනාති අත්ථො. **එසාහං භන්තෙ**ති එත්ථ පන කිඤ්චාපි මග්ගප්පටිවෙධෙනෙව සිද්ධං සරණගමනං, තත්ථ පන නිච්ඡයගමනමෙව ගතො. ඉදානි වාචාය අත්තසන්නිය්‍යාතනං කරොති. මග්ගවසෙනෙවායං නියතසරණතං පත්තො. තං පරෙසං වාචාය පාකටං කරොන්තො පණිපාතගමනඤ්ච ගච්ඡන්තො එවං වදති. **සිඞ්ගීනික්ඛසවණ්ණා**ති සිඞ්ගීසුවණ්ණනික්ඛෙන සමානවණ්ණා; **දසවාසො**ති දසසු අරියවාසෙසු වුත්ථවාසො; **දසධම්මවිදූ**ති දසකම්මපථවිදූ; **දසභි චූපෙතො**ති දසහි අසෙඛෙහි අඞ්ගෙහි උපෙතො; **සබ්බධි දන්තො**ති සබ්බෙසු දන්තො; භගවතො හි චක්ඛු ආදීසු කිඤ්චි අදන්තං නාම නත්ථි. **භගවන්තං භුත්තාවිං ඔනීතපත්තපාණිං එකමන්තං නිසීදී**ති භගවන්තං භුත්තවන්තං පත්තතො ච අපනීතපාණිං සල්ලක්ඛෙත්වා එකස්මිං පදෙසෙ නිසීදීති අත්ථො. **අත්ථිකාන**න්ති බුද්ධාභිවාදනගමනෙන ච ධම්මසවණෙන ච අත්ථිකානං; **අභික්කමනීය**න්ති අභිගන්තුං සක්කුණෙය්‍යං; **අප්පකිණ්ණ**න්ති අනාකිණ්ණං; **අප්පසද්ද**න්ති වචනසද්දෙන අප්පසද්දං; **අප්පනිග්ඝොස**න්ති නගරනිග්ඝොසසද්දෙන අප්පනිග්ඝොසං; **විජනවාත**න්ති අනුසඤ්චරණජනස්ස සරීරවාතෙන විරහිතං; විජනවාදන්තිපි පාඨො. අන්තො ජනවාදෙන රහිතන්ති අත්ථො. විජනපාතන්තිපි පාඨො. ජනසඤ්චාරවිරහිතන්ති අත්ථො. **මනුස්සරාහසෙය්‍යක**න්ති මනුස්සානං රහස්සකිරියට්ඨානියං; **පටිසල්ලානසාරුප්ප**න්ති විවෙකානුරූපං.

සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානාති සාරිපුත්තො ච මොග්ගල්ලානො ච; තෙහි කතිකා කතා හොති: යො පඨමං අමතං අධිගච්ඡති, සො ආරොචෙතූති. තෙ කිර උභොපි ගිහිකාලෙ **උපතිස්සකොලිතා**ති එවං පඤ්ඤායමානනාමා අඩ්ඪතෙය්‍යසතමාණවකපරිවාරා ගිරග්ගසමජ්ජං අගමංසු. තත්‍ර හෙසං මහාජනං දිස්වා එතදහොසි:– "අයං නාම එවං මහාසත්තකායො අප්පත්තෙ වස්සසතෙ මරණමුඛෙ පතිස්සතී"ති. අථ උභොපි උට්ඨිතාය පරිසාය අඤ්ඤමඤ්ඤං පුච්ඡිත්වා එකජ්ඣාසයා පච්චුපට්ඨිතමරණසඤ්ඤා මන්තයිංසු: "සම්ම මරණෙ සති අමතෙනාපි භවිතබ්බං. හන්ද මයං අමතං පරියෙසාමා"ති. අමතපරියෙසනත්ථං සඤ්ජයස්ස ඡන්නපරිබ්බාජකස්ස සන්තිකෙ සපරිසා පබ්බජිත්වා කතිපාහෙනෙව තස්ස ඤාණවිසයෙ පාරං ගන්ත්වා අමතං අපස්සන්තා පුච්ඡිංසු: "කිං නු ඛො ආචරිය, අඤ්ඤම්පෙත්ථ සාරං අත්ථී"ති. "නත්ථාවුසො, එත්තකමෙව ඉද"න්ති ච සුත්වා "තුච්ඡං ඉදං ආවුසො, නිස්සාරං. යො දානි අම්හෙසු පඨමං අමතං අධිගච්ඡති, සො ඉතරස්ස ආරොචෙතූ"ති කතිකං අකංසු. තෙන වුත්තං: "**තෙහි කතිකා කතා හොතී**"ති ආදි. **පාසා**

දිකෙන **අභික්කන්තෙනාති** ආදීසු ඉත්ථම්භූතලක්ඛණෙ කරණවචනං
වෙදිතබ්බං. **අත්ථිකෙහි උපඤ්ඤාතං මග්ගන්ති** එතං අනුබන්ධනස්ස
කාරණවචනං; ඉදං වුත්තං හොති: යන්නූනාහං ඉමං භික්ඛුං පිට්ඨිතො
පිට්ඨිතො අනුබන්ධෙය්‍යං. කස්මා? යස්මා ඉදං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො
අනුබන්ධනං නාම අත්ථිකෙහි උපඤ්ඤාතං මග්ගං. ඤාතො චෙව උප
ගතො ච මග්ගොති අත්ථො, අථ වා අත්ථිකෙහි අම්හෙහි මරණෙ සති
අමතෙනපි භවිතබ්බන්ති එවං කෙවලං අත්ථීති උපඤ්ඤාතං නිබ්බාණං
නාම, තං මග්ගන්තෙන පරියෙසන්තෙනාති එවමෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො.
පිණ්ඩපාතං ආදාය පටික්කමීති සුදින්නකණ්ඩෙ වුත්තප්පකාරං
අඤ්ඤතරං කුඩ්ඩමූලං උපසංකමිත්වා නිසීදි. සාරිපුත්තොපි ඛො
"අකාලො ඛො තාව පඤ්හං පුච්ඡිතු"න්ති කාලං ආගමයමානො එක
මන්තං ඨත්වා වත්තපටිවත්තපූරණත්ථං කතභත්තකිච්චස්ස ථෙරස්ස
අත්තනො කමණ්ඩලුතො උදකං දත්වා ධොතහත්ථපාදෙන ථෙරෙන
සද්ධිං පටිසන්ථාරං කත්වා පඤ්හං පුච්ඡි. තෙන වුත්තං: **අථ ඛො සාරි
පුත්තො පරිබ්බාජකොති** ආදි. **න තාහං සක්කොමීති** න තෙ අහං
සක්කොමි; එත්ථ ච පටිසම්භිදාපත්තො ථෙරො න එත්තකං න
සක්කොති. අථ ඛො ඉමස්ස ධම්මගාරවං උප්පාදෙස්සාමීති සබ්බා
කාරෙන බුද්ධවිසයෙ අවිසයභාවං ගහෙත්වා එවමාහ.

යෙ ධම්මා හෙතුප්පභවාති හෙතුප්පභවා නාම පඤ්චක්ඛන්ධා;
තෙනස්ස දුක්ඛසච්චං දස්සෙති. **තෙසං හෙතුං තථාගතො ආහාති**
තෙසං හෙතු නාම සමුදයසච්චං; තඤ්ච තථාගතො ආහාති දස්සෙති.
තෙසඤ්ච යො නිරොධොති තෙසං උභින්නම්පි සච්චානං යො
අප්පවත්තිනිරොධො, තඤ්ච තථාගතො ආහාති අත්ථො. තෙනස්ස
නිරොධසච්චං දස්සෙති. මග්ගසච්චං පනෙත්ථ සරූපතො අදස්සිතම්පි
නයතො දස්සිතං හොති. නිරොධෙ හි වුත්තෙ තස්ස සම්පාපකො
මග්ගො වුත්තොව හොති. අථවා **තෙසඤ්ච යො නිරොධොති** එත්ථ
තෙසං යො නිරොධො ච නිරොධුපායො චාති එවං ද්වෙපි සච්චානි
දස්සිතානි හොන්තීති. ඉදානි තමෙවත්ථං පටිපාදෙන්තො ආහ: **එවං
වාදී මහාසමණොති.**

එසෙව ධම්මො යදි තාවදෙවාති සචෙපි ඉතො උත්තරිං නත්ථි,
එත්තකමෙව ඉදං සොතාපත්තිඵලමත්තමෙව පත්තබ්බං, තථාපි එසො
එව ධම්මොති අත්ථො. **පච්චබ්‍යථ පදමසොකන්ති** යං මයං පරියෙස
මානා විචරිම්හ, තං පදමසොකං පටිවිද්ධත්ථ තුම්හෙ; පත්තං තං
තුම්හෙහීති අත්ථො. **අදිට්ඨං අබ්භතීතං බහුකෙහි කප්පනහුතෙහීති**
අම්හෙහි නාම ඉදං පදං බහුකෙහි කප්පනහුතෙහි අදිට්ඨමෙව
අබ්භතීතං; ඉති තස්ස පදස්ස අදිට්ඨභාවෙන දීඝරත්තං අත්තනො
මහාජානිභාවං දීපෙති.

ගම්භීරෙ ඤාණවිසයෙති ගම්භීරෙ චෙව ගම්භීරස්ස ච ඤාණස්ස විසය
භූතෙ; **අනුත්තරෙ උපධිසඞ්ඛයෙති** නිබ්බාණෙ; **විමුත්තෙති** තදාරම්ම
ණාය විමුත්තියා විමුත්තෙ; **ව්‍යාකාසීති** "එතං මෙ සාවකයුගං

භවිස්සති අග්ගං භද්දයුග"න්ති වදන්තො සාවකපාරමීඤාණෙ ව්‍යාකාසි; **යාව තෙසං ආයස්මන්තානං උපසම්පදා අහොසීති** සා එහිභික්ඛූපසම්පදායෙව උපසම්පදා අහොසි. එවං උපසම්පන්නෙසු ච තෙසු මහාමොග්ගල්ලානත්ථෙරො සත්තහි දිවසෙහි අරහත්තෙ පතිට්ඨිතො, සාරිපුත්තත්ථෙරො අඩ්ඪමාසෙන.

අතීතෙ කිර **අනොමදස්සී** නාම බුද්ධො ලොකෙ උදපාදි. තස්ස **සරදො** නාම තාපසො සකෙ අස්සමෙ නානාපුප්ඵෙහි මණ්ඩපං කත්වා පුප්ඵාසනෙයෙව භගවන්තං නිසීදාපෙත්වා භික්ඛුසඞ්ඝස්සාපි තථෙව මණ්ඩපං කත්වා පුප්ඵාසනානි පඤ්ඤාපෙත්වා අග්ගසාවකභාවං පත්ථෙසි. පත්ථයිත්වා ච **සිරිවඩ්ඪස්ස** නාම සෙට්ඨිනො පෙසෙසි: "මයා අග්ගසාවකට්ඨානං පත්ථිතං. ත්වම්පි ආගන්ත්වා එකං ඨානං පත්ථෙහී"ති. සෙට්ඨී නීලුප්පලමණ්ඩපං කත්වා බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසඞ්ඝං තත්ථ භොජෙත්වා දුතියසාවකභාවං පත්ථෙසි. තෙසු සරද තාපසො සාරිපුත්තත්ථෙරො ජාතො. සිරිවඩ්ඪො මහාමොග්ගල්ලානත්ථෙරොති. ඉදං තෙසං පුබ්බකම්මං.

අපුත්තකතායාති ආදීසු යෙසං පුත්තා පබ්බජන්ති, තෙසං අපුත්තකතාය; යාසං පතී පබ්බජන්ති, තාසං **වෙධබ්‍යාය** විධවාභාවාය; උභයෙනාපි **කුලූපච්ඡෙදාය**; **සඤ්ජයානීති** සඤ්ජයස්ස අන්තෙවාසිකානි; **මගධානං ගිරිබ්බජන්ති** මගධානං ජනපදස්ස ගිරිබ්බජං නගරං; **මහාවීරාති** මහාවිරියවන්තො; **නයමානානන්ති** නයමානෙසු; භුම්මත්ථෙ සාමිවචනං, උපයොගත්ථෙ වා.

අනුපජ්ඣායකාති වජ්ජාවජ්ජං උපනිජ්ඣායකෙන ගරුනා විරහිතා; **අනාකප්පසම්පන්නාති** න ආකප්පෙන සම්පන්නා; සමණසාරුප්පාචාරවිරහිතාති අත්ථො. **උපරි භොජනෙති** භොජනස්ස උපරි; **උත්තිට්ඨපත්තන්ති** පිණ්ඩාය චරණකපත්තං; තස්මිං හි මනුස්සා උච්ඡිට්ඨසඤ්ඤිනො. තස්මා උත්තිට්ඨපත්තන්ති වුත්තං. **අථ වා** උට්ඨහිත්වා පත්තං උපනාමෙන්තීති එවමෙත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බො. **අනුජානාමි භික්ඛවෙ උපජ්ඣායන්ති** උපජ්ඣායං ගහෙතුං **අනුජානාමීති** අත්ථො. **පුත්තචිත්තං උපට්ඨපෙස්සතීති** පුත්තො මෙ **අයන්ති එවං** ගෙහසිතපෙමවසෙන චිත්තං උපට්ඨපෙස්සති; එස නයො **දුතියපදෙපි**. **සගාරවා සප්පතිස්සාති** ගරුභාවඤ්චෙව ජෙට්ඨකභාවං ච උපට්ඨපෙත්වා; **සභාගවුත්තිනොති** සභාගජීවිකා; **කායෙන විඤ්ඤාපෙතීති** එවං සද්ධිවිහාරිකෙන "උපජ්ඣායො මෙ භන්තෙ හොහී"**ති** තික්ඛත්තුං වුත්තෙ සචෙ උපජ්ඣායො 'සාහූ'ති ආදීසු පඤ්චසු පදෙසු යස්ස කස්සචි පදස්ස වසෙන කායෙන වා වාචාය වා කායවාචාහි වා "ගහිතො තයා උපජ්ඣායො"ති උපජ්ඣායගහණං විඤ්ඤාපෙති, ගහිතො හොති උපජ්ඣායො. ඉදමෙව හි එත්ථ උපජ්ඣායග්ගහණං, යදිදං උපජ්ඣායස්ස ඉමෙසු පඤ්චසු පදෙසු යස්ස කස්සචි පදස්ස වාචාය වා සාවණං කායෙන වා අත්ථවිඤ්ඤාපනන්ති. කෙචි පන සාධූති සම්පටිච්ඡනං

සජ්ඣායන්ති වදන්ති. න තං පමාණං. ආයාචනදානමත්තෙන හි ගහිතො හොති උපජ්ඣායො. න එත්ථ සම්පටිච්ඡනං අඞ්ගං. සද්ධිවිහාරිකෙනාපි න, කෙවලං ඉමිනා මෙ පදෙන උපජ්ඣායො ගහිතොති ඤාතුං වට්ටතීති. "අජ්ජතග්ගෙදානි ථෙරො මය්හං භාරො. අහම්පි ථෙරස්ස භාරො"ති ඉදම්පි ඤාතුං වට්ටති.

තත්‍රායං සම්මාවත්තනාති යං වුත්තං සම්මාවත්තිතබ්බන්ති තත්‍ර අයං සම්මාවත්තනා; **කාලස්සෙව උට්ඨාය උපාහනා ඔමුඤ්චිත්වා**ති යස්ස පච්චූසකාලෙ චඞ්කමනත්ථාය වා ධොතපාදපරිහරණත්ථාය වා පටිමුක්කා උපාහනා පාදගතා හොන්ති, තා කාලස්සෙව උට්ඨාය අපනෙත්වා; **දන්තකට්ඨං දාතබ්බ**න්ති මහන්තං මජ්ඣිමං ඛුද්දකන්ති තීණි දන්තකට්ඨානි උපනෙත්වා තතො යං තීණි දිවසානි ගණ්හාති, චතුත්ථදිවසතො පට්ඨාය තාදිසමෙව දාතබ්බං. සචෙ අනියමං කත්වා යං වා තං වා ගණ්හාති, අථ යාදිසං ලභති, තාදිසං දාතබ්බං. **මුඛොදකං දාතබ්බ**න්ති සීතඤ්ච උණ්හඤ්ච උදකං උපනෙත්වා තතො යං තීණි දිවසානි වළඤ්ජෙති, චතුත්ථදිවසතො පට්ඨාය තාදිසමෙව මුඛධොවනකං[1] දාතබ්බං. සචෙ අනියමං කත්වා යං වා තං වා ගණ්හාති, අථ යාදිසං ලභති, තාදිසං දාතබ්බං. සචෙ දුවිධම්පි වළඤ්ජෙති, දුවිධම්පි උපනෙතබ්බං. උදකං මුඛධොවනට්ඨානෙ ඨපෙත්වා වච්චකුටිතො පට්ඨාය සම්මජ්ජිතබ්බං. ථෙරෙ වච්චකුටිං ගතෙ පරිවෙණං සබ්බං සම්මජ්ජිතබ්බං. එවං පරිවෙණං අසුඤ්ඤං හොති. ථෙරෙ වච්චකුටිතො අනික්ඛන්තෙයෙව ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං, සරීරකිච්චං කත්වා ආගන්ත්වා තස්මිං නිසින්නස්ස "සචෙ යාගු හොතී"ති ආදිනා නයෙන වුත්තවත්තං කාතබ්බං. **උළුඞ්කො**ති කෙනචි කචවරෙන සංකිණ්ණා. සචෙ පන අඤ්ඤො කාචවරො නත්ථි, උදකාදූසිතානෙව හොන්ති, හත්ථෙනපි පමජ්ජිතබ්බා. **සගුණං කත්වා**ති ද්වෙ චීවරානි එකතො කත්වා, තා එකතො කතා ද්වෙපි සංඝාටියො දාතබ්බා. සබ්බඤ්හි චීවරං සංඝටිතත්තා සංඝාටීති වුච්චති. තෙන වුත්තං: **සංඝාටියො දාතබ්බා**ති. **නාතිදූරෙ ගන්තබ්බං නාච්චාසන්නෙ**ති එත්ථ සචෙ උපජ්ඣායං නිවත්තිත්වා ඔලොකෙන්තං එකෙන වා ද්වීහි වා පදවීතිහාරෙහි සම්පාපුණාති, එත්තාවතා නාතිදූරෙ නාච්චාසන්නෙ ගතො හොතීති වෙදිතබ්බං. **පත්තපරියාපන්නං පටිග්ගහෙතබ්බ**න්ති සචෙ උපජ්ඣායෙන භික්ඛාචාරෙ යාගුයා වා භත්තෙන වා ලද්ධෙ පත්තො උණ්හො වා භාරිකො වා හොති, අත්තනො පත්තං තස්ස දත්වා සො පත්තො ගහෙතබ්බොති අත්ථො. **න උපජ්ඣායස්ස භණමානස්ස අන්තරන්තරා කථා ඔපාතෙතබ්බා**ති අන්තරඝරෙ වා අඤ්ඤත්‍ර වා භණමානස්ස අනිට්ඨිතෙ තස්ස වචනෙ අඤ්ඤා කථා න සමුට්ඨාපෙතබ්බා; ඉතො පට්ඨාය ච පන යත්ථ යත්ථ නකාරෙන පටිසෙධො කයිරති, සබ්බත්ථ දුක්කටාපත්ති වෙදිතබ්බා. අයං හි ඛන්ධකධම්මතා. **ආපත්ති**

1. ම. & සී. මුඛධොවනොදකං

සාමන්තා භණමානොති පදසොධම්මදුට්ඨුල්ලාදිවසෙන ආපත්තියා ආසන්නං වාචං භණමානො; **නිවාරෙතබ්බොති** "කිං භන්තෙ ඊදිසං නාම වත්තුං වට්ටති? ආපත්ති න හොතී"ති එවං පුච්ඡන්තෙන විය වාරෙතබ්බො; වාරෙස්සාමීති පන කත්වා "මහල්ලක, මා එවං භණා"ති න වත්තබ්බො. **පඨමතරං ආගන්ත්වාති** සචෙ ආසන්නෙ ගාමො හොති, විහාරෙ වා ගිලානො භික්ඛු හොති, ගාමතො පඨමතරං ආගන්තබ්බං. සචෙ දූරෙ වා ගාමො හොති, උපජ්ඣායෙන සද්ධිං ආගච්ඡන්තො නත්ථි, තෙනෙව සද්ධිං ගාමතො නික්ඛමිත්වා චීවරෙන පත්තං වෙඨෙත්වා අන්තරාමග්ගතො පඨමතරං ආගන්තබ්බං. එවං නිවත්තන්තෙන පඨමතරං ආගන්ත්වා ආසනපඤ්ඤාපනාදි සබ්බං වත්තං කාතබ්බං. **සින්නං හොතීති** තින්තං සෙදග්ගහිතං; **චතුරඞ්ගුලං කණ්ණං උස්සාරෙත්වාති** කණ්ණං චතුරඞ්ගුලප්පමාණං අතිරෙකං කත්වා එවං චීවරං සංහරිතබ්බං; කිංකාරණා? **මා මජ්ඣෙ භඞ්ගො අහොසීති.** සමං කත්වා සංහරිතස්ස හි මජ්ඣෙ භඞ්ගො හොති. තතො නිච්චං භිජ්ජමානං දුබ්බලං හොති. තං නිවාරණත්ථමෙතං වුත්තං. තස්මා යථා අජ්ජ භඞ්ගට්ඨානෙයෙව සෙව න භිජ්ජති, තථා දිවසෙ දිවසෙ චතුරඞ්ගුලං උස්සාරෙත්වා සංහරිතබ්බං. **ඔභොගෙ කායබන්ධනං කාතබ්බන්ති** කායබන්ධනං සංහරිත්වා චීවරභොගෙ පක්ඛිපිත්වා ඨපෙතබ්බං. **සචෙ පිණ්ඩපාතො හොතීති** එත්ථ යො ගාමෙ යෙව වා අන්තරඝරෙ වා පටික්කමනෙ වා භුඤ්ජිත්වා ආගච්ඡති, පිණ්ඩං වා න ලභති, තස්ස පිණ්ඩපාතො න හොති. ගාමෙ අභුත්තස්ස පන ලද්ධභික්ඛස්ස වා හොති. තස්මා **සචෙ පිණ්ඩපාතො හොතීති** ආදි වුත්තං. සචෙපි තස්ස න හොති, භුඤ්ජිතුකාමො ච හොති, උදකං දත්වා අත්තනා ලද්ධොපි පිණ්ඩපාතො උපනෙතබ්බො. **පානීයෙන පුච්ඡිතබ්බොති** භුඤ්ජමානො තික්ඛත්තුං "පානීයං භන්තෙ ආහරියතූ"ති පානීයෙන පුච්ඡිතබ්බො; සචෙ කාලො අත්ථි, උපජ්ඣායෙ භුත්තෙ සයං භුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ උපකට්ඨො කාලො, පානීයං උපජ්ඣායස්ස සන්තිකෙ ඨපෙත්වා සයම්පි භුඤ්ජිතබ්බං. **අනන්තරහිතායාති** තච්ඡිකාවම්මඛණ්ඩාදීසු යෙන කෙනචි අනත්ථතාය පංසුසක්ඛරමිස්සාය භූමියා පත්තො න ඨපෙතබ්බොති අත්ථො. සචෙ පන කාළවණ්ණකතා වා සුධාබද්ධා වා හොති නීරජමත්තිකා, තථාරූපාය භූමියා ඨපෙතුං වට්ටති. ධොතවාලිකාය ඨපෙතුං වට්ටති. පංසුරජසක්ඛරාදීසු න වට්ටති. තත්‍ර පන පණ්ණං වා ආධාරකං වා ඨපෙත්වා තත්‍ර නික්ඛිපිතබ්බො. **පාරතො අන්තං ඔරතො භොගන්ති** ඉදං චීවරවංසාදීනං හෙට්ඨා හත්ථං පවෙසෙත්වා අභිමුඛෙන හත්ථෙන සනිකං නික්ඛිපනත්ථං වුත්තං. අන්තෙන පන ගහෙත්වා භොගෙන චීවරවංසාදීනං උපරි නික්ඛිපන්තස්ස භිත්තියං භොගො පටිහඤ්ඤති. තස්මා තථා න කාතබ්බං. **චුණ්ණං සන්නෙතබ්බන්ති** උදකෙන තෙමෙත්වා පිණ්ඩි කාතබ්බා. **එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බන්ති** එකස්මිං නිද්ධූමෙ ඨානෙ ඨපෙතබ්බං; ජන්තාඝරෙ පරිකම්මං නාම අඞ්ගාරමත්තිකාඋණ්හොදකදානාදිකං සබ්බං කිච්චං.

උදකෙපි පරිකම්මන්ති අඞ්ගපච්චඞ්ගඝංසනාදිකං සබ්බං කිච්චං; **පානීයෙන පුච්ඡිතබ්බොති** ජන්තාඝරෙ උණ්හසන්තාපෙන පිපාසා හොති, තස්මා පුච්ඡිතබ්බො; **සචෙ උස්සහතීති** සචෙ පහොති; න කෙනචි ගෙලඤ්ඤෙන අභිභූතො හොති; අගිලානෙන හි සද්ධිවිහාරිකෙන සට්ඨිවස්සෙනාපි සබ්බං උපජ්ඣායවත්තං කාතබ්බං. අනාදරෙන අකරොන්තස්ස වත්තභෙදෙ දුක්කටං. නකාරපටිසංයුත්තෙසු පන පදෙසු ගිලානස්සාපි පටික්ඛිත්තකිරියං කරොන්තස්ස දුක්කටමෙව[1] **සන්තානකන්ති** යං කිඤ්චි කීටකුලාවකමක්කටසුත්තාදි; **උල්ලොකා පඨමං ඔහාරෙතබ්බන්ති** උල්ලොකතො පඨමං උල්ලොකං ආදිං කත්වා අවහරිතබ්බන්ති අත්ථො. **ආලොකසන්ධිකණ්ණභාගාති** ආලොකසන්ධිභාගා ච කණ්ණභාගා ච අන්තරබාහිරවාතපානකවාටකානි ච ගබ්භස්ස ච චත්තාරො කොණා පමජ්ජිතබ්බාති අත්ථො. **යථා පඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙතබ්බන්ති** යථා පඨමං පඤ්ඤත්තං අහොසි, තථෙව පඤ්ඤපෙතබ්බං; එතදත්ථමෙව හි යථාපඤ්ඤත්තං සල්ලක්ඛෙත්වා නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බන්ති පුරිමවත්තං පඤ්ඤත්තං. සචෙ පන පඨමං අජානන්තෙන කෙනචි පඤ්ඤත්තං. අහොසි, සමන්තතො භිත්තිං අට්ඨඞ්ගුලමත්තෙන තිවඞ්ගුලමත්තෙන වා මොචෙත්වා පඤ්ඤපෙතබ්බං. ඉදං හි පඤ්ඤපනවත්තං. සචෙ කටසාරකො හොති අතිමහන්තො ච, ඡින්දිත්වා කොටිං නිවත්තෙත්වා බන්ධිත්වා පඤ්ඤපෙතබ්බො; සචෙ කොටිං නිවත්තෙත්වා බන්ධිතුං න ජානාති, න ඡින්දිතබ්බො.[2] **වූපකාසෙතබ්බොති** අඤ්ඤත්ථ නෙතබ්බො; **වූපකාසාපෙතබ්බොති** අඤ්ඤො භික්ඛු වත්තබ්බො ථෙරං ගහෙත්වා අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡාති; **විවෙචෙතබ්බන්ති** විස්සජ්ජෙතබ්බං; **විවෙචාපෙතබ්බන්ති** අඤ්ඤො වත්තබ්බො ථෙරං දිට්ඨිගතං විස්සජ්ජාපෙහීති; **උස්සුක්කං කාතබ්බන්ති** පරිවාසදානත්ථං සො භික්ඛු උපසඞ්කමිත්වා යාචිතබ්බො; සචෙ අත්තනා පටිබලො හොති, අත්තනාව දාතබ්බං. නො චෙ පටිබලො හොති, අඤ්ඤෙන දාපෙතබ්බං. **කින්ති නු ඛොති** කෙන නු ඛො උපායෙන; එස නයො සබ්බත්ථ. **ලහුකාය වා පරිණාමෙය්‍යාති** උක්ඛෙපනීයං අකත්වා තජ්ජනීයං වා නියස්සං වා කාරෙය්‍යාති අත්ථො. තෙන හි උපජ්ඣායස්ස උක්ඛෙපනීයකම්මං කාතුකාමො සඞ්ඝොති ඤත්වා එකමෙකං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා "මා භන්තෙ අම්හාකං උපජ්ඣායස්ස කම්මං කරිත්ථා"ති යාචිතබ්බා. සචෙ කරොන්තියෙව, 'තජ්ජනීයං වා නියස්සං වා කරොථා'ති යාචිතබ්බා. සචෙ කරොන්තියෙව, අථ උපජ්ඣායො "සම්මා වත්තථ භන්තෙ"ති යාචිතබ්බො. ඉති තං සම්මා වත්තාපෙත්වා "පටිප්පස්සම්භෙථ භන්තෙ කම්ම"න්ති භික්ඛූ යාචිතබ්බා. **සම්පරිවත්තකං සම්පරිවත්තකන්ති** සම්පරිවත්තෙත්වා සම්පරි

1. ම. අපරිසංසට්ඨවාතපානාති භූමියං අපරිසංසට්ඨෙනාපි; අසංසට්ඨවාතපානා කවාටපීඨන්ති කවාටසූච පිට්ඨිසංඝාටෙසූච අවිප්ඵුට්ඨෙනාපි.
2. ම. පුරත්ථිමා වාතපානා ථකෙතබ්බාති පුරත්ථිමාය වාතපානා ථකෙතබ්බා. එවං සෙසාපි වාතපානා ථකෙතබ්බා.

වතෙතබබා. **න ච අවසිතෙන එවෙව පකකමිතබබ**නති යදි අපප මතතකමපි රජනං ගලති, න තාව පකකමිතබබං; **න උපජඣායං අනාපුචඡා එකචචසස පතෙතා දාතබෙබා**ති ආදි සබබං උපජඣායසස විසභාගපුගගලවසෙන කථිතං. **උපජඣායං අනාපුචඡා ගාමො පවිසිතබෙබා**ති පිණඩාය වා අඤඤෙන වා කරණීයෙන පවිසිතුකාමෙන ආපුචඡිතවාව පවිසිතබෙබා; සචෙ උපජඣායො කාලසෙසව උටඨාය දූරං භිකඛාචාරං ගනතුකාමො හොති, "දහරා පිණඩාය පවිසනතූ"ති වතවා ගනතබබං. අවතවා ගතෙ පරිවෙණං ගනතවා උපජඣායං අපසසනෙතන ගාමං පවිසිතුං වටටති. සචෙ ගාමං පවිසනෙතාපි පසසති, දිටඨටඨානතො පටඨාය ආපුචඡිතුංයෙව වටටති. **න සුසානං ගනතබබ**නති වාසතථාය වා දසසනතථාය වා න ගනතබබං; **න දිසා පකකමිතබබා**ති එතථ පකකමිතුකාමෙන කමමං ආචිකඛිතවා යාව තතියං යාචිතබෙබා. සචෙ **අනුජානාති**, සාධු. නො චෙ **අනුජානාති**, තං නිසසාය වසතො චසස උදෙදසො වා පරිපුචඡා වා කමමටඨානං වා න සමපජජති, උපජඣායො බාලො හොති අබයතතො, කෙවලං අතතනො සනතිකෙ වසාපෙතුකාමතාය එව ගනතුං න දෙති, එවරූපෙ නිවාරෙනෙතපි ගනතුං වටටති. **වුටඨානමසස ආගමෙතබබ**නති ගෙලඤඤතො වුටඨානං අසස ආගමෙතබබං; න කතථචි ගනතබබං. සචෙ **අඤඤො** භිකඛු උපටඨාකො අතථි, භෙසජජං පරියෙසිතවා තසස හතෙථ දතවා "භනෙත අයං උපටඨහිසසතී"ති වතවා ගනතබබං.

උපජඣායවතතකථා නිටඨිතා.

උපජඣායෙන සදධිවිහාරිකමහි සමමාවතතනතායං- **සංගහෙතබෙබා අනුගගහෙතබෙබා**ති උදෙදසාදීහිසස සංගහො ච අනුගගහො ච කාතබෙබා; තතථ උදෙදසො නාම පාළිවාචනා; පරිපුචඡාති පාළියා අතථවණණනා; ඔවාදොති අනොතිණෙණ වතථුසමිං "ඉදං කරොහි. ඉදං මා කරිතථා"ති වචනං; අනුසාසනීති ඔතිණෙණ වතථුසමිං; අපි ච ඔතිණෙණ වා අනොතිණෙණ වා පඨමවචනං ඔවාදො; පුනපපුන වචනං අනුසාසනීති. **සචෙ උපජඣායසස පතෙතා හොතී**ති සචෙ අතිරෙකපතෙතා හොති; එස නයො සබබතථ. **පරිකඛාරො**ති අඤඤොපි සමණපරිකඛාරො; ඉධ **උසසුකකං** නාම ධමමියෙන නයෙන උපපජජක උපායපරියෙසනං; ඉතො පරං දනතකටඨදානං ආදිං කතවා ආචමනකුමභියා උදකාසිඤචනපරියොසානං වතතං ගිලානසෙසව සදධිවිහාරිකසස කාතබබං. අනභිරතිවූපකාසනාදි පන අගිලානසසාපි කාතබබමෙව. **චීවරං රජනෙතනා**ති එවං රජෙයයාසීති උපජඣායතො උපායං සුතවා රජනෙතන; සෙසං වුතතනයෙනෙව වෙදිතබබං.

සදධිවිහාරිකවතතකථා නිටඨිතා.

න සම්මා වත්තන්තීති යථා පඤ්ඤත්තං උපජ්ඣායවත්තං න පූරෙන්ති; **යො න සම්මා වත්තෙය්‍යාති** යො යථා පඤ්ඤත්තං වත්තං න පූරෙය්‍ය; සො දුක්කටං ආපජ්ජතීති අත්ථො. **පනාමෙතබ්බොති** අපසාදෙතබ්බො; **න අධිමත්තං පෙමං හොතීති** උපජ්ඣායම්හි අධිමත්තං ගෙහසිතං පෙමං න හොති; **නාධිමත්තා භාවනා හොතීති** අධිමත්තා මෙත්තාභාවනා න හොති; වුත්තවිපක්ඛනයෙන සුක්කපක්ඛො වෙදිතබ්බො. **අලං පනාමෙතුන්ති** යුත්තො පනාමෙතුං; **අප්පනාමෙන්තො උපජ්ඣායො සාතිසාරො හොතීති** සදොසො හොති, ආපත්තිං ආපජ්ජති; තස්මා න සම්මා වත්තන්තො පනාමෙතබ්බොව. න සම්මා වත්තනාය ච යාව චීවරරජනං තාව වත්තං අකයිරමානෙ උපජ්ඣායස්ස පරිහානි හොති. තස්මා තං අකරොන්තස්ස නිස්සයමුත්තකස්සාපි අමුත්තකස්සාපි ආපත්තියෙව. එකච්චස්ස පන පත්තදානතො පට්ඨාය අමුත්තනිස්සයස්සෙව ආපත්ති. සද්ධිවිහාරිකා සම්මා වත්තන්ති, උපජ්ඣායො සම්මා න වත්තති, උපජ්ඣායස්ස ආපත්ති. උපජ්ඣායො සම්මා වත්තති, සද්ධිවිහාරිකා සම්මා න වත්තන්ති, තෙසං ආපත්ති. උපජ්ඣායෙ වත්තං සාදියන්තෙ සද්ධිවිහාරිකා බහුකාපි හොන්ති, සබ්බෙසං ආපත්ති. සචෙ උපජ්ඣායො "මය්හං උපට්ඨාකො, අත්ථි. තුම්හෙ අත්තනො සජ්ඣායමනසිකාරාදීසු යොගං කරොථා"ති වදති, සද්ධිවිහාරිකානං අනාපත්ති. සචෙ උපජ්ඣායො සාදියනං වා අසාදියනං වා න ජානාති, බාලො හොති, සද්ධිවිහාරිකා බහුකා, තෙසු එකො වත්තසම්පන්නො භික්ඛු "උපජ්ඣායස්ස කිච්චං අහං කරිස්සාමි. තුම්හෙ අප්පොස්සුක්කා විහරථා"ති එවඤ්චෙ අත්තනො භාරං කත්වා ඉතරෙ විස්සජ්ජෙති, තස්ස භාරකරණතො පට්ඨාය තෙසං අනාපත්ති.

න සම්මාවත්තනාදිකථා නිට්ඨිතා.

රාධබ්‍රාහ්මණවත්ථුස්මිං– කිඤ්චාපි ආයස්මා සාරිපුත්තො භගවතා බාරාණසියං තීහි සරණගමනෙහි අනුඤ්ඤාතං පබ්බජ්ජඤ්චෙව උපසම්පදඤ්ච ජානාති, භගවා පන තං ලහුකං උපසම්පදං පටික්ඛිපිත්වා ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙන ගරුකං කත්වා උපසම්පදං අනුඤ්ඤාතුකාමො. අථස්ස ථෙරො අජ්ඣාසයං විදිත්වා "**කථාහං භන්තෙ තං බ්‍රාහ්මණං පබ්බාජෙමි උපසම්පාදෙමී**"ති ආහ. බුද්ධානං හි පරිසා අජ්ඣාසය කුසලා හොන්ති. අයඤ්ච බුද්ධපරිසාය අග්ගො. **ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙනාති** එත්ථ ව්‍යත්තො නාම යස්ස සාට්ඨකථං විනයපිටකං වාචුග්ගතං පවත්තති; තස්මිං අසති යස්ස අන්තමසො ඉදං ඤත්තිචතුත්ථකම්මවාචාමත්තම්පි සුග්ගහිතං හොති, වාචුග්ගතං පවත්තති, අයම්පි ඉමස්මිං අත්ථෙ ව්‍යත්තො. යො පන කාසසාසසෙම්හාදිනා වා ගෙලඤ්ඤෙන ඔට්ඨදන්තජිව්හාදීනං වා අසම්පත්තියා පරියත්තියං වා අකතපරිචයත්තා න සක්කොති පරිමණ්ඩලෙහි පදබ්‍යඤ්ජනෙහි කම්මවාචං සාවෙතුං, ව්‍යඤ්ජනං වා පදං වා හාපෙති, අඤ්ඤථා වා වත්තබ්බං අඤ්ඤථා වදති, අයං අප්පටිබලො. තබ්බිපරීතො ඉමස්මිං අත්ථෙ

පටිබලොති වෙදිතබ්බො. **සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බොති** සඞ්ඝො ජානාපෙතබ්බො; තතො පරං යං සඞ්ඝො ජානාපෙතබ්බො, තං දස්සෙතුං "**සුණාතු මෙ භන්තෙ**"ති ආදිමාහ. **උපසම්පන්නසමනන්තරාති** උපසම්පන්නො හුත්වා සමනන්තරා; **අනාචාරං ආචරතීති** පණ්ණත්තිවීතික්කමං කරොති; **උල්ලුම්පතු මන්ති** උද්ධරතු මං, අකුසලා වුට්ඨාපෙත්වා කුසලෙ පතිට්ඨාපෙතු; සාමණෙරභාවා වා උද්ධරිත්වා භික්ඛුභාවෙ පතිට්ඨාපෙතූති. **අනුකම්පං උපාදායාති** අනුද්දයං පටිච්ච; මයි අනුකම්පං කත්වාති අත්ථො. **අට්ඨිතා හොතීති** නිච්චප්පවත්තිනී හොති; **චත්තාරො නිස්සයෙති** චත්තාරො පච්චයෙ; යස්මා චත්තාරො පච්චයෙ නිස්සාය අත්තභාවො පවත්තති, තස්මා තෙ නිස්සයාති වුච්චන්ති.

අඤ්ඤෙහි ඔවදියො අනුසාසියොති අඤ්ඤෙහි ඔවදිතබ්බො චෙව අනුසාසිතබ්බො ච; **බාහුල්ලාය ආවත්තො යදිදං ගණබන්ධිකාති** ගණබන්ධො එතස්ස බාහුල්ලස්ස අත්ථීති ගණබන්ධිකං, බාහුල්ලං; යං ඉදං ගණබන්ධිකං නාම බාහුල්ලං, තදත්ථාය අභිලඞ්ඝුං එවං ආපන්නොති වුත්තං හොති. **අව්‍යත්තොති** පඤ්ඤාවෙය්‍යත්තියෙන විරහිතො; **අඤ්ඤතරොපි අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බොති** පුරෙ පරිබ්බාජකො; සො කිර ධම්මං ජෙතස්සාමීති **උපජ්ඣායස්ස** සන්තිකෙ පබ්බජිත්වා තෙන සහධම්මිකං වුච්චමානො තස්ස වාදං ආරොපෙසි· **අනුජානාමි භික්ඛවෙ ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනාති** ආදිම්හි ව්‍යත්තො පුබ්බෙ භික්ඛුනොවාදකවණ්ණනායං වුත්තලක්ඛණොයෙව. යො පන අන්තෙවාසිනො වා සද්ධිවිහාරිකස්ස වා ගිලානස්ස සක්කොති උපට්ඨානාදීනි කාතුං, අයං ඉධ පටිබලොති අධිප්පෙතො. වුත්තම්පි චෙතං "පඤ්චහි උපාලි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා උපසම්පාදෙතබ්බං. නිස්සයො දාතබ්බො. සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. කතමෙහි පඤ්චහි? පටිබලො හොති අන්තෙවාසිං වා සද්ධිවිහාරිං වා ගිලානං උපට්ඨාතුං වා උපට්ඨාපෙතුං වා, අනභිරතං වූපකාසෙතුං වා වූපකාසාපෙතුං වා, උප්පන්නං කුක්කුච්චං ධම්මතො විනොදෙතුං වා විනොදාපෙතුං වා, අභිධම්මෙ විනෙතුං, අභිවිනයෙ විනෙතු"න්ති.

පක්ඛසංකන්තකෙසූති තිත්ථියපක්ඛසංකන්තකෙසු, **අනුජානාමි භික්ඛවෙ ආචරිය**න්ති ආචාරසමාචාරසික්ඛාපනකං ආචරියං අනුජානාමි, **ආචරියො භික්ඛවෙ අන්තෙවාසිකම්හීති** ආදි සබ්බං "උපජ්ඣායො භික්ඛවෙ සද්ධිවිහාරිකම්හී"ති ආදිනා නයෙන වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. නාමමත්තමෙව හි එත්ථ නානං. **අන්තෙවාසිකා ආචරියෙසු න සම්මාවත්තන්තීති** එත්ථ පන යං පුබ්බෙ න සම්මාවත්තනාය යාව චීවරරජනං, තාව වත්තෙ අකයිරමානෙ උපජ්ඣායස්ස පරිහානි හොති. තස්මා? තං අකරොන්තස්ස නිස්සයමුත්තකස්සාපි අමුත්තකස්සාපි ආපත්තියෙවාති ච, එකච්චස්ස පත්තදානතො පට්ඨාය අමුත්තනිස්සයස්සෙව ආපත්තීති ච ලක්ඛණං වුත්තං, න තෙනෙව ලක්ඛණෙන නිස්සයන්තෙවාසිකස්ස ආපත්ති වෙදිතබ්බා. නිස්සයන්තෙවාසිකෙන

ඟ යාව ආචරියං නිස්සාය වසති, තාව සබ්බං ආචරියවත්තං කාතබ්බං. පබ්බජ්ජාඋපසම්පදධම්මන්තෙවාසිකෙහි පන නිස්සයමුත්තකෙහිපි ආදිතො පට්ඨාය යාව චීවරරජනං, තාව වත්තං කාතබ්බං. අනාපුච්ඡිත්වා පත්තදානාදිම්හි පන එතෙසං අනාපත්ති. එතෙසු ච පබ්බජ්ජන්තෙවාසිකො ච උපසම්පදන්තෙවාසිකො ච ආචරියස්ස යාවජීවං භාරො. නිස්සයන්තෙවාසිකො ච ධම්මන්තෙවාසිකො ච යාව සමීපෙ වසන්ති, තාවදෙව. තස්මා ආචරියෙනාපි තෙසු සම්මා වත්තිතබ්බං. ආචරියන්තෙවාසිකෙසු හි යො යො න සම්මා වත්තති, තස්ස තස්ස ආපත්ති

උපජ්ඣායම්හා නිස්සයපටිප්පස්සද්ධීසු- **උපජ්ඣායො පක්කන්තො වා**ති ආදීසු අයං විනිච්ඡයො: **පක්කන්තො**ති තම්හා ආවාසා විප්පවසිතුකාමො පක්කන්තො, දිසං ගතො; එවං ගතෙ ච පන තස්මිං සචෙ විහාරෙ නිස්සයදායකො අත්ථි, යස්ස සන්තිකෙ අඤ්ඤදාපි නිස්සයො වා ගහිතපුබ්බො හොති, යො වා එකසම්භොගපරිභොගො, තස්ස සන්තිකෙ නිස්සයො ගහෙතබ්බො. එකදිවසම්පි පරිහාරො නත්ථි. සචෙ තාදිසො නත්ථි, අඤ්ඤො ලජ්ජී පෙසලො අත්ථි, තස්ස ලජ්ජිපෙසලභාවං ජානන්තෙන තදහෙව නිස්සයො යාචිතබ්බො. සචෙ දෙති, ඉච්චෙතං කුසලං. අථ පන "තුම්හාකං උපජ්ඣායො ලහුං ආගමිස්සතී"ති පුච්ඡති, උපජ්ඣායෙන චෙ තථා වුත්තං, "ආම භන්තෙ"ති වත්තබ්බං. සචෙ වදති "තෙන හි උපජ්ඣායස්ස ආගමනං ආගමෙථා"ති, වට්ටති. අථ පනස්ස පකතියං පෙසලභාවං න ජානාති, චත්තාරි පඤ්ච දිවසානි තස්ස භික්ඛුසභාගතං ඔලොකෙත්වා ඔකාසං කාරෙත්වා නිස්සයො ගහෙතබ්බො. සචෙ පන විහාරෙ නිස්සයදායකො නත්ථි, උපජ්ඣායො ච "අහං කතිපාහෙන ආගමිස්සාමි. මා උක්කණ්ඨිත්ථා"ති වත්වා ගතො, යාව ආගමනා පරිහාරං ලබ්භති. අථාපි නං තත්ථ මනුස්සා පරිච්ඡින්නකාලතො උත්තරිම්පි පඤ්ච වා දස වා දිවසානි වාසෙන්තියෙව, තෙන විහාරං පවත්ති පෙසෙතබ්බා: "දහරා මා උක්කණ්ඨන්තු අහං අසුක දිවසං නාම ආගමිස්සාමී"ති. එවම්පි පරිහාරො ලබ්භති. අථ ආගච්ඡතො අන්තරාමග්ගෙ නදීපූරෙන වා චොරාදීහි වා උපද්දවො[1] හොති, ථෙරො උදකොසක්කනං වා ආගමෙති, සහායෙ වා පරියෙසති, තං චෙ පවත්තිං දහරා සුණන්ති, යාව ආගමනා පරිහාරො ලබ්භති. සචෙ පන සො "ඉධෙවාහං වසිස්සාමී"ති පහිණාති, පරිහාරො නත්ථි. යත්ථ නිස්සයො ලබ්භති, තත්ථ ගන්තබ්බං. **විබ්භන්තෙන** පන **කාලඞ්කතෙන** වා **පක්ඛසඞ්කන්තෙන** වා එකදිවසම්පි පරිහාරො නත්ථි. යත්ථ නිස්සයො ලබ්භති, තත්ථ ගන්තබ්බං. **ආණත්තී**ති පන නිස්සයපණාමනා වුච්චති. තස්මා "පණාමෙමි ත"න්ති වා "මා ඉධ පටික්කමී"ති වා "නීහර තෙ පත්තචීවර"න්ති වා "නාහං තයා උපට්ඨාතබ්බො"ති වාති ඉමිනා පාළිනයෙන "මා මං ගාමප්පවෙසනං පුච්ඡ"ති ආදිනා පාළිමුත්තකනයෙන වා යො

---

1. ම. උපද්දුතො.

නිස්සය පත්ථනාය පත්ථිතො හොති, තෙන උපජ්ඣායො ඛමාපෙතබ්බො. සචෙ ආදිතොව න ඛමති, දණ්ඩකම්මං ආහරිත්වා තික්ඛත්තුං තාව සයමෙව ඛමාපෙතබ්බො. නො චෙ ඛමති, තස්මිං විහාරෙ මහාථෙරෙ ගහෙත්වා ඛමාපෙතබ්බො. නො චෙ ඛමති, සාමන්තවිහාරෙ භික්ඛූ ගහෙත්වා ඛමාපෙතබ්බො. සචෙ එවම්පි න ඛමති, අඤ්ඤත්ථ ගන්ත්වා උපජ්ඣායස්ස සභාගානං සන්තිකෙ වසිතබ්බං: අප්පෙව නාම සභාගානං මෙ සන්තිකෙ වසතීති ඤත්වාපි ඛමෙය්‍යාති. සචෙ එවම්පි න ඛමති, තත්‍රෙව වසිතබ්බං. තත්‍ර චෙ දුබ්භික්ඛාදිදොසෙන න සක්කා හොති වසිතුං, තං යෙව විහාරං ආගන්ත්වා අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ නිස්සයං ගහෙත්වා වසිතුං වට්ටති. අයමෙත්ථ විනිච්ඡයො.

ආචරියම්හා නිස්සයපටිප්පස්සද්ධීසු- **ආචරියො පක්කන්තො වා හොතීති** එත්ථ කොචි ආචරියො ආපුච්ඡිත්වා පක්කමති, කොචි අනාපුච්ඡිත්වා, අන්තෙවාසිකොපි එවමෙව; තත්‍ර සචෙ අන්තෙවාසිකො ආචරියං ආපුච්ඡති "අසුකන්නාම භන්තෙ ඨානං ගන්තුං ඉච්ඡාමි කෙනචිදෙව කරණීයෙනා"ති. ආචරියෙන ච" කදා ගමිස්සසීති වුත්තො "සායණ්හෙ වා රත්තිං වා උට්ඨහිත්වා ගමිස්සාමී"ති වදති. ආචරියොපි සාධූති සම්පටිච්ඡති, තං ඛණං යෙව නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති. සචෙ පන "භන්තෙ අසුකං නාම ඨානං ගන්තුකාමොම්හී"ති වුත්තෙ ආචරියො "අසුකස්මිං නාම ගාමෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡා ජානිස්සසී"ති වදති, සො චෙ සාධූති සම්පටිච්ඡති, තතො චෙ ගතො සුගතො. සචෙ පන න ගච්ඡති, නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති. අථාපි "ගච්ඡාමී"ති වුත්තෙ ආචරියෙන "මා තාව ගච්ඡ; රත්තිං මන්තෙත්වා ජානිස්සාමා"ති වුත්තො මන්තෙත්වා ගච්ඡති, සුගතො. නො චෙ ගච්ඡති, නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති. ආචරියං අනාපුච්ඡා පක්කමන්තස්ස පන උපචාරසීමාතික්කමෙ නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති. අන්තො උපචාරසීමතො පටිනිවත්තන්තස්ස න පටිප්පස්සම්භති. සචෙ පන ආචරියො අන්තෙවාසිකං ආපුච්ඡති: "ආවුසො අසුකං නාම ඨානං ගමිස්සාමී"ති, අන්තෙවාසිකෙන ච කදාති වුත්තෙ "සායණ්හෙ වා රත්තිභාගෙ වා"ති වදති, අන්තෙවාසිකොපි සාධූති සම්පටිච්ඡති, තං ඛණං යෙව නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති. සචෙ පනාචරියො "ස්වෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා ගමිස්සාමී"ති වදති, ඉතරො ච සාධූති සම්පටිච්ඡති, එකදිවසං තාව නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති. පුන දිවසෙ පටිප්පස්සද්ධො හොති. "අසුකස්මිං නාම ගාමෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා ජානිස්සාමි මම ගමනං වා අගමනං වා"ති වත්වා පන සචෙ න ගච්ඡති, නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති. අථාපි ගච්ඡාමීති වුත්තෙ අන්තෙවාසිකෙන "මා තාව ගච්ඡථ. රත්තිං මන්තෙත්වා ජානිස්සථා"ති වුත්තො මන්තෙත්වාපි න ගච්ඡති, නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති. සචෙ උභොපි ආචරියන්තෙවාසිකා කෙනචි කරණීයෙන බහිසීමං ගච්ඡන්ති. තතො ච ආචරියො ගමියචිත්තෙ උප්පන්නෙ අනාපුච්ඡාව ගන්ත්වා ද්වින්නං ලෙඩ්ඩුපාතානං අන්තොයෙව නිවත්තති, නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති. සචෙ ද්වෙ ලෙඩ්ඩුපාතෙ අතික්කමිත්වා නිවත්තති,

පටිප්පස්සද්ධො හොති. ආචරියුපජ්ඣායා ද්වෙ ලෙඩ්ඩුපාතෙ අතික්කම්ම අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ වසන්ති, නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති. ආචරියෙ විබ්භන්තෙ කාලඞ්කතෙ පක්ඛසඞ්කන්තෙ වා තං ඛණංයෙව පටිප්පස්සම්භති.

ආණත්තියම්පන- සචෙපි ආචරියො මුඤ්චිතුකාමොව හුත්වා නිස්සය පණාමනාය පණාමෙති, අන්තෙවාසිකො ච "කිඤ්චාපි මං ආචරියො පණාමෙති, අථ ඛො හදයෙන මුදුකො"ති සාලයො'ව හොති, නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භතියෙව. සචෙපි ආචරියො සාලයො, අන්තෙවාසිකො නිරාලයො, "නදානි ඉමං නිස්සාය වසිස්සාමී"ති ධුරං නික්ඛිපති, එවම්පි න පටිප්පස්සම්භති. උභින්නං සාලයභාවෙ පන න පටිප්පස්සම්භතියෙව. උභින්නං ධුරනික්ඛෙපෙන[1] පටිප්පස්සම්භති. පණාමිතෙන දණ්ඩකම්මං ආහරිත්වා තික්ඛත්තුං ඛමාපෙතබ්බො. නො චෙ ඛමති, උපජ්ඣායෙ වුත්තනයෙන පටිපජ්ජිතබ්බං.

උපජ්ඣායෙන වා සමොධානගතොති එත්ථ දස්සනසවණවසෙන සමොධානං වෙදිතබ්බං. සචෙපි ආචරියං නිස්සාය වසන්තො සද්ධිවිහාරිකො එකවිහාරෙ චෙතියං වා වන්දන්තං එකගාමෙ පිණ්ඩාය වා චරන්තං උපජ්ඣායං පස්සති, නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති. උපජ්ඣායො පස්සති, සද්ධිවිහාරිකො පන න පස්සති, න පටිප්පස්සම්භති. මග්ගපටිපන්නං වා ආකාසෙන වා ගච්ඡන්තං උපජ්ඣායං දිස්වා දූරත්තා භික්ඛූ'ති ජානාති, උපජ්ඣායො'ති න ජානාති, න පටිප්පස්සම්භති. සචෙ ජානාති, පටිප්පස්සම්භති. උපරි පාසාදෙ උපජ්ඣායො වසති, හෙට්ඨා සද්ධිවිහාරිකො, තං අදිස්වාව යාගුං පිවිත්වා පක්කමති, ආසනසාලාය වා නිසින්නං අදිස්වාව එකමන්තෙන භුඤ්ජිත්වා පක්කමති, ධම්මසවණමණ්ඩපෙ වා නිසින්නම්පි තං අදිස්වාව ධම්මං සුත්වා පක්කමති, නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති. එවං තාව දස්සනවසෙන සමොධානං වෙදිතබ්බං. සවණවසෙන පන සචෙ උපජ්ඣායස්ස විහාරෙ වා අන්තරඝරෙ වා ධම්මං කථෙන්තස්ස අනුමොදනං වා කරොන්තස්ස සද්දං සුත්වා උපජ්ඣායස්ස මෙ සද්දො'ති සඤ්ජානාති, නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති. අසඤ්ජානන්තස්ස න පටිප්පස්සම්භති. අයං සමොධානෙ විනිච්ඡයො.

ඉදානි යං පුබ්බෙ "**අනුජානාමි භික්ඛවෙ ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන දසවස්සෙන වා අතිරෙකදසවස්සෙන වා උපසම්පාදෙතුං, නිස්සයං දාතු**"න්ති සඞ්ඛෙපතො උපජ්ඣායාචරියානං ලක්ඛණං වුත්තං, තං විත්ථාරතො දස්සෙතුං **පඤ්චහි භික්ඛවෙ අඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙනා**ති ආදිමාහ. තත්ථ **පඤ්චහි අඞ්ගෙහී**ති පඤ්චහි අගුණඞ්ගෙහි; සො හි සීලක්ඛන්ධාදීහි අසමන්නාගතත්තාව අගුණඞ්ගෙහි සමන්නාගතො හොති. **න උපසම්පාදෙතබ්බ**න්ති උපජ්ඣායෙන හුත්වා න උපසම්පාදෙතබ්බං; **න නිස්සයො දාතබ්බො**ති ආචරියෙන හුත්වා

1. ම. ඡ. සී. 1. ධුරනික්ඛෙපෙ

නිස්සයො න දාතබ්බො; **එත්ථ ච න අසෙක්ඛෙන සීලක්ඛන්ධෙනා**ති ච **අත්තනා න අසෙක්ඛෙනා**ති ච **අස්සද්ධො**ති ච ආදීසු තීසු පඤ්චකෙසු අයුත්තවසෙන පටික්ඛෙපො කතො, න ආපත්තිඅඞ්ගවසෙන. යො හි අසෙක්ඛෙහි සීලක්ඛන්ධාදීහි අසමන්නාගතො පරෙ ච තත්ථ සමාදපෙතුං අසක්කොන්තො අස්සද්ධියාදිදොසසංයුත්තොව හුත්වා පරිසං පරිහරති, තස්ස පරිසා සීලාදීහි පරිහායතියෙව, න වඩ්ඪති. තස්මා තෙන න උපසම්පාදෙතබ්බන්ති ආදි අයුත්තවසෙන වුත්තං; න ආපත්ති අඞ්ගවසෙන. න හි ඛීණාසවස්සෙව උපජ්ඣායාචරියභාවො භගවතා අනුඤ්ඤාතො. යදි තස්සෙව අනුඤ්ඤාතො අභවිස්ස, "**සචෙ උපජ්ඣායස්ස අනභිරති උප්පන්නා හොතී**"ති ආදිං න වදෙය්‍ය. යස්මා පන ඛීණාසවස්ස පරිසා සිලාදීහි න පරිහායති. තස්මා "**පඤ්චහි භික්ඛවෙ අඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා උපසම්පාදෙතබ්බ**"න්ති ආදි වුත්තං. **අධිසීලෙ සීලවිපන්නො**ති ආදීසු පාරාජිකඤ්ච සඞ්ඝාදිසෙසඤ්ච ආපන්නො අධිසීලෙ සීලවිපන්නො නාම. ඉතරෙ පඤ්චාපත්තික්ඛන්ධෙ ආපන්නො **අජ්ඣාචාරෙ ආචාරවිපන්නො** නාම. සම්මාදිට්ඨිං පහාය අන්තග්ගාහිකාය දිට්ඨියා සමන්නාගතො **අතිදිට්ඨියා දිට්ඨිවිපන්නො** නාම. යත්තකං සුතං පරිසං පරිහරන්තස්ස ඉච්ඡිතබ්බං, තෙන විරහිතත්තා **අප්පස්සුතො**; යං තෙන ජානිතබ්බං ආපත්තාදි, තස්ස අජානනතො **දුප්පඤ්ඤො**; ඉමස්මිං පඤ්චකෙ පුරිමානි තීණි පදානි අයුත්තවසෙනෙව වුත්තානි. පච්ඡිමානි ද්වෙ ආපත්ති අඞ්ගවසෙන. **ආපත්තිං න ජානාතී**ති "ඉදං නාම මයා කත"න්ති වුත්තෙ "ඉමං නාම ආපත්තිං අයං ආපන්නො"ති න ජානාති; **වුට්ඨානං න ජානාතී**ති වුට්ඨානගාමිනිතො වා දෙසනාගාමිනිතො වා ආපත්තිතො එවං නාම වුට්ඨානං හොතීති න ජානාති; ඉමස්මිං පඤ්චකෙ පුරිමානි ද්වෙ පදානි අයුත්තවසෙන වුත්තානි. පච්ඡිමානි තීණි ආපත්තිඅඞ්ගවසෙන. **ආභිසමාචාරිකාය සික්ඛායා**ති ඛන්ධකවත්තෙ විනෙතුං න පටිබලො හොතීති අත්ථො. **ආදිබ්‍රහ්මචරියිකායා**ති සෙඛපණ්ණත්තියං විනෙතුං න පටිබලොති අත්ථො. **අභිධම්මෙ**ති නාමරූපපරිච්ඡෙදෙ විනෙතුං න පටිබලොති අත්ථො. **අභිවිනයෙ**ති සකලෙ විනයපිටකෙ විනෙතුං න පටිබලොති අත්ථො. **විනෙතුං න පටිබලො**ති ච සබ්බත්ථ සික්ඛාපෙතුං න සක්කොතීති අත්ථො. **ධම්මතො විවෙචෙතු**න්ති ධම්මෙන කාරණෙන විස්සජ්ජාපෙතුං; ඉමස්මිං පඤ්චකෙ **සබ්බ**පදෙසු **ආපත්ති**. **ආපත්තිං න ජානාතී**ති ආදිපඤ්චකස්මිම්පි සබ්බපදෙසු ආපත්ති. **ඌනදසවස්ස** පරියොසානපඤ්චකෙපි එසෙව නයො. ඉති ආදිතො තයො පඤ්චකා චතුත්ථෙ තීණි පදානි පඤ්චමෙ ද්වෙ පදානීති සබ්බෙපි චත්තාරො පඤ්චකා අයුත්තවසෙන වුත්තා. චතුත්ථපඤ්චකෙ ද්වෙ පදානි, පඤ්චමෙ තීණි, ඡට්ඨසත්තමඅට්ඨමා තයො පඤ්චකාති සබ්බෙපි චත්තාරො පඤ්චකා ආපත්තිඅඞ්ගවසෙන වුත්තා. සුක්කපක්ඛෙ අට්ඨසු අනාපත්තියෙවාති

සොළසපඤ්චකකථාවිනිච්ඡයො නිට්ඨිතො.

ජෙට්ඨකස්ස **ඌනදසවස්සපදං** විසෙසො. තං සබ්බත්ථ ආපත්තිකරං. සෙසං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. තත්ථ **උභයානි ඛො පනස්ස පාතිමොක්ඛානි විත්ථාරෙන න ස්වාගතානි හොන්තීති** උභතොවිභඞ්ගවසෙන න ස්වාගතානි; **න සුවිභත්තානීති** මාතිකාවිභඞ්ගවසෙන; **න සුප්පවත්තීනීති** වාචුග්ගතවසෙන; **න සුවිනිච්ඡිතානි සුත්තසො අනුබ්‍යඤ්ජනසොති** මාතිකාතො ච විභඞ්ගතො ච න සුට්ඨු විනිච්ඡිතානි.

අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බවත්ථුස්මිං– යො තාව අයං **පණ්ඩුරො**, සො තිත්ථියපක්කන්තකත්තා න උපසම්පාදෙතබ්බො. යො පන අඤ්ඤොපි නග්ගො පබ්බජිතපුබ්බො ආගච්ඡති, තස්මිං යං කත්තබ්බං තං දස්සෙතුං "**යො සො භික්ඛවෙ අඤ්ඤොපී**"ති ආදිමාහ. තත්ථ **තස්ස චත්තාරො මාසෙ පරිවාසො දාතබ්බොති** අයං තිත්ථියපරිවාසො නාම; අප්පටිච්ඡන්නපරිවාසොතිපි වුච්චති. අයං පන නග්ගපරිබ්බාජකස්සෙව ආජීවකස්ස වා අචෙලකස්ස වා දාතබ්බො. සචෙ සොපි සාටකං වා වාලකම්බලාදීනං අඤ්ඤතරං තිත්ථියද්ධජං වා නිවාසෙත්වා ආගච්ඡති, නාස්ස පරිවාසො දාතබ්බො. අඤ්ඤස්ස පන තාපසපණ්ඩරඞ්ගාදිකස්ස න දාතබ්බොව. **පඨමං කෙසමස්සුන්ති** ආදිනා'ස්ස ආදිතොව සාමණෙරපබ්බජ්ජං දස්සෙති; එවං පබ්බාජෙන්තෙන පන තස්මිං සඞ්ඝමජ්ඣෙ නිසින්නෙනෙව "ත්වං පබ්බාජෙහි ත්වං ආචරියො හොහි ත්වං උපජ්ඣායො හොහී"ති ථෙරෙන භික්ඛූ න වත්තබ්බා. එවං වුත්තා හි සචෙ තස්ස ආචරියුපජ්ඣායභාවෙ ජිගුච්ඡන්තා න සම්පටිච්ඡන්ති. අථ ඛො සො "නයිමෙ මය්හං සද්දහන්තී"ති කුජ්ඣිත්වාපි ගච්ඡෙය්‍ය. තස්මා තං එකමන්තං නෙත්වා තස්ස ආචරියුපජ්ඣායා පරියෙසිතබ්බා. "**එවං ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බො ආරද්ධො හොති, එවං අනාරද්ධො**"ති අයමස්ස පරිවාසවත්තදස්සනත්ථං මාතිකා. **කථඤ්ච භික්ඛවෙති** ආදි තස්සෙව විභඞ්ගො. තත්ථ **අතිකාලෙන ගාමං පවිසතීති** භික්ඛූනං වත්තකරණවෙලායමෙව ගාමං පිණ්ඩාය පවිසති; **අතිදිවා පටික්කමතීති** කුලඝරෙසු ඉත්ථිපුරිසදාරකදාරිකාදීහි සද්ධිං ගෙහසිතකථං කථෙන්තො තත්ථෙව භුඤ්ජිත්වා භික්ඛූසු පත්තචීවරං පටිසාමෙත්වා උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීනි වා කරොන්තෙසු පටිසල්ලීනෙසු වා ආගච්ඡති; න උපජ්ඣායවත්තං න ආචරියවත්තං කරොති. අඤ්ඤදත්ථු වසනට්ඨානං පවිසිත්වා නිද්දායති; **එවම්පි භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බො අනාරද්ධො හොතීති** එවම්පි කරොන්තො පරිවාසවත්තස්ස සම්පාදකො පූරකො න හොති.

වෙසියගොචරො වාති ආදීසු වෙසියාති ආමිස කිඤ්චික්ඛසම්පදානාදිනා සුලභජ්ඣාචාරා රූපූපජීවිකා ඉත්ථියො; **විධවාති** මතපතිකා වා පවුත්ථපතිකා වා ඉත්ථියො; තා යෙන කෙනචි සද්ධිං මිත්තභාවං පත්ථෙන්ති. **ථුල්ලකුමාරිකාති** යොබ්බනප්පත්තා යොබ්බනාතීතා වා කුමාරියො; තා පුරිසාධිප්පායාව විචරන්ති. යෙන කෙනචි සද්ධිං මිත්තභාවං පත්ථෙන්ති. **පණ්ඩකාති** උස්සන්නකිලෙසා අවූපසන්තපරිළාහා නපුංසකා; තෙ පරිළාහවෙගාභිභූතා යෙන කෙනචි සද්ධිං

මිත්තභාවං පත්‍ථෙන්ති. **භික්ඛුණියොති** සමානපබ්බජ්ජා ඉත්‍ථියො; තාහි සද්ධිං ඛිප්පමෙව විස්සාසො හොති තතො සීලං භිජ්ජති. තත්‍ථ වෙසියානං කුලෙසු කුලූපකො හුත්‍වා පිණ්ඩපාතචරියාදීහි වා අපදිසිත්‍වා සිනෙහසන්ථවජාතෙන හදයෙන අභිණ්හදස්සනසල්ලාපකාමතාය තාසං සන්තිකං උපසඞ්කමන්තො **වෙසියගොචරො හොතීති** වුච්චති. සො න චිරස්සෙව අසුකවෙසියා සද්ධිං ගතොති වත්තබ්බතං පාපුණාති. එස නයො සබ්බත්‍ථ. සචෙ පන වෙසියාදයො සලාකභත්තාදීනි දෙන්ති, භික්ඛූහි සද්ධිං ගන්ත්‍වා සද්ධිංයෙව භුඤ්ජිත්‍වා වා ගහෙත්‍වා වා ආගන්තුං වට්ටති. ගිලානා භික්ඛුණියො ඔවදිතුං වා ධම්මං වා දෙසෙතුං උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීනි වා දාතුං ගච්ඡන්තෙනාපි භික්ඛූහි සද්ධිං ගන්තුං වට්ටති. යො පන තත්‍ථ ආගන්ත්‍වා මිත්තසන්ථවවසෙන ගච්ඡති, අයං අනාරද්ධො හොති.

උච්චාවචානි කිංකරණීයානීති මහන්තා ඛුද්දකානි කම්මානි; තත්‍ථ ගණ්ඩිං පහරිත්‍වා සමග්ගෙන සඞ්ඝෙන සන්නිපතිත්‍වා කත්තබ්බානි චෙතියමහාපාසාදපටිසඞ්ඛරණාදීනි කම්මානි **උච්චානි** නාම. චීවරධොවනරජනාදීනි ඛන්ධකපරියාපන්නානි ච අග්ගිසාලවත්තාදීනි ආභිසමාචාරිකානි **අවචානි** නාම. තත්‍ථ **න දක්ඛො හොතීති** තෙසු කම්මෙසු ඡෙකො සික්ඛිතො න හොති; **න අනලසොති** උට්ඨානවීරියසම්පන්නො න හොති; භික්ඛුසඞ්ඝස්ස කම්මං අත්‍ථීති සුත්‍වා පගෙව භත්තකිච්චං කත්‍වා ගබ්භන්තරං පවිසිත්‍වා යාවදත්‍ථං සුපිත්‍වා සායං නික්ඛමති; **තත්‍රූපායායාති** තෙසු කම්මෙසු උපායභූතාය; **වීමංසායාති** ඨානුප්පත්තිකාවීමංසාය; "ඉදමෙවං කත්තබ්බං. ඉදමෙවං න කත්තබ්බ"න්ති තස්මිං යෙව ඛණෙ උප්පන්නපඤ්ඤාය සමන්නාගතො න හොති; **න අලං කාතුං න අලං සංවිධාතුන්ති** සහත්‍ථාපි කාතුං සමත්‍ථො න හොති; "ගණ්හථ භන්තෙ. ගණ්හ දහර. ගණ්හ සාමණෙර. සචෙ තුම්හෙ වා න කරිස්සථ, අම්හෙ වා න කරිස්සාම, කො දානි ඉමං කරිස්සතී"ති එවං උස්සාහං ජනෙත්‍වා සංවිධාතුං අඤ්ඤමඤ්ඤං කාරෙතුම්පි සමත්‍ථො න හොති; භික්ඛූහි "කම්මං කරිස්සාමා"ති වුත්තො කඤ්චි රොගං අපදිසති, භික්ඛූනං කම්මං කරොන්තානං සමීපෙ නෙව විචරති, සීසමෙව දස්සෙති, අයම්පි අනාරද්ධො හොති; **න තිබ්බච්ඡන්දො හොතීති** බලවච්ඡන්දො න හොති; **උද්දෙසෙති** පාළිපරියාපුණනෙ; **පරිපුච්ඡායාති** අත්‍ථසවණෙ; **අධිසීලෙති** පාතිමොක්ඛසීලෙ; **අධිචිත්තෙති** ලොකියසමාධිභාවනාය; **අධිපඤ්ඤායාති** ලොකුත්තරමග්ගභාවනාය; **සඞ්කාමෙතා හොතීති** ඉධාගතො හොති; **තස්ස සඤ්ඤොති** තස්ස තිත්‍ථායතනසාමිකස්ස; **තස්ස දිට්ඨියාති** තස්ස සන්තකාය ලද්ධියා; ඉදානි සායෙව ලද්ධි යස්මා තස්ස තිත්‍ථකරස්ස ඛමති චෙව රුච්චති ච, ඉදමෙව සච්චන්ති ච දළ්හගාහෙන ගහිතා; තස්මා තස්ස ඛන්ති රුචි ආදායොති වුච්චති. තෙන වුත්තං: **තස්ස ඛන්තියා තස්ස රුචියා තස්ස ආදායස්සාති. අවණ්ණෙ භඤ්ඤමානෙති** ගරහාය භඤ්ඤමානාය; **අනභිරද්ධොති** අපරිපුණ්ණසඞ්කප්පො; තො

පග්ගහිතචිත්තො; **උද්දෙසෙගාති** අබහුස්සුතතාය චිත්තො; **ඉදම්පි භික්ඛවෙ සඞ්ඝාතනියං අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බස්ස අනාරාධනීයස්මින්ති** භික්ඛවෙ යම්පිදං තස්ස සත්ථුනො තස්සෙව ච ලද්ධියා **අවණ්ණෙ භඤ්ඤමානෙ** "කිං ඉමෙ පරං ගරහන්තී"ති කායවචීවිකාරනිබ්බත්තකං අනත්තමනත්තං, බුද්ධාදීනං ච අවණ්ණෙ භඤ්ඤමානෙ අත්තමනත්තං, යං වා තස්සෙව සත්ථුනො තස්සෙව ච ලද්ධියා වණ්ණෙ භඤ්ඤමානෙ අත්තමනත්තං, බුද්ධාදීනං ච වණ්ණභණනෙ අනත්තමනත්තං, ඉදං අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බස්ස අනාරාධනීයස්මිං සඞ්ඝාතනියං, අනාරාධකො පරිවාසවත්තං අපූරණකමෙව ඉදං ලිඞ්ගං, ඉදං ලක්ඛණං, ඉදමවලප්පමාණන්ති වුත්තං හොති. **එවං අනාරාධකො ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බො ආගතො න උපසම්පාදෙතබ්බොති** ඉතො එකෙනාපි අඞ්ගෙන සමන්නාගතො න උපසම්පාදෙතබ්බො.

සුක්කපක්ඛෙ සබ්බං වුත්තවිපල්ලාසෙන වෙදිතබ්බං. **එවං ආරාධකො ඛො භික්ඛවෙති** එවං නාතිකාලෙ ගාමප්පවෙසනං නාතිදිවා පටික්කමනං න වෙසියාදිගොචරතා සබ්‍රහ්මචාරීනං කිච්චෙසු දක්ඛතාදි උද්දෙසාදිසු තිබ්බච්ඡන්දතා තිත්ථියානං අවණ්ණභණනෙ අත්තමනතා බුද්ධාදීනං අවණ්ණභණනෙ අනත්තමනතා තිත්ථියානං වණ්ණභණනෙ අනත්තමනතා බුද්ධාදීනං වණ්ණභණනෙ අත්තමනතාති ඉමෙසං අට්ඨන්නං තිත්ථියවත්තානං පරිපූරණෙන ආරාධකො පරිතොසකො භික්ඛූනං අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බො ආගතො උපසම්පාදෙතබ්බො; සචෙ පන උපසම්පදමාලකෙපි එතං වත්තං භින්දති පුන චත්තාරො මාසෙ පරිවසිතබ්බං. යථා පන භික්ඛුනිසික්ඛාය සික්ඛමානාය පුන සික්ඛාපදානි ච සික්ඛාසම්මුති ච දීයති, එවං නයිමස්ස කිඤ්චි පුන දාතබ්බං අත්ථි. පුබ්බෙ දින්නපරිවාසොයෙව හි තස්ස පරිවාසො. තස්මා පුන චත්තාරො මාසෙ පරිවසිතබ්බා. සචෙ පරිවසන්තො අන්තරා අට්ඨ සමාපත්තියො නිබ්බත්තෙති, ලොකියධම්මො නාම කුප්පනසභාවො, නෙව උපසම්පාදෙතබ්බො. චත්තාරො මාසෙ පූරිතවත්තොව උපසම්පාදෙතබ්බො. සචෙ පන පරිවසන්තො චත්තාරි මහාභූතානි පරිග්ගණ්හාති, උපාදාරූපානි පරිච්ඡින්දති, නාමරූපං ච වවත්ථපෙති, තිලක්ඛණං ආරොපෙත්වා විපස්සනං ආරභති, ලොකියධම්මො නාම කුප්පනසභාවො, නෙව උපසම්පාදෙතබ්බො. සචෙ පන විපස්සනං වඩ්ඪෙත්වා සොතාපත්තිමග්ගං පටිලභති, පරිපුණ්ණංයෙව හොති වත්තං. සමූහතානි සබ්බදිට්ඨිගතානි. අබ්බූළ්හං විචිකිච්ඡාසල්ලං. තං දිවසමෙව උපසම්පාදෙතබ්බො. සචෙපි තිත්ථියලිඞ්ගෙ ඨිතො සොතාපන්නො හොති, පරිවාසකිච්චං නත්ථි. තදහෙව පබ්බාජෙත්වා උපසම්පාදෙතබ්බො. **උපජ්ඣායමූලකං චීවරං පරියෙසිතබ්බන්ති** උපජ්ඣායං ඉස්සරං කත්වා තස්ස චීවරං පරියෙසිතබ්බං; පත්තම්පි තථෙව; තස්මා යදි උපජ්ඣායස්ස පත්තචීවරං අත්ථි, ඉමස්ස දෙහීති වත්තබ්බො. අථ නත්ථි, අඤ්ඤෙ දාතුකාමා හොන්ති, තෙහිපි උපජ්ඣායස්සෙව දාතබ්බං. "ඉදං තුම්හාකං කත්වා ඉමස්ස දෙථා"ති. කස්මා? තිත්ථියා නාම විලොමා හොන්ති. "සඞ්ඝෙන මෙ

පත්තචීවරං දින්නං, කිං මය්හං තුම්හෙසු ආයත්ත"න්ති වත්වා ඔවාදානුසාසනං න කරෙය්‍යුං. උපජ්ඣායෙ පන ආයත්තජීවිකත්තා තස්ස වචනකරො භවිස්සති. තෙනස්ස "**උපජ්ඣායමූලකං චීවරං පරියෙසිතබ්බ**"න්ති වුත්තං.

භණ්ඩුකම්මකථා පරතො ආගමිස්සති. **අග්ගිකා**ති අග්ගිපරිචරකා; **ජටිලකා**ති තාපසා; **එතෙ භික්ඛවෙ කිරියවාදිනො**ති එතෙ කිරියං නප්පටිබාහන්ති; "අත්ථි කම්මවිපාකො"ති එවං දිට්ඨිකා; සබ්බබුද්ධා හි නෙක්ඛම්මපාරමිං පූරයමානා එතමෙව පබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා පාරමිං පූරෙසුං. මයාපි තථෙව පූරිතා. න එතෙසං සාසනෙ පබ්බජ්ජා විලොමා. තස්මා උපසම්පාදෙතබ්බා. න තෙසං පරිවාසො දාතබ්බො. **ඉමාහං භික්ඛවෙ ඤාතීනං ආවෙණිකං පරිහාරං දම්මී**ති ඉමං අහං තෙසං පාටෙක්කං ඔදිස්සකං පරිහාරං දදාමි; කස්මා එවමාහ? තෙ හි තිත්ථායතනෙ පබ්බජිතාපි සාසනස්ස අවණ්ණකාමා න හොන්ති. අම්හාකං ඤාතිසෙට්ඨස්ස සාසනන්ති වණ්ණවාදිනො ච හොන්ති. තස්මා එවමාහාති.

අඤ්ඤතිත්ථියවත්ථුකථා නිට්ඨිතා.

මගධෙසු පඤ්ච ආබාධා උස්සන්නා හොන්තීති මගධනාමකෙ ජනපදෙ මනුස්සානං ච අමනුස්සානඤ්ච පඤ්ච රොගා උස්සන්නා වුඩ්ඪිප්පත්තා ඵාතිප්පත්තා හොන්ති. **ජීවකකොමාරභච්ච**කථා චීවරක්ඛන්ධකෙ ආවිභවිස්සති. **න භික්ඛවෙ පඤ්චහි ආබාධෙහි ඵුට්ඨො පබ්බාජෙතබ්බො**ති යෙ තෙ කුට්ඨාදයො පඤ්ච ආබාධා උස්සන්නා, තෙහි ඵුට්ඨො අභිභූතො න පබ්බාජෙතබ්බො; තත්ථ **කුට්ඨ**න්ති රත්තකුට්ඨං වා හොතු කාළකුට්ඨං වා, යං කිඤ්චි කිටිභදද්දුකච්ඡු ආදිප්පභෙදම්පි සබ්බං කුට්ඨමෙවාති වුත්තං. තං චෙ නඛපිට්ඨිප්පමාණම්පි වඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතං හොති, න පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ පන නිවාසනපාරුපනෙහි පකතිපටිච්ඡන්නෙ ඨානෙ නඛපිට්ඨිප්පමාණං අවඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතං හොති, වට්ටති. මුඛෙ පන හත්ථපාදපිට්ඨෙසු වා සචෙපි අවඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතං නඛපිට්ඨිතො ච ඛුද්දකතරම්පි, න වට්ටතියෙවාති **කුරුන්දියං** වුත්තං. තිකිච්ඡාපෙත්වා පබ්බාජෙන්තෙනාපි පකතිවණ්ණෙ ජාතෙයෙව පබ්බාජෙතබ්බො. ගොධාපිට්ඨිසදිසචුණ්ණඔකිරණකසරීරම්පි පබ්බාජෙතුං න වට්ටති. **ගණ්ඩො**ති මෙදගණ්ඩො වා හොතු අඤ්ඤො වා යො කොචි කොලට්ඨිමත්තකොපි චෙ වඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතො ගණ්ඩො හොති, න පබ්බාජෙතබ්බො. පටිච්ඡන්නට්ඨානෙ පන කොලට්ඨිමත්තො අවඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතො වට්ටති. මුඛාදිකෙ අප්පටිච්ඡන්නට්ඨානෙ අවඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතොපි න වට්ටති. තිකිච්ඡාපෙත්වා පබ්බාජෙන්තෙනාපි සරීරං සච්ඡවිං කාරෙත්වාව පබ්බාජෙතබ්බො. උණ්ණිගණ්ඩා නාම හොන්ති, ගොථනා විය අඞ්ගුලිකා විය ච තත්ථ තත්ථ ලම්බන්ති, එතෙපි ගණ්ඩායෙව. තෙසු සති පබ්බාජෙතුං න වට්ටති. දහරකාලෙ ඛීරපිළකා යොබ්බනකාලෙ ච

පබ්බාජෙතබ්බො. වණෙ පන පාකතිකෙ කත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ පන ජාණූහි වා කප්පරෙහි වා නාලිකෙරපාසාණාදීහි වා ඝාතෙත්වා මූතොතා හොති, සරීරෙ චස්ස ගණ්ඨියො පඤ්ඤායන්ති, න පබ්බාජෙතබ්බො. ඵාසුකං කත්වා එව ගණ්ඨීසු සන්නිසින්නාසු පබ්බාජෙතබ්බො. **ලක්ඛණාහතකො කතදණ්ඩකම්මො**ති එත්ථ කතදණ්ඩකම්මභාවො පුරිමනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. යස්ස පන ලලාටෙ වා ඌරූ ආදීසු වා තත්තෙන ලොහෙන ලක්ඛණං ආහතං හොති, සො සචෙ භුජිස්සො යාව අල්ලවණො හොති, තාව න පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ පිස්ස වණා රූළ්හා හොන්ති, ඡවියා සමපරිච්ඡෙදා, ලක්ඛණං න පඤ්ඤායති, තිමණ්ඩලං නිවත්ථස්ස උත්තරාසඞ්ගෙ කතෙ පටිච්ඡන්නොකාසෙ චෙ හොති, පබ්බාජෙතුං වට්ටති. අප්පටිච්ඡන්නොකාසෙ චෙ න වට්ටති.

න ඉණායිකොති එත්ථ ඉණායිකො නාම යස්ස පිතිපිතාමහෙහි වා ඉණං ගහිතං හොති, සයං වා ඉණං ගහිතං හොති, යං වා ආවාපෙත්වා[1] මාතාපිතූහි කිඤ්චි ගහිතං හොති, සො තං ඉණං පරෙසං ධාරෙතී'ති ඉණායිකො; යම්පන අඤ්ඤෙ ඤාතකා ආවාපෙත්වා කිඤ්චි ගණ්හන්ති, සො න ඉණායිකො. න හි තෙ තං ආවාපෙතුං ඉස්සරා. තස්මා තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. ඉතරං න වට්ටති. සචෙ පනස්ස ඤාතිසාලොහිතා "මයං දස්සාම. පබ්බාජෙථ න"න්ති ඉණං අත්තනො භාරං කරොන්ති, අඤ්ඤො වා කොචි තස්ස ආචාරසම්පත්තිං දිස්වා "පබ්බාජෙථ නං. අහං ඉණං දස්සාමී"ති වදති, පබ්බාජෙතුං වට්ටති. තෙසු අසති භික්ඛුනා තථාරූපස්ස උපට්ඨාකස්සාපි ආරොචෙතබ්බං: "සහෙතුකො සත්තො ඉණපලිබොධෙන න පබ්බජතී"ති. සචෙ සො පටිපජ්ජති, පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙපි අත්තනො කප්පියභණ්ඩං අත්ථි, "එතං දස්සාමී"ති පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ පන නෙව ඤාතකාදයො පටිපජ්ජන්ති, න අත්තනො ධනං අත්ථි, 'පබ්බාජෙත්වා භික්ඛාය චරිත්වා මොචෙස්සාමී'ති පබ්බාජෙතුං න වට්ටති. සචෙ පබ්බාජෙති දුක්කටං. පලාතොපි ආනෙත්වා දාතබ්බො. නො චෙ දෙති, සබ්බං ඉණං ගීවා හොති. අජානිත්වා පබ්බාජයතො අනාපත්ති. පස්සන්තෙන පන ආනෙත්වා ඉණසාමිකානං දස්සෙතබ්බො. අපස්සන්තස්ස ගීවා න හොති. සචෙ ඉණායිකො අඤ්ඤං දෙසං ගන්ත්වා පුච්ඡියමානොපි "නාහං කස්සචි කිඤ්චි ධාරෙමී"ති වත්වා පබ්බජති, ඉණසාමිකො ච තං පරියෙසන්තො තත්ථ ගච්ඡති, දහරො තං දිස්වා පලායති, සො ච ථෙරං උපසඞ්කමිත්වා "අයං භන්තෙ කෙන පබ්බාජිතො? මම එත්තකං නාම ධනං ගහෙත්වා පලාතො"ති වදති. ථෙරෙන වත්තබ්බං: "මයා උපාසක 'අනණො අහ'න්ති වදන්තො පබ්බාජිතො. කිං දානි කරොමි? පස්ස මෙ පත්තචීවරමත්ත"න්ති. අයං තත්ථ සාමීචි. පලාතෙ පන ගීවා න හොති. සචෙ පන තං ථෙරස්ස සම්මුඛාව දිස්වා "අයං මම ඉණායිකො"ති වදති, "තව ඉණායිකං ත්වමෙව ජානාහී"ති වත්තබ්බො. එවම්පි ගීවා න

---

1. ම. ආඨපෙත්වා;

හොති. සචෙපි සො "පබ්බජිතො අයං දානි කුහිං ගමිස්සතී"ති වදති, ථෙරෙන "ත්වංයෙව ජානාහී"ති වත්තබ්බො. එවම්පි තස්ස පලාතෙ ගීවා න හොති. සචෙ පන ථෙරො "කුහිං දානි අයං ගමිස්සති? ඉධෙව අච්ඡතූ"ති වදති, සො චෙ පලායති, ගීවා හොති. සචෙ සො සහෙතුක සත්තො හොති වත්තසම්පන්නො, ථෙරෙන "ඉද්ධිමා අය"න්ති වත්තබ්බං. ඉණසාමිකො චෙ සාධූති විස්සජ්ජෙති, ඉච්චෙතං කුසලං. සචෙ පන "උපඩ්ඪුපඩ්ඪං දෙථා"ති වදති, දාතබ්බං. අපරෙන සමයෙන අතිආරාධකො හොති. "සබ්බං දෙථා"ති වුත්තෙපි දාතබ්බමෙව. සචෙ පන උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීසු කුසලො හොති බහූපකාරො භික්ඛූනං, භික්ඛාචාරවත්තෙන පරියෙසිත්වාපි ඉණං දාතබ්බමෙවාති.

ඉණායිකවත්ථුකථා නිට්ඨිතා.

න භික්ඛවෙ දාසොති එත්ථ චත්තාරො දාසා: අන්තොජාතො ධනක්කීතො කරමරානීතො සාමං දාසබ්‍යං උපගතොති. තත්ථ **අන්තොජාතො** නාම ජාතියා දාසො ඝරදාසියා පුත්තො. **ධනක්කීතො** නාම මාතාපිතූනං සන්තිකා පුත්තො වා සාමිකානං සන්තිකා දාසො වා ධනං දත්වා දාසචාරිත්තං ආරොපෙත්වා කීතො. එතෙ ද්වෙපි න පබ්බාජෙතබ්බා. පබ්බාජෙන්තෙන තත්ථ තත්ථ චාරිත්තවසෙන අදාසං කත්වා පබ්බාජෙතබ්බා. **කරමරානීතො** නාම තිරොරට්ඨං විලොපං වා කත්වා උපලාපෙත්වා වා තිරොරට්ඨතො භුජිස්සමානුසකානි ආහරන්ති, අන්තොරට්ඨෙයෙව වා කතාපරාධං කිඤ්චි ගාමං රාජා විලුම්පථාති ආණාපෙති, තතො මානුසකානිපි ආහරන්ති, තත්ථ සබ්බෙ පුරිසා දාසා. සබ්බා ඉත්ථියො දාසියො. එවරූපො කරමරානීතො දාසො යෙහි ආනීතො, තෙසං සන්තිකෙ වසන්තො වා බන්ධනාගාරෙ බද්ධො වා පුරිසෙහි රක්ඛියමානො වා න පබ්බාජෙතබ්බො. පලායිත්වා පන ගතො ගතට්ඨානෙ පබ්බාජෙතබ්බො. රඤ්ඤා තුට්ඨෙන "කරමරානීතකෙ මුඤ්චථා"ති වත්වා වා සබ්බසාධාරණෙන වා නයෙන බන්ධනමොක්ඛෙ කතෙ පබ්බාජෙතබ්බොව. **සාමං දාසබ්‍යං උපගතො** නාම ජීවිතහෙතු වා ආරක්ඛහෙතු වා "අහං තෙ දාසො"ති සයමෙව දාසභාවං උපගතො. රාජූනං හත්ථිඅස්සගොමහිංසගොපකාදයො විය. තාදිසො දාසො න පබ්බාජෙතබ්බො. රඤ්ඤො වණ්ණදාසීනං පුත්තා හොන්ති අමච්චපුත්තසදිසා. තෙපි න පබ්බාජෙතබ්බා. භුජිස්සිත්ථියො අසංයතා වණ්ණදාසීහි සද්ධිං විචරන්ති. තාසං පුත්තෙ පබ්බාජෙතුං වට්ටති. සචෙ සයමෙව පණ්ණං ආරොපෙන්ති, න වට්ටති. භට්ටපුත්තගණාදීනං දාසාපි තෙහි අදින්නා න පබ්බාජෙතබ්බා. විහාරෙසු රාජූහි ආරාමිකදාසා නාම දින්නා හොන්ති, තෙපි පබ්බාජෙතුං න වට්ටති. භුජිස්සෙ කත්වා පන පබ්බාජෙතුං වට්ටති. **මහාපච්චරියං** "අන්තොජාතධනක්කීතකෙ ආනෙත්වා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ආරාමිකෙ දෙමා"ති දෙන්ති, තක්කං සීසෙ ආසිත්තකසදිසාව හොන්ති. තෙ පබ්බාජෙතුං

වට්ටතී"ති වුත්තං. **කුරුන්දියං** පන "ආරාමිකං දෙමාති කප්පියවොහා රෙන දෙන්ති, යෙන කෙනචි වොහාරෙන දින්නො හොතු, නෙව පබ්බාජෙතබ්බො"ති වුත්තං. දුග්ගතමනුස්සා සඞ්ඝං නිස්සාය ජීවිස්සාමාති විහාරෙ කප්පියකාරකා හොන්ති. එතෙ පබ්බාජෙතුං වට්ටති. යස්ස මාතාපිතරො දාසා, මාතා එව වා දාසී, පිතා අදාසො, තං පබ්බාජෙතුං න වට්ටති. යස්ස පන මාතා අදාසී, පිතා දාසො, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. භික්ඛුස්ස ඤාතකා වා උපට්ඨාකා වා දාසං දෙන්ති: "ඉමං පබ්බාජෙථ. තුම්හාකං වෙය්‍යාවච්චං කරිස්සතී"ති. අත්තනො වා'ස්ස දාසො අත්ථි, භුජිස්සො කත්වාව පබ්බාජෙතබ්බො. සාමිකා දාසං දෙන්ති: "ඉමං පබ්බාජෙථ. සචෙ අභිරමිස්සති, අදාසො. විබ්භමිස්සති චෙ, අම්හාකං දාසොව භවිස්සතී"ති. අයං තාවකාලිකො නාම. තං පබ්බාජෙතුං න වට්ටතීති **කුරුන්දියං** වුත්තං. නිස්සාමිකදාසො හොති, සොපි භුජිස්සො කත්වාව පබ්බාජෙතබ්බො. අජානන්තො පබ්බාජෙත්වා වා උපසම්පාදෙත්වා වා පච්ඡා ජානාති, භුජිස්සං කාතුමෙව වට්ටති. ඉමස්ස ච අත්ථස්ස පකාසනත්ථං ඉදං වත්ථුං වදන්ති–

එකා කිර කුලදාසී එකෙන සද්ධිං අනුරාධපුරා පලායිත්වා රොහණෙ වසමානා පුත්තං පටිලභි. සො පබ්බජිත්වා උපසම්පන්නකාලෙ ලජ්ජී කුක්කුච්චකො අහොසි. අථෙකදිවසං මාතරං පුච්ඡි: "කිං උපාසිකෙ තුම්හාකං භාතා වා භගිනී වා නත්ථි? න කිඤ්චි ඤාතකං පස්සාමී"ති. "තාත, අහං අනුරාධපුරෙ කුලදාසී. තව පිතරා සද්ධිං පලායිත්වා ඉධ වසාමී"ති. සීලවා භික්ඛු "අසුද්ධා කිර මෙ පබ්බජ්ජා"ති සංවෙගං ලභිත්වා මාතරං තස්ස කුලස්ස නාමගොත්තං පුච්ඡිත්වා අනුරාධපුරං ආගම්ම තස්ස කුලස්ස ඝරද්වාරෙ අට්ඨාසි. "අතිච්ඡථ භන්තෙ"ති වුත්තෙපි නාතික්කමති. තෙ ආගන්ත්වා 'කිං භන්තෙති පුච්ඡිංසු. – තුම්හාකං ඉත්ථන්නාමා දාසී පලාතා අත්ථීති? අත්ථි භන්තෙ. අහං තස්සා පුත්තො. සචෙ මං තුම්හෙ අනුජානාථ, පබ්බජ්ජං ලභාමි. තුම්හෙ මය්හං සාමිකාති. තෙ හට්ඨතුට්ඨා හුත්වා "සුද්ධා භන්තෙ තුම්හාකං පබ්බජ්ජා"ති තං භුජිස්සං කත්වා මහාවිහාරෙ වසාපෙසුං චතූහි පච්චයෙහි පටිජග්ගන්තා. ථෙරො තං කුලං නිස්සාය වසමානොයෙව අරහත්තං පාපුණීති.

දාසවත්ථුකථා නිට්ඨිතා.

කම්මාරභණ්ඩූති තුලාධාරමුණ්ඩකො සුවණ්ණකාරපුත්තො පඤ්චසිඛො තරුණදාරකොති වුත්තං හොති. **සඞ්ඝං අපලොකෙතුං භණ්ඩුකම්මායාති** සඞ්ඝං භණ්ඩුකම්මත්ථාය ආපුච්ඡිතුං අනුජානාමීති අත්ථො. තත්‍රායං **ආපුච්ඡනවිධි:** සීමාපරියාපන්නෙ භික්ඛූ සන්නිපාතෙත්වා පබ්බජ්ජාපෙක්ඛං තත්ථ නෙත්වා "සඞ්ඝං භන්තෙ ඉමස්ස දාරකස්ස භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡාමී"ති තික්ඛත්තුං වා සකිං වා වත්තබ්බං. එත්ථ ච "ඉමස්ස දාරකස්ස භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡාමී"තිපි "ඉමස්ස සමණකරණං ආපුච්ඡාමී"තිපි "ඉමස්ස පබ්බාජනං ආපුච්ඡාමී"තිපි අයං

සමණො හොතුකාමො"තිපි "අයං පබ්බජිතුකාමො"තිපි වත්තුං වට්ටතියෙව. සචෙ සභාගට්ඨානං හොති, දස වා වීසං වා තිංසං වා භික්ඛූ වසන්තීති පරිවෙණ්ඩෙ පඤ්ඤායති, තෙසං ඨිතොකාසං වා නිසින්නොකාසං වා ගන්ත්වාපි පුරිමනයෙනෙව පුච්ඡිතබ්බං. පබ්බජ්ජාපෙක්ඛං විනාව දහර භික්ඛූ වා සාමණෙරෙ වා පෙසෙත්වාපි "එකො භන්තෙ පබ්බජ්ජාපෙක්ඛො අත්ථි තස්ස භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡාමා"ති ආදිනා නයෙන ආපුච්ඡාපෙතුං වට්ටති. සචෙ කෙචි භික්ඛූ සෙනාසනං වා ගුම්බාදීනි වා පවිසිත්වා නිද්දායන්ති වා, සමණධම්මං වා කරොන්ති, ආපුච්ඡකා ච පරියෙසන්තාපි අදිස්වා "සබ්බෙ ආපුච්ඡිතා අම්හෙහී"ති සඤ්ඤිනො හොන්ති, පබ්බජ්ජා නාම ලහුකං කම්මං, තස්මා පබ්බජිතො සුපබ්බජිතොව. පබ්බාජෙන්තස්සාපි අනාපත්ති. සචෙ පන විහාරො මහා හොති **අනෙකභික්ඛුසහස්සාවාසො**, සබ්බෙ භික්ඛූ සන්නිපාතෙතුම්පි දුක්කරං, පගෙව පටිපාටියා ආපුච්ඡිතුං, ඛණ්ඩසීමායං වා ඨත්වා නදීසමුද්දාදීනි වා ගන්ත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. යො පන නවමුණ්ඩො වා හොති විබ්භන්තකො වා නිගණ්ඨාදිසු අඤ්ඤතරො වා ඌනකද්වඞ්ගුලකෙසො වා ද්වඞ්ගුලකෙසො වා, තස්ස කෙසච්ඡෙදනකිච්චං නත්ථි. තස්මා භණ්ඩුකම්මං අනාපුච්ඡිත්වාපි තාදිසං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. ද්වඞ්ගුලාතිරිත්තකෙසො පන යො හොති අන්තමසො එකසිඛාමත්තධරොපි, සො භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතබ්බො.

උපාලිවත්ථු මහාවිභඞ්ගෙ වුත්තනයමෙව. **අහිවාතකරොගෙනා**ති මාරිබ්‍යාධිනා; යත්‍ර හි සො රොගො උප්පජ්ජති, තං කුලං සද්විපදචතුප්පදං සබ්බං නස්සති. යො භිත්තිං වා ඡදනං වා භින්දිත්වා පලායති, තිරොගාමාදිගතො වා හොති, සො මුච්චති. තථා චෙත්ථ පිතාපුත්තා මුච්චිංසු. තෙන වුත්තං: **පිතාපුත්තකා ච සෙසා හොන්ති**ති. **කාකුඩ්ඩෙපක**න්ති යො වාමහත්ථෙන ලෙඩ්ඩුං ගහෙත්වා නිසින්නො සක්කොති ආගතාගතෙ කාකෙ උඩ්ඩාපෙත්වා පුරතො නික්ඛිත්තං භත්තං භුඤ්ජිතුං, අයං **කාකුඩ්ඩෙපකො** නාම. තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. **ඉත්තරො**ති අප්පමත්තකො; කතිපාහමෙව වා සො භවිස්සතීති අත්ථො. **ඔගණෙනා**ති පරිහීනගණෙන; **අබ්‍යත්තෙන යාවජීව**න්ති එත්ථ සචායං බුඩ්ඪතරං ආචරියං න ලභති, උපසම්පදාය සට්ඨිවස්සො වා සත්තතිවස්සො වා හොතු, නවකතරස්සාපි බ්‍යත්තස්ස සන්තිකෙ උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා "ආචරියො මෙ ආවුසො හොහි. ආයස්මතො නිස්සාය වච්ඡාමී"ති එවං තික්ඛත්තුං වත්වා නිස්සයො ගහෙතබ්බොව. ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡන්තෙනාපි උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡාමි ආචරියා"ති වත්තබ්බං. එසනයො සබ්බආපුච්ඡනෙසු. පඤ්චකඡක්කෙසු චෙත්ථ යත්තකං සුතං නිස්සයමුත්තකස්ස ඉච්ඡිතබ්බං, තං **භික්ඛුනොවාදකවණ්ණනාය**ං වුත්තං. තස්ස නත්ථිතාය ච **අප්පස්සුතො**; අත්ථිතාය ච **බහුස්සුතො**ති වෙදිතබ්බො. සෙසං වුත්තනයමෙව.

යෙන කපිලවත්ථු තෙන චාරිකං පක්කාමීති එත්ථ අයං ආනුපුබ්බී කථා; **සුද්ධොදන** මහාරාජා කිර බොධිසත්තස්ස අභිනික්ඛමන දිවසතො පට්ඨාය "මම පුත්තො බුද්ධො භවිස්සාමීති නික්ඛන්තො, ජාතො නු ඛො බුද්ධොති පවත්තිසවණත්ථං ඔහිතසොතොව විහරති. සො භගවතො පධානචරියඤ්ච සම්බොධිඤ්ච ධම්මචක්කප්පවත්තනාදීනි ච සුණන්තො "ඉදානි කිර මෙ පුත්තො රාජගහං උපනිස්සාය විහරතී"ති සුත්වා එකං අමච්චං ආණාපෙසි: "අහං තාත වුද්ධො මහල්ලකො. සාධු මෙ ජීවන්තස්සෙව පුත්තං දස්සෙහී"ති. සො සාධූති පටිස්සුණිත්වා පුරිසසහස්සපරිවාරො රාජගහං ගන්ත්වා භගවතො පාදෙ වන්දිත්වා නිසීදි. අථස්ස භගවා ධම්මකථං කථෙසි. සො පසීදිත්වා පබ්බජ්ජඤ්චෙව උපසම්පදඤ්ච යාචි. තතො නං භගවා එහි භික්ඛූපසම්පදාය උපසම්පාදෙසි. සො සපරිසො අරහත්තං පත්වා තත්ථෙව ඵලසමාපත්තිසුඛං අනුභවමානො විහාසි. රාජා තෙනෙව උපායෙන අපරෙපි අට්ඨ දූතෙ පහිණි. තෙපි සබ්බෙ සපරිසා තථෙව අරහත්තං පත්වා තත්ථෙව විහරිංසු. ඉමිනා නාම කාරණෙන තෙ නාගච්ඡන්තීති රඤ්ඤො කොචි පවත්තිමත්තම්පි ආරොචෙන්තො නත්ථි. අථ රාජා බොධිසත්තෙන සද්ධිං එකදිවසෙ ජාතං **කාළුදායිං** නාම අමච්චං පහිණිතුකාමො පුරිමනයෙනෙව යාචි. සො "සචෙ අහං පබ්බජිතුං ලභාමි, දස්සෙස්සාමී"ති ආහ. තං රාජා "පබ්බජිත්වාපි මෙ පුත්තං දස්සෙහී"ති පහිණි. සොපි පුරිසසහස්සපරිවාරො ගන්ත්වා තථෙව සපරිසො අරහත්තං පාපුණි. සො එකදිවසං සංහතෙසු සබ්බසස්සෙසු විස්සට්ඨකම්මන්තෙසු ජනපදමනුස්සෙසු පුප්ඵිතෙසු ජලජථලජපුප්ඵෙසු පටිපජ්ජනක්ඛමෙ මග්ගෙ භගවන්තං වන්දිත්වා සට්ඨිමත්තාහි ගාථාහි ගමනවණ්ණං වණ්ණෙසි. භගවා කිමෙතන්ති පුච්ඡි. "භන්තෙ තුම්හාකං පිතා සුද්ධොදනමහාරාජා මහල්ලකොම්හි. ජීවන්තස්සෙව මෙ පුත්තං දස්සෙහී"ති මං පෙසෙසි. සාධු භන්තෙ භගවා ඤාතකානං සංගහං කරොතු. කාලො චාරිකං පක්කමිතු"න්ති. තෙන හි සඞ්ඝස්ස ආරොචෙහි: "භික්ඛූ ගමියවත්තං පූරෙස්සන්තී"ති. සාධු භන්තෙති ථෙරො තථා අකාසි. භගවා අඞ්ගමගධවාසීනං කුලපුත්තානං දසහි සහස්සෙහි කපිලවත්ථුවාසීනං දසහී"ති සබ්බෙහෙව වීසති සහස්සෙහි ඛීණාසවෙහි පරිවුතො රාජගහා නික්ඛමිත්වා රාජගහතො සට්ඨියොජනිකං කපිලවත්ථුං දිවසෙ දිවසෙ යොජනං ගච්ඡන්තො ද්වීහි මාසෙහි පාපුණිස්සාමී"ති අතුරිත චාරිකං පක්කමි. තෙන වුත්තං: **යෙන කපිලවත්ථු තෙන චාරිකං පක්කාමී**ති.

එවං පක්කන්තෙ ච භගවති **උදායිත්ථෙරො** නික්ඛන්තදිවසතො පට්ඨාය සුද්ධොදනමහාරාජස්ස ගෙහෙ භත්තකිච්චං කරොති. රාජා ථෙරං පරිවිසිත්වා පත්තං ගන්ධචුණ්ණෙන උබ්බට්ටෙත්වා උත්තමභොජනස්ස පූරෙත්වා භගවතො දස්සථාති ථෙරස්ස හත්ථෙ ඨපෙති. ථෙරොපි තථෙව කරොති. ඉති භගවා අන්තරාමග්ගෙ රඤ්ඤොයෙව පිණ්ඩපාතං පරිභුඤ්ජි. ථෙරොපි ච භත්තකිච්චාවසානෙ දිවසෙ දිවසෙ රඤ්ඤො

ආරොචෙති "අජ්ජ එත්තකානං භගවා ආගන්තා"ති. බුද්ධගුණපටිසං
යුත්තාය ච කථාය සාකියානං භගවති සද්ධං උප්පාදෙසි. තෙනෙව
නං භගවා "එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛූනං කුලප්පසාද
කානං යදිදං කාලුදායී"ති එතදග්ගෙ ඨපෙසි. සාකියාපි ඛො අනුප්ප
ත්තෙ භගවති "අම්හාකං ඤාතිසෙට්ඨං පස්සිස්සාමා"ති සන්නිපතිත්වා
භගවතො වසනට්ඨානං වීමංසමානා නිග්‍රොධසක්කස්ස ආරාමො රමණී
යොති සල්ලක්ඛෙත්වා තත්ථ සබ්බං පටිජග්ගනවිධිං කාරෙත්වා ගන්ධ
පුප්ඵාදිහත්ථා පච්චුග්ගමනං කරොන්තා සබ්බාලඞ්කාරපතිමණ්ඩිතෙ
දහරදහරෙ නාගරදාරකෙ ච නාගරදාරිකායො ච පඨමං පහිණිංසු.
තතො රාජකුමාරා රාජකුමාරියො ච. තෙසං අනන්තරා සාමං ගන්ත්වා
ගන්ධපුප්ඵචුණ්ණාදීහි පූජයමානා භගවන්තං ගහෙත්වා නිග්‍රොධාරාම
මෙව අගමංසු තත්‍ර භගවා වීසතිසහස්සඛීණාසවපරිවුතො පඤ්ඤත්ත
වරබුද්ධාසනෙ නිසීදි. සාකියා මානජාතිකා මානත්ථද්ධා. "තෙ සිද්ධත්ථ
කුමාරො අම්හෙහි දහරතරොව. අම්හාකං කනිට්ඨො. භාගිනෙය්‍යො.
පුත්තො. නත්තා"ති චින්තෙත්වා දහරදහරෙ රාජකුමාරෙ ආහංසු:
තුම්හෙ වන්දථ. මයං තුම්හාකං පිට්ඨිතො නිසීදිස්සාමා"ති. තෙසු එවං
නිසින්නෙසු භගවා තෙසං අජ්ඣාසයං ඔලොකෙත්වා "න මං ඤාතී
වන්දන්ති. හන්දදානි නෙ වන්දාපයිස්සාමී"ති අභිඤ්ඤාපාදකං ඣානං සමා
පජ්ජිත්වා වුට්ඨාය ඉද්ධියා ආකාසං අබ්භුග්ගන්ත්වා තෙසං සීසෙ පාද
පංසුං ඔකිරමානො විය ගණ්ඩම්බමූලෙ යමකපාටිහාරියසදිසං පාටි
හාරියං අකාසි. රාජා තං අච්ඡරියං දිස්වා ආහ: "භගවා තුම්හාකං
මඞ්ගලදිවසෙ බ්‍රාහ්මණස්ස වන්දනත්ථං උපනීතස්ස පාදෙ වො පරි
වත්තිත්වා බ්‍රාහ්මණස්ස මත්ථකෙ පතිට්ඨිතෙ දිස්වාපි අහං තුම්හෙ වන්දිං.
අයං මෙ පඨමා වන්දනා. වප්පමඞ්ගල දිවසෙ ජම්බුච්ඡායාය සිරිසයනෙ
නිපන්නානං වො ජම්බුච්ඡායාය අපරිවත්තනං දිස්වාපි පාදෙ වන්දිං.
අයං මෙ දුතියා වන්දනා. ඉදානි ඉමං අදිට්ඨපුබ්බං පාටිහාරියං දිස්වාපි
තුම්හාකං පාදෙ වන්දාමි. අයං මෙ තතියා වන්දනා"ති.

සුද්ධොදනමහාරාජෙන පන වන්දිතෙ භගවති අවන්දිත්වා ඨිතො
නාම එකසාකියොපි නාහොසි. සබ්බෙයෙව වන්දිංසු. ඉති භගවා ඤාතී
වන්දාපෙත්වා ආකාසතො ඔරුය්හ පඤ්ඤත්තෙ ආසනෙ නිසීදි. නිසින්නෙ
භගවති සිඛාප්පත්තො ඤාතිසමාගමො අහොසි. සබ්බෙ එකග්ගා
සන්නිසීදිංසු. තතො මහාමෙඝො පොක්ඛරවස්සං වස්සි. තම්බවණ්ණ
මුදකං හෙට්ඨා විරවන්තං ගච්ඡති. කස්සචි සරීරෙ බින්දුමත්තම්පි න
පතති. තං දිස්වා සබ්බෙ අච්ඡරියබ්භුතජාතා අහෙසුං. භගවා "න ඉදා
නෙව මය්හං ඤාතිසමාගමෙ පොක්ඛරවස්සං වස්සති. අතීතෙපි වස්සී"ති
ඉමස්සා අට්ඨුප්පත්තියා වෙස්සන්තරජාතකං කථෙසි. ධම්මදෙසනං
සුත්වා සබ්බෙ උට්ඨාය වන්දිත්වා පදක්ඛිණං කත්වා පක්කමිංසු. එකොපි
රාජා වා රාජමහාමත්තො වා "ස්වෙ අම්හාකං භික්ඛං ගණ්හථා"ති වත්වා
ගතො නාම නත්ථි.

භගවා දුතියදිවසෙ වීසතිභික්ඛුසහස්සපරිවාරො කපිලවත්ථුං පිණ්ඩාය පාවිසි. න කොචි පච්චුග්ගන්ත්වා නිමන්තෙසි වා පත්තං වා අග්ගහෙසි. භගවා ඉන්දඛීලෙ ඨිතො ආවජ්ජෙසි: "කථං නු ඛො පුබ්බබුද්ධා කුලනගරෙ පිණ්ඩාය චරිංසු? කිං උප්පටිපාටියා ඉස්සරජනානං ඝරානි අගමංසු? උදාහු සපදානචාරිකං චරිංසු"ති. තතො එකබුද්ධස්සපි උප්පටිපාටියා ගමනං අදිස්වා "මයාපිදානි අයමෙව වංසො අයමෙව පවෙණී පග්ගහෙතබ්බා. ආයතිඤ්ච මෙ සාවකාපි මමෙව අනුසික්ඛන්තා පිණ්ඩචාරියවත්තං පූරෙස්සන්තී"ති කොටියං නිවිට්ඨගෙහතො පට්ඨාය සපදානං පිණ්ඩාය චරති. "අය්‍යො කිර සිද්ධත්ථකුමාරො පිණ්ඩාය චරතී"ති චතුභූමකාදිසු පාසාදෙසු සීහපඤ්ජරං විවරිත්වා මහාජනො දස්සනබ්‍යාවටො අහොසි. රාහුලමාතාපි දෙවී "අය්‍ය පුත්තො කිර ඉමස්මිංයෙව නගරෙ මහතා රාජානුභාවෙන සුවණ්ණසිවිකාදීහි විචරිත්වා ඉදානි කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා කාසායවත්ථවසනො කපාලහත්ථො පිණ්ඩාය චරති. සොභති නු ඛො"ති සීහපඤ්ජරං විවරිත්වා ඔලොකයමානා භගවන්තං නානාවිරාගසමුජ්ජලාය සරීරප්පභාය නගරවීථියො ඔභාසෙත්වා බුද්ධසිරියා විරොචමානං දිස්වා උණ්හීසතො පට්ඨාය යාව පාදතලා නරසීහගාථාහි අභිත්ථවිත්වා "තුම්හාකං පුත්තො පිණ්ඩාය චරතී"ති රඤ්ඤො ආරොචෙසි. රාජා සංවිග්ගහදයො හත්ථෙන සාටකං සණ්ඨාපයමානො තුරිතතුරිතං නික්ඛමිත්වා වෙගෙන ගන්ත්වා භගවතො පුරතො ඨත්වා ආහ: "කිං භන්තෙ අම්හෙ ලජ්ජාපෙථ? කිමත්ථං පිණ්ඩාය චරථ? කිමෙත්තකානං භික්ඛූනං න සක්කා භත්තං ලද්ධුන්ති එවං සඤ්ඤිනො අහුවත්ථා"ති. "චාරිත්තමෙතං මහාරාජ අම්හාක"න්ති. "නනු භන්තෙ අම්හාකං මහාසම්මතඛත්තියවංසො නාම වංසො? තත්ථ ච එකඛත්තියොපි භික්ඛාචරො නාම නත්ථී"ති. "අයං මහාරාජ රාජවංසො නාම තව වංසො. අම්හාකං පන බුද්ධවංසො වංසො නාම. සබ්බබුද්ධා ච පිණ්ඩචාරිකා අහෙසු"න්ති අන්තරවීථියං ඨිතොව-

"උත්තිට්ඨෙ නප්පමජ්ජෙය්‍ය-ධම්මං සුචරිතං චරෙ,
ධම්මචාරී සුඛං සෙති-අස්මිං ලොකෙ පරම්හි චා"ති

ඉමං ගාථමාහ. ගාථාපරියොසානෙ රාජා සොතාපත්තිඵලං සච්ඡාකාසි.

"ධම්මං චරෙ සුචරිතං-න නං දුච්චරිතං චරෙ,
ධම්මචාරී සුඛං සෙති-අස්මිං ලොකෙ පරම්හි චා"ති

ඉමං පන ගාථං සුත්වා සකදාගාමිඵලෙ පතිට්ඨාසි. ධම්මපාලජාතකං සුත්වා අනාගාමිඵලෙ පතිට්ඨාසි. මරණසමයෙ සෙතච්ඡත්තස්ස හෙට්ඨා සිරිසයනෙ නිපන්නොයෙව අරහත්තං පාපුණි. අරඤ්ඤවාසෙන පධානානුයොගකිච්චං රඤ්ඤො නාහොසි. සොතාපත්තිඵලං සච්ඡිකත්වා එව පන භගවතො පත්තං ගහෙත්වා සපරිසං භගවන්තං මහාපාසාදං ආරොපෙත්වා පණීතෙන ඛාදනීයෙන භොජනීයෙන පරිවිසි. භත්තකිච්චාවසානෙ සබ්බං ඉත්ථාගාරං ආගන්ත්වා භගවන්තං වන්දි ඨපෙත්වා

රාහුලමාතරං. සා පන "ගච්ඡ අය්‍යපුත්තකං වන්දාහී"ති පරිජනෙන වුච්චමානාපි "සචෙ මය්හං ගුණො අත්ථි සයමෙව අය්‍යපුත්තො ආගමිස්සති. ආගතං නං වන්දිස්සාමී"ති වත්වා න අගමාසි. භගවා රාජානං පත්තං ගාහාපෙත්වා ද්වීහි අග්ගසාවකෙහි සද්ධිං රාජධීතාය සිරිගබ්භං ගන්ත්වා "රාජධීතා යථාරුචියා වන්දමානා න කිඤ්චි වත්තබ්බා"ති වත්වා පඤ්ඤත්තෙ ආසනෙ නිසීදි. සා වෙගෙන ආගන්ත්වා ගොප්ඵකෙසු ගහෙත්වා පාදපිට්ඨියං සීසං පරිවත්තෙත්වා පරිවත්තෙත්වා යථාජ්ඣාසයං වන්දි. රාජා රාජධීතාය භගවති සිනෙහබහුමානාදිගුණසම්පත්තිං කථෙසි. භගවා "අනච්ඡරියං මහාරාජ යං ඉදානි පරිපක්කෙ ඤාණෙ තයා රක්ඛියමානා රාජධීතා අත්තානං රක්ඛි. සා පුබ්බෙ අනාරක්ඛා පබ්බතපාදෙ විචරමානා අපරිපක්කෙ ඤාණෙ අත්තානං රක්ඛී"ති වත්වා **චන්දකින්නරජාතකං** කථෙසි. තං දිවසමෙව ච **නන්දරාජකුමාරස්ස** කෙසවිස්සජ්ජනං පට්ටබන්ධො ඝරමඞ්ගලං ආවාහමඞ්ගලං ඡත්තමඞ්ගලන්ති පඤ්ච මහාමඞ්ගලානි හොන්ති. භගවා නන්දං පත්තං ගාහාපෙත්වා මඞ්ගලං වත්වා උට්ඨායාසනා පක්කාමි. **ජනපදකල්‍යාණී** කුමාරං ගච්ඡන්තං දිස්වා "තුවටං ඛො අය්‍යපුත්ත ආගච්ඡෙය්‍යාසී"ති වත්වා ගීවං පසාරෙත්වා ඔලොකෙසි. සොපි භගවන්තං පත්තං ගණ්හථාති වත්තුං අවිසහමානො විහාරංයෙව අගමාසි. තං අනිච්ඡමානංයෙව භගවා පබ්බාජෙසි. ඉති භගවා **කපිලපුරං** ආගන්ත්වා දුතියදිවසෙ නන්දං පබ්බාජෙසි.

සත්තමෙ දිවසෙ රාහුලමාතා කුමාරං අලඞ්කරිත්වා භගවතො සන්තිකං පෙසෙසි: "පස්ස තාත, එතං වීසතිසහස්සසමණපරිවුතං සුවණ්ණවණ්ණං බ්‍රහ්මරූපවණ්ණං සමණං. අයං තෙ පිතා. එතස්ස මහන්තා නිධයො අහෙසුං. ත්‍යාස්ස නික්ඛමනතො පට්ඨාය න පස්සාම. ගච්ඡ නං දායජ්ජං යාච: අහං තාත කුමාරො ඡත්තං උස්සාපෙත්වා චක්කවත්ති භවිස්සාමි. ධනෙන මෙ අත්ථො. ධනමෙම දෙහි. සාමිකො හි පුත්තො පිතුසන්තකස්සා"ති. කුමාරො භගවතො සන්තිකං ගන්ත්වාව පිතුසිනෙහං පටිලභිත්වා හට්ඨචිත්තො "**සුඛා තෙ සමණ ඡායා**"ති වත්වා අඤ්ඤම්පි බහුං අත්තනො අනුරූපං වදන්තො අට්ඨාසි. භගවා කතභත්තකිච්චො අනුමොදනං කත්වා උට්ඨායාසනා පක්කාමි. කුමාරොපි "දායජ්ජං මෙ සමණ දෙහි. දායජ්ජං මෙ සමණ දෙහී"ති භගවන්තං අනුබන්ධි. තෙන වුත්තං: "**අනුපුබ්බෙන චාරිකං චරමානො යෙන කපිලවත්ථු** -පෙ- **දායජ්ජමෙම සමණ දෙහී**"ති. **අථ ඛො භගවා ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං ආමන්තෙසී**ති භගවා කුමාරං න නිවත්තාපෙසි. පරිජනොපි භගවතා සද්ධිං ගච්ඡන්තං නිවත්තෙතුං න විසහි. අථ ආරාමං ගන්ත්වා "යං අයං පිතුසන්තකං ධනං ඉච්ඡති, තං වට්ටානුගතං සවිඝාතං, බොධිමණ්ඩෙ පටිලද්ධං සත්තවිධං අරියධනං දෙමි. ලොකුත්තරස්ස දායජ්ජස්ස නං සාමිකං කරොමී"ති ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං ආමන්තෙසි. ආමන්තෙත්වා ච පනාහ: "**තෙන හි ත්වං සාරිපුත්ත රාහුලං කුමාරං පබ්බාජෙහී**"ති. යස්මා අයං දායජ්ජං යාචති, තස්මා නං ලොකුත්තරදායජ්ජපටිලාභාය පබ්බාජෙහීති අත්ථො.

ඉදානි යා සා භගවතා බාරාණසියං තීහි **සරණගමනෙහි පබ්බජ්ජා** ච උපසම්පදා ච අනුඤ්ඤාතා, තතො යස්මා උපසම්පදං පටික්ඛිපිත්වා ගරුභාවෙ ඨපෙත්වා ඤත්තිචතුත්ථෙන කම්මෙන උපසම්පදා අනුඤ්ඤාතා, පබ්බජ්ජා පන නෙව පටික්ඛිත්තා, න පුන අනුඤ්ඤාතා, තස්මා අනාගතෙ භික්ඛූනං විමති උප්පජ්ජිස්සති: "අයං පබ්බජ්ජා නාම පුබ්බෙ උපසම්පදාසදිසා. කිං නු ඛො ඉදානිපි උපසම්පදා විය කම්මවාචාය එව කාතබ්බා? උදාහු සරණගමනෙහී"ති. ඉමඤ්ච පනත්ථං විදිත්වා භගවා පුන තීහි සරණගමනෙහි සාමණෙරපබ්බජ්ජං අනුජානිතුකාමො, තස්මා ධම්මසෙනාපති තං භගවතො අජ්ඣාසයං විදිත්වා භගවන්තං පුන පබ්බජ්ජං අනුජානාපෙතුකාමො ආහ: "**කථාහං භන්තෙ රාහුල කුමාරං පබ්බාජෙමී**"ති. **අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො රාහුල කුමාරං පබ්බාජෙසී**ති කුමාරස්ස **මහාමොග්ගල්ලානත්ථෙරො** කෙසෙ ඡින්දිත්වා කාසායානි දත්වා සරණානි අදාසි. **මහාකස්සපත්ථෙරො** ඔවාදාචරියො අහොසි. යස්මා පන උපජ්ඣායමූලිකා පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච, උපජ්ඣායො තත්ථ ඉස්සරො, න ආචරියො, තස්මා වුත්තං: "අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො රාහුලකුමාරං පබ්බාජෙසී"ති. එවං කුමාරෙ පබ්බජිතොති සුත්වා උප්පන්නසංවෙගෙන හදයෙන **අථ ඛො සුද්ධොදනො සක්කො**ති සබ්බං වත්තබ්බං. තත්ථ යස්මා උක්කට්ඨාචරියාය ජීවතො පබ්බජිතස්ස අවිසෙසෙන "වරං යාචාමී"ති වුත්තෙ "යාචස්සූ"ති වචනං අප්පතිරූපං. න ච බුද්ධානං **ආචිණ්ණං**. තස්මා: "**අතික්කන්ත වරා ඛො ගොතම තථාගතා**"ති වුත්තං. **යඤ්ච භන්තෙ කප්පති යඤ්ච අනවජ්ජ**න්ති යං තුම්හාකඤ්චෙව දාතුං කප්පති, අනවජ්ජඤ්ච හොති, මම සම්පටිච්ඡනපච්චයා විඤ්ඤූහි න ගරහිතබ්බං, තං යාචාමීති අත්ථො. **තථා නන්දෙ. අධිමත්තං රාහුලෙ**ති- යථෙව කිර බොධිසත්තං එවං නන්දම්පි රාහුලම්පි මඞ්ගලදිවසෙ නෙමිත්තකා "චක්කවත්තී භවිස්සතී"ති ව්‍යාකරිංසු. අථ රාජා "පුත්තස්ස චක්කවත්තිසිරිං පස්සිස්සාමී"ති උස්සාහජාතො භගවතො පබ්බජ්ජාය මහන්තං ඉච්ඡාවිඝාතං පාපුණි. තතො "නන්දස්ස චක්කවත්තිසිරිං පස්සිස්සාමී"ති උස්සාහං ජනෙසි. තම්පි භගවා පබ්බාජෙසි. ඉති තම්පි දුක්ඛං අධිවාසෙත්වා "ඉදානි රාහුලස්ස චක්කවත්තිසිරිං පස්සිස්සාමී"ති උස්සාහං ජනෙසි. තම්පි භගවා පබ්බාජෙසි. තෙනස්ස "ඉදානි කුලවංසොපි පච්ඡින්නො. කුතො චක්කවත්තිසිරී"ති අධිකතරං දුක්ඛං උප්පජ්ජි. තෙන වුත්තං: "**තථා නන්දෙ. අධිමත්තං රාහුලෙ**"ති. රඤ්ඤො පන ඉතො පච්ඡා අනාගාමිඵලප්පත්ති වෙදිතබ්බා.

සාධු භන්තෙ අය්‍යාති ඉදං කස්මා ආහ? **සො** කිර චින්තෙසි. "යත්‍ර හි නාම අහං බුද්ධමාමකො ධම්මමාමකො සඞ්ඝමාමකො **සමානො** අත්තනො පියතරපුත්තෙ පබ්බාජියමානෙ ඤාතිවියොගදුක්ඛං අධිවාසෙතුං න සක්කොමි. අඤ්ඤෙ ජනා පුත්තනත්තුකෙසු පබ්බජන්තෙසු කථං අධිවාසෙස්සන්ති? තස්මා අඤ්ඤෙසම්පි තාව එවරූපං දුක්ඛං මා අහොසී"ති ආහ. භගවා "**සාසනං** නිය්‍යානිකකාරණං රාජා වදතී"ති

ධම්මකථං කත්වා "න භික්ඛවෙ අනනුඤ්ඤාතො මාතාපිතූහි පුත්තො පබ්බාජෙතබ්බො"ති සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙසි. තත්ථ මාතාපිතූහීති ජනකෙ සන්ධාය වුත්තං. සචෙ ද්වෙ අත්ථි, ද්වෙපි ආපුච්ඡිතබ්බා. සචෙ පිතා මතො හොති මාතා වා, යො ජීවති, සො ආපුච්ඡිතබ්බො. පබ්බජිතාපි ආපුච්ඡිතබ්බාව. ආපුච්ඡන්තෙන සයං වා ගන්ත්වා ආපුච්ඡිතබ්බං අඤ්ඤො වා පෙසෙතබ්බො. සො එව වා පෙසෙතබ්බො: "ගච්ඡ මාතාපිතරො ආපුච්ඡිත්වා එහී"ති. සචෙ අනුඤ්ඤාතොම්හීති වදති, සද්දහන්තෙන පබ්බාජෙතබ්බො. පිතා සයං පබ්බජිතො පුත්තම්පි පබ්බාජෙතුකාමො හොති, මාතරං ආපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතු. මාතා වා ධීතරං පබ්බාජෙතුකාමා, පිතරං ආපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතු. පිතා පුත්තදාරෙන අනත්ථිකො පලායි. මාතා "ඉමං පබ්බාජෙථා"ති පුත්තං භික්ඛූනං දෙති, "පිතාස්ස කුහි"න්ති වුත්තෙ "චිත්තකෙළිං කීළිතුං පලාතො"ති වදති, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. මාතා කෙනචි පුරිසෙන සද්ධිං පලාතා හොති, පිතා පන "පබ්බාජෙථා"ති දෙති, එත්ථාපි එසෙව නයො; පිතා විප්පවුත්ථො හොති. මාතා "පුත්තං පබ්බාජෙථා"ති අනුජානාති, "පිතාස්ස කුහි"න්ති වුත්තෙ "කිං තුම්හාකං පිතරා? අහං ජානිස්සාමී"ති වදති, පබ්බාජෙතුං වට්ටතීති කුරුන්දියං වුත්තං. මාතාපිතරො මතා, දාරකො චූළමාතාදීනං සන්තිකෙ සංවද්ධො, තස්මිං පබ්බාජියමානෙ ඤාතකා කලහං වා කරොන්ති, ඛීයන්ති වා, තස්මා විවාදුපච්ඡෙදනත්ථං ආපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතබ්බො. අනාපුච්ඡා පබ්බාජෙන්තස්ස පන ආපත්ති නත්ථි. දහරකාලෙ ගහෙත්වා පොසනකමාතාපිතරො නාම හොන්ති. තෙසුපි එසෙව නයො. පුත්තො අත්තානං නිස්සාය ජීවති, න මාතාපිතරො, සචෙපි රාජා හොති, ආපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතබ්බො. මාතාපිතූහි අනුඤ්ඤාතො පබ්බජිත්වා පුන විබ්භමති, සචෙපි සතක්ඛත්තුං පබ්බජිත්වා විබ්භමති, ආගතාගතකාලෙ පුනප්පුන ආපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ එවං වදන්ති: "අයං විබ්භමිත්වා ගෙහං ආගතො. අම්හාකං කම්මං න කරොති. පබ්බජිත්වා තුම්හාකං වත්තං න පූරෙති. නත්ථි ඉමස්ස ආපුච්ඡනකිච්චං. ආගතාගතං පබ්බාජෙය්‍යාථා"ති එවං නිස්සට්ඨං පුන අනාපුච්ඡාපි පබ්බාජෙතුං වට්ටති. යො දහරකාලෙයෙව 'අයං තුම්හාකං දින්නො. යදා ඉච්ඡථ, තදා පබ්බාජෙය්‍යාථා'ති එවං දින්නො හොති, සොපි ආගතාගතො පුන අනාපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතබ්බො. යම්පන දහරකාලෙයෙව "ඉමං භන්තෙ පබ්බාජෙය්‍යාථා"ති අනුජානිත්වා පච්ඡා වුඩ්ඪිප්පත්තකාලෙ නානුජානන්ති, අයං න අනාපුච්ඡා පබ්බාජෙතබ්බො. එකො මාතාපිතූහි සද්ධිං භණ්ඩිත්වා "පබ්බාජෙථ ම"න්ති ආගච්ඡති, "ආපුච්ඡිත්වා එහී"ති ච වුත්තෙ 'නාහං ගච්ඡාමි. සචෙ මං න පබ්බාජෙථ, විහාරං වා ඣාපෙමි, සත්ථෙන වා තුම්හෙ පහරාමි. තුම්හාකං ඤාතකඋපට්ඨාකානං වා ආරාමච්ඡෙදනාදීහි අනත්ථං උප්පාදෙමි. රුක්ඛා වා පතිත්වා මරාමි. චොරමජ්ඣං වා පවිසාමි. දෙසන්තරං වා ගච්ඡාමී"ති වදති, තං තස්සෙව රක්ඛණත්ථාය පබ්බාජෙතුං වට්ටති.

සචෙ පනස්ස මාතාපිතරො ආගන්ත්වා "කස්මා අම්හාකං පුත්තං පබ්බාජයිත්ථා"ති වදන්ති, තෙසං තමත්ථං ආරොචෙත්වා "!රක්ඛණත්ථාය නං පබ්බාජයිම්හ. පඤ්ඤායථ තුම්හෙ පුත්තෙනා"ති වත්තබ්බා "රුක්ඛා පතිස්සාමී"ති ආරුහිත්වා පන හත්ථපාදෙ මුඤ්චන්තං පබ්බාජෙතුං වට්ටතියෙව. එකො විදෙසං ගන්ත්වා පබ්බජ්ජං යාචති, ආපුච්ඡිත්වා චෙ ගතො පබ්බාජෙතබ්බො. නො චෙ දහරභික්ඛුං පෙසෙත්වා ආපුච්ඡාපෙත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. අතිදූරං චෙ හොති, පබ්බාජෙත්වාපි භික්ඛූහි සද්ධිං පෙසෙත්වා දස්සෙතුං වට්ටති. **කුරුන්දියං** පන වුත්තං "සචෙ දූරං හොති, මග්ගො ච මහාකන්තාරො, ගන්ත්වා ආපුච්ඡිස්සාමා"ති පබ්බාජෙතුං වට්ටතීති. සචෙ පන මාතාපිතූනං බහූ පුත්තා හොන්ති, එවඤ්ච වදන්ති– "භන්තෙ එතෙසං දාරකානං යම්ඉච්ඡථ, තං පබ්බාජෙය්‍යාථා"ති. දාරකෙ වීමංසිත්වා යං ඉච්ඡති, සො පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙපි සකලෙන වා කුලෙන වා ගාමෙන වා අනුඤ්ඤාතො හොති: "භන්තෙ ඉමස්මිං කුලෙ වා ගාමෙ වා යම්ඉච්ඡථ, තං පබ්බාජෙය්‍යාථා"ති, යම්ඉච්ඡති. සො පබ්බාජෙතබ්බොති.

රාහුලවත්ථුකථා නිට්ඨිතා.

යාවතකෙ වා පන උස්සහතීති යත්තකෙ **සක්කොති; දසසු සික්ඛා** පදෙසු පුරිමානං පඤ්චන්නං අතික්කමො නාසනවත්ථු. පච්ඡිමානං අතික්කමො දණ්ඩකම්මවත්ථු. **අලාභාය පරිසක්කතීති** යථා ලාභං න ලභන්ති, එවං පරක්කමති; **අනත්ථායාති** උපද්දවාය; **අවාසායාති** "කින්ති ඉමස්මිං ආවාසෙ න වසෙය්‍යු"න්ති පරක්කමති; **අක්කොසති පරිභාසතීති** අක්කොසති චෙව භයදස්සනෙන ච තජ්ජෙති; **භෙදෙතීති** පෙසුඤ්ඤං උපසංහරිත්වා භෙදෙති; **ආවරණං කාතුන්ති** "මා ඉධ පවිසී"ති නිවාරණං කාතුං; **යත්ථ වා වසති යත්ථ වා පටික්කමතීති** යත්ථ වසති වා පවිසති වා; උභයෙනාපි අත්තනො පරිවෙණඤ්ච වස්සග්ගෙන පත්තසෙනාසනඤ්ච වුත්තං. **මුඛද්වාරිකං ආහාරං ආවරණං කරොන්තීති** "අජ්ජ මා ඛාදථ, මා භුඤ්ජථා"ති එවං නිවාරෙන්ති; **න භික්ඛවෙ මුඛද්වාරිකො ආහාරො ආවරණං කාතබ්බොති** එත්ථ "මා ඛාද, මා භුඤ්ජා"ති වදතොපි "ආහාරං නිවාරෙස්සාමී"ති පත්තචීවරං අන්තො නික්ඛිපතොපි සබ්බපයොගෙසු දුක්කටං. අනාචාරස්ස පන දුබ්බචසාමණෙරස්ස දණ්ඩකම්මං කත්වා යාගුං වා භත්තං වා පත්තචීවරං වා දස්සෙත්වා "එත්තකෙ නාම දණ්ඩකම්මෙ ආහටෙ ඉදං ලච්ඡසී"ති වත්තුං වට්ටති. භගවතා හි ආවරණමෙව දණ්ඩකම්මං වුත්තං. ධම්මසඞ්ගාහකත්ථෙරෙහි පන අපරාධානුරූපං උදකදාරුවාලිකාදීනං ආහරාපනම්පි කාතබ්බන්ති වුත්තං. තස්මා තම්පි කාතබ්බං. තඤ්ච ඛො "ඔරමිස්සති විරමිස්සතී"ති අනුකම්පාය, න "නස්සිස්සති. විබ්භමිස්සතී"ති ආදිනයප්පවත්තෙන පාපජ්ඣාසයෙන. දණ්ඩකම්මං කරොමීති ච උණ්හපාසාණෙ වා නිපජ්ජාපෙතුං පාසාණිට්ඨකාදීනි වා සීසෙ නික්ඛිපාපෙතුං උදකං වා පවෙසෙතුං න වට්ටති.

න භික්ඛවෙ උපජ්ඣායං අනාපුච්ඡාති එත්ථ "තුම්හාකං සාමණෙරස්ස අයං නාම අපරාධො, දණ්ඩකම්මමස්ස කරොථා"ති තික්ඛත්තුං වුත්තෙ සචෙ උපජ්ඣායො දණ්ඩකම්මං න කරොති, සයං කාතුං වට්ටති. සචෙපි ආදිතොව උපජ්ඣායො වදති: "මය්හං සාමණෙරානං දොසෙ සති තුම්හෙව දණ්ඩකම්මං කරොථා"ති. කාතුං වට්ටති යෙව. යථා ච සාමණෙරානං එවං සද්ධිවිහාරිකන්තෙවාසිකානම්පි දණ්ඩකම්මං කාතුං වට්ටති. **අපලාළෙන්තීති** "තුම්හාකං පත්තං දස්සාම, චීවරං දස්සාමා"ති අත්තනො උපට්ඨානකරණත්ථං සඞ්ගණ්හන්ති. **න භික්ඛවෙ අඤ්ඤස්ස පරිසා අපලාළෙතබ්බාති** එත්ථ සාමණෙරා වා හොන්තු උපසම්පන්නා වා, අන්තමසො දුස්සීලභික්ඛුස්සාපි පරස්ස පරිසභූතෙ භින්දිත්වා ගණ්හිතුං න වට්ටති. ආදීනවං පන වත්තුං වට්ටති: "තයා නහායිතුං ආගතෙන ගූථමක්ඛනං විය කතං දුස්සීලං නිස්සාය විහරන්තෙනා"ති. සචෙ සො සයමෙව ජානිත්වා උපජ්ඣං වා නිස්සයං වා යාචති, දාතුං වට්ටති.

අනුජානාමි භික්ඛවෙ දසහඞ්ගෙහි සමන්නාගතං සාමණෙරං නාසෙතුන්ති එත්ථ කණ්ටකසික්ඛාපදවණ්ණනායං වුත්තාසු තීසු නාසනාසු ලිඞ්ගනාසනාව අධිප්පෙතා. තස්මා යො පාණාතිපාතාදීසු එකම්පි කම්මං කරොති, සො ලිඞ්ගනාසනාය නාසෙතබ්බො. යථා ච භික්ඛූනං පාණාතිපාතාදීසු නානා ආපත්තියො හොන්ති, න තථා සාමණෙරානං. සාමණෙරො හි කුන්ථකිපිල්ලිකම්පි මාරෙත්වා මඞ්කුණණ්ඩකම්පි භින්දිත්වා නාසෙතබ්බතංයෙව පාපුණාති. තාවදෙවස්ස සරණගමනානි ච උපජ්ඣායග්ගහණඤ්ච සෙනාසනග්ගාහො ච පටිප්පස්සම්භති. සඞ්ඝලාභං න ලභති. ලිඞ්ගමත්තමෙව එකං අවසිට්ඨං හොති. සො සචෙ ආකිණ්ණදොසො ච හොති, ආයතිං සංවරෙ න තිට්ඨති, නික්කඩ්ඪිතබ්බො. අථ සහසා විරජ්ඣිත්වා දුට්ඨු මයා කතන්ති පුන සංවරෙ ඨාතුකාමො හොති, ලිඞ්ගනාසනකිච්චං නත්ථි. යථා නිවත්ථපාරුතස්සෙව සරණානි දාතබ්බානි. උපජ්ඣායො දාතබ්බො. සික්ඛාපදානි පන සරණගමනෙනෙව ඉජ්ඣන්ති. සාමණෙරානං හි සරණගමනං භික්ඛූනං උපසම්පදකම්මවාචාසදිසං. තස්මා භික්ඛූනං විය චතුපාරිසුද්ධිසීලං, ඉමානිපි දසසීලානි සමාදින්නානෙව හොන්ති. එවං සන්තෙපි දළ්හීකරණත්ථං ආයතිං සංවරෙ පතිට්ඨාපනත්ථං පුන දාතබ්බානි. සචෙ පුරිමිකාය පුන සරණානි ගහිතානි, පච්ඡිමිකාය වස්සාවාසිකං ලච්ඡති. සචෙ පච්ඡිමිකාය ගහිතානි, සඞ්ඝෙන අපලොකෙත්වා ලාභො දාතබ්බො. අදින්නාදානෙ තිණසලාකමත්තෙනාපි වත්ථුනා, අබ්‍රහ්මචරියෙ තීසු මග්ගෙසු යත්ථ කත්ථචි විප්පටිපජ්ජන්තො, මුසාවාදෙ හස්සාධිප්පායතායපි මුසා භණිතෙ, අස්සමණො හොති. නාසෙතබ්බතං ආපජ්ජති. මජ්ජපානෙ පන භික්ඛුනො අජානිත්වාපි බීජතො පට්ඨාය මජ්ජං පිවන්තස්ස පාචිත්තියං. සාමණෙරො පන ජානිත්වාව පිවන්තො සීලභෙදං ආපජ්ජති. න අජානිත්වා. යානි පනස්ස ඉතරානි පඤ්ච සික්ඛාපදානි, තෙසු භින්නෙසු න නාසෙතබ්බො. දණ්ඩකම්මං කාතබ්බං. සික්ඛාපදෙ

පන පුන දෙන්තිපි අදෙන්තිපි වට්ටති. දණ්ඩකම්මෙන පන පීළෙත්වා ආයතිං සංවරෙ ඨපනත්ථාය දාතබ්බමෙව. අවණ්ණභාසනෙ පන අරහං සම්මාසම්බුද්ධොති ආදීනං පටිපක්ඛවසෙන බුද්ධස්ස වා, ස්වාක්ඛාතොති ආදීනං පටිපක්ඛවසෙන ධම්මස්ස වා, සුපටිපන්නොති ආදීනං පටිපක්ඛවසෙන සංඝස්ස වා, අවණ්ණං භාසන්තො රතනත්තයං නින්දන්තො ගරහන්තො ආචරියුපජ්ඣායාදීහි "මා එවං අවචා"ති අවණ්ණභාසනෙ ආදීනවං දස්සෙත්වා නිවාරෙතබ්බො. සචෙ යාවතතියං වුච්චමානො න ඔරමති, කණ්ටකනාසනාය නාසෙතබ්බොති කුරුන්දියං වුත්තං. මහාඅට්ඨකථායං පන "සචෙ එවං වුච්චමානො තං ලද්ධිං නිස්සජ්ජති, දණ්ඩකම්මං කාරෙත්වා අච්චයං දෙසාපෙතබ්බො. සචෙ න නිස්සජ්ජති, තථෙව ආදාය පග්ගය්හ තිට්ඨති, ලිඞ්ගනාසනාය නාසෙතබ්බො"ති වුත්තං. තං යුත්තං. අයමෙව හි නාසනා ඉධාධිප්පෙතාති. මිච්ඡාදිට්ඨිකෙපි එසෙව නයො. සස්සතුච්ඡෙදානං හි අඤ්ඤතරදිට්ඨිකො සචෙ ආචරියාදීහි ඔවදියමානො නිස්සජ්ජති, දණ්ඩකම්මං කාරෙත්වා අච්චයං දෙසාපෙතබ්බො. අප්පටිනිස්සජ්ජන්තොව නාසෙතබ්බොති. භික්ඛුණීදූසකො චෙත්ථ කාමං අබ්‍රහ්මචාරිගහණෙන ගහිතොව. අබ්‍රහ්මචාරිම්පන ආයතිං සංවරෙ ඨාතුකාමං සරණාදීනි දත්වා උපසම්පාදෙතුං වට්ටති, භික්ඛුණීදූසකො ආයතිං සංවරෙ ඨාතුකාමොපි පබ්බජ්ජම්පි න ලභති. පගෙව උපසම්පදන්ති. එතමත්ථං දස්සෙතුං **භික්ඛුණීදූසකොති** ඉමං විසුං දසමං අඞ්ගං වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං.

මුනිගල්ලෙති ථූලසරීරෙ; **හත්ථිභණ්ඩ අස්සභණ්ඩාති** හත්ථිගොපකෙ ච අස්සගොපකෙ ච. **පණ්ඩකො භික්ඛවෙති** එත්ථ ආසිත්තපණ්ඩකො උසූයපණ්ඩකො ඔපක්කමිකපණ්ඩකො පක්ඛපණ්ඩකො නපුංසකපණ්ඩකොති පඤ්ච පණ්ඩකා. තත්ථ යස්ස පරෙසං අඞ්ගජාතං මුඛෙන ගහෙත්වා අසුචිනා ආසිත්තස්ස පරිළාහො වූපසම්මති, අයං ආසිත්තපණ්ඩකො. යස්ස පරෙසං අජ්ඣාචාරං පස්සතො උසූයාය උප්පන්නාය පරිළාහො වූපසම්මති, අයං උසූයපණ්ඩකො. යස්ස උපක්කමෙන බීජානි අපනීතානි, අයං ඔපක්කමිකපණ්ඩකො. එකච්චො පන අකුසලවිපාකානුභාවෙන කාළපක්ඛෙ පණ්ඩකො හොති, ජුණ්හපක්ඛෙ පනස්ස පරිළාහො වූපසම්මති. අයං පක්ඛපණ්ඩකො. යො පන පටිසන්ධියංයෙව අභාවකො උප්පන්නො, අයං නපුංසකපණ්ඩකොති. තෙසු ආසිත්තපණ්ඩකස්ස ච උසූයපණ්ඩකස්ස ච පබ්බජ්ජා න වාරිතා. ඉතරෙසං තිණ්ණං වාරිතා. තෙසුපි පක්ඛපණ්ඩකස්ස යස්මිං පක්ඛෙ පණ්ඩකො හොති, තස්මිංයෙවස්ස පක්ඛෙ පබ්බජ්ජා වාරිතාති කුරුන්දියං වුත්තං. යස්ස චෙත්ථ පබ්බජ්ජා වාරිතා, තං සන්ධාය ඉදං වුත්තං "**අනුපසම්පන්නො න උපසම්පාදෙතබ්බො. උපසම්පන්නො නාසෙතබ්බො**"ති. සොපි ලිඞ්ගනාසනෙනෙව නාසෙතබ්බො. ඉතො පරං නාසෙතබ්බොති වුත්තෙසුපි එසෙව නයො,

පුරාණකුලපුත්තොති පුරාණස්ස අනුක්කමෙන පාරිජුඤ්ඤං පත්තස්ස කුලස්ස පුත්තො; මාතිපක්ඛපිතිපක්ඛතො කොලඤ්ඤා ඛීණා විනට්ඨා මතා අස්සාති ඛීණකොලඤ්ඤො; **අනුයුඤ්ජියමානොති** එකමන්තං නෙත්වා කෙසමස්සුඔරොපනකාසායපටිග්ගහණසරණගමනඋපජ්ඣායග්ගහණකම්මවාචානිස්සයධම්මෙ පුච්ඡියමානො; **එතමත්ථං ආරොචෙසීති** එතං සයං පබ්බජිතභාවං ආදිතො පට්ඨාය ආචික්ඛි; **ථෙය්‍යසංවාසකො භික්ඛවෙති** එත්ථ තයො ථෙය්‍යසංවාසකා. ලිඞ්ගත්ථෙනකො සංවාසත්ථෙනකො උභයත්ථෙනකොති. තත්ථ යො සයං පබ්බජිත්වා විහාරං ගන්ත්වා න භික්ඛුවස්සානි ගණෙති, න යථාවුඩ්ඪං වන්දනං සාදියති, න ආසනෙන පටිබාහති, න උපොසථපවාරණාදීසු සන්දිස්සති, අයං ලිඞ්ගමත්තස්සෙව ථෙනිතත්තා ලිඞ්ගත්ථෙනකො නාම. යො පන භික්ඛූහි පබ්බාජිතො සාමණෙරො සමානො විදෙසං ගන්ත්වා "අහං දසවස්සො වා වීසතිවස්සො වා"ති මුසා වත්වා භික්ඛුවස්සානි ගණෙති, යථාවුඩ්ඪං වන්දනං සාදියති, ආසනෙන පටිබාහති, උපොසථපවාරණාදීසු සන්දිස්සති, අයං සංවාසමත්තස්සෙව ථෙනිතත්තා සංවාසත්ථෙනකො නාම. භික්ඛුවස්සගණනාදිකො හි සබ්බොපි කිරියභෙදො ඉමස්මිං අත්ථෙ සංවාසොති වෙදිතබ්බො. සික්ඛං පච්චක්ඛාය "න මං කොචි ජානාතී"ති එවං පටිපජ්ජන්තෙපි එසෙව නයො. යො පන සයං පබ්බජිත්වා විහාරං ගන්ත්වා භික්ඛුවස්සානි ගණෙති=පෙ=උපොසථපවාරණාදීසු සන්දිස්සති, අයං ලිඞ්ගස්ස චෙව සංවාසස්ස ච ථෙනිතත්තා උභයත්ථෙනකො නාම. අයං තිවිධොපි ථෙය්‍යසංවාසකො අනුපසම්පන්නො න උපසම්පාදෙතබ්බො. උපසම්පන්නො නාසෙතබ්බො. පුන පබ්බජ්ජං යාචන්තොපි න පබ්බාජෙතබ්බො. එත්ථ ච අසම්මොහත්ථං ඉදං පකිණ්ණකං වෙදිතබ්බං:-

"රාජදුබ්භික්ඛකන්තාර-රොගවෙරිභයෙහි වා,
චීවරාහරණත්ථං වා-ලිඞ්ගං ආදියතීධ යො.
සංවාසං නාධිවාසෙති-යාව සො සුද්ධමානසො,
ථෙය්‍යසංවාසකො නාම-තාව එස න වුච්චතී"ති.

තත්‍රායං විත්ථාරනයො- ඉධෙකච්චස්ස රාජා කුද්ධො හොති, සො එවං මෙ සොත්ථි භවිස්සතීති සයමෙව ලිඞ්ගං ගහෙත්වා පලායති, තං දිස්වා රඤ්ඤො ආරොචෙන්ති, රාජා "සචෙ පබ්බජිතො, න තං ලබ්භා කිඤ්චි කාතු"න්ති තස්මිං කොධං පටිවිනෙති, "සො වූපසන්තං මෙ රාජභය"න්ති සඞ්ඝමජ්ඣං අනොසරිත්වාව ගිහිලිඞ්ගං ගහෙත්වා ආගතො. පබ්බාජෙතබ්බො. අථාපි "සාසනං නිස්සාය මයා ජීවිතං ලද්ධං, හන්ද දානි අහං පබ්බජාමී"ති උප්පන්නසංවෙගො තෙනෙව ලිඞ්ගෙන ආගන්ත්වා ආගන්තුකවත්තං න සාදියති, භික්ඛූහි පුට්ඨො වා අපුට්ඨො වා යථාභූතමත්තානං ආවිකත්වා පබ්බජ්ජං යාචති, ලිඞ්ගං අපනෙත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ පන වත්තං සාදියති, පබ්බජිතාලයං දස්සෙති, සබ්බං පුබ්බෙ වුත්තවස්සගණනාදිභෙදං විධිං පටිපජ්ජති, අයං න

පබ්බාජෙතබ්බො. ඉධ පනෙකච්චො දුබ්භික්ඛෙ ජීවිතුං අසක්කොන්තො සයමෙව ලිඞ්ගං ගහෙත්වා සබ්බපාසණ්ඩියභත්තානි භුඤ්ජන්තො දුබ්භික්ඛෙ වීතිවත්තෙ සඞ්ඝමජ්ඣං අනොසරිත්වාව ගිහිලිඞ්ගං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව. අපරො මහාකන්තාරං නිත්ථරිතුකාමො හොති. සත්ථවාහො ච පබ්බජිතෙ ගහෙත්වා ගච්ඡති. සො "එවං මං සත්ථවාහො ගහෙත්වා ගමිස්සතී"ති සයමෙව ලිඞ්ගං ගහෙත්වා සත්ථවාහෙන සද්ධිං කන්තාරං නිත්ථරිත්වා ඛෙමන්තං පත්වා සඞ්ඝමජ්ඣං අනොසරිත්වාව ගිහිලිඞ්ගං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව. අපරො රොගභයෙ උප්පන්නෙ ජීවිතුං අසක්කොන්තො සයමෙව ලිඞ්ගං ගහෙත්වා සබ්බපාසණ්ඩියභත්තානි භුඤ්ජන්තො රොගභයෙ වූපසන්තෙ සඞ්ඝමජ්ඣං අනොසරිත්වාව ගිහිලිඞ්ගං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව. අපරස්ස එකො වෙරිකො කුද්ධො හොති. ඝාතෙතුකාමො තං විචරති. සො "එවමෙම සොත්ථි භවිස්සතී"ති සයමෙව ලිඞ්ගං ගහෙත්වා පලායති. වෙරිකො කුහිං සොති පරියෙසන්තො පබ්බජිත්වා පලාතොති සුත්වා "සචෙ පබ්බජිතො, න තං ලබ්භා කිඤ්චි කාතු"න්ති තස්මිං කොධං පටිවිනෙති. සො වූපසන්තං මෙ වෙරිභයන්ති සඞ්ඝමජ්ඣං අනොසරිත්වාව ගිහිලිඞ්ගං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව. අපරො ඤාතිකුලං ගන්ත්වා සික්ඛං පච්චක්ඛාය ගිහී හුත්වා "ඉමානි චීවරානි ඉධ විනස්සන්ති. සචෙපි ඉමානි ගහෙත්වා විහාරං ගමිස්සාමි, අන්තරාමග්ගෙ මං චොරොති ගහෙස්සන්ති. යන්නූනාහං කායපරිහාරියානි කත්වා ගච්ඡෙය්‍ය"න්ති චීවරාහරණත්ථං නිවාසෙත්වා ච පාරුපිත්වා ච විහාරං ගච්ඡති. තං දූරතොව ආගච්ඡන්තං දිස්වා සාමණෙරා ච දහරා ච අබ්භුග්ගච්ඡන්ති, වත්තං දස්සෙන්ති, සො න සාදියති. යථාභූතමත්තානං ආවීකරොති. සචෙ භික්ඛූ "නදානි මයං තං මුඤ්චිස්සාමා"ති බලක්කාරෙන පබ්බාජෙතුකාමා හොන්ති, කාසායානි අපනෙත්වා පුන පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ පන "නයිමෙ මම හීනායාවත්තභාවං ජානන්තී"ති තංයෙව භික්ඛුභාවං පටිජානිත්වා සබ්බං පුබ්බෙ වුත්තං වස්සගණනාදිභෙදං විධිං පටිපජ්ජති, අයං න පබ්බාජෙතබ්බො. අපරො මහාසාමණෙරො ඤාතිකුලං ගන්ත්වා උප්පබ්බජිත්වා කම්මන්තානුට්ඨානෙන උබ්බාළ්හො හුත්වා "පුනදානි අහං සමණොව භවිස්සාමි. ථෙරෙපි මෙ උප්පබ්බජිතභාවං න ජානන්තී"ති තදෙව පත්තචීවරමාදාය විහාරං ආගච්ඡති, තමත්ථං භික්ඛූනං නාරොචෙති, සාමණෙරභාවං පටිජානාති, අයං ථෙය්‍යසංවාසකොයෙව, පබ්බජ්ජං න ලභති. සචෙපිස්ස ලිඞ්ගගහණකාලෙ එවං හොති, "නාහං කස්සචි ආරොචෙස්සාමී"ති, විහාරඤ්ච ගතො ආරොචෙති, ගහණෙනෙව ථෙය්‍යසංවාසකො, අථාපිස්ස ගහණකාලෙ ආචික්ඛිස්සාමීති චිත්තං උප්පන්නං හොති, විහාරඤ්ච ගන්ත්වා "කුහිං ත්වං ආවුසො ගතො"ති වුත්තො "නදානි මං ඉමෙ ජානන්තී"ති වඤ්චෙත්වා නාචික්ඛති, නාචික්ඛිස්සාමීති සහ ධුරනික්ඛෙපෙන අයම්පි ථෙය්‍යසංවාසකොව. සචෙ පනස්ස ගහණකාලෙපි ආචික්ඛිස්සාමීති

හොති, විහාරං ගන්ත්වාපි ආචික්ඛති, අයං පන පබ්බජ්ජං ලභති. අපරො දහරසාමණෙරො මහන්තො වා පන අව්‍යත්තො. සො පුරිමනයෙනෙව උප්පබ්බජිත්වා සකෙ වච්ඡකරක්ඛණාදිකම්මානි[1] කාතුං ඉච්ඡති. තමෙනං ඤාතකා තානියෙව කාසායානි අච්ඡාදෙත්වා ඵාලකං වා පත්තං වා හත්ථෙ දත්වා "ගච්ඡ, සමණොව හොහී"ති ඝරා නීහරන්ති. සො විහාරං ගච්ඡති. නෙව නං භික්ඛූ ජානන්ති "අයං උප්පබ්බජිත්වා පුන සයමෙව පබ්බජිතො"ති. නාපි සයං ජානාති, "යො එවං පබ්බජති: සො ථෙය්‍යසංවාසකො නාම හොතී"ති. සචෙ තං පරිපුණ්ණවස්සං උපසම්පාදෙන්ති, සූපසම්පන්නො. සචෙ පන අනුපසම්පන්නකාලෙයෙව විනය විනිච්ඡයෙ වත්තමානෙ සුණාති, "යො එවං පබ්බජති. සො ථෙය්‍යසංවාසකො හොතී"ති. තෙන "මයා එවං කත"න්ති භික්ඛූනං ආචික්ඛිතබ්බං. එවං පන පබ්බජ්ජං ලභති, සචෙ "න දානි මං කොචි ජානාතී"ති න ආරොචෙති, ධුරෙ නික්ඛිත්තමත්තෙන ථෙය්‍යසංවාසකො. භික්ඛු සික්ඛං පච්චක්ඛාය ලිඞ්ගං අනපනෙත්වා දුස්සීලකම්මං කත්වා වා අකත්වා වා පුන සබ්බං පුබ්බෙ වුත්තං වස්සගණනාදිභෙදං විධිං පටිපජ්ජති, ථෙය්‍ය සංවාසකො හොති. සික්ඛං අපච්චක්ඛාය සලිඞ්ගෙ ඨිතො මෙථුනං පටිසෙවිත්වා වස්සගණනාදිභෙදං විධිං ආපජ්ජන්තො ථෙය්‍යසංවාසකො න හොති. පබ්බජ්ජාමත්තං ලභති. අන්ධකට්ඨකථායං පන එසො ථෙය්‍යසංවාසකොති වුත්තං. තං න ගහෙතබ්බං. එකො භික්ඛු කාසායෙ සඋස්සාහොව ඔදාතං නිවාසෙත්වා මෙථුනං පටිසෙවිත්වා පුන කාසායානි නිවාසෙත්වා වස්සගණනාදිභෙදං විධිං ආපජ්ජති, අයම්පි ථෙය්‍යසංවාසකො න හොති. පබ්බජ්ජාමත්තං ලභති. සචෙ පන කාසායෙ ධුරං නික්ඛිපිත්වා ඔදාතං නිවාසෙත්වා මෙථුනං පටිසෙවිත්වා පුන කාසායානි නිවාසෙත්වා වස්සගණනාදිභෙදං විධිං ආපජ්ජති, ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. සාමණෙරො සලිඞ්ගෙ ඨිතො මෙථුනාදිං අස්සාමණකරණධම්මං ආපජ්ජිත්වාපි ථෙය්‍යසංවාසකො න හොති. සචෙපි කාසායෙ සඋස්සාහොව කාසායානි අපනෙත්වා මෙථුනං පටිසෙවිත්වා පුන කාසායානි නිවාසෙති, නෙව ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. සචෙ පන කාසායෙ ධුරං නික්ඛිපිත්වා නග්ගො වා ඔදාත නිවත්ථො වා මෙථුනසෙවනාදීහි අස්සමණො හුත්වා කාසායානි නිවාසෙති, ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. සචෙ ගිහීභාවං පත්ථයමානො කාසාවං[2] ඔවට්ටිකං වා කත්වා අඤ්ඤෙන වා ආකාරෙන ගිහීනිවාසනෙන නිවාසෙති: "සොභති නු ඛො මෙ ගිහිලිඞ්ගං? න සොභතී"ති විමංසනත්ථං, රක්ඛති තාව. සොභතීති සම්පටිච්ඡිත්වා පන පුන ලිඞ්ගං සාදියන්තො ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. ඔදාතං නිවාසෙත්වා වීමංසන සම්පටිච්ඡනෙසුපි එසෙව නයො. සචෙ නිවත්ථකාසාවස්ස උපරි ඔදාතං නිවාසෙත්වා වීමංසති වා සම්පටිච්ඡති වා, රක්ඛති යෙව. භික්ඛුනියාපි එසෙව නයො. සාපි ගිහීභාවං පත්ථයමානා සචෙ කාසාවං ගිහීනිවාසනං නිවාසෙති: සොභති නු ඛො මෙ ගිහිලිඞ්ගං? න සොභතී"ති වීමංසනත්ථං,

1. ම. වච්ඡගොරක්ඛණාදීනි කම්මානි. 2. ම. කාසායං.

රක්ඛති තාව. සචෙ සොභතීති සම්පටිච්ඡති, න රක්ඛති. ඔදාතං නිවා
සෙත්වා වීමංසනසම්පටිච්ඡනෙසුපි එසෙව නයො. නිවත්ථකාසාවස්ස
පන උපරි ඔදාතං නිවාසෙත්වා වීමංසතු වා සම්පටිච්ඡතු වා, රක්ඛති
යෙව. සචෙ කොචි බුඩ්ඪපබ්බජිතො වස්සානි අගණෙත්වා පාළියම්පි
අඨත්වා එකපස්සෙනාගන්ත්වා මහාපෙළාදීසු කටච්ඡුනා උක්ඛිත්ත
භත්තපිණ්ඩං පත්තං උපනාමෙත්වා සෙනො විය මංසපෙසිං ගහෙත්වා
ගච්ඡති; ථෙය්‍යසංවාසකො න හොති. භික්ඛුවස්සානි වා පන ගණෙත්වා
ගණ්හන්තො ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. සයං සාමණෙරො වා සාම
ණෙරපාළියා කූටවස්සානි ගණෙත්වා ගණ්හන්තො ථෙය්‍යසංවාසකො
න හොති. භික්ඛු භික්ඛුපටිපාටියා කූටවස්සානි ගණෙත්වා ගණ්හන්තො
භණ්ඩග්ඝෙන කාරෙතබ්බොති.

ථෙය්‍යසංවාසකකථා නිට්ඨිතා.

තිත්ථියපක්කන්තකො භික්ඛවෙති එත්ථ තිත්ථියෙසු පක්කන්තො
පවිට්ඨො තිත්ථියපක්කන්තකො; සො න කෙවලං න උපසම්පාදෙ
තබ්බො, අථ ඛො න පබ්බාජෙතබ්බොපි. තත්‍රායං විනිච්ඡයො– උප
සම්පන්නො භික්ඛු තිත්ථියො භවිස්සාමීති සලිඞ්ගෙනෙව තෙසං උපස්ස
යං ගච්ඡති, පදවාරෙ පදවාරෙ දුක්කටං. තෙසං ලිඞ්ගෙ ආදින්නමත්තෙ
තිත්ථියපක්කන්තකො හොති. යොපි සයමෙව "තිත්ථියො භවිස්ස"න්ති
කුසචීරාදීනි නිවාසෙති, තිත්ථියපක්කන්තකොයෙව. යො පන නග්ගො
න්හායන්තො අත්තානං ඔලොකෙත්වා "සොභති මෙ ආජීවකභාවො.
ආජීවකො භවිස්ස"න්ති කාසායානි අනාදාය නග්ගොව ආජීවකානං
උපස්සයං ගච්ඡති, පදවාරෙ පදවාරෙ දුක්කටං. සචෙ පනස්ස අන්තරා
මග්ගෙ හිරොත්තප්පං උප්පජ්ජති, දුක්කටානි දෙසෙත්වා මුච්චති. තෙසං
උපස්සයං ගන්ත්වාපි තෙහි වා ඔවදිතො අත්තනා වා "ඉමෙසං පබ්බජ්ජා
අතිදුක්ඛා"ති දිස්වා නිවත්තන්තොපි මුච්චතියෙව. සචෙ පන "කිං තුම්හා
කං පබ්බජ්ජාය උක්කට්ඨ"න්ති පුච්ඡිත්වා "කෙසමස්සුලුඤ්චනාදීනී"ති
වුත්තො එකකෙසම්පි ලුඤ්චාපෙති, උක්කුටිකප්පධානාදීනි වා වත්තානි
ආදියති, මොරපිඤ්ඡාදීනි වා නිවාසෙති, තෙසං ලිඞ්ගං ගණ්හාති, 'අයං
පබ්බජ්ජා සෙට්ඨා'ති සෙට්ඨභාවං වා උපගච්ඡති, න මුච්චති. තිත්ථිය
පක්කන්තකො හොති. සචෙ පන "සොභති නු ඛො මෙ තිත්ථියපබ්බජ්ජා?
න නු ඛො සොභතී"ති වීමංසනත්ථං කුසචීරාදිං නිවාසෙති, ජටං වා
බන්ධති, ඛාරිකාජං වා ආදියති, යාව න සම්පටිච්ඡති, තාව නං ලද්ධිං
රක්ඛති. සම්පටිච්ඡිතමත්තෙ තිත්ථියපක්කන්තකො හොති. අච්ඡින්න
චීවරො පන කුසචීරාදීනි නිවාසෙන්තො රාජභයාදීහි වා තිත්ථියලිඞ්ගං
ගණ්හන්තො ලද්ධියා අභාවෙන නෙව තිත්ථියපක්කන්තකො හොති.
අයඤ්ච තිත්ථිය පක්කන්තකො නාම උපසම්පන්නභික්ඛුනා කථිතො,
තස්මා සාමණෙරො සලිඞ්ගෙන තිත්ථායතනං ගතොපි පුන පබ්බජ්ජඤ්ච
උපසම්පදඤ්ච ලභතීති **කුරුන්දියං** වුත්තං. පුරිමො පන ථෙය්‍යසං

වාසකො අනුපසම්පන්නෙන කපිතො. තස්මා උපසම්පන්නො සට වස්සං ගණෙන්තොපි අස්සමණො න හොති. ලිඞ්ග සඋස්සාහො පාරාජිකං ආපජ්ජිත්වා භික්ඛුවස්සාදීනි ගණෙන්තොපි ථෙය්‍යසංවාසකො න හොතීති.

තිත්ථියපක්කන්තකකථා නිට්ඨිතා.

නාගයොනියා අට්ටීයතීති එත්ථ කිඤ්චාපි සො පවත්තියං කුසලවිපාකෙන දෙවසම්පත්තිසදිසං ඉස්සරියසම්පත්තිං අනුභොති, අකුසලවිපාකපටිසන්ධිකස්ස පන තස්ස **සජාතියා** මෙථුනපටිසෙවනෙ ච විස්සට්ඨනිද්දොක්කමනෙ ච නාගසරීරං පාතුභවති. උදකසඤ්චාරිකං මණ්ඩූකභක්ඛං. තස්මා සො තාය නාගයොනියා අට්ටීයති. **තස්ස භික්ඛුනො නික්ඛන්තෙති** තස්මිං භික්ඛුස්මිං නික්ඛන්තෙ; අථවා තස්ස භික්ඛුනො නිග්ගමනෙති අත්ථො. **විස්සට්ඨො නිද්දං ඔක්කමීති** තස්මිං අනික්ඛන්තෙ විස්සරභයෙන සතිං අවිස්සජ්ජිත්වා කපිනිද්දාවසෙනෙව නිද්දායන්තො නික්ඛන්තෙ සතිං විස්සජ්ජිත්වා විස්සට්ඨො නිරාසංකො මහානිද්දං පටිපජ්ජි; **විස්සරමකාසීති** භයවසෙන සමණසඤ්ඤං පහාය විරූපං මහාසද්දමකාසි; **තුම්හෙ ච ඛ්වත්ථාති** තුම්හෙ ඛො අත්ථ; අකාරස්ස ලොපං කත්වා වුත්තං. තුම්හෙ ඛො නාගා ඣානවිපස්සනාමග්ගඵලානං අභබ්බත්තා ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ අවිරූළ්හිධම්මා අත්ථ. විරූළ්හිධම්මා න භවථාති අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපත්ථො. **සජාතියාති** නාගියා එව; යදා පන මනුස්සිත්ථිආදිභෙදාය අඤ්ඤජාතියා පටිසෙවති, තදා දෙවපුත්තො විය හොති. එත්ථ ච පවත්තියං අභිණ්හං සභාවපාතුකම්මදස්සනවසෙන **ද්වෙ පච්චයාති** වුත්තං. නාගස්ස පන පඤ්චසු කාලෙසු **සභාවපාතුකම්මං** හොති– පටිසන්ධිකාලෙ, තචජහනකාලෙ, සජාතියා මෙථුනකාලෙ, විස්සට්ඨනිද්දොක්කමනකාලෙ, චුතිකාලෙති. **තිරච්ඡානගතො භික්ඛවෙති** එත්ථ නාගො වා හොතු සුපණ්ණමාණවකාදීනං අඤ්ඤතරො, අන්තමසො සක්කං දෙවරාජානං උපාදාය යො කොචි අමනුස්සජාතියො, සබ්බොව ඉමස්මිං අත්ථෙ තිරච්ඡානගතොති වෙදිතබ්බො. සො නෙව උපසම්පාදෙතබ්බො. න පබ්බාජෙතබ්බො. උපසම්පන්නොපි නාසෙතබ්බොති.

තිරච්ඡානගතවත්ථුකථා නිට්ඨිතා.

මාතුඝාතකාදිවත්ථූසු– **නික්ඛන්තිං කරෙය්‍යන්ති** නික්ඛමනං නිග්ගමනං අපවාහනං කරෙය්‍යන්ති අත්ථො. **මාතුඝාතකො භික්ඛවෙති** එත්ථ යෙන මනුස්සිත්ථිභූතා ජනිකා සයම්පි මනුස්සජාතිකෙනෙව සතා සඤ්චිච්ච ජීවිතා වොරොපිතා, අයං ආනන්තරියෙන මාතුඝාතකකම්මෙන මාතුඝාතකො. එතස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච පටික්ඛිත්තා. යෙන පන මනුස්සිත්ථිභූතාපි අජනිකා පොසාවනිකමාතා වා මහාමාතා වා

1. ඔක්කාමෙසීති.

වුල්ලමාතා වා, ජනිකාපි වා න මනුස්සිත්ථිභූතා මාතාපි ඝාතිතා, තස්ස පබ්බජ්ජා න වාරිතා. න ච ආනන්තරිකො හොති. යෙන සයං තිරච්ඡානභූතෙන මනුස්සිත්ථිභූතා මාතා ඝාතිතා, සොපි ආනන්තරිකො න හොති. තිරච්ඡානගතත්තා පනස්ස පබ්බජ්ජා පටික්ඛිත්තා. සෙසං උත්තානමෙව. පිතුඝාතකෙපි එසෙව නයො. සචෙපි හි වෙසියා පුත්තො හොති, අයං මෙ පිතාති න ජානාති, යස්ස සම්භවෙන නිබ්බත්තො, සො චෙ අනෙන ඝාතිතො, පිතුඝාතකොත්වෙව [සඞ්ඛං ගච්ඡති, ආනන්තරියඤ්ච ඵුසති. අරහන්තඝාතකොපි මනුස්සඅරහන්තවසෙනෙව වෙදිතබ්බො. මනුස්සජාතියං හි අන්තමසො අපබ්බජිතම්පි ඛීණාසවදාරකං වා දාරිකං වා සඤ්චිච්ච ජීවිතා වොරොපෙන්තො අරහන්තඝාතකොව හොති. ආනන්තරියඤ්ච ඵුසති. පබ්බජ්ජා චස්ස වාරිතා. අමනුස්සජාතිකම්පන අරහන්තං මනුස්සජාතිකං වා අවසෙසං අරියපුග්ගලං ඝාතෙත්වා ආනන්තරියො න හොති. පබ්බජ්ජාපිස්ස න වාරිතා. කම්මං පන බලවං හොති. තිරච්ඡානො මනුස්සඅරහන්තම්පි ඝාතෙත්වා ආනන්තරියො න හොති. කම්මං පන භාරියන්ති. අයමෙත්ථ විනිච්ඡයො. යම්පන පාළියං **සචාච මය**න්ති වුත්තං, තස්ස සචෙ මයන්ති අයමෙව අත්ථො. 'සචෙ චෙ'ති හි වත්තබ්බෙ එත්ථ 'සචාච' ඉති අයං නිපාතො වුත්තො: **සචෙච** ඉච්චෙව වා පාඨො. තත්ථ **සචෙති** සම්භාවනත්ථෙ නිපාතො; ච ඉති පදපූරණමත්තෙන; **සචජ්ජ මය**න්තිපි පාඨො. තත්ථ සචෙ අජ්ජ මයන්ති අත්ථො. **භික්ඛුනිදූසකො භික්ඛවෙති** එත්ථ යො පකතත්තං භික්ඛුනිං තිණ්ණං මග්ගානං අඤ්ඤතරස්මිං දූසෙති, අයං භික්ඛුනිදූසකො නාම. එතස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච වාරිතා. යො පන කායසංසග්ගෙන සීලවිනාසං පාපෙති, තස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච න වාරිතා. බලක්කාරෙන ඔදාතවත්ථවසනං කත්වා අනිච්ඡමානංයෙව දූසෙන්තොපි භික්ඛුනිදූසකොයෙව. බලක්කාරෙන පන ඔදාතවත්ථවසනං කත්වා ඉච්ඡමානං දූසෙන්තො භික්ඛුනිදූසකො න හොති. කස්මා? යස්මා ගිහිභාවෙ සම්පටිච්ඡිතමත්තෙයෙව සා අභික්ඛුනී හොති. සකිං සීලවිපන්නං පන පච්ඡා දූසෙන්තො සික්ඛමානසාමණෙරීසු ච විප්පටිපජ්ජන්තො නෙව භික්ඛුනිදූසකො හොති. පබ්බජ්ජම්පි උපසම්පදම්පි ලභති. **සඞ්ඝභෙදකො භික්ඛවෙති** එත්ථ යො දෙවදත්තො විය සාසනං උද්ධම්මං උබ්බිනයං කත්වා චතුන්නං කම්මානං අඤ්ඤතරවසෙන සඞ්ඝං භින්දති, අයං සඞ්ඝභෙදකො නාම. එතස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච වාරිතා. **ලොහිතුප්පාදකො භික්ඛවෙති** එත්ථාපි යො දෙවදත්තො විය දුට්ඨචිත්තෙන වධකචිත්තෙන තථාගතස්ස ජීවමානකසරීරෙ ඛුද්දකමක්ඛිකාය පිවනකමත්තම්පි ලොහිතං උප්පාදෙති, අයං ලොහිතුප්පාදකො නාම. එතස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච වාරිතා. යො පන රොගවූපසමනත්ථං **ජීවකො** විය සත්ථෙන ඵාලෙත්වා පූතිමංසඤ්ච ලොහිතඤ්ච නීහරිත්වා ඵාසුං කරොති, බහුං සො පුඤ්ඤං පසවතීති. **උභතොබ්‍යඤ්ජනකොති** ඉත්ථිනිමිත්තුප්පාදනකම්මතො ච පුරිසනිමිත්තුප්පාදනකම්මතො ච උභතොබ්‍යඤ්ජන

මස්ස **අත්ථීති** උභතොබ්‍යඤ්ජනකො; **කරොතීති** පුරිසනිමිත්තෙන ඉත්ථීසු මෙථුනවීතික්කමං කරොති; **කාරාපෙතීති** පරං සමාදපෙත්වා අත්තනො ඉත්ථිනිමිත්තෙන කාරෙති; සො දුවිධො හොති: ඉත්ථිඋභතොබ්‍යඤ්ජනකො පුරිසඋභතොබ්‍යඤ්ජනකොති. තත්ථ ඉත්ථිඋභතොබ්‍යඤ්ජනකස්ස ඉත්ථිනිමිත්තං පාකටං හොති; පුරිසනිමිත්තං පටිච්ඡන්නං. පුරිසඋභතොබ්‍යඤ්ජනකස්ස පුරිසනිමිත්තං පාකටං, ඉත්ථිනිමිත්තං පටිච්ඡන්නං, ඉත්ථිඋභතොබ්‍යඤ්ජනකස්ස ඉත්ථීසු පුරිසත්තං කරොන්තස්ස ඉත්ථිනිමිත්තං පටිච්ඡන්නං හොති, පුරිසනිමිත්තං පාකටං, පුරිසඋභතොබ්‍යඤ්ජනකස්ස පුරිසානං ඉත්ථිභාවං උපගච්ඡන්තස්ස පුරිසනිමිත්තං පටිච්ඡන්නං හොති, ඉත්ථිනිමිත්තං පාකටං හොති. ඉත්ථිඋභතොබ්‍යඤ්ජනකො සයඤ්ච ගබ්භං ගණ්හාති. පරං ච ගණ්හාපෙති. පුරිසඋභතොබ්‍යඤ්ජනකො පන සයං න ගණ්හාති. පරං ගණ්හාපෙතීති, ඉදමෙසං නානාකරණං. **කුරුන්දියං** පන වුත්තං: "යදි පටිසන්ධියං පුරිසලිඞ්ගං පවත්තෙ ඉත්ථිලිඞ්ගං නිබ්බත්තති, යදි පටිසන්ධියං ඉත්ථිලිඞ්ගං පවත්තෙ පුරිසලිඞ්ගං නිබ්බත්තතී"ති. තත්ථ විචාරණක්කමො විත්ථාරතො **අට්ඨසාලිනියා ධම්මසඞ්ගණිට්ඨකථායං** වෙදිතබ්බො. ඉමස්ස පන දුවිධස්සාපි උභතොබ්‍යඤ්ජනකස්ස නෙව පබ්බජ්ජා අත්ථි, න උපසම්පදාති. ඉදමිධ වෙදිතබ්බං.

තෙන ඛො පන සමයෙනාති යෙන සමයෙන භගවතා සික්ඛාපදං අපඤ්ඤත්තං හොති, තෙන සමයෙන; **අනුපජ්ඣායකන්ති** උපජ්ඣං අගාහාපෙත්වා සබ්බෙන සබ්බං උපජ්ඣායවිරහිතං; එවං උපසම්පන්නා නෙව ධම්මතො න ආමිසතො සංගහං ලභන්ති. තෙ පරිහායන්තියෙව, න වඩ්ඪන්ති. **න භික්ඛවෙ අනුපජ්ඣායකොති** උපජ්ඣං අගාහාපෙත්වා නිරුපජ්ඣායකො න උපසම්පාදෙතබ්බො; **ආපත්ති දුක්කටස්සාති** සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තිතො පට්ඨාය එවං උපසම්පාදෙන්තස්ස ආපත්ති; කම්මං පන න කුප්පති. කෙචි කුප්පතීති වදන්ති. තං න ගහෙතබ්බං. **සඞ්ඝෙන උපජ්ඣායෙනාති** ආදීසුපි උභතොබ්‍යඤ්ජනකුපජ්ඣායපරියොසානෙසු එසෙව නයො.

අපත්තකං–පෙ–හත්ථෙසු පිණ්ඩාය චරන්ති[1] යො හත්ථෙසු පිණ්ඩො ලබ්භති, තදත්ථාය චරන්ති; **සෙය්‍යථාපි තිත්ථියාති** යථා ආජීවකනාමකා තිත්ථියා; සූපබ්‍යඤ්ජනෙහි මිස්සෙත්වා හත්ථෙසු ඨපිතමෙව හි තෙ භුඤ්ජන්ති. **ආපත්ති දුක්කටස්සාති** එවං උපසම්පාදෙන්තස්සෙව ආපත්ති හොති; කම්මං පන න කුප්පති. අචීවරකාදීසුපි එසෙව නයො. **යාචිතකෙනාති** 'යාව උපසම්පදං කරොම, තාව දෙථා'ති යාචිත්වා ගහිතෙන; තාවකාලිකෙනාති අත්ථො. ඊදිසෙන හි පත්තෙන වා චීවරෙන වා පත්තචීවරෙන වා උපසම්පාදෙන්තස්සෙව ආපත්ති හොති. කම්මං පන න කුප්පති. තස්මා පරිපුණ්ණපත්තචීවරොව උපසම්පාදෙතබ්බො. සචෙ තස්ස නත්ථි, ආචරියුපජ්ඣායා චස්ස දාතුකාමා හොන්ති, අඤ්ඤෙ වා භික්ඛූ[2] අඤ්ඤෙහි වා භික්ඛූහි නිරපෙක්ඛෙහි

1. ස්. මු. අපත්තකා හත්ථෙසු පිණ්ඩාය චරන්තීති,
2. ,, අඤ්ඤෙ වා භික්ඛූ ඉති මුද්‍රිත පොත්ථකෙ නත්ථි,

නිසජ්ජිත්වා අධිට්ඨානුපගං පත්තචීවරං දාතබ්බං. පබ්බජ්ජාපෙක්ඛං පන පණ්ඩුපලාසං ඨපිතකෙනාපි පත්තචීවරෙන පබ්බාජෙතුං වට්ටති. සභාගට්ඨානෙ විස්සාසෙන ගහෙත්වාපි පබ්බාජෙතුං වට්ටති. සචෙ පන අපක්කං පත්තං චීවරූපගානි ච වත්ථානි ගහෙත්වා ආගතො හොති, යාව පත්තො පච්චති, චීවරානි ච කරීයන්ති, තාව විහාරෙ වසන්තස්ස අනාමට්ඨපිණ්ඩපාතං දාතුං වට්ටති. ථාලකෙ භුඤ්ජිතුං වට්ටති. පුරෙභත්තං සාමණෙරභාගසමකො ආමිසභාගො දාතුං වට්ටති. සෙනාසනග්ගාහො පන සලාකභත්තඋද්දෙසභත්තනිමන්තනාදීනි ච න වට්ටන්ති. පච්ඡාභත්තම්පි සාමණෙරභාගසමො තෙලමධුඵාණිතාදි භෙසජ්ජභාගො වට්ටති. සචෙ ගිලානො හොති, භෙසජ්ජමස්ස කාතුං වට්ටති, සාමණෙරස්ස විය ච සබ්බං පටිජග්ගනකම්මන්ති.

හත්ථච්ඡින්නාදිවත්ථුකථා.

හත්ථච්ඡින්නාදිවත්ථූසු–**හත්ථච්ඡින්නොති** යස්ස හත්ථතලෙ වා මණිබන්ධෙ වා කප්පරෙ වා යත්ථ කත්ථචි එකො වා ද්වෙ වා හත්ථා ඡින්නා හොන්ති; **පාදච්ඡින්නොති** යස්ස අග්ගපාදෙ වා ගොප්ඵකෙසු වා ජංඝාය වා යත්ථ කත්ථචි එකො වා ද්වෙ වා පාදා ඡින්නා හොන්ති; **හත්ථපාදච්ඡින්නොති** යස්ස වුත්තප්පකාරෙනෙව චතූසු හත්ථපාදෙසු ද්වෙ වා තයො වා සබ්බෙ වා හත්ථපාදා ඡින්නා හොන්ති; **කණ්ණච්ඡින්නොති** යස්ස කණ්ණමූලෙ වා කණ්ණසක්ඛලිකාය වා එකො වා ද්වෙ වා කණ්ණා ඡින්නා හොන්ති; යස්ස පන කණ්ණා විද්ධෙ[1] ඡිජ්ජන්ති, සක්කා ච හොති සඞ්ඝාටෙතුං, සො කණ්ණං සඞ්ඝාටෙත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. **නාසච්ඡින්නොති** යස්ස අජපදකෙ වා අග්ගෙ වා එකපුටෙ වා යත්ථ කත්ථචි නාසා ඡින්නා හොති. යස්ස පන නාසිකා සක්කා හොති සන්ධෙතුං, සො තං ඵාසුකං කත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. **කණ්ණනාසච්ඡින්නො** උභයවසෙන වෙදිතබ්බො. **අඞ්ගුලිච්ඡින්නොති** යස්ස පන නඛසෙසං අදස්සෙත්වා එකා වා බහූ වා අඞ්ගුලියො ඡින්නා හොන්ති; යස්ස පන සුත්තතන්තුමත්තම්පි නඛසෙසං පඤ්ඤායති, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. **අළච්ඡින්නොති** යස්ස චතූසු අඞ්ගුට්ඨකෙසු අඞ්ගුලියං වුත්තනයෙනෙව එකො වා බහූ වා අඞ්ගුට්ඨකා ඡින්නා හොන්ති; **කණ්ඩරච්ඡින්නොති** යස්ස කණ්ඩරනාමකා මහානහාරූ පුරතො වා පච්ඡතො වා ඡින්නා හොන්ති; යෙසු එකස්සපි ඡින්නත්තා අග්ගපාදෙන වා චඞ්කමති, න වා පාදං පතිට්ඨාපෙතුං සක්කොති; **ඵණහත්ථකොති** යස්ස වග්ගුලිපක්ඛකා විය අඞ්ගුලියො සම්බද්ධා හොන්ති; එතං පබ්බාජෙතුකාමෙන අඞ්ගුලන්තරිකායො ඵාලෙත්වා සබ්බං අන්තරචම්මං අපනෙත්වා ඵාසුකං කත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. යස්සපි ඡ අඞ්ගුලියො හොන්ති, තං පබ්බාජෙතුකාමෙන අධිකං අඞ්ගුලිං ඡින්දිත්වා ඵාසුකං කත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. **ඛුජ්ජොති** යො උරස්ස වා පිට්ඨියා වා පස්සස්ස වා නික්ඛන්තත්තා ඛුජ්ජසරීරො; යස්ස පන කිඤ්චි කිඤ්චි

1. සී, මු. බද්ධෙ.

අඞ්ගපච්චඞ්ගං ඊසකං වඞ්කං, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. මහාපුරිසො එව හි බ්‍රහ්මුජ්ජුගත්තො. අවසෙසො සත්තො අබ්‍රුජ්ජො නාම නත්‍ථි. **වාමනොති** ජඞ්ඝවාමනො වා කටිවාමනො වා උභයවාමනො වා; ජඞ්ඝවාමනස්ස කටිතො පට්ඨාය හෙට්ඨිමකායො රස්සො හොති. උපරිමකායො පරිපුණ්ණො. කටිවාමනස්ස කටිතො පට්ඨාය උපරිමකායො රස්සො හොති. හෙට්ඨිමකායො පරිපුණ්ණො. උභයවාමනස්ස උභොපි කායා රස්සා හොන්ති, යෙසං රස්සත්තා භූතානං විය පරිවටුමො මහාකුච්ඡිඝටසදිසො අත්තභාවො හොති. තං තිවිධම්පි පබ්බාජෙතුං න වට්ටති. **ගලගණ්ඩීති** යස්ස කුම්භණ්ඩං විය ගලෙ ගණ්ඩො හොති; දෙසනාමත්තමෙව චෙතං. යස්මිං කිස්මිඤ්චි පන පදෙසෙ ගණ්ඩෙ සති න පබ්බාජෙතබ්බො. තත්‍ථ විනිච්ඡයො: "**න භික්ඛවෙ පඤ්චහි ආබාධෙහි ඵුට්ඨො පබ්බාජෙතබ්බො**"ති එත්‍ථ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. ලක්ඛණාහතකසාහතලිඛිතකෙසු යං වත්තබ්බං, තං "**න භික්ඛවෙ ලක්ඛණාහතො**"ති ආදිසු වුත්තමෙව. **සීපදීති** භාරපාදො වුච්චති; යස්ස පාදො ථූලො හොති සඤ්ජාතපිළකො ඛරො, සො න පබ්බාජෙතබ්බො. යස්ස පන න තාව ඛරභාවං ගණ්හාති, සක්කා හොති උපනාහං බන්ධිත්වා උදකආවාටෙ පවෙසෙත්වා උදකවාලිකාය පූරෙත්වා යථා සිරා පඤ්ඤායන්ති, ජඞ්ඝා ච තෙලනාළිකා විය හොති, එවං මිලාපෙතුං සක්කා, තස්ස පාදං ඊදිසං කත්වා තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. සචෙ පුන වඩ්ඪති, උපසම්පාදෙන්තෙනාපි තථා කත්වාව උපසම්පාදෙතබ්බො. **පාපරොගීති** අරිසභගන්දරපිත්තසෙම්හකාසසොසාදීසු යෙන කෙනචි රොගෙන නිච්චාතුරො අතෙකිච්ඡරොගො ජෙගුච්ඡො අමනාපො; අයං න පබ්බාජෙතබ්බො. **පරිසදූසකොති** යො අත්තනො විරූපතාය පරිසං දූසෙති; අතිදීඝො වා හොති අඤ්ඤෙසං සීසප්පමාණනාභිප්පදෙසො. අතිරස්සො වා උභයවාමනභූතරූපං විය. අතිකාළො වා ඣාපිතඛෙත්තඛාණුකො විය. අච්චොදාතො වා දධිතක්කාදීහි පමජ්ජිතමට්ටතම්බලොහවණ්ණො. අතිකිසො වා මන්දමංසලොහිතො අට්ඨිසිරාචම්මසරීරො විය. අතිථූලො වා භාරියමංසො. මහොදරො වා මහාභූතසදිසො. අතිමහන්තසීසො වා පච්ඡිං සීසෙ කත්වා ඨිතො විය. අතිඛුද්දකසීසො වා සරීරස්ස අනනුරූපෙන අතිඛුද්දකෙන සීසෙන සමන්නාගතො. කූටසීසො වා තාලඵලපිණ්ඩසදිසෙන සීසෙන සමන්නාගතො. සිඛරසීසො වා උද්ධං අනුපුබ්බතනුකෙන සීසෙන සමන්නාගතො. නාළිසීසො වා මහාවෙළුපබ්බසදිසෙන සීසෙන සමන්නාගතො. කප්පසීසො වා පබ්භාරසීසො වා චතූසු පස්සෙසු යෙන කෙනචි පස්සෙන ඔනතෙන සීසෙන සමන්නාගතො. වණසීසො වා පූතිසීසො වා කණ්ණිකකෙසො වා පාණකෙහි ඛායිතකෙදාරෙ සස්සසදිසෙහි තහිං තහිං උට්ඨිතෙහි කෙසෙහි සමන්නාගතො. නිල්ලොමසීසො වා ථූලත්‍ථද්ධකෙසො වා තාලහීරසදිසෙහි කෙසෙහි සමන්නාගතො. ජාතිපලිතෙහි පණ්ඩරසීසො වා. පකතිතම්බකෙසො වා ආදිත්තෙහි විය කෙසෙහි සමන්නාගතො. ආවත්තසීසො වා ගුන්නං සරීරෙ ආවත්තසදිසෙහි

උද්ධග්ගෙහි කොසාවත්තෙහි සමන්නාගතො. සීසලොමෙහි සද්ධිං එකාබද්ධභමුකලොමො වා ජාලබද්ධෙන[1] විය නලාටෙන සමන්නාගතො. සම්බද්ධභමුකො වා නිල්ලොමභමුකො වා. මක්කටභමුකො වා. අතිමහන්තක්ඛි වා අතිඛුද්දකක්ඛි වා මහිංසචම්මෙ වාසිකණ්ණෙන පහරිත්වා කතච්ඡිද්දසදිසෙහි අක්ඛීහි සමන්නාගතො: විසමක්ඛි වා එකෙන ඛුද්දකෙන අක්ඛිනා එකෙන මහන්තෙන සමන්නාගතො. විසමචක්කලො[2] වා එකෙන උද්ධං එකෙන අධොති එවං විසමජාතෙහි අක්ඛිචක්කලෙහි සමන්නාගතො. කෙකරො වා ගම්භීරක්ඛි වා යස්ස ගම්භීරෙ උදපානෙ උදකතාරකා විය අක්ඛිතාරකා පඤ්ඤායන්ති. නික්ඛන්තක්ඛි වා යස්ස කක්කටකස්සෙව අක්ඛිතාරකා නික්ඛන්තා හොන්ති. හත්ථිකණ්ණො වා මහන්තීහි කණ්ණසක්ඛලීහි සමන්නාගතො. මූසිකකණ්ණො වා ජතුකකණ්ණො වා ඛුද්දිකාහි කණ්ණසක්ඛලීහි සමන්නාගතො. ඡිද්දමත්තකණ්ණො වා යස්ස විනා කණ්ණසක්ඛලීහි කණ්ණච්ඡිද්දමත්තමෙව හොති. අවිද්ධකණ්ණො වා. යොනකජාතිකො පන පරිසදූසකො න හොති. සභාවොයෙව හි සො තස්ස. කණ්ණභගන්දරිකො වා නිච්චපූතිනා කණ්ණෙන සමන්නාගතො. ගණ්ඩකණ්ණො වා සදාපග්ඝරිතපුබ්බෙන කණ්ණෙන සමන්නාගතො. ටංකිතකණ්ණො වා ගොභත්තනාළිකාය අග්ගසදිසෙහි කණ්ණෙහි සමන්නාගතො. අතිපිඞ්ගලක්ඛි වා. මධුපිඞ්ගලම්පන පබ්බාජෙතුං වට්ටති. නිප්පඛුමක්ඛි වා අස්සුපග්ඝරණක්ඛි වා පුප්ඵිතක්ඛි වා අක්ඛිපාකෙන සමන්නාගතක්ඛි වා. අතිමහන්තනාසිකො වා අතිඛුද්දකනාසිකො වා චිපිටනාසිකො වා මජ්ඣෙ අප්පතිට්ඨහිත්වා එකපස්සෙ ඨිතවංකනාසිකො වා, දීඝනාසිකො වා සුකතුණ්ඩසදිසාය ජිව්හාය ලෙහිතුං සක්කුණෙය්‍යාය නාසිකාය සමන්නාගතො. නිච්චපග්ඝරිතසිඞ්ඝාණිකනාසො වා. මහාමුඛො වා යස්ස පටඞ්ගමණ්ඩූකස්සෙව මුඛනිමිත්තංයෙව මහන්තං හොති, මුඛං පන ලාබුසදිසං අතිඛුද්දකං. භින්නමුඛො වා වඞ්කමුඛො වා. මහාඔට්ඨො වා උක්ඛලිමුඛවට්ටිසදිසෙහි ඔට්ඨෙහි සමන්නාගතො. තනුකඔට්ඨො වා භෙරිචම්මසදිසෙහි දන්තෙ පිදහිතුං අසමත්ථෙහි ඔට්ඨෙහි සමන්නාගතො. මහාධරොට්ඨො වා තනුකඋත්තරොට්ඨො වා තනුකඅධරොට්ඨො වා මහාඋත්තරොට්ඨො වා ඔට්ඨච්ඡින්නකො වා. එළමුඛො වා උප්පක්කමුඛො වා සඞ්ඛතුණ්ඩකො වා බහි සෙතෙහි අන්තො අතිරත්තෙහි ඔට්ඨෙහි සමන්නාගතො. දුග්ගන්ධකුණපමුඛො වා. මහාදන්තො වා අට්ඨකදන්තසදිසෙහි දන්තෙහි සමන්නාගතො. අසුරදන්තො වා හෙට්ඨා වා උපරි වා බහි නික්ඛන්තදන්තො. යස්ස පන සක්කා හොති ඔට්ඨෙහි පිදහිතුං, කථෙන්තස්සෙව පඤ්ඤායති නො අකථෙන්තස්ස, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. පූතිදන්තො වා නිද්දන්තො වා. යස්ස පන දන්තන්තරෙ කලන්දකදන්තො විය සුඛුමදන්තො හොති, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. මහාහනුකො වා ගොහනුසදිසෙන හනුනා සමන්නාගතො. දීඝහනුකො වා චිපිටහනුකො වා අන්තො පවිට්ඨෙන විය අති

---

1. සී. මු. ජාලවට්ටෙන, 2. විසමචක්කලො: සබ්බත්ථ,

රස්සෙන හනුකෙන සමන්නාගතො. භින්නහනුකො වා වඞ්කහනුකො වා. නිම්මස්සුදාඨිකො වා භික්ඛුනීසදිසමුඛො. දීඝගලො වා බකගලසදිසෙන ගලෙන සමන්නාගතො. රස්සගලො වා අන්තොපවිට්ඨෙන විය ගලෙන සමන්නාගතො. භින්නගලො වා. භට්ඨඅංසකූටො වා, අහත්ථො වා එකහත්ථො වා අතිරස්සහත්ථො වා. අතිදීඝහත්ථො වා. භින්නඋරො වා භින්නපිට්ඨි වා. කච්ඡුගත්තො වා කණ්ඩුගත්තො වා දද්දුගත්තො වා, ගොධාගත්තො වා, යස්ස ගොධාය විය ගත්තතො චුණ්ණානි පතන්ති. සබ්බඤ්චෙතං විරූපකරණං සන්ධාය විත්ථාරිකවසෙන වුත්තං. විනිච්ඡයො පනෙත්ථ **“න භික්ඛවෙ පඤ්චහි ආබාධෙහී”**ති එත්ථ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. භට්ඨකටිකො වා, මහාආනිසදො වා උද්ධනකූටසදිසෙහි ආනිසදමංසෙහි අච්චුග්ගතෙහි සමන්නාගතො. මහාඌරුකො වා වාතණ්ඩිකො වා මහාජානුකො වා සංඝට්ටනජානුකො වා දීඝජඞ්ඝො වා යට්ඨිසදිසජඞ්ඝො වා විකටො වා සංඝාටො වා උබ්බද්ධපිණ්ඩිකො වා. සො දුවිධො: හෙට්ඨා ඔරූළ්හාහි වා උපරි ආරූළ්හාහි වා මහතීහි ජංඝපිණ්ඩිකාහි සමන්නාගතො. මහාජංඝො වා ථූලජංඝපිණ්ඩිකො වා මහාපාදො වා මහාපණ්හි වා, පිණ්ඩිකපාදො වා පාදවෙමජ්ඣතො උට්ඨිතජංඝො. වඞ්කපාදො වා, සො දුවිධො: අන්තො වා බහි වා පරිවත්තපාදො. ගණ්ඨිකඞ්ගුලී වා සිඞ්ගිවෙරඵණසදිසාහි අඞ්ගුලීහි සමන්නාගතො. අන්ධනඛො වා කාළවණ්ණෙහි පූතිනඛෙහි සමන්නාගතො. සබ්බොපි එස පරිසදූසකො. එවරූපො පරිසදූසකො න පබ්බාජෙතබ්බො.

කාණොති පසන්නන්ධො වා හොතු පුප්ඵාදීහි[1] උපහතපසාදො වා; යො ද්වීහි වා එකෙන වා අක්ඛිනා න පස්සති, සො න පබ්බාජෙතබ්බො. **මහාපච්චරියං** පන එකක්ඛිකාණො කාණොති වුත්තො. ද්විඅක්ඛිකාණො අන්ධෙන සඞ්ගහිතො. **මහාඅට්ඨකථායං** ජච්චන්ධො අන්ධොති වුත්තො. තස්මා උභයම්පි පරියායෙන යුජ්ජති. **කුණීති** හත්ථකුණී වා පාදකුණී වා අඞ්ගුලිකුණී වා; යස්ස එතෙසු හත්ථාදීසු යං කිඤ්චි වඞ්කං පඤ්ඤායති, සො කුණී නාම. **ඛඤ්ජොති** නතජාණුකො වා භින්නජඞ්ඝො වා මජ්ඣෙ සංකුචිතපාදත්තා කුණ්ඩපාදකො වා පිට්ඨිපාදමජ්ඣෙන චංකමන්තො වා අග්ගෙ සංකුචිතපාදත්තා කුණ්ඩපාදකො වා පිට්ඨිපාදග්ගෙන චංකමන්තො අග්ගපාදෙනෙව චංකමනඛඤ්ජො වා පණ්හිකාය චංකමනඛඤ්ජො වා පාදස්ස බාහිරන්තෙන චංකමනඛඤ්ජො වා පාදස්ස අබ්භන්තරන්තෙන චංකමනඛඤ්ජො වා ගොප්ඵකානං උපරි භග්ගත්තා සකලෙන පිට්ඨිපාදෙන චංකමනඛඤ්ජො වා; සබ්බොපෙස ඛඤ්ජොයෙව. සො න පබ්බාජෙතබ්බො. **පක්ඛහතොති** යස්ස එකො හත්ථො වා පාදො වා අඩ්ඪසරීරං වා සුඛං න වහති; **ඡින්නිරියාපථොති** පීඨසප්පී වුච්චති; **ජරාදුබ්බලොති** ජිණ්ණභාවෙන දුබ්බලො; අත්තනො චීවරරජනාදිකම්මම්පි කාතුං අසමත්ථො.

---

1. ම. පුබ්බාදීහි වා;

යො පන මහල්ලකොපි බලවා හොති, අත්තානං පටිජග්ගිතුං සක්කොති, සො පබ්බාජෙතබ්බො. **අන්ධොති** ජච්චන්ධො වුච්චති; **මූගොති** යස්ස වචීභෙදො නප්පවත්තති; යස්සාපි පවත්තති, සරණගමනං පන පරිපුණ්ණං භාසිතුං න සක්කොති, තාදිසං මම්මනම්පි පබ්බාජෙතුං න වට්ටති. යො පන සරණගමනමත්තං පරිපුණ්ණං භාසිතුං සක්කොති, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. **බධිරොති** යො සබ්බෙන සබ්බං න සුණාති; යො පන මහාසද්දං සුණාති, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. අන්ධමූගාදයො උභයදොසවසෙන වුත්තා. යෙසඤ්ච පබ්බජ්ජා පටික්ඛිත්තා, උපසම්පදාපි තෙසං පටික්ඛිත්තාව. සචෙ පන තෙ සඞ්ඝො උපසම්පාදෙති, සබ්බෙපි හත්ථච්ඡින්නාදයො සූපසම්පන්නා. කාරකසඞ්ඝො පන ආචරියුපජ්ඣායා ච ආපත්තිතො න මුච්චන්ති. වුත්තඤ්ච: "අත්ථි භික්ඛවෙ පුග්ගලො අප්පත්තො ඔසාරණං. තං චෙ සඞ්ඝො ඔසාරෙති, එකච්චො සුඔසාරිතො, එකච්චො දුඔසාරිතො"ති. තස්සත්ථො ආගතට්ඨානෙයෙව ආවිභවිස්සතීති.

හත්ථච්ඡින්නාදිවත්ථුකථා නිට්ඨිතා.

අලජ්ජීනං නිස්සාය වසන්තීති උපයොගත්ථෙ සාමිවචනං; අලජ්ජී පුග්ගලෙ නිස්සාය වසන්තීති අත්ථො. **යාව භික්ඛුසභාගතං ජානාමීති** නිස්සයදායකස්ස භික්ඛුනො භික්ඛූහි සභාගතං ලජ්ජිභාවං යාව ජානාමීති අත්ථො. තස්මා නවං ඨානං ගතෙන 'එහි භික්ඛු නිස්සයං ගණ්හාහී'ති වුච්චමානෙනාපි චතූහපඤ්චාහං නිස්සයදායකස්ස ලජ්ජිභාවං උපපරික්ඛිත්වා නිස්සයො ගහෙතබ්බො. සචෙ ථෙරෙ ලජ්ජීති භික්ඛූනං සන්තිකෙ සුත්වා ආගතදිවසෙයෙව ගහෙතුකාමො හොති, ථෙරො පන "ආගමෙහි තාව. වසන්තො ජානිස්සසී"ති කතිපාහං ආචාරං උපපරික්ඛිත්වා නිස්සයං දෙති, වට්ටති. පකතියා නිස්සයගහණට්ඨානං ගතෙන තදහෙව ගහෙතබ්බො. එකදිවසම්පි පරිහාරො නත්ථි. සචෙ පඨමයාමෙ ආචරියස්ස ඔකාසො නත්ථි, ඔකාසං අලභන්තො පච්චූසසමයෙ ගහෙස්සාමීති සයති, අරුණං උග්ගතම්පි න ජානාති, අනාපත්ති. සචෙ පන ගණ්හිස්සාමීති ආභොගං අකත්වා සයති, අරුණුග්ගමනෙ දුක්කටං ආපජ්ජති. අගතපුබ්බට්ඨානං ගතෙන ද්වෙ තීණි දිවසානි වසිත්වා ගන්තුකාමෙන අනිස්සිතෙන වසිතබ්බං. සත්තාහං වසිස්සාමීති ආලයං කරොන්තෙන පන නිස්සයො ගහෙතබ්බො. සචෙ ථෙරො "කිං සත්තාහං වසන්තස්ස නිස්සයෙනා"ති වදති, පටික්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය ලද්ධපරිහාරො හොති. **නිස්සයකරණීයොති** කරණීය නිස්සයො, කාරණීයො මයා නිස්සයො; ගහෙතබ්බොති අත්ථො. **නිස්සයං අලභමානෙනාති** අත්තනා සද්ධිං අද්ධානමග්ගපටිපන්නෙ නිස්සයදායකෙ අසති නිස්සයං න ලභති නාම; එවං අලභන්තෙන අනිස්සිතෙන බහූනිපි දිවසානි ගන්තබ්බං. සචෙ පුබ්බෙපි නිස්සයං ගහෙත්වා වුත්ථපුබ්බං කඤ්චි ආවාසං පවිසති, එකරත්තං වසන්තෙනාපි නිස්සයො ගහෙතබ්බො. අන්තරාමග්ගෙ විස්සමන්තො සත්ථං වා පරියෙසන්තො

කතිපාහං වසති, අනාපත්ති. අන්තොවස්සෙ පන නිබද්ධවාසං වසිතබ්බං, නිස්සයො ච ගහෙතබ්බො. නාවාය ගච්ඡන්තස්ස පන වස්සානෙ ආගතෙපි නිස්සයං අලභන්තස්ස අනාපත්ති. **යාචියමානෙනාති** තෙන ගිලානෙන යාචියමානෙන; සචෙ යාචාහි මන්ති වුච්චමානොපි මානෙන න යාචති, ගන්තබ්බං. **ඵාසු හොතීති** සමථවිපස්සනානං පටිලාභවසෙන ඵාසු හොති; ඉමං හි පරිහාරං නෙව සොතාපන්නා න සකදාගාමි-අනාගාමි-අරහන්තො ලභන්ති; න ථාමගතසමාධිනො වා විපස්සනාය වා ලාභී. විස්සට්ඨකම්මට්ඨානෙ පන බාලපුථුජ්ජනෙ කථාව නත්ථි. යස්ස ඛො පන සමථො වා විපස්සනා වා තරුණො හොති, අයං ඉමං පරිහාරං ලභති. පවාරණාසංගහොපි එතස්සෙව අනුඤ්ඤාතො. තස්මා ඉමිනා පුග්ගලෙන ආචරියෙ පවාරෙත්වා ගතෙපි යදා පතිරූපො නිස්සයදායකො ආගච්ඡිස්සති, තස්ස නිස්සාය වසිස්සාමීති ආභොගං කත්වා පුන යාව ආසාළ්හිපුණ්ණමා, තාව අනිස්සිතෙන වත්ථුං වට්ටති. සචෙ පන ආසාළ්හිමාසෙ ආචරියො නාගච්ඡති, යත්ථ නිස්සයො ලබ්භති, තත්ථ ගන්තබ්බං.

ගොත්තෙනපි අනුස්සාවෙතුන්ති මහාකස්සපස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛොති එවං ගොත්තං වත්වා අනුස්සාවෙතුං අනුජානාමීති අත්ථො; **ද්වෙ එකානුස්සාවනෙති** ද්වෙ එකතො අනුස්සාවනෙ; එකෙන එකස්ස අඤ්ඤෙන ඉතරස්සාති එවං ද්වීහි වා ආචරියෙහි එකෙන වා එකක්ඛණෙ කම්මවාචං අනුස්සාවෙන්තෙහි උපසම්පාදෙතුං අනුජානාමීති අත්ථො. **ද්වෙ තයො එකානුස්සාවනෙ කාතුං තඤ්ච ඛො එකෙන උපජ්ඣායෙනාති** ද්වෙ වා තයො වා ජනෙ පුරිමනයෙනෙව එකතො අනුස්සාවනෙ කාතුං අනුජානාමි; තඤ්ච ඛො අනුස්සාවනකිරියං එකෙන උපජ්ඣායෙන අනුජානාමීති අත්ථො. තස්මා එකෙන ආචරියෙන ද්වෙ වා තයො වා අනුස්සාවෙතබ්බා. ද්වීහි වා තීහි වා ආචරියෙහි විසුං විසුං එකෙන එකස්සාති එවං එකප්පහාරෙනෙව ද්වෙ තිස්සො වා කම්මවාචා කාතබ්බා. සචෙ පන නානාචරියා නානුපජ්ඣායා හොන්ති, තිස්සත්ථෙරො සුමනත්ථෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකං, සුමනත්ථෙරො තිස්සත්ථෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකං අනුස්සාවෙති, අඤ්ඤමඤ්ඤඤ්ච ගණපූරකා හොන්ති, වට්ටති. සචෙ පන නානාඋපජ්ඣායා හොන්ති, එකො ආචරියො හොති, "නත්වෙව නානුපජ්ඣායෙනා"ති පටික්ඛිත්තත්තා න වට්ටති. ඉදං සන්ධාය හි එස පටික්ඛෙපො. **පඨමං උපජ්ඣං ගාහාපෙතබ්බොති** එත්ථ වජ්ජාවජ්ජං උපනිජ්ඣායතීති උපජ්ඣා, තං උපජ්ඣං; "උපජ්ඣායො මෙ භන්තෙ හොහී"ති එවං වදාපෙත්වා ගාහාපෙතබ්බො. **විත්ථායන්තීති** විත්ථද්ධගත්තා හොන්ති; ***උල්ලුම්පතු මන්ති** උද්ධරතු මං; **තාවදෙව චාති** උපසම්පන්නසමනන්තරමෙව; **ඡායා මෙතබ්බාති** එකපොරිසා වා ද්විපොරිසා වාති ඡායා මෙතබ්බා; **උතුපමාණං ආචික්ඛිතබ්බන්ති**

---

*"යං ජාතන්ති යං තව සරීරෙ ජාතං නිබ්බත්තං විජ්ජමානං, තං සඞ්ඝමජ්ඣෙ පුච්ඡන්තෙ සන්තං අත්ථීති වත්තබ්බන්ති ආදි" ඉච්චධිකො පාඨො මරම්මක්ඛර පොත්ථකෙ දිස්සති.

වස්සානො හෙමන්තො ගිම්හොති එවං උතුප්පමාණං ආචික්ඛිතබ්බං; එත්ථ උතුයෙව උතුප්පමාණං; සබ්බෙ වස්සානාදයො අපරිපුණ්ණා හොන්ති, යත්තකෙහි දිවසෙහි යස්ස යො උතු අපරිපුණ්ණො, තෙ දිවසෙ සල්ලක්ඛෙත්වා සො දිවසභාගො ආචික්ඛිතබ්බො. අථවා "අයං නාම උතු. සො ච ඛො පරිපුණ්ණො වා අපරිපුණ්ණො වා"ති එවං උතුප්පමාණං ආචික්ඛිතබ්බං. පුබ්බණ්හො වා සායණ්හො වාති එවං දිවසභාගො ආචික්ඛිතබ්බො. **සඞ්ගීතීති** ඉදමෙව සබ්බං එකතො කත්වා "ත්වං කිං ලභසි? කා තෙ ඡායා? කිං උතුප්පමාණං? කො දිවසභාගො"ති පුට්ඨො "ඉදං නාම ලභාමි-වස්සං වා හෙමන්තං වා ගිම්හං වා. අයමෙව ඡායා. ඉදං උතුප්පමාණං. අයං දිවසභාගොති වදෙය්‍යාසී"ති එවං ආචික්ඛිතබ්බං. ***ඔහායාති** ඡඩ්ඩෙත්වා;* **දුතියං දාතුන්ති** උපසම්පදමාලකතො පරිවෙණං ගච්ඡන්තස්ස දුතියං දාතුං අනුජානාමි; **චත්තාරි ච අකරණීයානි ආචික්ඛිතුන්ති** අත්ථො. **අලබ්භමානාය සාමග්ගියා අනාපත්ති සම්භොගෙ සංවාසෙති** යාව තස්ස උක්ඛෙපනීයකම්මකරණත්ථාය සාමග්ගිං න ලභන්ති, තාව තෙන සද්ධිං සම්භොගෙ ච උපොසථපවාරණාදිකරණභෙදෙ සංවාසෙ වා අනාපත්තීති. සෙසං සබ්බත්ථ මහාවිභඞ්ගෙ වුත්තානුසාරෙන සුවිඤ්ඤෙය්‍යත්තා පාකටමෙවාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය
මාසන්තනිඅභිනවත්ථුසතපටිමණ්ඩිතස්ස මහාඛන්ධකස්ස
අත්ථවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

3-2.

උපොසථක්ඛන්ධකෙ-**අඤ්ඤතිත්ථියාති** එත්ථ තිත්ථං වුච්චති ලද්ධි; අඤ්ඤං තිත්ථං=අඤ්ඤතිත්ථං; තං එතෙසං අත්ථීති=අඤ්ඤතිත්ථියා; ඉතො අඤ්ඤලද්ධිකාති වුත්තං හොති. **ධම්මං භාසන්තීති** යං තෙසං කත්තබ්බාකත්තබ්බං, තං කථෙන්ති; **තෙ ලභන්තීති** තෙ මනුස්සා ලභන්ති; ***මූගසූකරන්ති** ථූලසරීරසූකරා;* **අනජ්ඣාපන්නො වා හොති* ආපජ්ජිත්වා වා වුට්ඨිතොති** එත්ථ යං ආපත්තිං භික්ඛු අනජ්ඣාපන්නො වා හොති, ආපජ්ජිත්වා වා වුට්ඨිතො, අයං අසන්තී නාම ආපත්තීති එවමත්ථො වෙදිතබ්බො. **සම්පජානමුසාවාදෙ කිං හොතීති** යවායං සම්පජානමුසාවාදෙ අස්ස හොතීති වුත්තො, සො ආපත්තිතො කිං හොති? කතරා ආපත්ති හොතීති අත්ථො. **දුක්කටං හොතීති** දුක්කටාපත්ති හොති; සා ච ඛො න මුසාවාදලක්ඛණෙන; භගවතො පන වචනෙන. වචීද්වාරෙ අකිරියසමුට්ඨානා ආපත්ති හොතීති වෙදිතබ්බා. වක්ඛති හි:

"අනාලපන්තො මනුජෙන කෙනචි
වාචා ගිරං නො ච පරෙ භණෙය්‍ය,
ආපජ්ජෙය්‍ය වාචසිකං න කායිකං
පඤ්හා මෙසා කුසලෙහි චින්තිතා"ති.

---

* ලක්ඛණන්තරිතො පාඨො සීහළක්ඛරමුද්දිතපොත්ථකෙ නත්ථි;

* අයම්පි ලක්ඛණන්තරිතො පාඨො සීහළක්ඛරමුද්දිතපොත්ථකෙ නත්ථි.

අන්තරායිකොති අන්තරායකරො; **කිස්ස ඵාසු හොතීති** කිමත්ථාය ඵාසු හොති; **පඨමස්ස ඣානස්ස අධිගමායාති** පඨමස්ස ඣානස්ස අධිගමත්ථාය තස්ස භික්ඛුනො ඵාසු හොති; **එස නයො සබ්බත්ථ.** ඉති භගවා උද්දෙසතො ච නිද්දෙසතො ච **පාතිමොක්ඛුද්දෙසං** දස්සෙසි. **දෙවසිකන්ති** දිවසෙ දිවසෙ; **චාතුද්දසෙ වා පන්නරසෙ වාති** එකස්ස උතුනො තතියෙ ච සත්තමෙ ච පක්ඛෙ ද්වික්ඛත්තුං චාතුද්දසෙ අවසෙසෙ ඡක්ඛත්තුං පන්නරසෙ; අයං තාව එකො අත්ථො. අයම්පන පකතිචාරිත්තවසෙන වුත්තො. "සකිං පක්ඛස්ස චාතුද්දසෙ වා පන්නරසෙ වා"ති වචනතො පන තථාරූපෙ පච්චයෙ සති යස්මිං තස්මිං චාතුද්දසෙ වා පන්නරසෙ වා උද්දිසිතුං වට්ටති. "ආවාසිකානං භික්ඛූනං චාතුද්දසො හොති, ආගන්තුකානං පන්නරසො. සචෙ ආවාසිකා බහුතරා හොන්ති, ආගන්තුකෙහි ආවාසිකානං අනුවත්තිතබ්බ"න්ති වචනතොපි චෙතං වෙදිතබ්බං.

පඨමං නිමිත්තා කිත්තෙතබ්බාති විනයධරෙන පුච්ඡිතබ්බං "පුරත්ථිමාය දිසාය කිං නිමිත්ත"න්ති. පබ්බතො භන්තෙති. පුන විනයධරෙන "එසො පබ්බතො නිමිත්ත"න්ති එවං නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං. "එතං පබ්බතං නිමිත්තං කරොම. කරිස්සාම. නිමිත්තං කතො. නිමිත්තං හොතු. භවිස්සති. හොතී"ති එවම්පන කිත්තෙතුං න වට්ටති. පාසාණාදීසුපි එසෙව නයො. "පුරත්ථිමාය අනුදිසාය, දක්ඛිණාය දිසාය, දක්ඛිණාය අනුදිසාය, පච්ඡිමාය දිසාය, පච්ඡිමාය අනුදිසාය, උත්තරාය දිසාය, උත්තරාය අනුදිසාය, කිං නිමිත්තං? උදකං භන්තෙ. එතං උදකං නිමිත්ත"න්ති එත්ථ පන අට්ඨත්වා පුන "පුරත්ථිමාය දිසාය කිං නිමිත්තං? පබ්බතො භන්තෙ. එසො පබ්බතො නිමිත්ත"න්ති එවං පඨමං කිත්තිතං නිමිත්තං කිත්තෙත්වාව ඨපෙතබ්බං. එවං හි නිමිත්තෙන නිමිත්තං ඝටිතං හොති. එවං නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා අථ අනන්තරං වුත්තාය කම්මවාචාය සීමා සම්මන්නිතබ්බා. කම්මවාචා පරියොසානෙ නිමිත්තානං අන්තො සීමා හොති. නිමිත්තානි සීමතො බහි හොන්ති. තත්ථ නිමිත්තානි සකිං කිත්තිතානිපි කිත්තිතානෙව හොන්ති. **අට්ඨකථාසු** පන තික්ඛත්තුං සීමමණ්ඩලං සම්බන්ධන්තෙන නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බන්ති වුත්තං. පබ්බතො භන්තෙති-පෙ-උදකං භන්තෙති එවම්පන උපසම්පන්නෙන වා ආචික්ඛතු අනුපසම්පන්නෙන වා වට්ටතියෙව.

ඉදානි **පබ්බතනිමිත්තාදීසු** එවං විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො: තිවිධො පබ්බතො: සුද්ධපංසුපබ්බතො සුද්ධපාසාණපබ්බතො උභයමිස්සකොති සො තිවිධොපි වට්ටති. වාලිකරාසි පන න වට්ටති. ඉතරොපි හත්ථිප්පමාණතො ඔමකතරො න වට්ටති. හත්ථිප්පමාණතො පන පට්ඨාය සිනෙරුප්පමාණොපි වට්ටති. සචෙ චතූසු දිසාසු චත්තාරො වා තීසු වා තයො පබ්බතා හොන්ති, චතූහි තීහි වා පබ්බතනිමිත්තෙහෙව සම්මන්නිතුම්පි වට්ටති. ද්වීහි පන නිමිත්තෙහි එකෙන වා සම්මන්නිතුං න වට්ටති. ඉතො පරෙසු පාසාණනිමිත්තාදීසුපි එසෙව නයො. තස්මා පබ්බතං

නිමිත්තං කරොන්තෙන පුච්ඡිතබ්බං 'එකාබද්ධො න එකාබද්ධො'ති? සචෙ එකාබද්ධො හොති, න කාතබ්බො. තං හි චතූසු වා අට්ඨසු වා දිසාසු කිත්තෙන්තෙනාපි එකමෙව නිමිත්තං කිත්තිතං හොති. තස්මා, යො එවං චක්කසණ්ඨානෙන විහාරං පරික්ඛිපිත්වා ඨිතො පබ්බතො, තං එකදිසාය කිත්තෙත්වා අඤ්ඤාසු දිසාසු තං බහිද්ධා කත්වා අන්තො අඤ්ඤානි නිමිත්තානි කිත්තෙතබ්බානි. සචෙ පබ්බතස්ස තතියභාගං වා උපඩ්ඪං වා අන්තොසීමාය කත්තුකාමා හොන්ති, පබ්බතං අකිත්තෙත්වා යත්තකං පදෙසං අන්තො කත්තුකාමා, තස්ස පරතො තස්මිංයෙව පබ්බතෙ ජාතරුක්ඛවම්මිකාදීසු අඤ්ඤතරං නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං. සචෙ එකයොජනද්වියොජනප්පමාණං සබ්බං පබ්බතං අන්තො කත්තුකාමා හොන්ති, පබ්බතස්ස පරතො භූමියං ජාතරුක්ඛවම්මිකාදීනි නිමිත්තානි කිත්තෙතබ්බානි.

පාසාණනිමිත්තෙ-අයගුළොපි පාසාණසඞ්ඛමෙව ගච්ඡති. තස්මා යො කොචි පාසාණො වට්ටති. පමාණතො පන හත්ථිප්පමාණො පබ්බතසඞ්ඛං ගතො, තස්මා සො න වට්ටති. මහාගොණමහාමහිංසප්පමාණො පන වට්ටති. හෙට්ඨිමපරිච්ඡෙදෙන බත්තිංසපලගුළපිණ්ඩපරිමාණො වට්ටති. න තතො ඛුද්දකතරො. ඉට්ඨකා වා මහන්තීපි න වට්ටති. අනිමිත්තුපගපාසාණානං රාසිපි න වට්ටති. පගෙව පංසුවාලිකරාසි. භූමිසමො ඛලමණ්ඩලසදිසො පිට්ඨිපාසාණො වා, භූමිතො ඛාණුකො විය උට්ඨිතපාසාණො වා හොති, සොපි පමාණූපගො චෙ වට්ටති. පිට්ඨිපාසාණො අතිමහන්තොපි පාසාණසඞ්ඛ්‍යංයෙව ගච්ඡති. තස්මා සචෙ මහතො පිට්ඨිපාසාණස්ස එකප්පදෙසං අන්තොසීමාය කත්තුකාමා හොන්ති, තං අකිත්තෙත්වා තස්සූපරි අඤ්ඤො පාසාණො කිත්තෙතබ්බො. සචෙ පිට්ඨිපාසාණූපරි විහාරං කරොන්ති, විහාරමජ්ඣෙන වා පිට්ඨිපාසාණො විනිවිජ්ඣිත්වා ගච්ඡති, එවරූපො පිට්ඨිපාසාණො න වට්ටති. සචෙ හි තං කිත්තෙන්ති, නිමිත්තස්ස උපරි විහාරො හොති. නිමිත්තඤ්ච නාම බහිසීමාය හොති. විහාරොපි බහිසීමායං ආපජ්ජති. විහාරං පරික්ඛිපිත්වා ඨිතපිට්ඨිපාසාණො වා එකත්ථ කිත්තෙත්වා අඤ්ඤත්ථ න කිත්තෙතබ්බො.

වනනිමිත්තෙ-තිණවනං වා තචසාරතාලනාළිකෙරාදි රුක්ඛවනං වා න වට්ටති. අන්තොසාරානං පන සාකසාලාදීනං අන්තොසාරමිස්සකානං වා රුක්ඛානං වනං වට්ටති. තඤ්ච ඛො හෙට්ඨිමපරිච්ඡෙදෙන චතුපඤ්චරුක්ඛමත්තම්පි. තතො ඕරං න වට්ටති. පරං යොජනසතිකම්පි වට්ටති. සචෙ වනමජ්ඣෙ විහාරං කරොන්ති, වනං න කිත්තෙතබ්බං. එකදෙසං අන්තොසීමාය කාතුකාමෙහිපි වනං අකිත්තෙත්වා තත්ථ රුක්ඛපාසාණාදයො කිත්තෙතබ්බා. විහාරං පරික්ඛිපිත්වා ඨිතං වනං එකත්ථ කිත්තෙත්වා අඤ්ඤත්ථ න කිත්තෙතබ්බං.

රුක්ඛනිමිත්තෙ-තචසාරො තාලනාළිකෙරාදිරුක්ඛො න වට්ටති. අන්තොසාරො ජීවමානකො අන්තමසො උබ්බෙධතො අට්ඨඞ්ගුලො පරිණාහතො සූචිදණ්ඩකප්පමාණොපි වට්ටති. තතො ඕරං න

වට්ටති. පරං ද්වාදසයොජනො සුප්පතිට්ඨිතනිග්‍රොධොපි වට්ටති. වංසනළසරාවාදීසු බීජං රොපෙත්වා වඩ්ඪාපිතො පමාණූපගොපි න වට්ටති. තතො අපනෙත්වා පන තංඛණම්පි භූමියං රොපෙත්වා කොට්ඨකං කත්වා උදකං ආසිඤ්චිත්වා කිත්තෙතුං වට්ටති. නවමූලසාඛානිග්ගමනං අකාරණං. ඛන්ධං ඡින්දිත්වා රොපිතෙ පන එතං යුජ්ජති. කිත්තෙන්තෙන ච රුක්ඛොතිපි වත්තුං වට්ටති. සාකරුක්ඛො සාලරුක්ඛොතිපි එකාබද්ධෙන පන සුප්පතිට්ඨිතනිග්‍රොධසදිසං එකං කිත්තෙත්වා අඤ්ඤං කිත්තෙතුං න වට්ටති.

මග්ගනිමිත්තෙ-අරඤ්ඤඛෙත්තනදීතළාකමග්ගාදයො න වට්ටන්ති. ජඞ්ඝමග්ගො වා සකටමග්ගො වා වට්ටති, යො නිබ්බිජ්ඣිත්වා ද්වෙ තීණි ගාමන්තරානි ගච්ඡති. යො පන ජඞ්ඝමග්ගො සකටමග්ගතො උක්කමිත්වා පුන සකටමග්ගමෙව ඔතරති, යෙ වා ජඞ්ඝමග්ගසකටමග්ගා අවලඤ්ජා, තෙ න වට්ටන්ති. ජඞ්ඝසත්ථසකටසත්ථෙහි වලඤ්ජියමානායෙව වට්ටන්ති. සචෙ ද්වෙ මග්ගා නික්ඛමිත්වා පච්ඡා සකටධුරමිව එකී භවන්ති, විධා භින්නට්ඨානෙ වා සම්බන්ධට්ඨානෙ වා සකිං කිත්තෙත්වා පුන න කිත්තෙතබ්බා. එකාබද්ධනිමිත්තං හෙතං හොති. සචෙ විහාරං පරික්ඛිපිත්වා චත්තාරො මග්ගා චතූසු දිසාසු ගච්ඡන්ති, මජ්ඣෙ එකං කිත්තෙත්වා අපරං කිත්තෙතුං න වට්ටති. එකාබද්ධනිමිත්තං හෙතං හොති. කොණං නිබ්බිජ්ඣිත්වා ගතමග්ගං පන පරභාගෙ කිත්තෙතුං වට්ටති. විහාරමජ්ඣෙන නිබ්බිජ්ඣිත්වා ගතමග්ගො පන න කිත්තෙතබ්බො. කිත්තිතෙ නිමිත්තස්ස උපරි විහාරො හොති, සචෙ සකටමග්ගස්ස අන්තිමචක්කමග්ගං නිමිත්තං කරොන්ති, මග්ගො බහිසීමාය හොති, සචෙ බාහිරචක්කමග්ගං නිමිත්තං කරොන්ති, බාහිරචක්කමග්ගොව බහිසීමාය හොති. සෙසං අන්තොසීමං භජති. මග්ගං කිත්තෙන්තෙන "මග්ගො පන්ථො පථො පජ්ජො"ති දසසු යෙන කෙනචි නාමෙන කිත්තෙතුං වට්ටති. පරිඛාසණ්ඨානෙන විහාරං පරික්ඛිපිත්වා ගතමග්ගො එකං කිත්තෙත්වා අඤ්ඤං කිත්තෙතුං න වට්ටති.

වම්මිකනිමිත්තෙ-හෙට්ඨිමපරිච්ඡෙදෙන තං දිවසං ජාතො අට්ඨඞ්ගුලුබ්බෙධො ගොවිසාණප්පමාණොපි වම්මිකො වට්ටති. තතො ඔරං න වට්ටති. පරං හිමවන්තසදිසොපි වට්ටති. පරික්ඛිපිත්වා ඨිතම්පන එකාබද්ධං එකං කිත්තෙත්වා අඤ්ඤං කිත්තෙතුං න වට්ටති

නදීනිමිත්තෙ-යස්සා ධම්මිකානං රාජූනං කාලෙ අන්වද්ධමාසං අනුදසාහං අනුපඤ්චාහං අනතික්කමිත්වා දෙවෙ වස්සන්තෙ වලාහකෙසු විගතමත්තෙසු සොතං පච්ඡිජ්ජති, අයං නදීසංඛං න ගච්ඡති. යස්සා පන ඊදිසෙසු වුට්ඨිකාලෙසු වස්සානස්ස චාතුමාසෙ සොතං න පච්ඡිජ්ජති, තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙත්වා යත්ථ කත්ථචි උත්තරන්තියා භික්ඛුණියා අන්තරවාසකො තෙමියති, අයං නදීසඞ්ඛං ගච්ඡති. සීමං බන්ධන්තානං නිමිත්තං හොති. භික්ඛුණියා,

නදීපාරගමනෙපි උපොසථාදිසඞ්ඝකම්මකරණෙපි නදීපාරසීමාසම්මන්නනෙපි අයමෙව නදී. යා පන මග්ගො විය සකටධුරසණ්ඨානෙන වා පරික්ඛාසණ්ඨානෙන වා විහාරං පරික්ඛිපිත්වා ගතා, තං එකත්ථ කිත්තෙත්වා අඤ්ඤත්ථ කිත්තෙතුං න වට්ටති. විහාරස්ස චතූසු දිසාසු අඤ්ඤමඤ්ඤං විනිවිජ්ඣිත්වා ගතෙ නදීචතුක්කෙපි එසෙව නයො. අසම්මිස්සනදියො පන චතස්සොපි කිත්තෙතුං වට්ටන්ති. සචෙ වතිං කරොන්තා විය රුක්ඛපාදෙ නිඛණිත්වා වල්ලිපලාලාදීහි නදිසොතං රුම්භන්ති,[1] උදකඤ්ච අජ්ඣොත්ථරිත්වා ආවරණං පවත්තතියෙව, නිමිත්තං කාතුං වට්ටති. යථා පන උදකං නප්පවත්තති, එවං සෙතුම්හි කතෙ අප්පවත්තමානා නදී නිමිත්තං කාතුං න වට්ටති. පවත්තනට්ඨානෙ නදීනිමිත්තං, අප්පවත්තනට්ඨානෙ උදකනිමිත්තං කාතුං වට්ටති. යා පන දුබ්බුට්ඨිකාලෙ වා ගිම්හෙ වා නිරුදකභාවෙ නප්පවත්තති, සා වට්ටති. මහානදිතො උදකමාතිකං නීහරන්ති, සා කුන්නදීසදිසා හුත්වා තීණි සස්සානි සම්පාදෙන්තී නිච්චං පවත්තති, කිඤ්චාපි පවත්තති, නිමිත්තං කාතුං න වට්ටති. යා පන මූලෙ මහානදිතො නිග්ගතාපි කාලන්තරෙන තෙනෙව නිග්ගතමග්ගෙන නදිං භින්දිත්වා සයඤ්ච ගච්ඡති, ගච්ඡන්තී පරතො සුංසුමාරාදිසමාකිණ්ණා නාවාදීහි සඤ්චරිතබ්බා නදී හොති, තං නිමිත්තං කාතුං වට්ටති.

උදකනිමිත්තෙන-නිරුදකෙ ඨානෙ නාවාය වා චාටිආදීසු වා උදකං පූරෙත්වා උදකනිමිත්තං කිත්තෙතුං න වට්ටති. භූමිගතමෙව වට්ටති. තඤ්ච ඛො අප්පවත්තනඋදකං ආවාටපොක්ඛරණීතළාකජාතස්සරලොණිසමුද්දාදීසු ඨිතං. අට්ඨිතං පන ඔඝනදීඋදකවාහකමාතිකාදීසු උදකං න වට්ටති. අන්ධකට්ඨකථායං පන ගම්භීරෙසු ආවාටාදීසු උක්ඛෙපිමං උදකං නිමිත්තං න කාතබ්බන්ති වුත්තං. තං දුවුත්තං. අත්තනො මතිමත්තමෙව. ඨිතම්පන අන්තමසො සූකරඛතායපි ගාමදාරකානං කීළනවාපියම්පි තඞ්ඛණඤ්ඤෙව පථවියං ආවාටකං කත්වා කුටෙහි ආහරිත්වා පූරිතඋදකම්පි සචෙ යාව කම්මවාචාපරියොසානා තිට්ඨති, අප්පං වා හොතු බහුං වා, වට්ටති. තස්මිං පන ඨානෙ නිමිත්තසඤ්ඤාකරණත්ථං පාසාණවාලිකාපංසුආදිරාසි වා පාසාණත්ථම්භො වා දාරුත්ථම්භො වා කාතබ්බො. තං කාතුඤ්ච කාරෙතුඤ්ච භික්ඛුස්ස වට්ටති. ලාභසීමායම්පන න වට්ටති. සමානසංවාසකසීමා කාසාවපීළනං න කරොති, කෙවලං භික්ඛූනං විනයකම්මමෙව සාධෙති, එත්ථ වට්ටති.

ඉමෙසු ච අට්ඨසු නිමිත්තෙසු අසම්මිස්සෙහිපි අඤ්ඤමඤ්ඤං සම්මිස්සෙහිපි සීමං සම්මන්නිතුං වට්ටතියෙව. සා එවං සම්මන්නිත්වා බජ්ඣමානා එකෙන වීහි වා නිමිත්තෙහි අබද්ධා හොති. තීණි පන ආදිං කත්වා වුත්තප්පකාරානං නිමිත්තානං සතෙනාපි බද්ධා හොති. සා තීහි සිංඝාටකසණ්ඨානා හොති. චතූහි චතුරස්සා වා සිඞ්ඝාටකඅඩ්ඪ

1. ම. රුජ්ඣන්ති

චන්දමුදිඞ්ගාදිසණ්ඨානා වා. තතො අධිකෙහි නානාසණ්ඨානා. තං බන්ධිතුකාමෙහි සාමන්තවිහාරෙසු භික්ඛූ තස්ස තස්ස විහාරස්ස සීමාපරිච්ඡෙදං පුච්ඡිත්වා, බද්ධසීමවිහාරානං සීමාය සීමන්තරිකං, අබද්ධසීමවිහාරානං සීමාය උපචාරං ඨපෙත්වා දිසාචාරිකභික්ඛූනං නිස්සඤ්චාර සමයෙ සචෙ එකස්මිං ගාමක්ඛෙත්තෙ සීමං බන්ධිතුකාමා, යෙ තත්ථ බද්ධසීමවිහාරා, තෙසු භික්ඛූනං 'මයං අජ්ජ සීමං බන්ධිස්සාම. තුම්හෙ සකසීමාපරිච්ඡෙදතො මා බහි නික්ඛමිත්ථා'ති පෙසෙතබ්බං. යෙ අබද්ධසීමා විහාරා, තෙසු භික්ඛූ එකජ්ඣං සන්නිපාතෙතබ්බා. ඡන්දාරහානං ඡන්දො ආහරාපෙතබ්බො. සචෙ අඤ්ඤානිපි ගාමක්ඛෙත්තානි අන්තොකාතුකාමා, තෙසු ගාමෙසු යෙ භික්ඛූ වසන්ති, තෙහිපි ආගන්තබ්බං. අනාගච්ඡන්තානං ඡන්දො ආහරිතබ්බොති මහාසුමත්ථෙරො ආහ. මහාපදුමත්ථෙරො පන 'නානා ගාමක්ඛෙත්තානි නාම පාටෙක්කං බද්ධසීමාසදිසානි. න තතො ඡන්දපාරිසුද්ධි ආගච්ඡති. 'අන්තොනිමිත්තගතෙහි පන භික්ඛූහි ආගන්තබ්බ'න්ති වත්වා පුන ආහ: "සමානසංවාසකසීමාසම්මන්නනකාලෙ ආගමනම්පි අනාගමනම්පි වට්ටති. අවිප්පවාසසීමාසම්මන්නනකාලෙ පන අන්තොනිමිත්තගතෙහි ආගන්තබ්බං. අනාගච්ඡන්තානං ඡන්දො ආහරිතබ්බො"ති. එවං සන්නිපතිතෙසු පන භික්ඛූසු ඡන්දාරහානං ඡන්දෙ ආහටෙ තෙසු තෙසු මග්ගෙසු නදීතිත්ථගාමද්වාරාදීසු ච ආගන්තුකභික්ඛූනං සීඝං සීඝං හත්ථපාසානයනත්ථඤ්ච බහිසීමාකරණත්ථඤ්ච ආරාමිකෙ චෙව සමණුද්දෙසෙ ච ඨපෙත්වා භෙරිසඤ්ඤං වා සංඛසඤ්ඤං වා කත්වා නිමිත්තකිත්තනානන්තරං වුත්තාය "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො"ති ආදිකාය කම්මවාචාය සීමා බන්ධිතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙයෙව නිමිත්තානි බහි කත්වා හෙට්ඨා පඨවිසන්ධාරකඋදකපරියන්තං කත්වා සීමා ගතා හොති. ඉමං පන සමානසංවාසකසීමං සම්මන්නන්තෙහි පබ්බජ්ජූපසම්පදාදීනං සඞ්ඝකම්මානං සුඛකරණත්ථං පඨමං ඛණ්ඩසීමා බන්ධිතබ්බා. තං පන බන්ධන්තෙහි වත්තං ජානිතබ්බං. සචෙ හි බොධිචෙතියභත්තසාලාදීනි සබ්බවත්ථූනි පතිට්ඨාපෙත්වා කතවිහාරෙ බන්ධන්ති, විහාරමජ්ඣෙ බහූනං සමොසරණට්ඨානෙ අබන්ධිත්වා විහාරපච්චන්තෙ විවිත්තොකාසෙ බන්ධිතබ්බා. අකතවිහාරෙ බන්ධන්තෙහි බොධිචෙතියාදීනං සබ්බවත්ථූනං ඨානං සල්ලක්ඛෙත්වා යථා පතිට්ඨිතෙසු වත්ථූසු විහාරපච්චන්තෙ විවිත්තොකාසො හොති, එවං බන්ධිතබ්බා. සා හෙට්ඨිමපරිච්ඡෙදෙන සචෙ එකවීසති භික්ඛූ ගණ්හාති, වට්ටති. තතො ඔරං න වට්ටති. පරං භික්ඛුසහස්සං ගණ්හන්තීපි වට්ටති. තං බන්ධන්තෙහි සීමාමාළකස්ස සමන්තා නිමිත්තුපගා පාසාණා ඨපෙතබ්බා. න ඛණ්ඩසීමාය ඨිතෙහි මහාසීමා බන්ධිතබ්බා. න මහාසීමාය ඨිතෙහි ඛණ්ඩසීමා. ඛණ්ඩසීමායමෙව පන ඨත්වා ඛණ්ඩසීමා බන්ධිතබ්බා. මහාසීමායමෙව ඨත්වා මහාසීමා. තත්‍රායං බන්ධනවිධි: සමන්තා 'එසො පාසාණො නිමිත්ත'න්ති එවං නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා කම්මවාචාය සීමා

සම්මන්නිතබ්බා. අථ තස්සා එව දළ්හීකම්මත්ථං අවිප්පවාසකම්මවාචා කාතබ්බා. එවං හි සීමං සමූහනිස්සාමාති ආගතා සමූහනිතුං න සක්ඛිස්සන්ති. සීමං සම්මන්නිත්වා බහිසීමන්තරිකපාසාණා ඨපෙතබ්බා. සීමන්තරිකා පච්ඡිමකොටියා එකරතනප්පමාණා වට්ටති. විදත්ථිප්පමාණාපි වට්ටතීති **කුරුන්දියං**, චතුරඞ්ගුලප්පමාණාපි වට්ටතීති **මහාපච්චරියං** වුත්තං.

සචෙ පන විහාරො මහා හොති, ද්වෙපි තිස්සොපි තතුත්තරිම්පි ඛණ්ඩසීමායො බන්ධිතබ්බා. එවං ඛණ්ඩසීමං සම්මන්නිත්වා මහාසීමාසම්මුතිකාලෙ ඛණ්ඩසීමතො නික්ඛමිත්වා මහාසීමාය ඨත්වා සමන්තා අනුපරියායන්තෙහි සීමන්තරිකපාසාණා කිත්තෙතබ්බා. තතො අවසෙසනිමිත්තානි කිත්තෙත්වා හත්ථපාසං අවිජහන්තෙහි කම්මවාචාය සමානසංවාසකසීමං සම්මන්නිත්වා තස්සා දළ්හීකම්මත්ථං අවිප්පවාසකම්මවාචාපි කාතබ්බා. එවං හි සීමං සමූහනිස්සාමාති ආගතා සමූහනිතුං න සක්ඛිස්සන්ති. සචෙ පන ඛණ්ඩසීමාය නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා තතො සීමන්තරිකාය නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා මහාසීමාය නිමිත්තානි කිත්තෙන්ති, එවං තීසු ඨානෙසු නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා යං සීමං ඉච්ඡන්ති, තං පඨමං බන්ධිතුං වට්ටති. එවං සන්තෙපි යථාවුත්තනයෙන ඛණ්ඩසීමතොව පට්ඨාය බන්ධිතබ්බා. එවං බද්ධාසු පන සීමාසු ඛණ්ඩසීමාය ඨිතා භික්ඛූ මහාසීමාය කම්මං කරොන්තානං න කොපෙන්ති. මහාසීමාය වා ඨිතා ඛණ්ඩසීමාය කම්මං කරොන්තානං සීමන්තරිකාය පන ඨිතා උභින්නම්පි න කොපෙන්ති. ගාමක්ඛෙත්තෙ ඨත්වා කම්මං කරොන්තානං පන සීමන්තරිකාය ඨිතා කොපෙන්ති. සීමන්තරිකා හි ගාමක්ඛෙත්තං භජති.

සීමා ච නාමෙසා න කෙවලං පථවිතලෙයෙව බද්ධා බද්ධා නාම හොති. අථ ඛො පිට්ඨිපාසාණෙපි කුටිගෙහෙපි ලෙණෙපි පාසාදෙපි පබ්බතමත්ථකෙපි බද්ධා බද්ධා යෙව හොති. තත්ථ පිට්ඨිපාසාණෙ බන්ධන්තෙහි පාසාණපිට්ඨියං රාජිං වා කොට්ටෙත්වා උදුක්ඛලං වා ඛණිත්වා නිමිත්තං න කාතබ්බං, නිමිත්තුපගපාසාණෙ ඨපෙත්වා නිමිත්තානි කිත්තෙතබ්බානි. කම්මවාචාපරියොසානෙ සීමා පථවිසන්ධාරකං උදකං පරියන්තං කත්වා ඔතරති. නිමිත්තපාසාණා යථාඨානෙ න තිට්ඨන්ති, තස්මා සමන්තතො රාජි වා උට්ඨාපෙතබ්බා. චතූසු වා කොණෙසු පාසාණා විජ්ඣිතබ්බා. "අයං සීමාපරිච්ඡෙදො"ති වත්වා අක්ඛරානි වා ඡින්දිතබ්බානි. කෙචි උස්සුයකා සීමං ඣාපෙස්සාමාති අග්ගිං දෙන්ති, පාසාණාව ඣායන්ති. න සීමා. කුටිගෙහෙපි භිත්තිං අකිත්තෙත්වා එකවීසතියා භික්ඛූනං ඔකාසට්ඨානං අන්තො කරිත්වා පාසාණනිමිත්තානි ඨපෙත්වා සීමා සම්මන්නිතබ්බා. අන්තොකුඩ්ඩමෙව සීමා හොති. සචෙ අන්තොකුඩ්ඩෙ එකවීසතියා භික්ඛූනං ඔකාසො නත්ථි, පමුඛෙ නිමිත්තපාසාණෙ ඨපෙත්වා සම්මන්නිතබ්බා. සචෙ එවම්පි නප්පහොති, බහි නිබ්බොදකපතනට්ඨානෙපි

නිමිත්තානි ඨපෙත්වා සම්මන්නිතබ්බා. එවං සම්මතාය පන සබ්බං කුටිගෙහං සීමට්ඨමෙව හොති. චතුභිත්තිකලෙණෙපි කුඩ්ඩං අකිත්තෙත්වා පාසාණාව කිත්තෙතබ්බා. අන්තො ඔකාසෙ අසති පමුඛෙපි නිමිත්තානි ඨපෙතබ්බානි. සචෙ නප්පහොති, බහි නිබ්බොදකපතනට්ඨානෙපි නිමිත්තපාසාණෙ ඨපෙත්වා නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා සීමා සම්මන්නිතබ්බා. එවං ලෙණස්ස අන්තො ච බහි ච සීමා හොති. උපරිපාසාදෙපි භිත්තිං අකිත්තෙත්වා අන්තො පාසාණෙ ඨපෙත්වා සීමා සම්මන්නිතබ්බා. සචෙ නප්පහොති, පමුඛෙපි පසාණෙ ඨපෙත්වා සම්මන්නිතබ්බා. එවං සම්මතා උපරිපාසාදෙයෙව හොති. හෙට්ඨා න ඔතරති. සචෙ පන බහුසු ථම්භෙසු තුලානං උපරි කතපාසාදස්ස හෙට්ඨිමතලෙ කුඩ්ඩො යථා නිමිත්තානං අන්තො හොති, එවං උට්ඨහිත්වා තුලාරුක්ඛෙහි එකසම්බන්ධො ඨිතො හෙට්ඨාපි ඔතරති. එකත්ථම්භපාසාදස්ස පන උපරිමතලෙ බද්ධා සීමා සචෙ ථම්භමත්ථකෙ එකවීසතියා භික්ඛූනං ඔකාසො හොති, හෙට්ඨා ඔතරති. සචෙ පාසාදභිත්තිතො නිග්ගතෙසු නිය්‍යූහකාදිසු පාසාණෙ ඨපෙත්වා සීමං බන්ධන්ති, පාසාදභිත්ති අන්තොසීමායං හොති. හෙට්ඨා පනස්සා ඔතරණානොතරණං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. හෙට්ඨාපාසාදෙ කිත්තෙන්තෙහිපි භිත්ති ච රුක්ඛත්ථම්භා ච න කිත්තෙතබ්බා. ඣාමිලග්ගෙ පන පාසාණත්ථම්භෙ කිත්තෙතුං වට්ටති. එවං කිත්තිතා සීමා හෙට්ඨාපාසාදස්ස පරියන්තත්ථම්භානං අන්තොයෙව හොති. සචෙ පන හෙට්ඨාපාසාදස්ස කුඩ්ඩො උපරිමතලෙන සම්බන්ධො හොති, උපරිපාසාදම්පි අභිරුහති. සචෙ පාසාදස්ස බහි නිබ්බොදකපතනට්ඨානෙ නිමිත්තානි කරොන්ති, සබ්බො පාසාදො සීමට්ඨො හොති. පබ්බතමත්ථකෙ තලං හොති එකවීසතියා භික්ඛූනං ඔකාසාරහං, තත්ථ පිට්ඨිපාසාණෙ විය සීමං බන්ධන්ති. හෙට්ඨාපබ්බතෙපි තෙනෙව පරිච්ඡෙදෙන සීමා ඔතරති. තාලමූලකෙ පබ්බතෙපි උපරි සීමා බද්ධා ඔතරතෙව. යො පන විතානසණ්ඨානො හොති, උපරි එකවීසතියා භික්ඛූනං ඔකාසො අත්ථි, හෙට්ඨා නත්ථි, තස්ස උපරි බද්ධා සීමා හෙට්ඨා න ඔතරති. එවං මුදිඞ්ගසණ්ඨානො වා හොතු පණවසණ්ඨානො වා, යස්ස හෙට්ඨා වා මජ්ඣෙ වා සීමප්පමාණං නත්ථි, තස්ස උපරි බද්ධා සීමා හෙට්ඨා න ඔතරති. යස්ස පන ද්වෙ කූටානි ආසන්නෙ ඨිතානි, එකස්සපි උපරි සීමප්පමාණං නප්පහොති, තස්ස කූටන්තරං චිනිත්වා වා පූරෙත්වා වා එකාබද්ධං කත්වා උපරි සීමා සම්මන්නිතබ්බා. එකො සප්පඵණසදිසො පබ්බතො, තස්ස උපරි සීමප්පමාණස්ස අත්ථිතාය සීමං බන්ධන්ති, තස්ස චෙ හෙට්ඨා ආකාසපබ්භාරං හොති, සීමා න ඔතරති. සචෙ පනස්ස වෙමජ්ඣෙ සීමප්පමාණො සුසිරපාසාණො හොති, ඔතරති. සො ච පාසාණො සීමට්ඨොයෙව හොති. අථාපිස්ස හෙට්ඨා ලෙණස්ස කුඩ්ඩො අග්ගකොටිං ආහච්ච තිට්ඨති, ඔතරති. හෙට්ඨා ච උපරි ච සීමායෙව හොති. සචෙ පන හෙට්ඨා උපරිමස්ස සීමාපරිච්ඡෙදස්ස පරතො අන්තො ලෙණං හොති, බහි සීමා න ඔතරති. අථාපි උපරිමස්ස සීමාපරිච්ඡෙදස්ස

ඔරතො බහි ලෙණං හොති, අන්තො සීමා න ඔතරති. අථාපි උපරි සීමාපරිච්ඡෙදෙ ඛුද්දකො, හෙට්ඨා ලෙණං මහන්තං සීමාපරිච්ඡෙදමතික්කමිත්වා ඨිතං, සීමා උපරියෙව හොති. හෙට්ඨා න ඔතරති. යදි පන ලෙණං ඛුද්දකං සබ්බපච්ඡිමසීමාපරිමාණං, උපරි සීමා මහතී අජ්ඣොත්ථරිත්වා ඨිතා, සීමා ඔතරති. අථ ලෙණං අතිඛුද්දකං සීමප්පමාණං න හොති, සීමා උපරියෙව හොති. හෙට්ඨා න ඔතරති. සචෙ තතො උපඩ්ඪං භිජ්ජිත්වා පතති, සීමප්පමාණං චෙපි හොති, බහි පතිතා අසීමා. අපතිතං පන යදි සීමප්පමාණං, සීමා හොතියෙව.

ඛණ්ඩසීමා ච නීචවත්ථුකා හොති, තං පූරෙත්වා උච්චවත්ථුකං කරොන්ති, සීමායෙව. සීමාය ගෙහං කරොන්ති, සීමට්ඨකමෙව හොති. සීමාය පොක්ඛරණිං ඛණන්ති, සීමායෙව. ඔඝො සීමාමණ්ඩලං ඔත්ථරිත්වා ගච්ඡති, සීමාමාලකෙ අට්ටං බන්ධිත්වා කම්මං කාතුං වට්ටති. සීමාය හෙට්ඨා උමඞ්ගනදී හොති, ඉද්ධිමා භික්ඛු තත්ථ නිසීදති, සචෙ සා නදී පඨමං ගතා, සීමා පච්ඡා බද්ධා, කම්මං න කොපෙති. අථ පඨමං සීමා බද්ධා, පච්ඡා නදී ගතා, කම්මං කොපෙති. හෙට්ඨා පථවීතලෙ ඨිතො පන කොපෙතියෙව. සීමාමාලකෙ වටරුක්ඛො හොති, තස්ස සාඛා වා තතො නිග්ගතපාරොහො වා මහාසීමාය පථවීතලං වා තත්ථ ජාතරුක්ඛාදීනි වා ආහච්ච තිට්ඨති, මහාසීමං සොධෙත්වා වා කම්මං කාතබ්බං. තෙ වා සාඛාපාරොහා ඡින්දිත්වා බහිට්ඨකා කාතබ්බා. අනාහච්ච ඨිතසාඛාදීසු ආරූළ්හභික්ඛු හත්ථපාසං ආනෙතබ්බො. එවං මහාසීමාය ජාතරුක්ඛස්ස සාඛා වා පාරොහො වා වුත්තනයෙනෙව සීමාමාලකෙ පතිට්ඨාති, වුත්තනයෙනෙව සීමං සොධෙත්වා වා කම්මං කාතබ්බං. තෙ වා සාඛා පාරොහා ඡින්දිත්වා බහිට්ඨකා කාතබ්බා. සචෙ සීමාමාලකෙ කම්මෙ කයිරමානෙ කොචි භික්ඛු සීමාමාලකස්ස අන්තො පවිට්ඨවෙහාසට්ඨිතසාඛාය නිසීදති, පාදා වාස්ස භූමිගතා හොන්ති, නිවාසනපාරුපණං වා භූමිං ඵුසති, කම්මං කාතුං න වට්ටති. පාදෙ පන නිවාසනපාරුපණඤ්ච උක්ඛිපාපෙත්වා කාතුං වට්ටති. ඉදඤ්ච ලක්ඛණං පුරිමනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. අයම්පන විසෙසො: තත්‍ර උක්ඛිපාපෙත්වා කාතුං න වට්ටති. හත්ථපාසමෙව ආනෙතබ්බො. සචෙ අන්තො සීමතො පබ්බතො අබ්භුග්ගච්ඡති, තත්‍රට්ඨො භික්ඛු හත්ථපාසං එව ආනෙතබ්බො. ඉද්ධියා අන්තො පබ්බතං පවිට්ඨෙපි එසෙව නයො. බජ්ඣමානා එව හි සීමා පමාණරහිතං පදෙසං න ඔතරති. බද්ධාය සීමාය[1] ජාතං යං කිඤ්චි යත්ථ කත්ථචි එකසම්බන්ධෙන ගතං සීමාසඞ්ඛමෙව ගච්ඡතීති.

තියොජනපරමන්ති එත්ථ තියොජනං පරමං පමාණමෙතිස්සාති තියොජනපරමා; තං තියොජනපරමං සම්මන්නන්තෙන පන මජ්ඣෙ ඨත්වා යථා චතූසුපි දිසාසු දියඩ්ඪං දියඩ්ඪං යොජනං හොති, එවං සම්මන්නිතබ්බා. සචෙ පන මජ්ඣෙ ඨත්වා එකෙකදිසතො තියොජනං

1. ම බද්ධසීමාය.

කරොන්ති, ඡයොජනං[1] හොතීති න වට්ටති. චතුරස්සං වා තිකොණං වා සම්මන්නන්තෙන යථා කොණතො කොණං තියොජනං හොති, එවං සම්මන්නිතබ්බා. සචෙ හි යෙන කෙනචි පරියන්තෙන කෙසග්ගමත්තම්පි තියොජනං අතික්කාමෙති, ආපත්තිඤ්ච ආපජ්ජති. සීමා ච අසීමා හොති. **නදීපාර**න්ති එත්ථ පාරයතීති පාරං; කිං පාරයති? නදිං; නදියා පාරං නදීපාරං; තං නදීපාරං; නදිං අජ්ඣොත්ථරමානන්ති අත්ථො. එත්ථ ච නදියා ලක්ඛණං නදීනිමිත්තෙ වුත්තනයමෙව. **යත්ථස්ස ධුවනාවා වා**ති යත්ථ නදියා සීමාබන්ධනට්ඨානගතෙසු තිත්ථෙසු නිච්චසඤ්චරණනාවා අස්ස, යා සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන පාජනපුරිසෙන සද්ධිං තයො ජනෙ වහති; සචෙ පන සා නාවා උද්ධං වා අධො වා කෙනචිදෙව කරණීයෙන පුන ආගමනත්ථාය නීතා, චොරෙහි වා හටා, අවස්සං ලබ්භනෙය්‍යා, යා පන වාතෙන වා ඡින්නබන්ධනා වීචීහි නදිමජ්ඣං නීතා අවස්සං ආහරිතබ්බා, පුන ධුවනාවාව හොති. උදකෙ ඔගතෙ ථලං උස්සාදිතාපි සුධාකසටාදීහි පූරෙත්වා ඨපිතාපි ධුවනාවාව. සචෙ භින්නා වා විසඞ්ඛතපදරා වා න වට්ටති. **මහාපදුමත්ථෙරො** පනාහ: “සචෙපි තාවකාලිකං නාවං ආනෙත්වා සීමාබන්ධනට්ඨානෙ ඨපෙත්වා නිමිත්තානි කිත්තෙන්ති, ධුවනාවාව හොතී”ති. තත්‍ර **මහාසුම්මත්ථෙරො** ආහ: “නිමිත්තං වා සීමා වා කම්මවාචාය ගච්ඡති. න නාවාය. භගවතා ච ධුවනාවා අනුඤ්ඤාතා. තස්මා නිබද්ධනාවායෙව වට්ටතී”ති. **ධුවසෙතු වා**ති යත්ථ රුක්ඛසඞ්ඝාටමයො වා පදරබද්ධො වා ජඞ්ඝසත්තුසෙතු වා හත්ථිඅස්සාදිසඤ්චරණයොග්ගො මහාසෙතු වා අත්ථි; අන්තමසො තං ඛණංයෙව රුක්ඛං ඡින්දිත්වා මනුස්සානං සඤ්චරණයොග්ගො එකපදිකසෙතු වා ධුවසෙතුත්වෙව සඞ්ඛං ගච්ඡති. සචෙ පන උපරි බද්ධානි වෙත්තලතාදීනි හත්ථෙන ගහෙත්වාපි න සක්කා හොති තෙන සඤ්චරිතුං, න වට්ටති. **එවරූපං නදීපාරං සීමං සම්මන්නිතු**න්ති යත්ථායං වුත්තප්පකාරා ධුවනාවා වා ධුවසෙතු වා අභිමුඛතිත්ථෙයෙව අත්ථි, එවරූපං නදීපාරං සීමං[2] සම්මන්නිතුං අනුජානාමීති අත්ථො; සචෙ ධුවනාවා වා ධුවසෙතු වා අභිමුඛතිත්ථෙ නත්ථි, ඊසකං උද්ධං අභිරුහිත්වා අධො වා ඔරොහිත්වා අත්ථි, එවම්පි වට්ටති. **කරවීකතිස්ස** ත්ථෙරො පන “ගාවුතබ්භන්තරෙපි වට්ටතී”ති ආහ.

ඉමඤ්ච පන නදීපාරසීමං සම්මන්නන්තෙන එකස්මිං තීරෙ ඨත්වා උපරිසොතෙ නදීතීරෙ නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තතො පට්ඨාය අත්තනො පරික්ඛිපන්තෙන යත්තකං පරිච්ඡෙදං ඉච්ඡති, තස්ස පරියොසානෙ අධොසොතෙපි නදීතීරෙ නිමිත්තං කිත්තෙත්වා පරතීරෙ සම්මුඛට්ඨානෙ නදීතීරෙ නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං. තතො පට්ඨාය යත්තකං පරිච්ඡෙදං ඉච්ඡති, තස්ස වසෙන යාව උපරිසොතෙ පඨමකිත්තිතනිමිත්තස්ස සම්මුඛා නදීතීරෙ නිමිත්තං, තාව කිත්තෙත්වා පච්චාහරිත්වා පඨමකිත්තිත නිමිත්තෙන සද්ධිං ඝටෙතබ්බං. අථ සබ්බනිමිත්තානං අන්තො ඨිතෙ

1. ඡ. ඡයොජනා.　　2. ම. නදීපාරසීමං.

භික්ඛූ හත්ථපාසගතෙ කත්වා කම්මවාචාය සීමා සම්මන්නිතබ්බා. නදියා සීතා අනාගතාපි කම්මං න කොපෙන්ති. සම්මුතිපරියොසානෙ ඨපෙත්වා නදිං නිමිත්තානං අන්තො පරතීරෙ ච ඔරිමතීරෙ ච එකා සීමා හොති. නදී පන බද්ධසීමාසඞ්ඛං න ගච්ඡති. විසුං නදීසීමා එව හි සා. සචෙ අන්තොනදියං දීපකො හොති, තං අන්තොසීමාය කාතුකාමෙන පුරිමනයෙනෙව අන්තො සීතතීරෙ නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා දීපකස්ස ඔරිමන්තෙ ච පාරිමන්තෙ ච නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං. අථ පරතීරෙ නදියා ඔරිමතීරෙ නිමිත්තස්ස සම්මුඛට්ඨානෙ නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තතො පට්ඨාය පුරිමනයෙනෙව යාව උපරිසොතෙ පඨමකිත්තිත නිමිත්තස්ස සම්මුඛා නිමිත්තං තාව කිත්තෙතබ්බං. අථ දීපකස්ස පාරිමන්තෙ ච ඔරිමන්තෙ ච නිමිත්තං කිත්තෙත්වා පච්චාහරිත්වා පඨමකිත්තිතනිමිත්තෙන සද්ධිං ඝටෙතබ්බං. අථ ද්වීසු තීරෙසු දීපකෙ ච භික්ඛූ සබ්බෙ හත්ථපාසගතෙ කත්වා කම්මවාචාය සීමා සම්මන්නිතබ්බා. නදියං සීතා අනාගච්ඡන්තාපි කම්මං න කොපෙන්ති. සම්මුතිපරියොසානෙ ඨපෙත්වා නදිං නිමිත්තානං අන්තොතීරද්වයඤ්ච දීපකො ච එකසීමා හොති. නදී පන නදීසීමායෙව. සචෙ පන දීපකො විහාරසීමාපරිච්ඡෙදතො උද්ධං වා අධො වා අධිකතරො හොති, අථ විහාරසීමපරිච්ඡෙදනිමිත්තස්ස උජුකමෙව සම්මුඛීභූතෙ දීපකස්ස ඔරිමන්තෙ නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තතො පට්ඨාය දීපකසිඛරං පරික්ඛිපන්තෙන පුන දීපකස්ස ඔරිමන්තෙ නිමිත්තස්ස සම්මුඛෙ[1] පාරිමන්තෙ නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං. තතො පරං පුරිමනයෙනෙව පරතීරෙ සම්මුඛනිමිත්තමාදිං කත්වා පරතීරනිමිත්තානි ච දීපකස්ස පාරිමන්තඔරිමන්තනිමිත්තානි ච කිත්තෙත්වා පඨමකිත්තිතනිමිත්තෙන සද්ධිං ඝටනා කාතබ්බා. එවං කිත්තෙත්වා සම්මතා සීමා පබ්බතසණ්ඨානා හොති. සචෙ පන දීපකො විහාරසීමාපරිච්ඡෙදතො උද්ධම්පි අධොපි අධිකතරො හොති, පුරිමනයෙනෙව දීපකස්ස උභොපි සිඛරානි පරික්ඛිපිත්වා නිමිත්තානි කිත්තෙන්තෙන නිමිත්තඝටනා කාතබ්බා. එවං කිත්තෙත්වා සම්මතා සීමා මුදිඞ්ගසණ්ඨානා හොති. සචෙ දීපකො විහාරසීමාපරිච්ඡෙදස්ස අන්තො ඛුද්දකො හොති, සබ්බපඨමෙන නයෙන දීපකෙ නිමිත්තානි කිත්තෙතබ්බානි. එවං කිත්තෙත්වා සම්මතා සීමා පණවසණ්ඨානා හොති.

අනුපරිවෙණියන්ති එකසීමමහාවිහාරෙ තස්මිං තස්මිං පරිවෙණෙ; **අසඞ්කෙතෙනාති** සඞ්කෙතං අකත්වා; **එකං සමූහනිත්වාති** කම්මවාචාය සමූහනිත්වා; **යතො පාතිමොක්ඛං සුණාතීති** යත්ථ කත්ථචි භික්ඛූනං හත්ථපාසෙ නිසින්නො යස්මා පාතිමොක්ඛං සුණාති; කතො වස්ස උපොසථොති අත්ථො. ඉදඤ්ච වචනමත්තෙන වුත්තං. හත්ථපාසෙ නිසින්නස්ස පන අසුණන්තස්සපි කතොව හොති උපොසථො. **නිමිත්තා කිත්තෙතබ්බාති** උපොසථපමුඛස්ස ඛුද්දකානි වා මහන්තානි

---

1. ඡ, නිමිත්තසම්මුඛෙ;

වා පාසාණච්ඡත්තකදාරුඛණ්ඩදණ්ඩකාදීනි යානි කානිචි නිමිත්තානි අබ්භොකාසෙ වා මාළකාදීසු වා යත්ථ කත්ථචි සඤ්ඤං කත්වා නික්ඛිපිතුං වට්ටති.[1] **ථෙරෙහි භික්ඛූහි පඨමතරං සන්නිපතිතුන්ති** එත්ථ සචෙ මහාථෙරො පඨමතරං න ආගච්ඡති, දුක්කටං. **එකජ්ඣං සන්නිපතිත්වා උපොසථො කාතබ්බොති** එත්ථ සචෙ පොරාණකො ආවාසො මජ්ඣෙ විහාරස්ස හොති, පහොති චෙත්ථ භික්ඛූනං නිසජ්ජට්ඨානං, තත්ථ සන්නිපතිත්වා උපොසථො කාතබ්බො. **සචෙ** පොරාණකො වාපි දුබ්බලො චෙව සම්බාධො ච, අඤ්ඤො පච්ඡා උට්ඨිතාවාසො අසම්බාධො, තත්ථ උපොසථො කාතබ්බො. **යත්ථ වා පන ථෙරො භික්ඛු විහරතීති** එත්ථාපි සචෙ ථෙරස්ස විහාරො සබ්බෙසං පහොති, ඵාසුකො හොති, තත්ථ උපොසථො කාතබ්බො. සචෙ පන සො පච්චන්තෙ විසමප්පදෙසෙ හොති, ථෙරස්ස වත්තබ්බං: "භන්තෙ තුම්හාකං විහාරෙ අඵාසුකදෙසො. නත්ථි එත්ථ සබ්බෙසං ඔකාසො. අසුකස්මිං නාම ආවාසෙ ඔකාසො අත්ථි. තත්ථ ගන්තුං වට්ටතී"ති. **සචෙ** ථෙරො නාගච්ඡති, තස්ස ඡන්දපාරිසුද්ධිං ආනෙත්වා සබ්බෙසං පහොනකෙ ඵාසුකට්ඨානෙ උපොසථො කාතබ්බො. **අන්ධකවින්දන්ති** රාජගහතො ගාවුතත්තයෙ අන්ධකවින්දං නාම, තං උපනිස්සාය ථෙරො වසති; තතො; **රාජගහං උපොසථං ආගච්ඡන්තොති** රාජගහං හි පරික්ඛිපිත්වා අට්ඨාරස මහාවිහාරා සබ්බෙ එකසීමා. ධම්මසෙනාපතිනා තෙසං සීමා බද්ධා. තස්මා **වෙළුවනෙ** සඞ්ඝස්ස සාමග්ගිදානත්ථං ආගච්ඡන්තොති අත්ථො. **නදිං තරන්තොති** සප්පිනියං නාම නදිං අතික්කමන්තො; **මනං වූළ්හො අහොසීති** ඊසකං අප්පත්තවූළ්හභාවො අහොසි; සා කිර නදී **ගිජ්ඣකූටතො** ඔතරිත්වා චණ්ඩෙන සොතෙන වහති. තත්ථ වෙගෙන ආගච්ඡන්තං උදකං අමනසිකරොන්තො ථෙරො මනං වූළ්හො අහොසි. න පන වූළ්හො. උදකබ්භාහතත්තා තස්ස චීවරානි අල්ලානි ජාතානි.

සම්මතා සා සීමා සඞ්ඝෙන තිචීවරෙන අවිප්පවාසා ඨපෙත්වා ගාමඤ්ච ගාමූපචාරඤ්චාති ඉමිස්සා කම්මවාචාය උපසම්පන්නකාලතො පට්ඨායෙව භික්ඛූනං පුරිමකම්මවාචා න වට්ටති. අයමෙව ඨාවරා හොති. භික්ඛුනීනං පන අයං න වට්ටති. පුරිමායෙව වට්ටති. කස්මා? භික්ඛුනීසඞ්ඝො හි අන්තොගාමෙ වසති. යදි එවං සියා: සො එතාය කම්මවාචාය තිචීවරපරිහාරං න ලභෙය්‍ය, අත්ථි චස්ස පරිහාරො. තස්මා පුරිමායෙව වට්ටති. භික්ඛුනීසඞ්ඝස්ස හි ද්වෙපි සීමායො ලබ්භන්ති. තත්ථ භික්ඛූනං සීමා අජ්ඣොත්ථරිත්වාපි තස්සා අන්තොපි භික්ඛුනීනං සීමං සම්මන්නිතුං වට්ටති. භික්ඛූනම්පි භික්ඛුනීසීමාය එසෙව නයො. න හි තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස කම්මෙ ගණපූරකා හොන්ති. න කම්මවාචං වග්ගං කරොන්ති. එත්ථ ච නිගමනගරානම්පි ගාමෙනෙව සඞ්ගහො වෙදිතබ්බො. **ගාමූපචාරොති** පරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපො අපරික්ඛිත්තස්ස

1. 'නිමිත්තුපගා වා අනිමිත්තුපගා වා පරිච්ඡෙදජානනත්ථං ඨපෙතබ්බා' ඉච්චධිකො පාඨො මරම්මඡට්ඨසඞ්ගීතිපොත්ථකෙ දිස්සති.

පරික්ඛෙපොකාසො. තෙසු අධිට්ඨිතතෙචීවරිකො භික්ඛු පරිහාරං න ලභති. ඉති භික්ඛූනං අවිප්පවාසසීමා ගාමඤ්ච ගාමූපචාරඤ්ච න ඔත්ථරති. සමානසංවාසකසීමා චෙත්ථ අත්තනො ධම්මතාය ගච්ඡති. අවිප්පවාසසීමා පන යත්ථ සමානසංවාසකසීමා, තත්ථෙව ගච්ඡති. න හි තස්සා විසුං නිමිත්තකිත්තනං අත්ථි. තත්ථ සචෙ අවිප්පවාසාය සම්මුතිකාලෙ ගාමො අත්ථි, තං සා න ඔත්ථරති. සචෙ පන සම්මතාය සීමාය පච්ඡා ගාමො නිවිසති, සොපි සීමාසඞ්ඛංයෙව ගච්ඡති. යථා ච පච්ඡා නිවිට්ඨො, එවං පඨමනිවිට්ඨස්ස පච්ඡා වඩ්ඪිතප්පදෙසොපි සීමාසඞ්ඛමෙව ගච්ඡති. සචෙපි සීමාසම්මුතිකාලෙ ගෙහානි කතානි, පවිසිස්සාමාති ආලයොපි අත්ථි, මනුස්සා පන අප්පවිට්ඨා, පොරාණකගාමෙ වා සචෙ ගෙහමෙව[1] ඡඩ්ඩෙත්වා අඤ්ඤත්ථ ගතා, අගාමොයෙව එස. සීමා ඔත්ථරති. සචෙ පන එකම්පි කුලං පවිට්ඨං වා ආගතං වා අත්ථි, ගාමොයෙව. සීමා න ඔත්ථරති.

එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ තිචීවරෙන අවිප්පවාසො සමූහන්තබ්බොති එත්ථ සමූහනන්තෙන භික්ඛුනා වත්තං ජානිතබ්බං. තත්රිදං වත්තං:- ඛණ්ඩසීමාය ඨත්වා අප්පවාසසීමා න සමූහන්තබ්බා. තථා අවිප්පවාසසීමාය ඨත්වා ඛණ්ඩසීමාපි. ඛණ්ඩසීමාය පන ඨිතෙන ඛණ්ඩසීමාව සමූහන්තබ්බා. තථා ඉතරාය ඨිතෙන ඉතරා. සීමං නාම ද්වීහි කාරණෙහි සමූහනන්ති: පකතියා ඛුද්දකං පුන ආවාසවඩ්ඪනත්ථාය මහතිං වා කාතුං; පකතියා වා මහතිං පුන අඤ්ඤෙසං විහාරොකාසදානත්ථාය ඛුද්දකං වා කාතුං. තත්ථ සචෙ ඛණ්ඩසීමඤ්ච අවිප්පවාසසීමඤ්ච ජානන්ති, සමූහනිතුඤ්චෙව බන්ධිතුඤ්ච සක්ඛිස්සන්ති. ඛණ්ඩසීමං පන ජානන්තා අවිප්පවාසං අජානන්තාපි සමූහනිතුඤ්චෙව බන්ධිතුඤ්ච සක්ඛිස්සන්ති. ඛණ්ඩසීමං අජානන්තා අවිප්පවාසංයෙව ජානන්තා චෙතියඞ්ගණබොධියඞ්ගණඋපොසථාගාරාදීසු නිරාසඞ්කට්ඨානෙසු ඨත්වා අප්පෙව නාම සමූහනිතුං සක්ඛිස්සන්ති. පටිබන්ධිතුං පන න සක්ඛිස්සන්තෙව. සචෙ බන්ධෙය්‍යුං, සීමාසම්භෙදං කත්වා විහාරං අවිහාරං කරෙය්‍යුං. තස්මා න සමූහනිතබ්බා. යෙ පන උභොපි න ජානන්ති, තෙනෙව සමූහනිතුං න බන්ධිතුං සක්ඛිස්සන්ති. අයං හි සීමා නාම කම්මවාචාය වා අසීමා හොති. සාසනන්තරධානෙන වා. න ච සක්කා සීමං අජානන්තෙහි කම්මවාචං කාතුං. තස්මා න සමූහනිතබ්බා. සාධුකං පන ඤත්වායෙව සමූහනිතබ්බා ච බන්ධිතබ්බා චාති.

එවං බද්ධසීමාවසෙන සමානසංවාසඤ්ච එකූපොසථභාවඤ්ච දස්සෙත්වා ඉදානි අබද්ධසීමාසුපි ඔකාසෙසු තං දස්සෙන්තො, "**අසම්මතාය භික්ඛවෙ සීමාය අට්ඨපිතාය**"ති ආදිමාහ. තත්ථ අට්ඨපිතායාති අපරිච්ඡින්නාය; ගාමග්ගහණෙන චෙත්ථ නගරම්පි ගහිතමෙව හොති. තත්ථ යත්තකෙ පදෙසෙ තස්ස ගාමස්ස භොජකා බලිං ලභන්ති, සො පදෙසො අප්පො වා හොතු මහන්තො වා, ගාමසීමා

---

1. සී. මු. පොරාණගාමං වා සගෙහමෙව.

නෙව සඞ්ඝං ගච්ඡති. නගරනිගමසීමාසුපි එසෙව නයො. යම්පි එකස්මිං යෙව ගාමක්ඛෙත්තෙ එකං පදෙසං “අයං විසුං ගාමො හොතූ”ති පරිච්ඡින්දිත්වා රාජා කස්සචි දෙති, සොපි විසුං ගාමසීමා හොතියෙව. තස්මා සා ච ඉතරා ච පකතිගාමනගරනිගමසීමා බද්ධසීමා සදිසායෙව හොන්ති. කෙවලම්පන තිචීවරවිප්පවාසපරිහාරං න ලභන්ති.

එවං ගාමන්තවාසීනං සීමාය පරිච්ඡෙදං දස්සෙත්වා ඉදානි ආරඤ්ඤකානං සීමාපරිච්ඡෙදං දස්සෙන්තො “**අගාමකෙ චෙ**”ති ආදිමාහ. තත්ථ **අගාමකෙ චෙති** විඤ්ඣාටවිසදිසෙ අරඤ්ඤෙ භික්ඛු වසති, අථස්ස ඨිතොකාසතො සමන්තා සත්තබ්භන්තරා සමානසංවාසකසීමාති අත්ථො. අයං සීමා තිචීවරවිප්පවාසපරිහාරම්පි ලභති. තත්ථ එකං අබ්භන්තරං අට්ඨවීසතිහත්ථප්පමාණං හොති. සචෙ ද්වෙ සඞ්ඝා විසුං විනයකම්මානි කරොන්ති, ද්වින්නං සත්තබ්භන්තරානං අන්තරෙ අඤ්ඤං එකං සත්තබ්භන්තරං උපචාරත්ථාය ඨපෙතබ්බං. සෙසා සත්තබ්භන්තරසීමකථා මහාවිභඞ්ගෙ උද්දොසිතසික්ඛාපදවණ්ණනාය වුත්තනයෙන ගහෙතබ්බා.

සබ්බා භික්ඛවෙ නදී අසීමාති යා කාචි නදීලක්ඛණප්පත්තා නදී නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා ‘එතං බද්ධසීමං කරොමා’ති කතාපි අසීමාව හොති, සා පන අත්තනො සභාවෙනෙව බද්ධසීමාසදිසා. **සබ්බමෙත්ථ** සඞ්ඝකම්මං කාතුං වට්ටති. **සමුද්දජාතස්සරෙසුපි** එසෙව නයො. එත්ථ **ජාතස්සරො** නාම යෙන කෙනචි ඛණිත්වා අකතො සයංජාතසොබ්භො සමන්තතො ආගතෙන උදකෙන පූරිතො තිට්ඨති. එවං නදීසමුද්දජාතස්සරානං බද්ධසීමභාවං පටික්ඛිපිත්වා පුන තත්ථ අබද්ධසීමපරිච්ඡෙදං දස්සෙන්තො “**නදියා වා භික්ඛවෙ**”ති ආදිමාහ. තත්ථ **යං මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සමන්තා උදකුක්ඛෙපාති** යං ඨානං මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සමන්තතො උදකුක්ඛෙපෙන පරිච්ඡින්නං.

කථං පන උදකං උක්ඛිපිතබ්බන්ති? යථා අක්ඛධුත්තා දාරුගුළං ඛිපන්ති, එවං උදකං වා වාලුකං වා හත්ථෙන ගහෙත්වා ථාමමජ්ඣිමෙන පුරිසෙන සබ්බත්ථාමෙන ඛිපිතබ්බං; යත්ථ එවං ඛිත්තං උදකං වා වාලුකා වා පතති, අයමෙකො උදකුක්ඛෙපො. තස්ස අන්තො හත්ථපාසං විජහිත්වා ඨිතො කම්මං කොපෙති. යාව පරිසා වඩ්ඪති, තාව සීමාපි වඩ්ඪති. පරිසපරියන්තතො උදකුක්ඛෙපොයෙව පමාණං. ජාතස්සරසමුද්දෙසුපි එසෙව නයො. එත්ථ ච සචෙ නදී නාතිදීඝා හොති, පභවතො පට්ඨාය යාව මුඛද්වාරා සබ්බත්ථ සඞ්ඝො නිසීදති, උදකුක්ඛෙපසීමාකම්මං නත්ථි. සකලාපි නදී එතෙසංයෙව භික්ඛූනං පහොති. යම්පන මහාසුමත්ථෙරෙන වුත්තං: “යොජනං පවත්තමානායෙව නදී. තත්රාපි උපරි අඩ්ඪයොජනං පහාය හෙට්ඨා අඩ්ඪයොජනෙ කම්මං කාතුං වට්ටතී”ති, තං මහාපදුමත්ථෙරෙනෙව පටික්ඛිත්තං. භගවතා හි

'තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙත්වා යත්ථ කත්ථචි උත්තරන්තියා භික්ඛුනියා අන්තරවාසකො තෙමියතී'ති ඉදං නදියා පමාණං වුත්තං. න යොජනං වා අඩ්ඪයොජනං වා. තස්මා යා ඉමස්ස සුත්තස්ස වසෙන පුබ්බෙ වුත්තලක්ඛණා නදී, තස්සා පභවන්තා පට්ඨාය සඞ්ඝකම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පනෙත්ථ බහූ භික්ඛූ විසුං විසුං කම්මං කරොන්ති, සබ්බෙහි අත්තනො ච අඤ්ඤෙසඤ්ච උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදස්ස අන්තරා අඤ්ඤො උදකුක්ඛෙපො සීමන්තරිකත්ථාය ඨපෙතබ්බො. තතො අධිකං වට්ටතියෙව. ඌනකං පන න වට්ටතීති වුත්තං. ජාතස්සරසමුද්දෙසුපි එසෙව නයො.

නදියා පන කම්මං කරිස්සාමාති ගතෙහි සචෙ නදී පරිපුණ්ණා හොති සමතිත්තිකා, උදකසාටිකං නිවාසෙත්වාපි අන්තොනදියංයෙව කම්මං කාතබ්බං. සචෙ න සක්කොන්ති, නාවායපි ඨත්වා කාතබ්බං. ගච්ඡන්තියා පන නාවාය කාතුං න වට්ටති. කස්මා? උදකුක්ඛෙපමත්තමෙව හි සීමා. තං නාවා සීඝමෙව අතික්කාමෙති. එවං සති අඤ්ඤිස්සා සීමාය ඤත්ති අඤ්ඤිස්සා අනුස්සාවනා හොති. තස්මා නාවං අරිත්තෙන වා ඨපෙත්වා පාසාණෙ වා ලඞ්ගෙත්වා අන්තොනදියං ජාතරුක්ඛෙ වා බන්ධිත්වා කම්මං කාතබ්බං අන්තොනදියං බද්ධඅට්ටකෙපි අන්තොනදියං ජාතරුක්ඛෙපි ඨිතෙහි කාතුං වට්ටති. සචෙ පන රුක්ඛස්ස සාඛා වා තතො නික්ඛන්තපාරොහො වා බහිනදීතීරෙ විහාරසීමාය වා ගාමසීමාය වා පතිට්ඨිතො, සීමං වා සොධෙත්වා සාඛං වා ඡින්දිත්වා කම්මං කාතබ්බං. බහිනදීතීරෙ ජාතරුක්ඛස්ස අන්තොනදියං පවිට්ඨසාඛාය වා පාරොහෙ වා නාවා බන්ධිත්වා කම්මං කාතුං න වට්ටති. කරොන්තෙහි සීමා වා සොධෙතබ්බා. ඡින්දිත්වා වස්ස බහි පතිට්ඨිතභාවො නාසෙතබ්බො. නදීතීරෙ පන ඛාණුකං කොට්ටෙත්වා තත්ථ බද්ධනාවාය න වට්ටතියෙව. නදියා සෙතුං කරොන්ති. සචෙ අන්තොනදියංයෙව සෙතු වා සෙතුපාදා වා, සෙතුම්හි ඨිතෙහි කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පන සෙතු වා සෙතුපාදා වා බහිතීරෙ පතිට්ඨිතා, කම්මං කාතුං න වට්ටති. සීමං සොධෙත්වා කාතබ්බං. අථ සෙතුපාදා අන්තො, සෙතු පන උභින්නම්පි තීරානං උපරි ආකාසෙ ඨිතො, වට්ටති. අන්තොනදියං පාසාණො වා දීපකො වා හොති. තස්ස යත්තකං පදෙසං පුබ්බෙ වුත්තප්පකාරෙ පකතිවස්සකාලෙ වස්සානස්ස චතූසු මාසෙසු උදකං ඔත්ථරති, සො නදීසඞ්ඛමෙව ගච්ඡති. අතිවුට්ඨිකාලෙ පන ඔඝෙන ඔත්ථටොකාසො න ගහෙතබ්බො. සො හි ගාමසීමාසඞ්ඛමෙව ගච්ඡති. නදිතො මාතිකං නීහරන්තා නදියං ආවරණං කරොන්ති, තඤ්ච ඔත්ථරිත්වා වා විනිවිජ්ඣිත්වා වා උදකං ගච්ඡති, සබ්බත්ථ පවත්තනට්ඨානෙ කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පන ආවරණෙන වා කොට්ටකබන්ධනෙන වා සොතං පච්ඡිජ්ජති, උදකං නප්පවත්තති, අප්පවත්තනට්ඨානෙ කාතුං න වට්ටති. ආවරණමත්ථකෙපි කාතුං න වට්ටති. සචෙ කොචි ආවරණප්පදෙසො පුබ්බෙ වුත්තපාසාණදීපකප්පදෙසො විය උදකෙන අජ්ඣොත්ථරීයති, තත්ථ වට්ටති. සො හි නදීසඞ්ඛමෙව

ගච්ඡති. නදිං විනාසෙත්වා තළාකං කරොන්ති. හෙට්ඨා පාළි බද්ධා. උදකං ආගන්ත්වා තළාකං පූරෙත්වා තිට්ඨති. එත්ථ කම්මං කාතුං න වට්ටති. උපරි පවත්තනට්ඨානෙ හෙට්ඨා ච ඡඩ්ඩිමොදකං(?) නදිං ඔත්ථරිත්වා සන්දනට්ඨානතො පට්ඨාය වට්ටති. දෙවෙ අවස්සන්තෙ හෙමන්තගිම්හෙසු වා සුක්ඛනදියාපි වට්ටති. නදිතො නීහටමාතිකාය න වට්ටති. සචෙ සා කාලන්තරෙන භිජ්ජිත්වා නදී හොති, වට්ටති. කාචි නදී කාලන්තරෙන උබ්බත්තිත්වා ගාමනිගමසීමං ඔත්ථරිත්වා පවත්තති, නදීයෙව හොති, කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පන විහාරසීමං ඔත්ථරති, විහාරසීමාත්වෙව සඞ්ඛං ගච්ඡති.

සමුද්දෙපි කම්මං කරොන්තෙහි යං පදෙසං උද්ධං වඩ්ඪන උදකං වා පකතිවීචි වා වෙගෙන ආගන්ත්වා ඔත්ථරති, තත්ථ කාතුං න වට්ටති. යස්මිං පන පදෙසෙ පකතිවීචියො ඔත්ථරිත්වා සණ්ඨහන්ති, සො උදකන්තතො පට්ඨාය අන්තොසමුද්දො නාම. තත්ථ ඨිතෙහි කම්මං කාතබ්බං. සචෙ ඌමිවෙගො බාධති, නාවාය අට්ටකෙ වා ඨත්වා කාතබ්බං. තෙසු විනිච්ඡයො නදියං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. සමුද්දෙ පිට්ඨිපාසාණො හොති, තං කදාචි ඌමියො ආගන්ත්වා ඔත්ථරන්ති, කදාචි න ඔත්ථරන්ති. තත්ථ කම්මං කාතුං න වට්ටති. සො හි ගාමසීමාසඞ්ඛමෙව ගච්ඡති. සචෙ පන වීචිසු ආගතාසුපි අනාගතාසුපි පකතිඋදකෙනෙව ඔත්ථරීයති, වට්ටති. දීපකො වා පබ්බතො වා හොති, සො චෙ දූරෙ හොති මච්ඡබන්ධානං අගමනපථෙ, අරඤ්ඤසීමාසඞ්ඛමෙව ගච්ඡති. තෙසං ගමනපරියන්තස්ස ඔරතො පන ගාමසීමාසඞ්ඛං ගච්ඡති. තත්ථ ගාමසීමං අසොධෙත්වා කම්මං කාතුං න වට්ටති. සමුද්දො ගාමසීමං වා නිගමසීමං වා ඔත්ථරිත්වා තිට්ඨති, සමුද්දොව හොති. එත්ථ කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පන විහාරසීමං ඔත්ථරති, විහාරසීමාත්වෙව සඞ්ඛං ගච්ඡති.

ජාතස්සරෙ කම්මං කරොන්තෙහිපි යත්ථ පුබ්බෙ වුත්තප්පකාරෙ වස්සකාලෙ වස්සෙ පච්ඡින්නමත්තෙ පිවිතුං වා හත්ථපාදෙ වා ධොවිතුං උදකං න හොති, සුක්ඛති, අයං න ජාතස්සරො. ගාමඛෙත්තසඞ්ඛමෙව ගච්ඡති. තත්ථ කම්මං න කාතබ්බං. යත්ථ පන වුත්තප්පකාරෙ වස්සකාලෙ උදකං සන්තිට්ඨති, අයමෙව ජාතස්සරො. තස්ස යත්තකෙ පදෙසෙ වස්සානං චාතුමාසෙ උදකං තිට්ඨති, තත්ථ කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ ගම්භීරං උදකං, අට්ටකං බන්ධිත්වා තත්ථ ඨිතෙහිපි ජාතස්සරස්ස අන්තො ජාතරුක්ඛම්හි බද්ධඅට්ටකෙපි කාතුං වට්ටති. පිට්ඨිපාසාණදීපකෙසු පනෙත්ථ නදියං වුත්තසදිසොව විනිච්ඡයො. සමවස්සදෙවකාලෙ පහොනකජාතස්සරො පන සචෙපි දුබ්බුට්ඨිකාලෙ වා ගිම්හහෙමන්තෙසු වා සුක්ඛති, නිරුදකො හොති, තත්ථ සඞ්ඝකම්මං කාතුං වට්ටති. යං අන්ධකට්ඨකථායං වුත්තං "සබ්බො ජාතස්සරො සුක්ඛො අනොදකො, ගාමඛෙත්තංයෙව න"ති,[1] තං න ගහෙතබ්බං. සචෙ

1. ම. ගාමඛෙත්තංයෙව භජතීති.

පනෙත්ථ උදකත්ථාය ආවාටං වා පොක්ඛරණිආදීනි වා ඛණන්ති, තං
ඨානං අජාතස්සරො හොති. ගාමසීමාසඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති. ලාබුතිම්බරුස
කාදිවප්පෙ කතෙපි එසෙව නයො. සචෙ පන තං පූරෙත්වා ථලං වා
කරොන්ති, එකස්මිං දිසාභාගෙ පාළිං බන්ධිත්වා සබ්බමෙව තං මහා
තළාකං වා කරොන්ති, සබ්බොපි අජාතස්සරො හොති. ගාමසීමාසඞ්ඛ
මෙව ගච්ඡති. ලොණීපි ජාතස්සරසඞ්ඛමෙව ගච්ඡති. වස්සිකෙ
චත්තාරො මාසෙ උදකට්ඨානොකාසෙ කම්මං කාතුං වට්ටතීති.

සීමාය සීමං සම්භින්දන්තීති අත්තනො සීමාය පරෙසං බද්ධසීමං
සම්භින්දන්ති; සචෙ හි පොරාණස්ස විහාරස්ස පුරත්ථිමාය දිසාය අම්බො
චෙව ජම්බු චාති ද්වෙ රුක්ඛා අඤ්ඤමඤ්ඤං සංසට්ඨවිටපා හොන්ති,
තෙසු අම්බස්ස පච්ඡිමදිසාභාගෙ ජම්බු, විහාරසීමා ච ජම්බුං අන්තො
කත්වා අම්බං කිත්තෙත්වා බද්ධා හොති, අථ පච්ඡා තස්ස විහාරස්ස
පුරත්ථිමාය දිසාය විහාරං කත්වා සීමං බන්ධන්තා තං අම්බං අන්තො
කත්වා ජම්බුං කිත්තෙත්වා බන්ධන්ති, සීමාය සීමා සම්භින්නා හොති.
එවං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛූ අකංසු. තෙනාහ “සීමාය සීමං සම්භින්දන්තී”ති.
සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරන්තීති අත්තනො සීමාය පරෙසං බද්ධසීමං
අජ්ඣොත්ථරන්ති; පරෙසං බද්ධසීමං සකලං වා තස්සා පදෙසං වා
අන්තො කත්වා අත්තනො සීමං බන්ධන්ති. **සීමන්තරිකං ඨපෙත්වා සීමං
සම්මන්නිතුන්ති** එත්ථ සචෙ පුරිමතරං කතස්ස විහාරස්ස සීමා අසම්මතා
හොති, සීමාය උපචාරො ඨපෙතබ්බො. සචෙ සම්මතා හොති, පච්ඡිම
කොටියා හත්ථමත්තා සීමන්තරිකා ඨපෙතබ්බා. **කුරුන්දියං** විදත්ථි
මත්තාපි, **මහාපච්චරියං** චතුරඞ්ගුලමත්තාපි වට්ටතීති වුත්තං. එක
රුක්ඛොපි ච ද්වින්නං සීමානං නිමිත්තං හොති, සො පන වඩ්ඪන්තො
සීමාසඞ්කරං කරොති, තස්මා න කාතබ්බො. **චාතුද්දසිකො ච පණ්ණ
රසිකො චාති** එත්ථ චාතුද්දසිකස්ස පුබ්බකිච්චෙව “අජ්ජුපොසථො
චාතුද්දසො”ති වත්තබ්බං.

අධම්මෙන වග්ගන්ති ආදීසු සචෙ එකස්මිං විහාරෙ චතූසු භික්ඛූසු
වසන්තෙසු එකස්ස ඡන්දපාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා තයො පාරිසුද්ධිඋපො
සථං කරොන්ති, තීසු වා වසන්තෙසු එකස්ස ඡන්දපාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා
ද්වෙ පාතිමොක්ඛං උද්දිසන්ති, අධම්මෙන වග්ගං උපොසථකම්මං
හොති. සචෙ පන චත්තාරොපි සන්නිපතිත්වා පාරිසුද්ධිඋපොසථං
කරොන්ති, තයො වා ද්වෙ වා පාතිමොක්ඛං උද්දිසන්ති, අධම්මෙන
සමග්ගං නාම හොති. සචෙ චතූසු ජනෙසු එකස්ස පාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා
තයො පාතිමොක්ඛං උද්දිසන්ති, තීසු වා ජනෙසු එකස්ස පාරිසුද්ධිං
ආහරිත්වා ද්වෙ පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරොන්ති, ධම්මෙන වග්ගං නාම
හොති. සචෙ පන චත්තාරො එකත්ථ වසන්තා සබ්බෙව සන්නිපතිත්වා
පාතිමොක්ඛං උද්දිසන්ති, තයො පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරොන්ති, ද්වෙ
අඤ්ඤමඤ්ඤං පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරොන්ති, ධම්මෙන සමග්ගං නාම
හොතීති.

නිදානං උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙතබ්බන්ති "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො-පෙ-ආවීකතා හිස්ස ඵාසු හොතී"ති ඉමං නිදානං උද්දිසිත්වා "උද්දිට්ඨං ඛො ආයස්මන්තො නිදානං. තත්ථායස්මන්තෙ පුච්ඡාමි: කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා? දුතියම්පි පුච්ඡාමි: කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා? තතියම්පි පුච්ඡාමි: කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා? පරිසුද්ධෙත්ථායස්මන්තො. තස්මා තුණ්හී එවමෙතං ධාරයාමීති. සුතා ඛො පනායස්මන්තෙහි චත්තාරො පාරාජිකා ධම්මා-පෙ-අවිවදමානෙහි සික්ඛිතබ්බ"න්ති එවං අවසෙසං සුතෙන සාවෙතබ්බං. එතෙන නයෙන සෙසාපි චත්තාරො පාතිමොක්ඛුද්දෙසා වෙදිතබ්බා.

සවරභයන්ති අටවිමනුස්සභයං; **රාජන්තරායො**ති ආදීසු සචෙ භික්ඛූසු 'උපොසථං කරිස්සාමා'ති නිසින්නෙසු රාජා ආගච්ඡති, අයං රාජන්තරායො; චොරා ආගච්ඡන්ති, අයං **චොරන්තරායො**; දවඩාහො වා ආගච්ඡති, ආවාසෙ වා අග්ගි උට්ඨහති, අයං **අග්ගන්තරායො**; මෙඝො වා උට්ඨෙති, ඔඝො වා ආගච්ඡති, අයං **උදකන්තරායො**; බහූ මනුස්සා ආගච්ඡන්ති, අයං **මනුස්සන්තරායො**; භික්ඛුං යක්ඛො ගණ්හාති, අයං **අමනුස්සන්තරායො**; ව්‍යග්ඝාදයො චණ්ඩමිගා ආගච්ඡන්ති, අයං **වාළන්තරායො**; භික්ඛුං සප්පාදයො ඩංසන්ති, අයං **සිරිංසපන්තරායො**; භික්ඛු ගිලානො වා හොති, කාලං වා කරොති, වෙරිනො වා තං මාරෙතුකාමා ගණ්හන්ති, අයං **ජීවිතන්තරායො**; මනුස්සා එකං වා බහූ වා භික්ඛූ බ්‍රහ්මචරියා චාවෙතුකාමා ගණ්හන්ති, අයං **බ්‍රහ්මචරියන්තරායො**; එවරූපෙසු **අන්තරායෙසු සඞ්ඛිත්තෙන** පාතිමොක්ඛො උද්දිසිතබ්බො. පඨමො වා උද්දෙසො උද්දිසිතබ්බො. **ආදිම්හි** ද්වෙ තයො චත්තාරො වා. **එත්ථ** ච දුතියාදීසු උද්දෙසෙසු යස්මිං අපරියොසිතෙ අන්තරායො හොති, සොපි සුතෙනෙව සාවෙතබ්බො.

අනජ්ඣිට්ඨාති අනාණත්තා අයාචිතා වා; අජ්ඣෙසනා චෙත්ථ සඞ්ඝෙන සම්මතධම්මජ්ඣෙසකායත්තා වා සඞ්ඝත්ථෙරායත්තා වා. තස්මිං ධම්මජ්ඣෙසකෙ **අසති** සඞ්ඝත්ථෙරං ආපුච්ඡිත්වා වා තෙන යාචිතො වා භාසිතුං ලභති. සඞ්ඝත්ථෙරොපි සචෙ විහාරෙ බහූ ධම්මකථිකා හොන්ති, වාරපටිපාටියා වත්තබ්බො: "ත්වං ධම්මං භණ. ධම්මදානං දෙහී"ති වා වුත්තෙන තීසුපි විධීසු ධම්මො භාසිතබ්බො. "ඔසාරෙහී"ති වුත්තො පන ඔසාරෙතුමෙව ලභති. "කථෙහී"ති වුත්තො කථෙතුමෙව; "සරභඤ්ඤං භණාහී"ති වුත්තො සරභඤ්ඤමෙව. සඞ්ඝත්ථෙරෙපි ච උච්චතරෙ ආසනෙ නිසින්නො යාචිතුං න ලභති. සචෙ උපජ්ඣායො චෙව සද්ධිවිහාරිකො ච හොන්ති, උපජ්ඣායො ච තං උච්චාසනෙ නිසින්නො "භණා"ති වදති, සජ්ඣායං අධිට්ඨහිත්වා භණිතබ්බං. සචෙ පන එත්ථ දහරභික්ඛූ හොන්ති, තෙසං භණාමීති භණිතබ්බං. සචෙ විහාරෙ සඞ්ඝත්ථෙරො අත්තනොයෙව නිස්සිතකෙ භණාපෙති, අඤ්ඤෙ මධුරභාණකෙපි නජ්ඣෙසති, සො අඤ්ඤදාපි වත්තබ්බො "භන්තෙ

අමුකං නාම භණාපෙමා"ති. සචෙ භණාපෙථාති වා වදති, තුණ්හී වා හොති, භණාපෙතුං වට්ටති. සචෙ පන පටිබාහති, න භණාපෙතබ්බං. යදි අනාගතෙයෙව සඞ්ඝත්ථෙරෙ ධම්මසවණං ආරද්ධං, පුන ආගතෙ ඨපෙත්වා ආපුච්ඡිතකිච්චං නත්ථි. ඔසාරෙත්වා පන කථෙන්තෙන ආපුච්ඡිත්වා වා අට්ඨපෙත්වායෙව වා කථෙතබ්බං. කථෙන්තස්ස පුන ආගතෙපි එසෙව නයො. උපනිසින්නකකථායපි සඞ්ඝත්ථෙරොව සාමී. තස්මා තෙන සයං වා කථෙතබ්බං. අඤ්ඤො වා භික්ඛු කථෙහීති වත්තබ්බො. නො ච ඛො උච්චතරෙ ආසනෙ නිසින්නෙන. මනුස්සානං පන භණාහීති වත්තුං. වට්ටති. මනුස්සා අත්තනො ජානනකභික්ඛුං ආපුච්ඡන්ති. තෙන ථෙරං ආපුච්ඡිත්වා කථෙතබ්බං. සචෙ සඞ්ඝත්ථෙරො "භන්තෙ ඉමෙ පඤ්හං පුච්ඡන්තී"ති පුට්ඨො "කථෙහී"ති වා භණති, තුණ්හී වා හොති, කථෙතුං වට්ටති. අන්තරඝරෙ අනුමොදනාදීසුපි එසෙව නයො. සචෙ සඞ්ඝත්ථෙරො විහාරෙ වා අන්තරඝරෙ වා මං අනාපුච්ඡිත්වාපි කථෙය්‍යාසීති අනුජානාති, ලද්ධකප්පියං හොති. සබ්බත්ථ වත්තුං වට්ටති. සජ්ඣායං කරොන්තෙනාපි ථෙරො ආපුච්ඡිතබ්බොයෙව. එකං ආපුච්ඡිත්වා සජ්ඣායන්තස්ස අපරො ආගච්ඡති, පුන ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි. සචෙ විස්සමිස්සාමීති ඨපිතස්ස ආගච්ඡති, පුන ආරභන්තෙනාපි ආපුච්ඡිතබ්බං. සඞ්ඝත්ථෙරෙ අනාගතෙයෙව ආරද්ධං සජ්ඣායන්තස්සාපි එසෙව නයො. එකෙන සඞ්ඝත්ථෙරෙන "මං අනාපුච්ඡාපි යථාසුඛං සජ්ඣායාහී"ති අනුඤ්ඤාතෙ යථාසුඛං සජ්ඣායිතුං වට්ටති. අඤ්ඤස්මිං පන ආගතෙ තං ආපුච්ඡිත්වාව සජ්ඣායිතබ්බං.

අත්තනා වා අත්තානං සම්මන්නිතබ්බන්ති අත්තනා වා අත්තා සම්මන්නිතබ්බො; පුච්ඡන්තෙන පන පරිසං ඔලොකෙත්වා සචෙ අත්තනො උපද්දවො නත්ථි, විනයො පුච්ඡිතබ්බො. කාලෙපි ඔකාසෙ පුග්ගලං තුලයිත්වාති "අත්ථි නු ඛො මෙ ඉතො උපද්දවො? නත්ථි"ති එවං උපපරික්ඛිත්වා; පුග්ගලං තුලයිත්වා ඔකාසං කාතුන්ති "භූත මෙව නු ඛො ආපත්තිං වදති? අභූත"න්ති එවං උපපරික්ඛිත්වා ඔකාසං කාතුං අනුජානාමීති අත්ථො. අධම්මකම්මං වුත්තනයමෙව. පටික්කොසිතුන්ති වාරෙතුං; දිට්ඨිම්පි ආවිකාතුන්ති "අධම්මකම්මං ඉදං න මෙ ඛමතී"ති එවං අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ අත්තනො දිට්ඨිං පකාසෙතුං; චතූහි පඤ්චහීති ආදි තෙසං අනුපද්දවත්ථාය වුත්තං. ථෙරාධිකන්ති ථෙරාධීනං; ථෙරායත්තකං භවිතුන්ති අත්ථො. "ථෙරාධෙය්‍ය"න්තිපි පාඨො. තස්මා ථෙරෙන සයං වා උද්දිසිතබ්බං. අඤ්ඤො වා අජ්ඣෙසිතබ්බො. අජ්ඣෙසනවිධානඤ්චෙත්ථ ධම්මජ්ඣෙසනෙ වුත්තනයෙනෙව.

සො න ජානාති උපොසථං වාති ආදීසු චාතුද්දසිකපණ්ණරසික භෙදෙන දුවිධං, සඞ්ඝඋපොසථාදිභෙදෙන නවවිධඤ්ච උපොසථං න ජානාති; චතුබ්බිධං උපොසථකම්මං න ජානාති; දුවිධං පාතිමොක්ඛං න ජානාති; නවවිධං පාතිමොක්ඛුද්දෙසං න ජානාති; යො තත්ථ භික්ඛු ව්‍යත්තො පටිබලොති එත්ථ කිඤ්චාපි දහරස්සාපි

ව්‍යත්තස්ස පාතිමොක්ඛො අනුඤ්ඤාතො, අථ ඛො එත්‍ථ අයමධිප්පායො: සචෙ ථෙරස්ස පඤ්ච වා චත්තාරො වා තයො වා පාතිමොක්ඛුද්දෙසා නාගච්ඡන්ති; ද්වෙ පන අඛණ්ඩා සුවිසදා වාචුග්ගතා හොන්ති, ථෙරායත්තොව පාතිමොක්ඛො. සචෙ පන එත්තකම්පි විසදං කාතුං න සක්කොති, ව්‍යත්තස්ස භික්ඛුනො ආයත්තො හොති. **සාමන්තා ආවාසාති** සාමන්තං ආවාසං; **සජ්ජුකන්ති** තදහෙව ආගමනත්‍ථාය; **නවං භික්ඛුං ආණාපෙතුන්ති** එත්‍ථ යො සක්කොති උග්ගහෙතුං, එවරූපො ආණාපෙතබ්බො න බාලො; **කතමී භණන්තීති** එත්‍ථ කතීනං පූරණීති කතමී; **කාලවතොති** කාලස්සෙව; පගෙවාති අත්‍ථො. **සං කාලං සරතීති** එත්‍ථ සායම්පි "අජ්ජුපොසථො. සමන්නාහරථා"ති ආරොචෙතුං වට්ටති.

ථෙරෙන භික්ඛුනා නවං භික්ඛුං ආණාපෙතුන්ති එත්‍ථාපි කිඤ්චි කම්මං කරොන්තො වා සදාකාලමෙව එකො වා භාරනිත්‍ථරණකො වා සරභාණකධම්මකථිකාදීසු අඤ්ඤතරො වා න උපොසථාගාරසම්මජ්ජනත්‍ථං ආණාපෙතබ්බො. අවසෙසා පන වාරෙන ආණාපෙතබ්බා. සචෙ ආණත්තො සම්මුඤ්ජනිං තාවකාලිකම්පි න ලභති, සාඛාභඞ්ගං කප්පියං කාරෙත්වා සම්මජ්ජිතබ්බං. තම්පි අලභන්තස්ස ලද්ධකප්පියං හොති. ආසනපඤ්ඤාපනාණත්තියම්පි වුත්තනයෙනෙව ආණාපෙතබ්බො. ආණත්තෙන ච සචෙ උපොසථාගාරෙ ආසනානි නත්‍ථි, සඞ්ඝිකාවාසතොපි ආහරිත්වා පඤ්ඤාපෙත්වා පුන ආහරිතබ්බානි. ආසනෙසු අසති කටසාරකෙපි තට්ටිකායොපි පඤ්ඤාපෙතුං වට්ටති. තට්ටිකාසුපි අසති සාඛාභඞ්ගානි කප්පියං කාරෙත්වා පඤ්ඤාපෙතබ්බානි. කප්පියකාරකං අලභන්තස්ස ලද්ධකප්පියං හොති. පදීපකරණෙපි වුත්තනයෙනෙව ආණාපෙතබ්බො. ආණාපෙන්තෙන ච "අමුකස්මිං නාම ඔකාසෙ තෙලං වා වට්ටි වා කපල්ලිකා වා අත්‍ථි, තං ගහෙත්වා කරොහී"ති වත්තබ්බො. සචෙ තෙලාදීනි නත්‍ථි, පරියෙසිතබ්බානි. පරියෙසිත්වා අලභන්තස්ස ලද්ධකප්පියං හොති. අපි ච කපාලෙ අග්ගිපි ජාලෙතබ්බො.

සඞ්ගහෙතබ්බොති "සාධු භන්තෙ ආගතත්‍ථ. ඉධ භික්ඛා සුලභා. සූපබ්‍යඤ්ජනං අත්‍ථි. වසථ අනුක්කණ්ඨමානා"ති එවං පියවචනෙන සඞ්ගහෙතබ්බො; පුනප්පුන තථා කරණවසෙන **අනුග්ගහෙතබ්බො**; "ආම වසිස්සාමී"ති පටිවචනදාපනෙන **උපලාපෙතබ්බො**; අථවා චතූහි පච්චයෙහි සඞ්ගහෙතබ්බො චෙව අනුග්ගහෙතබ්බො ච. පියවචනෙන උපලාපෙතබ්බො. **කණ්ණසුඛං** ආලපිතබ්බොති අත්‍ථො. චුණ්ණාදීහි **උපට්ඨාපෙතබ්බො. ආපත්ති දුක්කටස්සාති** සචෙ සකලොපි සඞ්ඝො න කරොති, සබ්බෙසං දුක්කටං. ඉධ නෙව ථෙරා න දහරා මුච්චන්ති. සබ්බෙහි වාරෙන උපට්ඨාපෙතබ්බො. අත්තනො වාරෙ අනුපට්ඨහන්තස්ස ආපත්ති. තෙන පන මහාථෙරානං පරිවෙණසම්මජ්ජනදන්තකට්ඨදානාදීනි න සාදිතබ්බානි. එවම්පි සති මහාථෙරෙහි සායං පාතං උපට්ඨානං ආගන්තබ්බං. තෙන පන තෙසං ආගමනං ඤත්වා පඨමතරං

මහාථෙරානං උපට්ඨානං ගන්තබ්බං. සචස්ස සද්ධිංචරා භික්ඛූ උපට්ඨාකා අත්ථි, "මය්හං උපට්ඨාකා අත්ථි. තුම්හෙ අප්පොස්සුක්කා විහරථා"ති වත්තබ්බං. අථාපිස්ස සද්ධිංචරා නත්ථි, තස්මිංයෙව පන විහාරෙ එකො වා ද්වෙ වා වත්තසම්පන්නා වදන්ති: "මයං ථෙරස්ස කාතබ්බං කරිස්සාම. අවසෙසා ඵාසුං විහරන්තූ"ති, සබ්බෙසං අනාපත්ති.

සො ආවාසො ගන්තබ්බොති උපොසථකරණත්ථාය අඩ්ඪමාසං ගන්තබ්බො; සො ච ඛො උතුවස්සෙයෙව. වස්සානෙ පන යං කාතබ්බං, තං දස්සෙතුං **"වස්සං වසන්ති බාලා අබ්‍යත්තා"**ති ආදිමාහ. තත්ථ **න භික්ඛවෙ තෙහි භික්ඛූහි තස්මිං ආවාසෙ වස්සං වසිතබ්බ**න්ති පුරිමිකාය පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන විනා න වස්සං උපගන්තබ්බං; සචෙ සො වස්සූපගතානං පක්කමති වා, විබ්භමති වා, කාලං වා කරොති, අඤ්ඤස්මිං සතියෙව පච්ඡිමිකාය වසිතුං වට්ටති. අසති අඤ්ඤත්ථ ගන්තබ්බං. අගච්ඡන්තානං දුක්කටං. සචෙ පන පච්ඡිමිකාය පක්කමති වා, විබ්භමති වා, කාලං වා කරොති, මාසද්වයං වසිතබ්බං.

කායෙන විඤ්ඤාපෙතීති පාරිසුද්ධිදානං යෙන කෙනචි අඞ්ගපච්චඞ්ගෙන විඤ්ඤාපෙති, ජානාපෙති; වාචං පන නිච්ඡාරෙතුං සක්කොන්තො **වාචාය විඤ්ඤාපෙති**; උභයථා සක්කොන්තො **කායවාචාහි**ති. **සඞ්ඝෙන තත්ථ ගන්ත්වා උපොසථො කාතබ්බො**ති සචෙ බහූ තාදිසා ගිලානා හොන්ති, සඞ්ඝෙන පටිපාටියා ඨත්වා සබ්බෙ හත්ථපාසෙ කාතබ්බා. සචෙ දූරෙ දූරෙ හොන්ති, සඞ්ඝො නප්පහොති, තං දිවසං උපොසථො න කාතබ්බො. නත්වෙව වග්ගෙන සඞ්ඝෙන උපොසථො කාතබ්බො. **තත්ථෙව පක්කමතී**ති සඞ්ඝමජ්ඣං අනාගන්ත්වා තතොව කත්ථචි ගච්ඡති; **සාමණෙරො පටිජානාතී**ති "සාමණෙරො අහ"න්ති එවං පටිජානාති; භූතංයෙව වා සාමණෙරභාවං ආරොචෙති; පච්ඡා වා සාමණෙරභූමියං තිට්ඨතීති අත්ථො. එස නයො සබ්බත්ථ. **සඞ්ඝප්පත්තො පක්කමතී**ති සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන උපොසථත්ථාය සන්නිපතිතානං චතුන්නං භික්ඛූනං හත්ථපාසං පත්වා පක්කමති; එස නයො සබ්බත්ථ. එත්ථ ච එකෙන බහූනම්පි ආහටා පාරිසුද්ධි ආහටාව හොති. සචෙ පන සො අන්තරාමග්ගෙ අඤ්ඤං භික්ඛුං දිස්වා යෙසං තෙන පාරිසුද්ධි ගහිතා, තෙසඤ්ච අත්තනො ච පාරිසුද්ධිං දෙති, තස්සෙව පාරිසුද්ධි ආගච්ඡති. ඉතරා පන බිළාලසඞ්ඛලිකපාරිසුද්ධි නාම හොති. සා න ආගච්ඡති. **සුත්තො න ආරොචෙතී**ති ආගන්ත්වා සුපති, "අසුකෙන භන්තෙ පාරිසුද්ධි දින්නා"ති න ආරොචෙති; **පාරිසුද්ධිහාරකස්ස අනාපත්තී**ති එත්ථ සචෙ සඤ්චිච්ච නාරොචෙති, දුක්කටං ආපජ්ජති. පාරිසුද්ධි පන ආහටාව හොති. අසඤ්චිච්ච අනාරොචිතත්තා පනස්ස අනාපත්ති. උභින්නම්පි උපොසථො කතොයෙව හොති. ඡන්දදානෙපි පාරිසුද්ධිදානෙ වුත්තසදිසොයෙව විනිච්ඡයො. **පාරිසුද්ධිං දෙන්තෙන ඡන්දම්පි දාතු**න්ති එත්ථ සචෙ පාරිසුද්ධිමෙව දෙති න ඡන්දං, උපොසථො

ගතො හොති. යම්පන සඞ්ඝො අසම්මුඛා කම්මං කරොති, තං අකතං හොති. ඡන්දමෙව දෙති න පාරිසුද්ධිං, භික්ඛුසඞ්ඝස්ස උපොසථොපි කම්මම්පි කතමෙව හොති. ඡන්දදායකස්ස පන උපොසථො අකතො හොති. සචෙපි කොචි භික්ඛු නදියා වා සීමාය වා උපොසථං අධිට්ඨහිත්වා ආගච්ඡති, කාලෙ ... මයා උපොසථොති අවජ්ජිතුං න ලභති. සාමග්ගී වා ඡන්දො වා දාතබ්බො. **සරතිපි උපොසථං නපි සරතීති** එකදා සරති, එකදා න සරති; **අප්පි නෙව සරතීති** යො එකන්තං නෙව සරති, තස්ස සම්මුතිදානකිච්චං නත්ථි. අනාගච්ඡන්තෙනාපි කම්මං න කොපෙති **සො දෙසො සම්මජ්ජිතබ්බොති** තං දෙසං සම්මජ්ජිත්වා; උපයොගත්ථෙ පච්චත්තං. **පානීයං පරිභොජනීයන්ති** ආදි උත්තානත්ථමෙව. කස්මා පනෙතං වුත්තං? උපොසථස්ස පුබ්බකරණාදිදස්සනත්ථං. තෙනාහු අට්ඨකථාචරියා:-

"සම්මජ්ජනී පදීපො ච-උදකං ආසනෙන ච,
උපොසථස්ස එතානි-පුබ්බකරණන්ති වුච්චති"

ඉති ඉමානි චත්තාරි පුබ්බකරණන්ති අක්ඛාතානි.

"ඡන්දපාරිසුද්ධිඋතුක්ඛානං-භික්ඛුගණනා ච ඔවාදො,
උපොසථස්ස එතානි-පුබ්බකිච්චන්ති වුච්චති"

ඉමානි පඤ්ච පුබ්බකරණතො පච්ඡා කාතබ්බානි පුබ්බකිච්චන්ති අක්ඛාතානි.

"උපොසථො යාවතිකා ච භික්ඛූ
කම්මප්පත්තා සභාගාපත්තියො ච,
න විජ්ජන්ති වජ්ජනීයා ච පුග්ගලා
තස්මිං න හොන්ති පත්තකල්ලන්ති වුච්චති"

ඉමානි චත්තාරි පත්තකල්ලන්ති අක්ඛාතානීති.

තෙහි සද්ධින්ති තෙහි ආගතෙහි සද්ධිං; එතානි පුබ්බකරණාදීනි කත්වා උපොසථො කාතබ්බො. **අජ්ජ මෙ උපොසථොති** එත්ථ සචෙ පණ්ණරසො හොති, "අජ්ජ මෙ උපොසථො පණ්ණරසො"තිපි අධිට්ඨාතුං වට්ටති. චාතුද්දසිකෙපි එසෙව නයො.

භගවතා පඤ්ඤත්තං "න සාපත්තිකෙන උපොසථො කාතබ්බො"ති, ඉදං "**යස්ස සියා ආපත්ති**"ති ආදිවචනෙනෙව පාරිසුද්ධිදානපඤ්ඤපනෙන ච පාරිසුද්ධිඋපොසථප්පඤ්ඤපනෙන ච පඤ්ඤත්තං හොතීති වෙදිතබ්බං. **ඉත්ථන්නාමං ආපත්තින්ති** ථුල්ලච්චයාදීසු එකිස්සා නාමං ගහෙත්වා "ථුල්ලච්චයං ආපත්තිං, පාචිත්තියං ආපත්ති"න්ති එවං වත්තබ්බං. **තං පටිදෙසෙමීති** ඉදං "තං තුම්හමූලෙ තං තුය්හමූලෙ පටිදෙසෙමී"ති වුත්තෙනාපි සුවුත්තමෙව හොති. **පස්සසීති** ඉදඤ්ච "පස්සසි ආවුසො තං ආපත්තිං? පස්සථ භන්තෙ තං ආපත්ති"න්ති එවං

වත්තබ්බං. **ආම පස්සාමීති** ඉදම්පන “ආම භන්තෙ පස්සාමි. ආම ආවුසො පස්සාමී”ති එවං වුත්තම්පි සුවුත්තමෙව හොති. **ආයතිං සංවරෙය්‍යාසීති** එත්ථ පන සචෙ බුඩ්ඪතරො “ආයතිං සංවරෙය්‍යාථා”ති වත්තබ්බො. එවං වුත්තෙන පන “සාධු සුට්ඨු සංවරිස්සාමී”ති වත්තබ්බමෙව. **යදි නිබ්බෙමතිකො හොතීති** එත්ථ සචෙ පනෙස නිබ්බෙමතිකො න හොති, වත්ථුං කිත්තෙත්වාපි දෙසෙතුං වට්ටතීති **අන්ධකට්ඨකථායං** වුත්තං. තත්‍රායං දෙසනා විධි:- සචෙ මෙඝච්ඡන්නෙ සුරියෙ කාලො නු ඛො? විකාලො නු ඛොති වෙමතිකො භුඤ්ජති, තෙන භික්ඛුනා “අහං භන්තෙ වෙමතිකො භුඤ්ජිං. සචෙ කාලො අත්ථි, සම්බහුලා දුක්කටා ආපත්තියො ආපන්නොම්හි. නො චෙ අත්ථි, සම්බහුලා පාචිත්තියා ආපන්නොම්හී”ති එවං වත්ථුං කිත්තෙත්වා “අහම්භන්තෙ යා තස්මිං වත්ථුස්මිං සම්බහුලා දුක්කටා වා පාචිත්තියා වා ආපත්තියො ආපන්නො, තා තුම්හමූලෙ පටිදෙසෙමී”ති. එස (එවං දෙසෙතබ්බං) නයො සබ්බාපත්තීසු. **න භික්ඛවෙ සභාගා ආපත්තීති** එත්ථ යං ද්වෙපි ජනා විකාලභොජනාදිනා සභාගවත්ථුනා ආපත්තිං ආපජ්ජන්ති, එවරූපා වත්ථුසභාගාති වුච්චති. විකාලභොජනපච්චයා ආපන්නං පන අනතිරිත්තභොජනපච්චයා ආපන්නස්ස සන්තිකෙ දෙසෙතුං වට්ටති. යාපි චායං වත්ථුසභාගා, සාපි දෙසිතා සුදෙසිතාව. අඤ්ඤං පන දෙසනාපච්චයා දෙසකො, පටිග්ගහණපච්චයා පටිග්ගාහකො චාති උභොපි දුක්කටං ආපජ්ජන්ති. තං නානාවත්ථුකං හොති. තස්මා අඤ්ඤමඤ්ඤං දෙසෙතුං වට්ටති. **සාමන්තා භික්ඛු එවමස්ස වචනීයොති** එත්ථ සභාගොයෙව වත්තබ්බො. විසභාගස්ස හි වුච්චමානෙ භණ්ඩනකලහසඞ්ඝභෙදාදීනිපි හොන්ති. තස්මා තස්ස අවත්වා “ඉතො වුට්ඨහිත්වා පටිකරිස්සාමී”ති ආභොගං කත්වා උපොසථො කාතබ්බොති **අන්ධකට්ඨකථායං** වුත්තං.

අනාපත්තිපණ්ණරසකෙ- **ඉධ න ජානිංසූති** සීමං ඔක්කන්තා වා ඔක්කමන්තීති වා න ජානිංසු; **අඤ්ඤෙ ආවාසිකා භික්ඛූ ආගච්ඡන්තීති** ගාමං වා අරඤ්ඤං වා කෙනචි කරණීයෙන ගන්ත්වා තෙසං නිසින්නට්ඨානං ආගච්ඡන්ති; **වග්ගා සමග්ගසඤ්ඤිනොති** තෙසං සීමං ඔක්කන්තත්තා වග්ගා; ඔක්කන්තභාවස්ස අජානනතො සමග්ගසඤ්ඤිනො.

වග්ගාවග්ගසඤ්ඤිපණ්ණරසකෙ- තෙ න ජානන්තීති පබ්බතෙ වා ථලෙ වා ඨිතා සීමං ඔක්කන්තෙ වා ඔක්කමන්තෙ වා න පස්සන්ති.

වෙමතිකපණ්ණරසකං උත්තානමෙව.

කුක්කුච්චපකතපණ්ණරසකෙ- යථා ඉච්ඡාය අභිභූතො ඉච්ඡාපකතොති වුච්චති, එවං පුබ්බභාගෙ සන්නිට්ඨානං කත්වාපි කරණක්ඛණෙ අකප්පියෙ තප්පියසඤ්ඤිතාසඞ්ඛාතෙන කුක්කුච්චෙන අභිභූතා **කුක්කුච්චපකතාති** වෙදිතබ්බා.

භෙදපුරෙක්ඛාරපණ්ණරසකෙ- අකුසලබලවතාය ථුල්ලච්චයං වුත්තං.

ආවාසිකෙන ආගන්තුකපෙය්‍යාලෙ– යථා පුරිමෙ ආවාසිකෙන ආවාසිකපෙය්‍යාලෙ "**තෙ න ජානන්ති අත්ථඤ්ඤෙ ආවාසිකා**"ති ආදි වුත්තං, එවං "**තෙ න ජානන්ති අත්ථඤ්ඤෙ ආගන්තුකා**"ති ආදිනා නයෙන සබ්බං වෙදිතබ්බං.

ආගන්තුකෙන ආවාසිකපෙය්‍යාලෙ පන– යථා පුරිමපෙය්‍යාලෙ "**ආවාසිකා භික්ඛූ සන්නිපතන්ති**"ති ආගතං, එවං "**ආගන්තුකා භික්ඛූ සන්නිපතන්ති**"ති ආනෙතබ්බං.

ආගන්තුකෙන ආගන්තුකපෙය්‍යාලෙ පන– උභයපදෙසු ආගන්තුකවසෙන යොජෙතබ්බන්ති.

ආවාසිකානං භික්ඛූනං චාතුද්දසො හොති ආගන්තුකානං පණ්ණරසොති එත්ථ යෙසං පණ්ණරසො, තෙ තිරොරට්ඨතො වා ආගතා, අතීතං වා උපොසථං චාතුද්දසිකං අකංසූති වෙදිතබ්බා. **ආවාසිකානං අනුවත්තිතබ්බ**න්ති ආවාසිකෙහි "අජ්ජුපොසථො චාතුද්දසො"ති පුබ්බකිච්චෙ කයිරමානෙ අනුවත්තිතබ්බං; න පටික්කොසිතබ්බං; **න අකාමා දාතබ්බා**ති න අනිච්ඡාය දාතබ්බා; **ආවාසිකාකාර**න්ති ආවාසිකානං ආකාරං; එස නයො සබ්බත්ථ. **ආකාරො** නාම– යෙන තෙසං වත්තසම්පන්නා වා න වාති ආචාරසණ්ඨානං ගය්හති. **ලිඞ්ගං** නාම–යං තෙ තත්ථ තත්ථ ලීනෙ ගමයති; අදිස්සමානෙපි ජානාපෙතීති අත්ථො. **නිමිත්තං** නාම– යං දිස්වා තෙ අත්ථීති ඤායන්ති; **උද්දෙසො** නාම– යෙන තෙ එවරූපපරික්ඛාරාති උද්දිසන්ති; අපදෙසං ලභන්තීති අත්ථො. සබ්බමෙතං සුපඤ්ඤත්තමඤ්චපීඨාදීනඤ්ඤෙව පදසද්දාදීනඤ්ච අධිවචනං. යථායොගං පන යොජෙතබ්බං. ආගන්තුකාකාරාදීසුපි එසෙව නයො. තත්ථ **අඤ්ඤාතක**න්ති අඤ්ඤෙසං සන්තකං; **පාදානං ධොතං උදකනිස්සෙක**න්ති පාදානං ධොතානං උදකනිස්සෙකං; "**පාදානං ධොතඋදකනිස්සෙක**"න්ති වා පාඨො. පාදානං ධොවනඋදකනිස්සෙකන්ති අත්ථො.

නානාසංවාසකාදිවත්ථූසු– **සමානසංවාසකදිට්ඨි**න්ති සමානසංවාසකා එතෙති දිට්ඨිං; **න පුච්ඡන්තී**ති තෙසං ලද්ධිං න පුච්ඡන්ති; අපුච්ඡිත්වාව වත්තපටිවත්තං කත්වා එකතො උපොසථං කරොන්ති. **නාභිවිතරන්තී**ති නානාසංවාසකභාවං මද්දිතුං අභිභවිතුං න සක්කොන්ති; තං දිට්ඨිං න නිස්සජ්ජාපෙන්තීති අත්ථො. **සභික්ඛුකා ආවාසා**ති යස්මිං ආවාසෙ උපොසථකාරකා භික්ඛූ අත්ථි, තම්හා ආවාසා; යං න සක්කොති තදහෙව ආගන්තුං, සො ආවාසො උපොසථං අකත්වා න ගන්තබ්බො. **අඤ්ඤත්‍ර සඞ්ඝෙනා**ති සඞ්ඝප්පහොනකෙහි භික්ඛූහි විනා; **අඤ්ඤත්‍ර අන්තරායා**ති පුබ්බෙ වුත්තං දසවිධමන්තරායං විනා; සබ්බන්තිමෙන පන පරිච්ඡෙදෙන අත්තචතුත්ථෙන වා අන්තරායෙ වා සති ගන්තුං වට්ටති. **අනාවාසො**ති නවකම්මසාලාදිකො යො කොචි පදෙසො; යථා ච ආවාසාදයො න ගන්තබ්බා; එවං සචෙ විහාරෙ උපොසථං කරොන්ති, උපොසථාධිට්ඨානත්ථං සීමාපි

නාදීපි න ගන්තබ්බා. සචෙ පනෙත්ථ කොචි භික්ඛු හොති, තස්ස සන්තිකං ගන්තුං වට්ටති. විස්සට්ඨඋපොසථාපි ආවාසා ගන්තුං වට්ටති. එවං ගතො අධිට්ඨාතුම්පි ලභති. ආරඤ්ඤකෙනාපි භික්ඛුනා උපොසථදිවසෙ ගාමෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා අත්තනො විහාරමෙව ආගන්තබ්බං. සචෙ අඤ්ඤං විහාරං ඔක්කමති, තත්ථ උපොසථං කත්වාව ආගන්තබ්බං. අකත්වා න වට්ටති. **යං ජඤ්ඤා සක්කොමි අජ්ජෙව ගන්තුන්ති** යං ජානෙය්‍ය අජ්ජෙව තත්ථ ගන්තුං සක්කොමීති; එවරූපො ආවාසො ගන්තබ්බො. තත්ථ භික්ඛූහි සද්ධිං උපොසථං කරොන්තෙනාපි භික්ඛුනා නෙව උපොසථන්තරායො කතො භවිස්සතීති.

භික්ඛුනියා නිසින්නපරිසායාති ආදීසු හත්ථපාසූපගමනමෙව පමාණං; **අඤ්ඤත්‍ර අවුට්ඨිතාය පරිසායා**ති ඉදං හි පාරිවාසියපාරිසුද්ධිදානං නාම පරිසාය වුට්ඨිතකාලතොව පට්ඨාය න වට්ටති, අවුට්ඨිතාය පන වට්ටති. තෙනාහ "අඤ්ඤත්‍ර අවුට්ඨිතාය පරිසායා"ති. තස්ස ලක්ඛණං භික්ඛුනිවිභඞ්ගෙ පරිවාසියඡන්දදානවණ්ණනාතො ගහෙතබ්බං. **අනුපොසථෙ**ති චාතුද්දසිකො ච පණ්ණරසිකො චාති ඉමෙ ද්වෙ උපොසථෙ ඨපෙත්වා අඤ්ඤස්මිං දිවසෙ; **අඤ්ඤත්‍ර සඞ්ඝසාමග්ගියා**ති යදා **කොසම්බක**භික්ඛූනං විය භින්නෙ සඞ්ඝෙ පුන සඞ්ඝසාමග්ගිං කයිරති, තථාරූපිං සඞ්ඝසාමග්ගිං ඨපෙත්වා; තදා ච "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අජ්ජුපොසථො සාමග්ගී"ති වත්වා කාතබ්බො. යෙ පන කිස්මිඤ්චිදෙව අප්පමත්තකෙ උපොසථං ඨපෙත්වා පුන සමග්ගා හොන්ති, තෙහි උපොසථොයෙව කාතබ්බොති.

උපොසථක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

3-3.

වස්සූපනායිකක්ඛන්ධකෙ – **අපඤ්ඤත්තො**ති අනනුඤ්ඤාතො අසංවිහිතො වා; **තෙධ භික්ඛූ**ති තෙ භික්ඛූ, ඉධ සද්දො නිපාතමත්තො. **සංකාසයිස්සන්තී**ති අප්පොස්සුක්කා නිබද්ධවාසං වසිස්සන්ති; **කිං නු ඛො වස්සූපනායිකා**ති කති නු ඛො වස්සූපගමනා; **අපරජ්ජුගතායා**ති එත්ථ අපරජ්ජු ගතාය අස්සාති අපරජ්ජුගතා, තස්සා **අපරජ්ජුගතාය**; අතික්කන්තාය **අපරස්මිං** දිවසෙති අත්ථො. දුතියනයෙපි මාසො ගතාය අස්සාති මාසගතා, තස්සා **මාසගතාය**; අතික්කන්තාය, මාසෙ පරිපුණ්ණෙති අත්ථො. තස්සා **ආසාළ්හිපුණ්ණමාය** අනන්තරෙ පාටිපදදිවසෙ **ආසාළ්හිපුණ්ණමිතො** වා පරාය පුණ්ණමාය **අනන්තර** පාටිපදදිවසෙයෙව විහාරං පටිජග්ගිත්වා පානීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨපෙත්වා සබ්බං චෙතියවන්දනාදිසාමීචිකම්මං නිට්ඨපෙත්වා "ඉමස්මිං විහාරෙ ඉමං තෙමාසං වස්සං උපෙමී"ති සකිං වා ද්වත්තික්ඛත්තුං වා වාචං නිච්ඡාරෙත්වා වස්සං උපගන්තබ්බං.

සො පක්කමෙය්‍යාති එත්ථ අනපෙක්ඛගමනෙන වා අඤ්ඤත්ථ අරුණං උට්ඨාපනෙන වා ආපත්ති වෙදිතබ්බා. **සො අතික්කමෙය්‍යා**ති එත්ථ විහාරගණනාය ආපත්තියො වෙදිතබ්බා. සචෙ හි තං දිවසං

විහාරසතස්ස උපචාරං ඔක්කමිත්වා අතික්කමති, සතං ආපත්තියො. සචෙ පන විහාරූපචාරං අතික්කමිත්වා අඤ්ඤස්ස විහාරස්ස උපචාරං අනොක්කමිත්වාව නිවත්තති, එකා එව ආපත්ති. කෙනචි අන්තරායෙන පුරිමිකං අනුපගතෙන පච්ඡිමිකා උපගන්තබ්බා.

අනුජානාමි භික්ඛවෙ රාජූනං අනුවත්තිතුන්ති එත්ථ වස්සුක්කඩ්ඪනෙ භික්ඛූනං කාචි පරිහානි නාම නත්ථීති අනුවත්තිතුං අනුඤ්ඤාතං. තස්මා අඤ්ඤස්මිම්පි ධම්මිකෙ කම්මෙ අනුවත්තිතබ්බං. අධම්මිකෙ පන න කස්සචි අනුවත්තිතබ්බං.

සත්තාහකරණීයෙසු- භික්ඛුනිසඞ්ඝං උද්දිසාති ඉතො පට්ඨාය වච්චකුටිං ජන්තාඝරං ජන්තාඝරසාලාති ඉමානි තීණි පරිහීනානි. උද්දොසිතාදීනි උද්දොසිතසික්ඛාපදාදීසු වුත්තානෙව. **රසවතී**ති පනෙත්ථ භත්තගෙහං වුච්චති; **වාරෙය්‍යං** සංචරිත්තසික්ඛාපදෙ වුත්තමෙව. **පුරායං සුත්තන්තො පලුජ්ජතී**ති යාව අයං සුත්තන්තො න පලුජ්ජති; **පඤ්චන්නං සත්තාහකරණීයෙනා**ති එතෙසං භික්ඛුආදීනං සහධම්මිකානං ගිලානභත්තං වා ගිලානුපට්ඨාකභත්තං වා භෙසජ්ජං වා පරියෙසිස්සාමි, පුච්ඡිස්සාමි උපට්ඨහිස්සාමි වාති එවමාදිනා පරතො විත්ථාරෙත්වා දස්සිතෙන කාරණෙන අප්පහිතෙපි ගන්තබ්බං. පරතො මාතාපිතූනන්නං අනුඤ්ඤාතට්ඨානෙපි එසෙව නයො. **අන්ධකට්ඨකථා**යං පන "යෙ මාතාපිතූනන්නං උපට්ඨාකා ඤාතකා වා අඤ්ඤාතකා වා, තෙසම්පි අප්පහිතෙපි ගන්තුං වට්ටතී"ති වුත්තං. තං නෙව අට්ඨකථාය න පාළියා වුත්තං. තස්මා න ගහෙතබ්බං. **භික්ඛුගතිකො**ති එකස්මිං විහාරෙ භික්ඛූහි සද්ධිං වසනකපුරිසො; **උද්‍රීයතී**ති පලුජ්ජති; **භණ්ඩං ඡෙදාපිත**න්ති දබ්බසම්භාරභණ්ඩං ඡින්දාපිතං; **ආවහාපෙය්‍යු**න්ති ආහරාපෙය්‍යුං; **දජ්ජාහ**න්ති දජ්ජෙ අහං; **සඞ්ඝකරණීයෙනා**ති එත්ථ යං කිඤ්චි උපොසථාගාරාදීසු සෙනාසනෙසු චෙතියඡත්තවෙදිකාදීසු වා කාතබ්බං අන්තමසො භික්ඛුනො පුග්ගලිකසෙනාසනම්පි, සබ්බං සඞ්ඝකරණීයමෙව; තස්මා තස්ස නිප්ඵාදනත්ථං දබ්බසම්භාරාදීනි වා ආහරිතුං වඩ්ඪකිප්පභුතීනං භත්තවෙතනාදීනි වා දාපෙතුං ගන්තබ්බං.

අයම්පනෙත්ථ පාළිමුත්තකරත්තිච්ඡෙදවිනිච්ඡයො:- ධම්මසවණත්ථාය අනිමන්තිතෙන ගන්තුං න වට්ටති. සචෙ එකස්මිං මහාවාසෙ පඨමංයෙව කතිකා කතා හොති: 'අසුකදිවසං නාම සන්නිපතිතබ්බ'න්ති. නිමන්තිතො යෙව නාම හොති, ගන්තුං වට්ටති. භණ්ඩකං ධොවිස්සාමීති ගන්තුං න වට්ටති. සචෙ පන ආචරියුපජ්ඣායා පහිණන්ති, වට්ටති. නාතිදූරෙ විහාරො හොති, තත්ථ ගන්ත්වා අජ්ජෙව ආගමිස්සාමීති සම්පාපුණිතුං න සක්කොති, වට්ටති උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීනං අත්ථායපි ගන්තුං න ලභති. ආචරියං පස්සිස්සාමීති පන ගන්තුං ලභති. සචෙ තං ආචරියො අජ්ජ මා ගච්ඡාති වදති, වට්ටති. ඤාතිකුලං වා උපට්ඨාකකුලං වා දස්සනාය ගන්තුං න ලභතීති.

යෙන ගාමො තෙන ගන්තුන්ති ආදීසු සචෙ ගාමො අවිදූරතො හොති, තත්ථ පිණ්ඩාය චරිත්වා විහාරමෙව ආගන්ත්වා වසිතබ්බං. සචෙ දූරං ගතො සත්තාහවාරෙන අරුණො උට්ඨාපෙතබ්බො. න සක්කා චෙ හොති, තත්‍රෙව සභාගට්ඨානෙ වසිතබ්බං. සචෙ මනුස්සා යථා පවත්තානි සලාකභත්තාදීනි දෙන්ති, න මයං තස්මිං විහාරෙ වසාමාති වත්තබ්බං. "මයං විහාරස්ස වා පාසාදස්ස වා න දෙම. තුම්හාකං දෙම. යත්ථ කත්ථචි වසිත්වා භුඤ්ජථා"ති වුත්තෙ පන යථාසුඛං භුඤ්ජිතබ්බං. "තෙසංයෙව තා පාපුණාති. තුම්හාකං වසනට්ඨානෙ පාපුණාපෙත්වා භුඤ්ජථා"ති වුත්තෙ පන යත්ථ වසන්ති, තත්ථ නෙත්වා වස්සග්ගෙන පාපුණාපෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ පවාරිතකාලෙ වස්සාවාසිකං දෙන්ති, යදි සත්තාහවාරෙන අරුණං උට්ඨාපයිංසු, ගහෙතබ්බං. ඡින්නවස්සෙහි පන "න මයං තත්ථ වසිම්හ. ඡින්නවස්සා මය"න්ති. වත්තබ්බං, යදි "යෙසං අම්හාකං සෙනාසනං පාපිතං. තෙ ගණ්හන්තූ"ති වදන්ති ගහෙතබ්බං. යම්පන විහාරෙ උපනික්ඛිත්තකං මා විනස්සීති ඉධ ආගටං චීවරාදිවෙභඞ්ගියභණ්ඩං, තං තත්ථෙව ගන්ත්වා අපලොකෙත්වා භාජෙතබ්බං. ඉතො අඤ්ඤාතං, චත්තාරො පච්චයෙ දෙථාති කප්පියකාරකානං දින්නෙ ඛෙත්තවත්ථුආදිකෙ තත්‍රුප්පාදෙපි එසෙව නයො. සඞ්ඝිකං හි වෙභඞ්ගියභණ්ඩං අන්තොවිහාරෙ වා බහිසීමාය වා හොතු, බහිසීමාය ඨිතානං අපලොකෙත්වා භාජෙතුං න වට්ටති. උභයත්‍ර ඨිතම්පි පන අන්තොසීමාය ඨිතානං අපලොකෙත්වා භාජෙතුං වට්ටති යෙව.

සඞ්ඝො භින්නොති එත්ථ භින්නෙ ගන්ත්වා කරණීයං නත්ථි. යො පන භිජ්ජිස්සතීති ආසඞ්කිතො, තං සන්ධාය භින්නොති වුත්තං. **සම්බහුලාහි භික්ඛුනීහි සඞ්ඝො භින්නො**ති එත්ථ න භික්ඛුනීහි සඞ්ඝො භින්නොති දට්ඨබ්බො. වුත්තං හෙතං "න ඛො උපාලි භික්ඛුනී සඞ්ඝං භින්දතී"ති. එතා පන තිස්සාය එතා අනුබලං කත්වා යං සඞ්ඝං භික්ඛූ භින්දෙය්‍යුන්ති ආසඞ්කා හොති, තං සන්ධාය එතං වුත්තං.

වජොති ගොපාලකානං නිවාසට්ඨානං; **යෙන වජො**ති එත්ථ වජෙන සද්ධිං ගතස්ස වස්සච්ඡෙදෙ අනාපත්ති; **උපක්කට්ඨායා**ති ආසන්නාය; **සක්කා වස්සං උපගන්තු**න්ති එත්ථ වස්සූපනායිකදිවසෙ තෙන භික්ඛුනා උපාසකා වත්තබ්බා "කුටිකා ලද්ධුං වට්ටතී"ති. සචෙ කත්වා දෙන්ති, තත්ථ පවිසිත්වා 'ඉධ වස්සං උපෙමී''ති තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං. නො චෙ දෙන්ති, සාලාසඞ්ඛෙපෙන ඨිතසකටස්ස හෙට්ඨා උපගන්තබ්බං. තම්පි අලභන්තෙන ආලයො කාතබ්බො. සත්ථෙ පන වස්සං උපගන්තුං න වට්ටති. ආලයො නාම "ඉධ වස්සං වසිස්සාමී"ති චිත්තුප්පාදමත්තං. සචෙ මග්ගප්පටිපන්නොයෙව සත්ථො පවාරණාදිවසෙ හොති, තත්ථෙව පවාරෙතබ්බං. අථ සත්ථො අන්තොවස්සෙයෙව භික්ඛුනා පත්ථිතට්ඨානං පත්වා අතික්කමති, පත්ථිතට්ඨානෙ වසිත්වා තත්ථ භික්ඛූහි සද්ධිං පවාරෙතබ්බං. අථාපි සත්ථො අන්තොවස්සෙයෙව

අඤ්ඤතරස්මිං ගාමෙ තිට්ඨති වා, විප්පකිරියති වා, තස්මිංයෙව ගාමෙ භික්ඛූහි සද්ධිං වසිත්වා පවාරෙතබ්බං. අපවාරෙත්වා තතො පරං ගන්තුං න වට්ටති. **නාවාය වස්සං** උපගච්ඡන්තෙනාපි කුටියංයෙව උපගන්තබ්බං. පරියෙසිත්වා අලභන්තෙන ආලයො කාතබ්බො. සචෙ අන්තොතෙමාසං නාවා සමුද්දෙයෙව හොති, තත්ථෙව පවාරෙතබ්බං. අථ නාවා කූලං ලභති, අයඤ්ච පරතො ගන්තුකාමො හොති, ගන්තුං න වට්ටති. නාවාය ලද්ධගාමෙයෙව වසිත්වා භික්ඛූහි සද්ධිං පවාරෙතබ්බං. සචෙපි නාවා අනුතීරමෙව අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡති, භික්ඛු ච පඨමං ලද්ධගාමෙයෙව වසිතුකාමො, නාවා ගච්ඡතු. භික්ඛුනා තත්ථෙව වසිත්වා භික්ඛූහි සද්ධිං පවාරෙතබ්බං. ඉති වජෙ සත්ථෙ නාවායන්ති තීසු ඨානෙසු නත්ථි වස්සච්ඡෙදෙ ආපත්ති. පවාරෙතුඤ්ච ලභති. පුරිමෙසු පන “**වාළෙහි උබ්බාළ්හා හොන්ති**”ති ආදීසු සඞ්ඝභෙදපරියන්තෙසු වත්ථූසු කෙවලං අනාපත්ති හොති. පවාරෙතුං පන න ලභති.

න භික්ඛවෙ රුක්ඛසුසිරෙති එත්ථ සුද්ධෙ රුක්ඛසුසිරෙයෙව න වට්ටති; මහන්තස්ස පන රුක්ඛසුසිරස්ස අන්තො පදරච්ඡදනකුටිකං කත්වා පවිසනද්වාරං යොජෙත්වා උපගන්තුං වට්ටති. රුක්ඛං ඡින්දිත්වා ඛාණුමත්ථකෙ පදරච්ඡදනං කුටිකං කත්වාපි වට්ටතියෙව. **රුක්ඛවිටභියා**ති එත්ථාපි සුද්ධෙ විටභිමත්තෙ න වට්ටති. මහාවිටපෙ පන අට්ටකං බන්ධිත්වා තත්ථ පදරච්ඡදනං කුටිකං කත්වා උපගන්තබ්බං. **අසෙනාසනිකෙනා**ති යස්ස පඤ්චන්නං ඡදනානං අඤ්ඤතරෙන ඡන්නං යොජිතද්වාරබන්ධනං සෙනාසනං නත්ථි, තෙන න උපගන්තබ්බං. **න භික්ඛවෙ ඡවකුටිකායා**ති ඡවකුටිකා නාම ටඞ්කිතමඤ්චාදිභෙදා කුටි; තත්ථ උපගන්තුං න වට්ටති. සුසානෙ පන අඤ්ඤං කුටිකං කත්වා උපගන්තුං වට්ටති. **න භික්ඛවෙ ඡත්තෙ**ති එත්ථාපි චතූසු ථම්භෙසු ඡත්තං ඨපෙත්වා ආවරණං කත්වා ද්වාරං යොජෙත්වා උපගන්තුං වට්ටති. ඡත්තකුටිකා නාමෙසා හොති. **චාටියා**ති එත්ථාපි මහන්තෙන කපල්ලෙන ඡත්තෙ වුත්තනයෙනෙව කුටිං කත්වා උපගන්තුං වට්ටති. **එවරූපා කතිකා**ති එත්ථ අඤ්ඤාපි යා ඊදිසී අධම්මිකා කතිකා හොති, සා න කාතබ්බාති අත්ථො. තස්සා ලක්ඛණං මහාවිභඞ්ගෙ වුත්තං.

පටිස්සවෙ ච ආපත්ති දුක්කටස්සාති එත්ථ න කෙවලං “ඉමං තෙමාසං ඉධ වස්සං වසථා”ති එතස්සෙව පටිස්සවෙ ආපත්ති. “ඉමං තෙමාසං භික්ඛං ගණ්හථ. උභොපි මයං ඉධ වස්සං වසිස්සාම. එකතො උද්දිසාපෙස්සාමා”ති එවමාදිනාපි තස්ස තස්ස පටිස්සවෙ දුක්කටං. තඤ්ච ඛො පඨමං සුද්ධචිත්තස්ස පච්ඡා විසංවාදනපච්චයා. පඨමම්පි අසුද්ධචිත්තස්ස පන පටිස්සවෙ පාචිත්තියං. විසංවාදනෙ දුක්කටන්ති පාචිත්තියෙන සද්ධිං දුක්කටං යුජ්ජති. **සො තදහෙව අකරණීයො**ති ආදීසු සචෙ වස්සං අනුපගන්ත්වා වා පක්කමති, උපගන්ත්වා වා සත්තාහං බහිද්ධා වීතිනාමෙති, පුරිමිකා ච න පඤ්ඤායති, පටිස්සවෙ ච ආපත්ති. වස්සං උපගන්ත්වා පන අරුණං අනුට්ඨාපෙත්වා තදහෙව සත්තාහකර

ණ්ඩෙන පක්කමන්තස්සාපි අන්තො සත්තාහෙ නිවත්තන්තස්ස අනාපත්ති. කො පන වාදො ද්වීහතීහං වසිත්වා අන්තො සත්තාහෙ නිවත්තන්තස්ස; සචෙ ඉධ වසිස්සාමීති ආලයො අත්ථි, අසතියා පන වස්සං න උපෙති, ගහිතසෙනාසනං සුග්ගහිතං. ඡින්නවස්සො න හොති. පවාරෙතුං ලභතියෙව. **සත්තාහං අනාගතාය පවාරණායාති** එත්ථ නවමිතො පට්ඨාය ගන්තුං වට්ටති. ආගච්ඡතු වා මා වා, අනාපත්ති. සෙසං උත්තානමෙවාති.

වස්සූපනායිකක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

3-4.

පවාරණක්ඛන්ධකෙ– **නෙව ආලපෙය්‍යාම න සල්ලපෙය්‍යාමාති** එත්ථ **ආලාපො** නාම පඨමවචනං; **සල්ලාපො** පච්ඡිමවචනං; **හත්ථවිලඞ්ඝකෙනාති** හත්ථුක්ඛෙපකෙන; **පසුසංවාසන්ති** පසූනං විය සංවාසං; පසවොපි හි අත්තනො උප්පන්නං සුඛදුක්ඛං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස න ආරොචෙන්ති. පටිසන්ථාරං න කරොන්ති. තථා එතෙපි න අකංසු. තස්මා තෙසං සංවාසො පසුසංවාසොති වුච්චති. එස නයො සබ්බත්ථ. **න භික්ඛවෙ මූගබ්බතං තිත්ථියසමාදානන්ති** "ඉමං තෙමාසං න කථෙතබ්බ"න්ති එවරූපං වතසමාදානං න කාතබ්බං; අධම්මකතිකා හි එසා. **අඤ්ඤමඤ්ඤානුලොමතාති** අඤ්ඤමඤ්ඤං වත්තුං අනුලොමභාවො; 'වදන්තු මං ආයස්මන්තො'ති හි වදන්තං සක්කා හොති කිඤ්චි වත්තුං; න ඉතරං. **ආපත්තිවුට්ඨානතා විනයපුරෙක්ඛාරතාති** ආපත්තීහි වුට්ඨානභාවො විනයං පුරතො කත්වා චරණභාවො; "වදන්තු මං ආයස්මන්තො"ති හි එවං වදන්තො ආපත්තීහි වුට්ඨහිස්සති. විනයඤ්ච පුරක්ඛත්වා විහරතීති වුච්චති. "**සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අජ්ජ පවාරණා, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො පවාරෙය්‍යා**"ති අයං සබ්බසඞ්ගාහිකා නාම ඤත්ති එවං හි වුත්තෙ තෙවාචිකං ද්වෙවාචිකං එකවාචිකං ච පවාරෙතුං වට්ටති. සමානවස්සිකං න වට්ටති. "තෙවාචිකං පවාරෙය්‍යා"ති වුත්තෙ පන තෙවාචිකමෙව වට්ටති. අඤ්ඤං න වට්ටති. "ද්වෙවාචිකං පවාරෙය්‍යා"ති වුත්තෙ ද්වෙවාචිකං, තෙවාචිකඤ්ච වට්ටති. එකවාචිකඤ්ච සමානවස්සිකඤ්ච න වට්ටති. "එකවාචිකං පවාරෙය්‍යා"ති වුත්තෙ පන එකවාචිකද්වෙවාචිකතෙවාචිකානි වට්ටන්ති. සමානවස්සිකමෙව න වට්ටති. "සමානවස්සික"න්ති වුත්තෙ සබ්බං වට්ටති. **අච්ඡන්තීති** නිසින්නාව හොන්ති, න උට්ඨහන්ති; **තදනන්තරාති** තදනන්තරං; තාවතකං කාලන්ති අත්ථො. **චාතුද්දසිකා ච පණ්ණරසිකා චාති** එත්ථ චාතුද්දසිකාය "අජ්ජ පවාරණා චාතුද්දසී"ති එවං පුබ්බකිච්චං කාතබ්බං. පණ්ණරසිකාය "අජ්ජ පවාරණා පණ්ණරසී"ති.

පවාරණකම්මෙසු සචෙ එකස්මිං විහාරෙ පඤ්චසු භික්ඛූසු වසන්තෙසු එකස්ස පවාරණං ආහරිත්වා චත්තාරො ගණඤත්තිං

ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, චතූසු තීසු වා වසන්තෙසු එකස්ස පවාරණං ආහරිත්වා තයො වා ද්වෙ වා සඞ්ඝඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, සබ්බමෙතං **අධම්මෙන වග්ගං පවාරණාකම්මං.** සචෙ පන සබ්බෙපි පඤ්ච ජනා එකතො සන්නිපතිත්වා ගණඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, චත්තාරො තයො ද්වෙ වා වසන්තා එකතො සන්නිපතිත්වා සඞ්ඝඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, සබ්බමෙතං **අධම්මෙන සමග්ගං පවාරණාකම්මං.** සචෙ පඤ්චසු ජනෙසු එකස්ස පවාරණං ආහරිත්වා චත්තාරො සඞ්ඝඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, චතූසු තීසු වා එකස්ස පවාරණං ආහරිත්වා තයො වා ද්වෙ වා ගණඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, සබ්බමෙතං **ධම්මෙන වග්ගං පවාරණාකම්මං.** සචෙ පන සබ්බෙපි පඤ්ච ජනා එකතො සන්නිපතිත්වා සඞ්ඝඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, චත්තාරො වා තයො වා එකතො සන්නිපතිත්වා ගණඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, ද්වෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පවාරෙන්ති, එකකො වසන්තො අධිට්ඨානපවාරණං කරොති, සබ්බමෙතං **ධම්මෙන සමග්ගං** නාම **පවාරණාකම්ම**න්ති.

දින්නා හොති පවාරණාති එත්ථ එවං දින්නාය පවාරණාය පවාරණාහාරකෙන සඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා එවං පවාරෙතබ්බං: "තිස්සො භන්තෙ භික්ඛු සඞ්ඝං පවාරෙති දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා. වදතු තං භන්තෙ සඞ්ඝො අනුකම්පං උපාදාය. පස්සන්තො පටිකරිස්සති. දුතියම්පි– තතියම්පි භන්තෙ තිස්සො භික්ඛු සඞ්ඝං පවාරෙති–පෙ–පටිකරිස්සතී"ති. සචෙ පන බුඩ්ඪතරො හොති; "ආයස්මා භන්තෙ තිස්සො"ති වත්තබ්බං. එවං හි තෙන තස්සත්ථාය පවාරිතං හොතීති. **පවාරණං දෙන්තෙන ඡන්දම්පි දාතු**න්ති එත්ථ ඡන්දදානං අවසෙසකම්මත්ථාය. තස්මා සචෙ පවාරණං දෙන්තො ඡන්දං දෙති, වුත්තනයෙන ආහටාය පවාරණාය තෙන ච භික්ඛුනා සඞ්ඝෙන ච පවාරිතමෙව හොති. අථ පවාරණමෙව දෙති, න ඡන්දං, තස්ස ච පවාරණාය ආරොචිතාය සඞ්ඝෙන ච පවාරිතෙ සබ්බෙසං සුප්පවාරිතං හොති. අඤ්ඤම්පන කම්මං කුප්පති. සචෙ ඡන්දමෙව දෙති න පවාරණං, සඞ්ඝස්ස පවාරණා ච සෙසකම්මානි ච න කුප්පන්ති. තෙන පන භික්ඛුනා අප්පවාරිතං හොති. පවාරණදිවසෙ පන බහිසීමාය පවාරණං අධිට්ඨහිත්වා ආගතෙන ච ඡන්දො දාතබ්බො. තෙන සඞ්ඝස්ස පවාරණකම්මං න කුප්පති. **අජ්ජ මෙ පවාරණාති** එත්ථ සචෙ චාතුද්දසිකා හොති, "අජ්ජ මෙ පවාරණා චාතුද්දසී"ති සචෙ පණ්ණරසිකා "අජ්ජ මෙ පවාරණා පණ්ණරසී"ති එවං අධිට්ඨාතබ්බං; **තදහු පවාරණාය ආපත්ති**න්ති ආදි වුත්තනයමෙව.

පුන පවාරෙතබ්බන්ති පුන පුබ්බකිච්චං කත්වා ඤත්තිං ඨපෙත්වා සඞ්ඝත්ථෙරතො පට්ඨාය පවාරෙතබ්බං. සෙසං උපොසථක්ඛන්ධකවණ්ණනායං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

ආගන්තුකෙහි ආවාසිකානං අනුවත්තිතබ්බන්ති "අජ්ජ පවාරණා චාතුද්දසී"ති එත්තකමෙව පුබ්බකිච්චං කාතබ්බං. පණ්ණරසිකපවාර

එසෙව නයො. **ආවාසිකෙහි නිස්සීමං ගන්ත්වා පවාරෙතබ්බන්ති** අස්සාවසානෙ අයං පාළිමුත්තකවිනිච්ඡයො:- සචෙ පුරිමිකාය පඤ්ච භික්ඛූ වස්සං උපගතා; පච්ඡිමිකායපි පඤ්ච, පුරිමෙහි ඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරිතෙ පච්ඡිමෙහි තෙසං සන්තිකෙ පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො. න එකස්මිං උපොසථග්ගෙ ද්වෙ ඤත්තියො ඨපෙතබ්බා. සචෙපි පච්ඡිමිකාය උපගතා චත්තාරො තයො ද්වෙ එකො වා හොති, එසෙව නයො. අථ පුරිමිකාය චත්තාරො පච්ඡිමිකායපි චත්තාරො තයො ද්වෙ එකො වා, එසෙව නයො. අථාපි පුරිමිකාය තයො, පච්ඡිමිකායපි තයො ද්වෙ වා, එසෙව නයො. ඉදං හෙත්ථ ලක්ඛණං: සචෙ පුරිමිකාය උපගතෙහි පච්ඡිමිකාය උපගතා ථොකතරා චෙව හොන්ති සමසමා ච, සඞ්ඝපවාරණාය ච ගණං පූරෙන්ති, සඞ්ඝපවාරණාවසෙන ඤත්ති ඨපෙතබ්බාති. සචෙ පන පුරිමිකාය තයො, පච්ඡිමිකාය එකො හොති, තෙන සද්ධිං චත්තාරො හොන්ති, චතුන්නං සඞ්ඝඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙතුං න වට්ටති. ගණඤත්තියා පන සො ගණපූරකො හොති. තස්මා ගණවසෙන ඤත්තිං ඨපෙත්වා පුරිමෙහි පවාරෙතබ්බං. ඉතරෙන තෙසං සන්තිකෙ පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො. සචෙ පුරිමිකාය ද්වෙ වා එකො වා හොති, එසෙව නයො. සචෙ පුරිමිකාය එකො පච්ඡිමිකාය එකොති එකෙන එකස්ස සන්තිකෙ පවාරෙතබ්බං. එකෙන පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො. සචෙ පන පුරිමවස්සූපගතෙහි පච්ඡාවස්සූපගතා[1] එකෙනපි අධිකතරා හොන්ති, පඨමං පාතිමොක්ඛං උද්දිසිත්වා පච්ඡා ථොකතරෙහි තෙසං සන්තිකෙ පවාරෙතබ්බං. කත්තිකචාතුමාසිනියා පවාරණාය පන සචෙ පඨමං වස්සූපගතෙහි මහාපවාරණාය පවාරිතෙහි පච්ඡා උපගතා අධිකතරා වා සමසමා වා හොන්ති, පවාරණඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙතබ්බං. තෙහි පවාරිතෙ පච්ඡා ඉතරෙහි පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො. අථ මහාපවාරණාය පවාරිතා බහූ හොන්ති, පච්ඡා වස්සූපගතා ථොකතරා වා එකො වා, පාතිමොක්ඛෙ උද්දිට්ඨෙ පච්ඡා තෙසං සන්තිකෙ තෙන පවාරෙතබ්බං. **"න ච භික්ඛවෙ අප්පවාරණාය පවාරෙතබ්බං, අඤ්ඤත්‍ර සඞ්ඝසාමග්ගියා"**ති එත්ථ කොසම්බකසාමග්ගිසදිසාව සාමග්ගී වෙදිතබ්බා. **"අජ්ජ පවාරණා සාමග්ගී"**ති එවං චෙත්ථ පුබ්බකිච්චං කාතබ්බං. යෙ පන කිස්මිඤ්චිදෙව අප්පමත්තකෙ පවාරණං ඨපෙත්වා සමග්ගා හොන්ති, තෙහි පවාරණායමෙව පවාරණා කාතබ්බා. සාමග්ගීපවාරණං කරොන්තෙහි ච පඨමපවාරණං ඨපෙත්වා පාටිපදතො පට්ඨාය යාව කත්තිකචාතුමාසිනී පුණ්ණමා, එත්ථන්තරෙ කාතබ්බා. තතො පච්ඡා වා පුරෙ වා න වට්ටති

ද්වෙවාචිකං පවාරෙන්තූති එත්ථ ඤත්තිං ඨපෙන්තෙනාපි "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝො ද්වෙවාචිකං පවාරෙය්‍යා"ති වත්තබ්බං. එකවාචිකෙ "එකවාචිකං පවාරෙය්‍යා"ති, සමානවස්සිකෙපි "සමානවස්සිකං පවාරෙය්‍යා"ති වත්තබ්බං. එත්ථ ච බහූපි සමානවස්සා එක

1. ම. පච්ඡිම වස්සූපගතා.

තො පවාරෙතුං ලභන්ති. **භාසිතාය ලපිතාය අපරියොසිතායාති** එත්ථ සබ්බසඞ්ඝාභිකං ච පුග්ගලිකං චාති දුවිධං පවාරණට්ඨපනං. තත්ථ සබ්බසඞ්ඝාභිකෙ, "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො—පෙ—සඞ්ඝො තෙවාචිකං පවාරෙ" ඉති සුකාරතො යාව රෙකාරො, තාව භාසිතා ලපිතා අපරියොසිතා ච හොති පවාරණා. එත්ථන්තරෙ එකපදෙපි ඨපෙන්තෙන ඨපිතා හොති පවාරණා. 'ය්‍ය'කාරෙ පන පත්තෙ පරියොසිතා හොති. තස්මා තතො පට්ඨාය ඨපෙන්තෙන ඨපිතාපි අට්ඨපිතා හොති. පුග්ගලිකට්ඨපනෙ පන- "සඞ්ඝං භන්තෙ පවාරෙමි-පෙ-තතියම්පි භන්තෙ සඞ්ඝං පවාරෙමි දිට්ඨෙන වා -පෙ- පස්සන්තො පටි"ති සකාරතො යාව අයං සබ්බපච්ඡිමො 'ටි'කාරො තාව භාසිතා ලපිතා අපිරියොසිතාව හොති පවාරණා. එත්ථන්තරෙ එකපදෙපි ඨපෙන්තෙන ඨපිතා හොති පවාරණා. 'කරිස්සාමී'ති වුත්තෙ පන පරියොසිතා හොති. තස්මා 'කරිස්සාමී'ති එතස්මිං පදෙ පත්තෙ ඨපිතාපි අට්ඨපිතා හොති. එස නයො ද්වෙවාචිකඑකවාචිකසමානවස්සිකාසු. එතාසුපි හි ටිකාරවසානං යෙව ඨපනක්ඛෙත්තන්ති.

අනුයුඤ්ජියමානොති කිම්හි නං ඨපෙසීති පරතො වුත්තනයෙන පුච්ඡියමානො; **ඔමද්දිත්වාති** එතාති "අලං භික්ඛු මා භණ්ඩන"න්ති ආදීනි වචනානි වත්වා; වචනොමද්දනා හි ඉධ ඔමද්දනාති අධිප්පෙතා. **අනුද්ධංසිතං පටිජානාතීති** අමූලකෙන පාරාජිකෙන අනුද්ධංසිතො අයං මයාති එවං පටිජානාති; **යථාධම්මන්ති** සඞ්ඝාදිසෙසෙන අනුද්ධංසනෙ පාචිත්තියං; ඉතරෙහි දුක්කටං. **නාසෙත්වාති** ලිඞ්ගනාසනාය නාසෙත්වා; **සාස්ස යථාධම්මං පටිකතාති** එත්තකමෙව වත්වා පවාරෙථාති වත්තබ්බා. අසුකා නාම ආපත්තීති ඉදං පන න වත්තබ්බං. එතං හි කලහස්ස මූලං හොති. **ඉදං වත්ථු පඤ්ඤායති න පුග්ගලොති** එත්ථ චොරා කිර අරඤ්ඤවිහාරෙ පොක්ඛරණිතො මච්ඡෙ ගහෙත්වා පචිත්වා ඛාදිත්වා අගමංසු. සො තං විප්පකාරං දිස්වා "භික්ඛුස්ස ඉමිනා කම්මෙන භවිතබ්බ"න්ති සල්ලක්ඛෙත්වා එවමාහ. **වත්ථුං ඨපෙත්වා සඞ්ඝො පවාරෙය්‍යාති** 'යදා තං පුග්ගලං ජානිස්සාම, තදා තං චොදෙස්සාම. ඉදානි පන සඞ්ඝො පවාරෙතූ"ති අයමෙත්ථ අත්ථො. **ඉදානෙව නං වදෙහීති** සචෙ ඉමිනා වත්ථුනා කඤ්චි පුග්ගලං පරිසඞ්කසි, ඉදානෙව නං අපදිසාහීති අත්ථො. සචෙ අපදිසති, තං පුග්ගලං අනුවිජ්ජිත්වා පවාරෙතබ්බං. නො චෙ අපදිසති, උපපරික්ඛිත්වා ජානිස්සාමාති පවාරෙතබ්බං. **අයං පුග්ගලො පඤ්ඤායති න වත්ථූති** එත්ථ එකො භික්ඛු මාලාගන්ධවිලෙපනෙහි චෙතියං වා පූජෙසි. අරිට්ඨං වා පිවි තස්ස තදනුරූපො සරීරගන්ධො අහොසි. සො තං ගන්ධං ඝායිත්වා "ඉමස්ස භික්ඛුනො එවරූපො ගන්ධො"ති වත්ථුං පකාසෙන්තො එවමාහ. **පුග්ගලං ඨපෙත්වා සඞ්ඝො පවාරෙය්‍යාති** එතං පුග්ගලං ඨපෙත්වා සඞ්ඝො පවාරෙතූති. **ඉදානෙව නං වදෙහීති** සචෙ ඉමිනා වත්ථුනා කඤ්චි පුග්ගලං පරිසඞ්කසි, යං ත්වං පුග්ගලං ඨපෙසි, තස්ස පුග්ගලස්ස ඉදානෙව දොසං වද; සචෙ අයමස්ස දොසොති වදති, තං පුග්ගලං

රොපෙත්වා පවාරෙතබ්බං. අථ නාහං ජානාමීති වදති, උපපරික්ඛිත්වා ජානිස්සාමීති පවාරෙතබ්බං. **ඉදං වත්ථු ච පුග්ගලො ච පඤ්ඤායතීති** පුරිමනයෙනෙව චොරෙහි මජ්ඣෙ ගහෙත්වා පචිත්වා පරිභුත්තට්ඨානං, තඤ්ච ගණ්ඩාදීසු නඛපාවට්ඨානඤ්ච දිස්වා පබ්බජිතස්සෙතං කම්මන්ති මඤ්ඤමානො සො එවමාහ. **ඉදමෙව තං වදෙහීති** ඉදමෙව තෙන වත්ථුනා පරිසංකිතපුග්ගලං වදෙහි; ඉදම්පන උභයං දිස්වා දිට්ඨකාලතො පට්ඨාය විතිවත්තිත්වාව පවාරෙතබ්බං. **කල්ලං වචනායාති** කල්ලං චොදනාය; චොදෙතුං වට්ටතීති අත්ථො. කස්මා? පවාරණතො පුබ්බෙ අවිතිවත්තිතත්තා පච්ඡා ච දිස්වා චොදිතත්තාති. **උක්කොටනකං පාචිත්තියන්ති** ඉදං හි උභයං පුබ්බෙ පවාරණාය දිස්වා විතිවත්තිත්වාව භික්ඛු පවාරෙන්ති, තස්මා පුන තං උක්කොටෙන්තස්ස ආපත්ති.

ද්වෙ තයො උපොසථෙ චාතුද්දසිකෙ කාතුන්ති එත්ථ චතුත්ථපඤ්චමා ද්වෙ, තතියො පන පකතියාපි චාතුද්දසිකොයෙවාති. තස්මා තතියචතුත්ථා වා තතියචතුත්ථපඤ්චමා වා ද්වෙ තයො චාතුද්දසිකා කාතබ්බා. **අථ** චතුත්ථෙ කාලෙ සුණන්ති, පඤ්චමෙ චාතුද්දසිකෙ කාතබ්බෙ. **එවම්පි** ද්වෙ චාතුද්දසිකා හොන්ති. **එවං** කරොන්තා භණ්ඩනකාරකානං තෙරසෙ වා චාතුද්දසෙ වා ඉමෙ පණ්ණරසීපවාරණං පවාරෙස්සන්ති. එවං පවාරෙන්තෙහි ච බහිසීමාය සාමණෙරෙ පෙසෙත්වා තෙ ආගච්ඡන්තීති සුත්වා ලහුං ලහුං සන්නිපතිත්වා පවාරෙතබ්බං. **එතමත්ථං** දස්සෙතුං **"තෙ චෙ භික්ඛවෙ**-පෙ-**තථා කරොන්තූ"**ති වුත්තං. **අසංවිහිතාති** සංවිදහනරහිතා[1] ආගමනජානනත්ථාය අකතසංවිදහනා;[2] අවිඤ්ඤාතාව හුත්වාති අත්ථො. **තෙ සංවිහිත්වාති** "කිලන්තත්ථ[3] මුහුත්තං වීසමථා"ති ආදිනා යෙන සම්මොහං කත්වාති අත්ථො. **නො චෙ ලභෙථාති** නො චෙ බහිසීමං ගන්තුං ලභෙය්‍යුං; භණ්ඩනකාරකානං සාමණෙරෙහි ච දහරභික්ඛූහි ච නිරන්තරං අනුබද්ධාව හොන්ති. **ආගමෙ ජුණ්හෙති** යං සන්ධාය ආගමෙ ජුණ්හෙ පවාරෙය්‍යාමාති ඤත්තිං ඨපෙසුං, තස්මිං ආගමෙ ජුණ්හෙ කොමුදියා චාතුමාසිනියා අකාමා පවාරෙතබ්බං. අවස්සං පවාරෙතබ්බං. න හි තං අතික්කමිත්වා පවාරෙතුං ලභති. **තෙහි චෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූහි පවාරියමානෙති** එවං චාතුමාසිනියා පවාරියමානෙ.

අඤ්ඤතරො ඵාසුවිහාරොති තරුණසමථො වා තරුණවිපස්සනා වා; **පරිබාහිරා භවිස්සාමාති** අතිබද්ධරත්තිට්ඨානදිවාට්ඨානාදිභාවෙන භාවනානුයොගං සම්පාදෙතුං අසක්කොන්තා බාහිරා භවිස්සාම; **සබ්බෙහෙව එකජ්ඣං සන්නිපතිතබ්බන්ති** ඉමිනා ඡන්දදානං පටික්ඛිපති. භින්නස්ස භික්ඛුසඞ්ඝස්ස සමග්ගකරණකාලෙ තිණවත්ථාරකසමථෙ ඉමස්මිඤ්ච පවාරණසඞ්ගහෙති ඉමෙසු තීසු ඨානෙසු ඡන්දදානං න වට්ටති. පවාරණසංගහො ච නාමායං විස්සට්ඨකම්මට්ඨානානං ථාමගතසමථවිපස්සනානං සොතාපන්නාදීනඤ්ච න

1. සී. මු. අසංවිදහිත්වා; 2. ම. අකත සංවිදහිතා. 3. ම. සී. සංවිහිතාපෙත්වා.

දාතබ්බා. තරුණසමථවිපස්සනාලාභිනො පන සබ්බෙ වා හොන්තු, උභතො වා, එකපුග්ගලො වා, එකස්සපි වසෙන දාතබ්බායෙව. දින්නෙ පවාරණසංගහෙ අන්තොවස්සෙ පරිහාරොව හොති. ආගන්තුකා තෙසං සෙනාසනං ගහෙතුං න ලභන්ති. තෙහිපි ඡින්නවස්සෙහි න භවිතබ්බං. පවාරෙත්වා පන අන්තරාපි චාරිකං පක්කමිතුං ලභන්තීති දස්සනත්ථං "ඉතහි මෙව ගිම්හෙව"ති ආදිමාහ. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

පවාරණක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

3. 5.

චම්මක්ඛන්ධකෙ- **ඉස්සරියාධිපච්චන්ති** ඉස්සරභාවෙන ච අධිපතිභාවෙන ච සමන්නාගතං; **රජ්ජන්ති** රාජභාවං; රඤ්ඤො කාතබ්බකිච්චං වා; **සොණො නාම කොළිවිසොති** එත්ථ සොණොති තස්ස නාමං; **කොළිවිසොති** ගොත්තං; **පාදතලෙසු ලොමානීති** රත්තෙසු පාදතලෙසු සුඛුමානි අඤ්ජනවණ්ණානි කාම්මවිහාරිකානි ලොමානි ජාතානි හොන්ති; සො කිර පුබ්බෙ අසීතිසහස්සානං පුරිසානං ජෙට්ඨපුරිසො හුත්වා තෙහි සද්ධිං පච්චෙකබුද්ධස්ස වසනට්ඨානෙ පණ්ණසාලං කත්වා අන්තොතෙ සස්සිරිකං උණ්ණපාවාරකං පච්චෙකබුද්ධස්ස පාදෙහි අක්කමිතට්ඨානෙ පාදපුඤ්ඡනකං කත්වා ඨපෙසි. තෙමාසං පන සබ්බෙව පච්චෙකබුද්ධං උපට්ඨහිංසු. අයං තස්ස ච තෙසඤ්ච අසීතියා[1] ගාමිකසහස්සානං පුබ්බයොගො. **අසීති ගාමිකසහස්සානීති** තෙසු ගාමෙසු වසන්තානං කුලපුත්තානං අසීති සහස්සානි; **කෙනචිදෙව කරණීයෙනාති** කෙනචි කරණීයෙන විය; න පනස්ස කිඤ්චි කරණීයං අත්ථි, අඤ්ඤදත්ථු තස්ස දස්සනං. රාජා කිර තානිපි අසීතිකුලපුත්තානං සහස්සානි සන්නිපාතාපෙන්තො එවං අපරිසඞ්කන්තො සොණො ආගමිස්සතීති සන්නිපාතාපෙසි. **දිට්ඨධම්මිකෙ අත්ථෙති** "කසිවණිජ්ජාදීනි ධම්මෙන කාතබ්බානි. මාතාපිතරො ධම්මෙන පොසිතබ්බා"ති එවමාදිනා නයෙන ඉධ ලොකහිතෙ අත්ථෙ අනුසාසිත්වා; **සො නො භගවාති** සො අම්හාකං භගවා, තුම්හෙ සම්පරායිකෙ අත්ථෙ අනුසාසිස්සතීති අත්ථො. **භගවන්තං පටිවෙදෙමීති** භගවන්තං ජානාපෙමි; **පාටිකාය නිම්මුජ්ජිත්වාති** සොපාණස්ස හෙට්ඨා අඩ්ඪචන්දපාසාණෙ නිම්මුජ්ජිත්වා;[2] සුත්තන්තො පන සුත්තවණ්ණනාතොයෙව ගහෙතබ්බො.

අත්තා ච අනුපනීතොති අහං අරහාති එවං ව්‍යඤ්ජනවසෙන අත්තා න උපනීතො; **අථ ච පනිමෙකෙච්චෙ මොඝපුරිසාති** අඤ්ඤෙ පන තුච්ඡපුරිසා **හසමානා** විය අසන්තමෙව **අඤ්ඤං** වචනමත්තෙන

---

1. ම. අසීතිං.

2. ම. සී 2. පොත්ථකෙසු වීණොපමසුත්තවණ්ණනා මනොරථපූරණීතො ගහෙත්වා අනුනිවෙසිතා.

සහිතං කත්වා වත්‍යාකරොන්ති; **එකපලාසිකන්ති** එකපටලං; **අසීති සකටවාහෙති** එත්ථ ද්වෙ සකටභාරා එකො වාහොති වෙදිතබ්බො; **සත්තහත්ථිකඤ්ච අණීකන්ති** එත්ථ ඡ හත්ථිනියො එකො ච හත්ථීති ඉදමෙකං අණීකං; ඊදිසානි සත්ත අණීකානි සත්තහත්ථිකං අණීකං නාම. **ද්විගුණාති** ද්විපටලා; **තිගුණාති** තිපටලා; **ගණඞ්ගණූපාහනාති** චතුපටලතො පට්ඨාය වුච්චති.

සබ්බාව නීලිකා **සබ්බනීලිකා**; එස නයො **සබ්බපීතිකාදීසුපි.** තත්ථ ච නීලිකා උම්මාපුප්ඵවණ්ණා හොති. **පීතිකා** කණිකාරපුප්ඵවණ්ණා. **ලොහිතිකා** ජයසුමනපුප්ඵවණ්ණා. **මඤ්ජෙට්ඨිකා** මඤ්ජෙට්ඨිකවණ්ණා එව. **කණ්හා** අද්දාරිට්ඨකවණ්ණා. **මහාරඞ්ගරත්තා** සතපදීපිට්ඨිකවණ්ණා. **මහානාමරත්තා** සම්භින්නවණ්ණා හොති පණ්ඩුපලාසවණ්ණා. කුරුන්දියං පන පදුමපුප්ඵවණ්ණාති වුත්තං. එතාසු යා කාචි[1] ලභිත්වා රජනං චොළකෙන පුඤ්ඡිත්වා වණ්ණං භින්දිත්වා ධාරෙතුං වට්ටති. අප්පමත්තකෙපි භින්නෙ වට්ටතියෙව. **නීලකවද්ධිකාති**[2] යාසං වද්ධායෙව නීලා; එසෙව නයො සබ්බත්ථ. එතායොපි වණ්ණභෙදං කත්වා ධාරෙතබ්බා. **ඛල්ලකබද්ධාති**[3] පණ්හිපිධානත්ථං තලෙ ඛල්ලකං බන්ධිත්වා කතා; **පුටබද්ධාති** යොනකඋපාහනා **වුච්චති** යා යාව ජඞ්ඝතො සබ්බපාදං පටිච්ඡාදෙති. **පාළිගුණ්ඨිමාති** පළිගුණ්ඨිත්වා කතා; යා උපරිපාදමත්තමෙව පටිච්ඡාදෙති න ජඞ්ඝං. **තූලපුණ්ණිකාති** තූලපිචුනා පූරෙත්වා කතා; **තිත්තිරපත්තිකාති** තිත්තිරපත්තසදිසා විචිත්තබද්ධා; **මෙණ්ඩවිසාණවද්ධිකාති** කණ්ණිකට්ඨානෙ මෙණ්ඩකසිඞ්ගසණ්ඨානෙ වද්ධෙ යොජෙත්වා[4] කතා; **අජවිසාණවද්ධිකාසුපි** එසෙව නයො. **විච්ඡිකාළිකාපි** තත්ථෙව විච්ඡිකනඞ්ගුට්ඨසණ්ඨානෙ වද්ධෙ යොජෙත්වා කතා. **මොරපිඤ්ඡපරිසිබ්බිතාති** තලෙසු වා වද්ධෙසු වා මොරපිඤ්ඡෙහි සුත්තකසදිසෙහි පරිසිබ්බිතා; **චිත්‍රාති** විචිත්‍රා; **එතාසු** යා කාචි ලභිත්වා සචෙ **ඛල්ලකාදීනි** අපනෙත්වා **සක්කා** හොන්ති වළඤ්ජෙතුං, වළඤ්ජෙතබ්බා. තෙසු පන යා කාචි වළඤ්ජන්තස්ස දුක්කටං. **සීහචම්මපරික්ඛටා** නාම පරියන්තෙසු චීවරෙ අනුවාතං විය සීහචම්මං යොජෙත්වා කතා **උලූකචම්මපරික්ඛටාති** පක්ඛිබිළාල චම්මපරික්ඛටා; එතාසුපි යා කාචි ලභිත්වා තං චම්මං අපනෙත්වා, ධාරෙතබ්බා.

ඔමුක්කන්ති පටිමුඤ්චිත්වා **අපනීතං; නවාති** අපරිභුත්තා; **අභිජීව නිකස්සාති** යෙන සිප්පෙන අභිජීවන්ති, ජීවිකං කප්පෙන්ති, තස්ස කාරණාති අත්ථො. **ඉධ ඛො තං භික්ඛවෙති** එත්ථ තන්ති නිපාත මත්තං, ඉධ ඛො භික්ඛවෙ සොභෙය්‍යාථාති අත්ථො. **යං තුම්හෙති** යෙ තුම්හෙ; අථ වා යදි තුම්හෙති වුත්තං හොති. යදිසද්දස්ස හි අත්ථෙ අයං නිපාතො. **ආචරියෙසූති** ආදිම්හි පබ්බජ්ජාචරියො උපසම්පදාචරියො

1. සී. මු. යං කිඤ්චි 2. ම. නීලවද්ධිකා. 3. සී. මු ඛල්ලිකබද්ධා.
4. සී. මු. මෙණ්ඩකසිඞ්ගසණ්ඨානෙ යොජෙත්වා.

නිස්සයාචරියො උද්දෙසාචරියොති ඉමෙ චත්තාරොපි ඉධ ආචරියා එව. අවස්සිකස්ස ඡබ්බස්සො **ආචරියමත්තො**. සො හි චතුවස්සකාලෙ තං නිස්සාය වච්ඡති. එවං එකවස්සස්ස සත්තවස්සො ද්විවස්සස්ස අට්ඨවස්සො තිවස්සස්ස නවවස්සො චතුවස්සස්ස දසවස්සොති ඉමෙපි ආචරියමත්තා එව. උපජ්ඣායස්ස සන්දිට්ඨසම්භත්තා පන සහායභික්ඛූ යෙ වා පන කෙචි දසහි වස්සෙහි මහන්තතරා, තෙ සබ්බෙපි **උපජ්ඣායමත්තා** නාම. එත්තකෙසු භික්ඛූසු අනුපාහනෙසු චංකමන්තෙසු සඋපාහනස්ස චංකමතො ආපත්ති. **පාදඛීලාබාධො** නාම පාදතො ඛීලසදිසං මංසං නික්ඛන්තං හොති.

තිණපාදුකාති යෙන කෙනචි තිණෙන කතා පාදුකා; **හින්තාලපාදුකාති** ඛජ්ජූරිපත්තෙහි කතා පාදුකා; හින්තාලපත්තෙහිපි න වට්ටතියෙව. **කමලපාදුකාති** කමලතිණං නාම අත්ථි, තෙන කත පාදුකා; උසීරපාදුකාතිපි වදන්ති. **කම්බලපාදුකාති** උණ්ණාහි කත පාදුකා; **අසඞ්කමනීයාති** භූමියං සුප්පතිට්ඨිතා නිච්චලා අසංහාරියා.

අඞ්ගජාතං ඡුපන්තීති අඞ්ගජාතෙනෙව අඞ්ගජාතං ඡුපන්ති; **ඔගාහෙත්වා මාරෙන්තීති** අන්තො උදකෙ දළ්හං ගහෙත්වා මාරෙන්ති; **ඉත්ථියුත්තෙනාති** ධෙනුයුත්තෙන; **පුරිසන්තරෙනාති** පුරිසසාරථිනා; **පුරිසයුත්තෙනාති** ගොණයුත්තෙන; **ඉත්ථන්තරෙනාති** ඉත්ථිසාරථිනා; **ගඞ්ගාමහියායාති** ගඞ්ගාමහකීළිකාය; **පුරිසයුත්තං හත්ථවට්ටක**න්ති එත්ථ පුරිසයුත්තං ඉත්ථිසාරථි වා හොතු, පුරිසසාරථි වා, වට්ටති. හත්ථවට්ටකං පන ඉත්ථියො වා වට්ටෙන්තු පුරිසා වා, වට්ටතියෙව[1]. **සිවික**න්ති පීඨකසිවිකං; **පාටඞ්කි**න්ති වංසෙ ලග්ගෙත්වා කතං පට පොට්ටලිකං

උච්චාසයනමහාසයනානීති එත්ථ උච්චාසයනන්ති පමාණාතික්කන්තං මඤ්චං; **මහාසයන**න්ති අකප්පියත්ථරණත්ථතං; ආසන්දිආදීසු– **ආසන්දීති** පමාණාතික්කන්තාසනං; **පල්ලංකොති** පාදෙසු වාළරූපානි ඨපෙත්වා කතො; **ගොනකොති** දීඝලොමකො මහාකොජවො; චතුරඞ්ගුලාධිකානි කිර තස්ස ලොමානි. **චිත්තකොති** වානචිත්‍රො උණ්ණාමයත්ථරණො; **පටිකාති** උණ්ණාමයො සෙතත්ථරණො; **පටලිකාති** ඝන පුප්ඵකො උණ්ණාමයලොහිතත්ථරණො; යො ආමලකපට්ටොතිපි වුච්චති. **තූලිකාති** පකතිතූලිකායෙව; **විකතිකාති** සීහබ්‍යග්ඝාදිරූපවිචිත්‍රො උණ්ණාමයත්ථරණො; **උද්දලොමීති**[2] එකතො උග්ගතලොමං උණ්ණාමයත්ථරණං; "උද්දලොම"න්තිපි පාඨො. **එකන්තලොමීති**[3] උභතො උග්ගතලොමං උණ්ණාමයත්ථරණං; **කට්ටිස්ස**න්ති රතනපරිසිබ්බිතං කොසෙය්‍යකට්ටිස්සමයං පච්චත්ථරණං; **කොසෙය්‍ය**න්ති රතන

---

1. ම. [illegible] යානං අභිරූහන්තස්ස [illegible] චලති [illegible] යාති. ඉච්චසිතකා [illegible] මුද්දිත පොත්ථකෙ දිස්සන්ති.
2. උද්දලොමීති උභතො දසං උණ්ණාමයත්ථරණන්ති දීඝනිකායට්ඨකථාය වුත්තං.
3. එකන්තලොමීති එකතො දසං උණ්ණාමයත්ථරණන්තිපි ච.

පරිසිබ්බිතං කොසියසුත්තමයං පච්චත්ථරණං; සුද්ධකොසෙය්‍යං පන වට්ටති. **කුත්තකන්ති** සොළසන්නං නාටකිත්ථීනං ඨත්වා නච්චනයොග්ගං උණ්ණාමයත්ථරණං; **හත්ථත්ථරඅස්සත්ථරාති** හත්ථිඅස්සපිට්ඨිසු අත්ථරණකා අත්ථරකා එව. **රථත්ථරෙපි** එසෙව නයො. **අජිනප්පවෙණීති** අජිනචම්මෙහි මඤ්චප්පමාණෙන සිබ්බිත්වා කතා පවෙණී; **කාදලිමිගපවරපච්චත්ථරණන්ති** කදලිමිගචම්මං නාම අත්ථි. තෙන කතං පවරපච්චත්ථරණන්ති අත්ථො. තං කිර සෙතවත්ථස්ස උපරි කාදලිමිගචම්මං පත්ථරිත්වා සිබ්බෙත්වා කරොන්ති. **සඋත්තරච්ඡදන්ති** සහ උත්තරච්ඡදෙන; උපරි බද්ධෙන රත්තවිතානෙන සද්ධින්ති අත්ථො. සෙතවිතානම්පි හෙට්ඨා අකප්පියපච්චත්ථරණෙ සති න වට්ටති. , අසති වට්ටති. **උභතොලොහිතකූපධානන්ති** සීසූපධානඤ්ච පාදූපධානඤ්චාති මඤ්චස්ස උභතො ලොහිතකූපධානං. එතං න කප්පති. යම්පන එකමෙව උපධානං උභොසු පස්සෙසු රත්තං වා හොති, පදුමවණ්ණං වා චිත්‍රං වා, සචෙ පමාණයුත්තං, වට්ටති. මහාඋපධානම්පන පටික්ඛිත්තං.

දීපිච්ඡාපොති දීපිපොතකො; **ඔගුණ්ඨිකනහීති** හිතනිදණ්ඩකාදිසු වෙඨෙත්වා බන්ධන්ති; **අභිනිසීදිතුන්ති** අභිනිස්සාය නිසීදිතුං; **ගිලානෙන භික්ඛුනා සඋපාහනෙනාති** එත්ථ ගිලානො නාම යො න සක්කොති අනුපාහනො ගාමං පවිසිතුං.

කුරරඝරෙති එවංනාමකෙ නගරෙ; එතෙනස්ස ගොචරගාමො වුත්තො. **පපාතෙ[1] පබ්බතෙති** පපාතනාමකෙ පබ්බතෙ; **එතෙනස්ස** නිවාසට්ඨානං වුත්තං. **සොණොති** තස්ස නාමං; කොටිඅග්ඝනකං පන කණ්ණපිළන්ධනං ධාරෙති, තස්මා කුටිකණ්ණොති වුච්චති. කොටිකණ්ණොති අත්ථො. **පාසාදිකොති** පසාදජනකං; **පාසාදනීයන්ති** ඉදං තස්සෙව වෙවචනං; **උත්තමදමථසමථන්ති** උත්තමං දමථඤ්ච **සමථඤ්ච**; පඤ්ඤඤ්ච සමාධිඤ්ච කායූපසමඤ්ච චිත්තූපසමඤ්චාතිපි අත්ථො. **දන්තන්ති** සබ්බසො විසූකායිකවිප්ඵන්දිතානං උපච්ඡින්නත්තා දන්තං; ඛීණසංකිලෙසමලන්ති අත්ථො. **ගුත්තන්ති** සංවරගුත්තියා ගුත්තං. **යතින්ද්‍රියන්ති** ජිතින්ද්‍රියං; **නාගන්ති** ආගුවිරහිතං; **තිණ්ණං මෙ වස්සානං අච්චයෙනාති** මම පබ්බජිතදිවසතො පට්ඨාය **තිණ්ණං** වස්සානං අච්චයෙන; **උපසම්පදං අලත්ථන්ති** අහං උපසම්පදං ලභිං; **කණ්ණගූථකාති** කණ්ණගූථමත්තිකුත්තරා; උපරි වඩ්ඪිතකණ්ණගූථමත්තිකාති අත්ථො. **ගොකණ්ටකහතාති** ගුන්නං ඛුරෙහි අක්කන්තභූමිතො සමුට්ඨිතෙහි ගොකණ්ටකෙහි උපහතා; තෙ කිර ගොකණ්ටකෙ එකපටලිකා උපාහනා රක්ඛිතුං න සක්කොන්ති. එවං ඛරා හොන්ති. **එරගු මොරගු මජ්ජාරු ජන්තූති** ඉමා චතස්සොපි තිණජාතියො. එතෙහි කට සාරකෙ ච තට්ටිකායො ච කරොන්ති. එත්ථ **එරගූති** එරකතිණං; තං ඔළාරිකං. **මොරගූති**ණං තම්බසීසං සුඛුමං මුදුකං සුඛසම්ඵස්සං තෙන

1. ම. පපත පබ්බතො.

කථා තට්ටිකා නිපජ්ජිත්වා වුට්ඨිතමත්තෙව පුන උද්ධුමාතා හුත්වා තිට්ඨති. **මජ්ජාරූනා** සාටකෙපි කරොන්ති. **ජන්තුස්ස** මණිසදිසො වණ්ණො හොති. **සෙනාසනං පඤ්ඤපෙසීති** භිසිං වා කටසාරකං වා පඤ්ඤපෙසි; පඤ්ඤපෙත්වා ච පන සොණස්ස ආරොචෙසි: "ආවුසො **සත්ථා** තයා සද්ධිං එකාවාසෙ වසිතුකාමො. ගන්ධකුටියංයෙව තෙ සෙනාසනං පඤ්ඤත්ත"න්ති. **අයං භවස්ස කාලොති** අයං ඛො කාලො භවෙය්‍ය; **පරිදස්සසීති** පරිදස්සෙසි; 'ඉදඤ්චිදඤ්ච වදෙය්‍යාසීති යමෙව උපජ්ඣායො ජානාපෙසි, තස්ස අයං කාලො භවෙය්‍ය, හන්දදානි ආරොචෙමි තං සාසන'න්ති අයමෙත්ථ අධිප්පායො. **විනයධරපඤ්චමෙනාති** අනුස්සාවනආචරියපඤ්චමෙන; "අනුජානාමි භික්ඛවෙ සබ්බපච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු ගණඞ්ගණූපාහන"න්ති එත්ථ මනුස්සචම්මං ඨපෙත්වා යෙන කෙනචි චම්මෙන උපාහනා වට්ටති. උපාහනකොසකසත්ථකොසකකුඤ්චිකාකොසකෙසුපි එසෙව නයො. **චම්මානි අත්ථරණානීති** එත්ථ පන යං කිඤ්චි එළකචම්මඤ්ච අජචම්මඤ්ච අත්ථරිත්වා නිපජ්ජිතුං වා නිසීදිතුං වා වට්ටති. මිගචම්මෙ එණිමිගො වාතමිගො පසදමිගො කුරුඞ්ගමිගො මිගමාතුකො රොහිතමිගොති එතෙ　　යෙව චම්මානි වට්ටන්ති. **අඤ්ඤෙසං පන**

　　මක්කටො කාළසීහො ච - සරභො කදලීමිගො,
　　යෙ ච වාළමිගා කෙචි - තෙසං චම්මං න වට්ටති.

තත්ථ වාළමිගාති සීහබ්‍යග්ඝඅච්ඡතරච්ඡා; න කෙවලඤ්ච එතෙසංයෙව, යෙසං පන චම්මං වට්ටතීති වුත්තං, තෙ ඨපෙත්වා අවසෙසා අන්තමසො ගොමහිසස[1] සසබිළාරාදයොපි සබ්බෙ ඉමස්මිං අත්ථෙ වාළමිගා ත්වෙව වෙදිතබ්බා. එතෙසං හි සබ්බෙසං චම්මං න වට්ටතීති. **න තාව තං ගණනූපගං යාව න හත්ථං ගච්ඡතීති** යාව ආහරිත්වා වා න දින්නං, තුම්හාකං ගතෙතා චීවරං උප්පන්නන්ති පහිණිත්වා වා නාරොචිතං, තාව ගණනං න උපෙති; සචෙ අනධිට්ඨිතං, වට්ටති. අධිට්ඨිතඤ්ච ගණනං උපෙතීති අත්ථො. යදා පන ආනෙත්වා වා දින්නං හොති, උප්පන්නන්ති වා සුතං, තතො පට්ඨාය දසාහමෙව පරිහාරං ලභතීති.

චම්මක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

3. 6.

භෙසජ්ජක්ඛන්ධකෙ— **සාරදිකෙන ආබාධෙනාති** සරදකාලෙ උප්පන්නෙන පිත්තාබාධෙන; තස්මිං හි කාලෙ වස්සොදකෙනාපි තෙමෙන්ති, කද්දමම්පි මද්දන්ති, අන්තරන්තරා ආතපොපි ඛරො හොති, තෙන තෙසං පිත්තං කොට්ඨබ්භන්තරගතං හොති, **ආහාරත්ථඤ්ච**

---

1. ම. මහිංස.

ඵරෙය්‍යාති ආහාරත්ථං සාධෙය්‍ය; **සෙනෙසිකානීති*** සිනිද්ධානි; **අවජ්ජවසනාති** ආදිසු නිස්සග්ගියවණ්ණනායං වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. **මූලභෙසජ්ජාදිවිනිච්ඡයොපි** ඛුද්දකවණ්ණනායං වුත්තොයෙව. තස්මා ඉධ පුබ්බෙ යං යං අවුත්තං තං තදෙව වණ්ණයිස්සාම. **හිඞ්ගු-හිඞ්ගුජතු-හිඞ්ගුසිපාටිකා**[1] හිඞ්ගුජාතියො යෙව. **තක-තකපත්ති-තකපණ්ණියො** ලාඛාජාතියො යෙව.[2] **කායො වා දුග්ගන්ධොති** කස්සචි අස්සාදීනං විය කායගන්ධො හොති; තස්සාපි සිරීසකොසම්බාදිචුණ්ණානි වා ගන්ධචුණ්ණානි වා සබ්බානි වට්ටන්ති.[4] **රජනනිප්පක්කන්ති** රජනකසටං; පාකතිකචුණ්ණම්පි කොට්ටෙත්වා උදකෙන තෙමෙත්වා නහායිතුං වට්ටති. එතම්පි රජනනිප්පක්කසඞ්ඛපමෙව ගච්ඡති. **ආමකමංසඤ්ච ඛාදි ආමකලොහිතඤ්ච පිවීති** න තං භික්ඛු ඛාදි. න පිවි. අමනුස්සො ඛාදිත්වා පිවිත්වා ච පක්කන්තො. තෙන වුත්තං:- "තස්ස සො අමනුස්සිකාබාධො පටිප්පස්සම්භී"ති. **අඤ්ජනන්ති** සබ්බසංගාහිකවචනමෙතං. **කාලඤ්ජනන්ති** එකා අඤ්ජනජාති; **රසඤ්ජනං** නානාසම්භාරෙහි කතං; **සොතඤ්ජනං** නදීසොතාදිසු උප්පජ්ජනකං අඤ්ජනං; **ගෙරුකො** නාම සුවණ්ණගෙරුකො; **කපල්ලන්ති** දීපසිඛතො ගහිතමසි;[5] **චන්දනන්ති** ලොහිතචන්දනාදිකං යං කිඤ්චි; **තගරාදීනි** පාකටානි. අඤ්ඤානිපි නීලුප්පලාදීනි වට්ටන්තියෙව. න හි කිඤ්චි අඤ්ජනූපපිංසනං න වට්ටති. **අට්ඨිමයන්ති** මනුස්සට්ඨිං ඨපෙත්වා අවසෙසඅට්ඨිමයං; **දන්තමයන්ති** හත්ථිදන්තාදි සබ්බදන්තමයං; **විසාණමයෙපි** අකප්පියං නාම නත්ථි. **නළමයාදයො** එකන්තකප්පියායෙව. **සලාකොධානියන්ති** යත්ථ සලාකං ඔදහන්ති, තං සුසිරදණ්ඩකං වා ථවිකං වා අනුජානාමීති අත්ථො; **අංසවට්ටකොති**[6] අඤ්ජනිත්ථවිකාය අංසවට්ටකො; **යමකං නත්ථුකරණින්ති** සමසොතාහි ද්වීහි පණාළිකාහි එකනත්ථුකරණිං; **අනුජානාමි**

---

* සෙනෙහිකානීති.

1. සී II. & ම. තච්ඡාදෙන්තීති න ජීරන්ති. න වාතරොගං පටිප්පස්සම්භෙතුං සක්කොන්ති සෙනෙසිකානීති සිනිද්ධානි! හත්ථවජ්ජාදකෙනාති හත්ථ අපරෙවකෙන; කාලෙ පටිග්ගහිතන්ති ආදීසු මජ්ඣන්හිකෙ අවීතිවත්තෙන පටිග්ගහෙත්වා පචිත්වා පරිස්සාවෙත්වා වාති අත්ථො. තෙලපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතුන්ති සත්තාහකාලිකතෙලපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතුං; වච්ඡනන්ති සෙතවචං; නිසදං නිසදපොතන්ති පිසනසිලා ච පිසනපොතා ච; ඵග්ගවන්ති ලතාජාති; කතකමාලන්ති කරඤ්ජං.
2. ම. සිපාටිකා.
3. "සාමුද්දන්ති සමුද්දතීරෙ වාලුකා විය සන්තිට්ඨති; කාලලොණන්ති පකතිලොණං; සින්ධවන්ති සෙතවණ්ණං පබ්බතෙ උට්ඨහති. උබ්භිදන්ති අඞ්කුරං උට්ඨහති; බිලාලන්ති දබ්බසම්භාරෙහි සද්ධිං පචිතං; තං රත්තවණ්ණං." ඉති පාඨොයං සී II. & ම. පොත්ථකෙසු දිස්සති.
4. ම. වට්ටති. ඡකනන්ති ගොමයං.
5. සී II. & ම. අඤ්ජනූපපිසනෙහීති අඤ්ජනෙන සද්ධිං ඒකතො පිසිතබ්බෙහි; න හි කිඤ්චි අඤ්ජනූපපිසනං න වට්ටති.
6. ම. අංසබද්ධකො.

භික්ඛවෙ තෙලපාකන්ති යං කිඤ්චි භෙසජ්ජපක්ඛිත්තං සබ්බං අනුඤ්ඤාතමෙව හොති; **අතිපක්ඛිත්තමජ්ජානී**ති අතිවිය ඛිත්ත මජ්ජානි;[1] බහුං මජ්ජං පක්ඛිපිත්වා යොජිතානීති[2] අත්‍ථො; **සම්භාර සෙද**න්ති නානාවිධපණ්ණභඞ්ගසෙදං; **මහාසෙද**න්ති මහන්තං සෙදං; **පොරිසප්පමාණං** ආවාටං අඞ්ගාරානං පූරෙත්වා පංසුවාලිකාදීහි පිදහිත්වා තත්‍ථ නානාවිධානි වාතහර[3]පණ්ණානි සන්‍ථරිත්වා තෙලමක්ඛිතෙන ගත්තෙන තත්‍ථ නිපජ්ජිත්වා සම්පරිවත්තන්තෙන සරීරං සෙදෙතුං අනුජානාමීති අත්‍ථො. **භඞ්ගොදක**න්ති නානාපණ්ණභඞ්ග කුථිතං[4] උදකං; තෙහි පණ්ණෙහි ච උදකෙන ච සිඤ්චිත්වා සෙදෙ තබ්බො. **උදකකොට්ඨක**න්ති උදකකොට්ඨකෙ චාටිං වා දොණිං වා උණ්හොදකස්ස පූරෙත්වා තත්‍ථ පවිසිත්වා සෙදකම්මකරණං අනුජානා මීති අත්‍ථො.

පබ්බවාතො හොතීති පබ්බෙ පබ්බෙ වාතො විජ්ඣති; **ලොහිතං මොචෙතු**න්ති සත්‍ථකෙන ලොහිතං මොචෙතුං; **පජ්ජං අභිසංඛරිතු**න්ති යෙන ඵාලිතපාදා පාකතිකා හොන්ති, තං නාළි කෙරාදීසු නානාභෙසජ්ජානි පක්ඛිපිත්වා පජ්ජං අභිසංඛරිතුං; පාදානං සප්පාය භෙසජ්ජං පචිතුන්ති අත්‍ථො.[5] **සාසපකුට්ටෙනා**ති සාසපපිට්ඨෙන; **වඩ්ඪමංස**න්ති අධිකමංසං, ආණි විය උට්ඨහති;[6] **විකාසික**න්ති තෙලරුන්ධනපිලොතිකං; **සබ්බං වණපටිකම්ම**න්ති යං කිඤ්චි වණපටිකම්මං[7] නාම අත්‍ථි, සබ්බං අනුජානාමීති අත්‍ථො; **සාමං ගහෙත්වා**ති ඉදං න කෙවලං සප්පදට්ඨස්සෙව, අඤ්ඤස්මිම්පි දට්ඨවිසෙ සති සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං; අඤ්ඤෙසු පන කාරණෙසු පටිග්ගහිතමෙව වට්ටති. **සචෙ හොති න පුන පටිග්ගහාපෙතබ්බො**ති[8] සචෙ භූමිප්පත්තො, පටිග්ගහෙතබ්බො; අප්පත්තං පන ගහෙතුං වට්ටති; **ඝරදින්නකාබාධො**ති වසීකරණ[9] පානකසමුට්ඨිතරොගො; **සීතාලොළි**න්ති නඞ්ගලෙන කසන්තස්ස ඵාලෙ ලග්ගමත්තිකං උදකෙන ආලොළෙත්වා පායෙතුං අනුජානාමීති අත්‍ථො; **දුට්ඨගහණිකො**ති විපන්නගහණිකො;[10] **ආමිසඛාර**න්ති සුක්ඛොදනං ඣාපෙත්වා තාය ඡාරිකාය පග්ඝරිතඛාරොදකං; **මුත්ත හරීටක**න්ති ගොමුත්තපරිභාවිතං හරීටකං; **අභිසන්නකායො**ති උස්සන්නදොසකායො;[11] **පටිච්ඡාදනීයෙනා**ති මංසරසෙන; **සචෙ භික්ඛවෙ පක්කාපි මුග්ගා ජායන්තී**ති පක්කා මුග්ගා සචෙපි ජායන්ති,

---

1. සී. මු. මජ්ජං 2. සී. මු. යොජිතානි. 3. ම. සීII. හරණ. 4. සී. මු. කථිතං.
5. සී II. & ම. තිලකක්කෙනාති පිට්ඨෙහි තිලෙහි අත්‍ථො. කබළිකන්ති වණ මුඛෙ සත්තුපිණ්ඩං පක්ඛිපිතුං;
6. සී II. ම. ලොණසක්ඛරිකාය ඡින්දිතුන්ති ඛුරෙන ඡින්දිතුං. 7. සීII. ම පරිකම්මං.
8. සී I. ම. සචෙ පන පටිග්ගහෙතබ්බොති. 9 වි. වි. ඝරණියා දින්නවසීකරණ.
10. සීII. & මු. කිමිවජ්ජෙන උච්චාරෙ නික්ඛමතීති අත්‍ථො.
11 සී II. & ම. අච්ඡකඤ්ජිකන්ති තණ්ඩුලොදකමණ්ඩො. අකටයූසන්ති අසිනිද්ධො මුග්ගපචිතපානීයො; කටාකටන්ති සො බද්ධො සිනිද්ධො ඉච්චතිකො.

යථාසුඛං පරිභුඤ්ජිතබ්බා; පක්කත්තා හි තෙ කප්පියා යෙව.[1] **සාමං පාකාන්ති** එත්ථ යං කිඤ්චි ආමිසං භික්ඛුනො පචිතුං න වට්ටති. සචෙ පිස්ස උණ්හයාගුයා සුලසිපණ්ණානි වා සිඞ්ගිවෙරං වා ලොණං වා පක්ඛිපන්ති, තම්පි චාලෙතුං න වට්ටති. යාගුං නිබ්බාපෙමීති පන චාලෙතුං වට්ටති. උත්තණ්ඩුලභත්තං ලභිත්වාපි පිදහිතුං න වට්ටති. සචෙ පන මනුස්සා පිදහිත්වාව දෙන්ති, වට්ටති. භත්තං වා මා නිබ්බායතූති පිදහිතුං වට්ටති. ඛීරතක්කාදීසු පන සකිං කුථිතෙසු[2] අග්ගිං කාතුං[3] වට්ටති. පුන පාකස්ස අනුඤ්ඤාතත්තා. **උක්කපිණ්ඩකාපි ඛාදන්තීති** බිළාලමූසිකා ගොධා මුඞ්ගුසා[4] ඛාදන්ති; **දමකාති** විඝාසාදා; **තතො නීහරන්තීති** යත්ථ නිමන්තිතා භුඤ්ජන්ති, තතො නීහටං; **වනට්ඨං පොක්ඛරට්ඨන්ති** වනෙ චෙව පදුමිනීගච්ඡෙ ච ජාතං; **අබීජන්ති** තරුණං,[5] යස්ස බීජං න අඞ්කුරං ජනෙති; **නිබ්බට්ටබීජන්ති** බීජං නිබ්බට්ටෙත්වා අපනෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බකං අම්බපනසාදි[6].

සත්ථකම්මං වා වත්ථිකම්මං වාති යථාපරිච්ඡින්නෙ ඔකාසෙ යෙන කෙනචි සත්ථෙන වා සූචියා වා කණ්ටකෙන වා සත්තිකාය වා පාසාණසක්ඛලිකාය වා නඛෙන වා ඡින්දනං වා ඵාලනං වා විජ්ඣනං වා ලෙඛනං වා න කාතබ්බං; සබ්බං හෙතං සත්ථකම්මමෙව හොති. යෙන කෙනචි පන චම්මෙන වා වත්ථෙන වා වත්ථිපීළනම්පි න කාතබ්බං; සබ්බං හෙතං වත්ථිකම්මමෙව හොති. එත්ථ ච **සම්බාධස්ස සාමන්තා ද්වඞ්ගුලාති** ඉදං සත්ථකම්මං යෙව සන්ධාය වුත්තං. **වත්ථිකම්මං** පන සම්බාධෙයෙව පටික්ඛිත්තං. තත්ථ පන ඛාරං වා දාතුං යෙන කෙනචි රජ්ජුකෙන වා බන්ධිතුං වට්ටති. යදි තෙන ඡිජ්ජති, සුඡින්නං. අණ්ඩවුඩ්ඪිරොගෙපි **සත්ථකම්මං** න වට්ටති. තස්මා අණ්ඩං ඵාලෙත්වා බීජානි උද්ධරිත්වා අරොගං කරිස්සාමීති[7] න කාතබ්බං. අග්ගිතාපනභෙසජ්ජාලිම්පනෙසු පන පටික්ඛෙපො නත්ථි. වච්චමග්ගෙ භෙසජ්ජමක්ඛිතා ආදානවට්ටි වා වෙළුනාළිකා වා වට්ටති, යාය ඛාරකම්මං වා කරොන්ති, තෙලං වා පවෙසෙන්ති.[8] **පොත්ථනිකන්ති** මංසච්ඡෙදනසත්ථකං වුච්චති. **කිම්පිමායාති** කිම්පි ඉමාය; **න භගවා උස්සහතීති** න භගවා සක්කොති; **යත්‍ර හි නාමාති** යස්මා නාම; **පච්චවෙක්ඛීති** වීමංසි; පටිපුච්ඡීති වුත්තං හොති. **අප්පච්චවෙක්ඛිත්වාති** අප්පටිපුච්ඡිත්වා; සචෙ පන අසුකමංසන්ති ජානාති, පටිපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි. අජානන්තෙන පන පටිපුච්ඡිත්වාව ඛාදිතබ්බං. **සුනඛ**

---

1. සී II. & ම. අන්තොවුත්ථන්ති අකප්පියභූමියං වුත්ථං. 2. සී. මු. කඨිතෙසු.
3. ම. දාතුං. 4. ම. මඞ්ගුසා. 5. සී II. & ම. තරුණඵලං.
6. සී II. & ම. දුරොපයං වණොති දුක්ඛෙන පාකතිකො හොතීති අත්ථො. දුප්පරිහාරං සත්ථන්ති සම්බාධෙ දුක්ඛෙන සත්ථං පරිහරීයති.
7. සී. මු. කරිස්සාමාති.
8. සී II. & ම. පවත්තමංසන්ති මතස්ස මංසං; මා ඝාතෙතූති තං දිවසං න ලබ්භා කෙනචි කිඤ්චි ජීවිතා වොරොපෙතුං - ඉච්චාදිකො.

මංසන්ති එළ ආරඤ්ඤකොකා[1] නාම සුනඛසදිසා හොන්ති. තෙසං මංසං වට්ටති. යො පන ගාමසුනඛියා වා කොකෙන, කොකසුනඛියා වා ගාමසුනඛෙන, සංයොගා උප්පන්නො, තස්ස මංසං න වට්ටති. සො හි උභයං භජතීති. **අහිමංසන්ති** යස්ස කස්සචි අපාදකස්ස දීඝජාතිකස්ස මංසං න වට්ටති. සීහමංසාදීනි පාකටානෙව. එත්ථ ච මනුස්සමංසං සජාතිතාය පටික්ඛිත්තං. හත්ථිඅස්සමංසං රාජඞ්ගතාය. සුනඛමංසඤ්ච අහිමංසඤ්ච පටිකූලතාය. සීහමංසාදීනි පඤ්ච අත්තනො අනුපද්දවත්ථායාති. ඉති ඉමෙසං මනුස්සාදීනං දසන්නං මංසම්පි අට්ඨිපි ලොහිතම්පි චම්මම්පි ලොමම්පි සබ්බං න වට්ටති. යං කිඤ්චි ඤත්වා වා අඤ්ඤත්වා වා ඛාදන්තස්ස ආපත්තියෙව. යදා ජානාති, තදා දෙසෙතබ්බා. අපුච්ඡිත්වා ඛාදිස්සාමීති ගණ්හතො පටිග්ගහණෙපි දුක්කටං. පුච්ඡිත්වා ඛාදිස්සාමීති ගණ්හතො අනාපත්ති. උද්දිස්සකතං පන ජානිත්වා ඛාදන්තස්සෙව ආපත්ති. පච්ඡා ජානන්තො ආපත්තියා න කාරෙතබ්බොති.[2]

පහූතං යාගුඤ්ච මධුගොළකඤ්ච පටියාදාපෙත්වාති සො කිර සතසහස්සං වයං කත්වා පටියාදාපෙසි. අනුමොදනාගාථාපරියොසානෙ "**පච්චයනං ඉච්ඡන්ත**"න්ති පදානං "**අලමෙව දාතු**"න්ති ඉමිනා සම්බන්ධො. සචෙ පන "**පච්චයනා ඉච්ඡනා**"ති පාඨො අත්ථි, සො යෙව ගහෙතබ්බො.[3] **යථාධම්මො කාරෙතබ්බොති** පරම්පරභොජනෙන කාරෙතබ්බො; භොජ්ජයාගුයා හි පවාරණා හොතීති. **නාහං තං කච්චානාති** තස්මිං කිර අවසිට්ඨගුළෙ දෙවතා සුඛුමොජං පක්ඛිපිංසු. සා අඤ්ඤෙසං පරිණාමං න ගච්ඡති. තස්මා එවමාහ. **ගිලානස්ස ගුළ**න්ති තථාරූපෙන බ්‍යාධිනා ගිලානස්ස පච්ඡාභත්තං ගුළං අනුජානාමීති අත්ථො; **අග්ගිතො වාති** ආදිසු සමුච්චයත්ථෙ වාසද්දො. තත්‍ර හි එකස්ස කොට්ඨාසස්ස අග්ගිතො, එකස්ස උදකතො, එකස්ස අබ්භන්තරතො, අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස භෙදා අන්තරායො භවිස්සති. **අණ්ණව**න්ති සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන යොජනමත්තං ගම්භීරස්ස ච පුථුලස්ස ච උදකට්ඨානස්සෙතං අධිවචනං; **සර**න්ති ඉධ නදී අධිප්පෙතා; ඉදං වුත්තං හොති:- යෙ තං ගම්භීරවිත්ථතං තණ්හාසරං තරන්ති, තෙ අරියමග්ගසඞ්ඛාතං **සෙතුං කත්වාන විසජ්ජ පල්ලලානි** අනාමසිත්වාව උදකභරිතානි නින්නට්ඨානානි; අයම්පන ඉදං අප්පමත්තකං උදකං තරිතුකාමොපි **කුල්ලං හි ජනො පබන්ධති**. බුද්ධා පන බුද්ධසාවකා ච විනා එව කුල්ලෙන **තිණ්ණා මෙධාවිනො ජනාති**.*

---

1. ම. අරඤ්ඤකොකා.
2. සී II, & ම. එකත්තකොති එකකො; නත්ථි මෙ දුතියොති අත්ථො.
3. සී II. & ම. භොජ්ජයාගුයා පවාරණං ජනෙති; යදග්ගෙනාති යං ආදිං කත්වා; තස්මා තෙ ආරබ්භාති සඞ්ඝනිබද්ධකප්පියඤ්ඤං උපචිතකානි අත්ථො- ඉච්චපිකො.

* පුප්ඵලක්ඛණඛිත්තෙ ඨානෙ සී II & ම. පොත්ථකෙසු සුත්තන්තට්ඨකථාතො ගහෙත්වා යොජිතා අධිකපාඨා දිස්සන්ති.

සාහාරං දජ්ජෙය්‍යාථාති සජනපදං දදෙය්‍යාථ;* **පටිච්ච කම්මන්ති** අත්තානං පටිච්ච කතන්ති අත්ථො; අථවා **පටිච්ච කම්මන්ති** නිමිත්තකම්මස්සෙතං අධිවචනං. තං පටිච්චකම්මං එත්ථ අත්ථීති මංසම්පි "පටිච්චකම්ම"න්ති වුත්තං.* **ජීරන්තීති** ජීරන්ති;[1] අබ්භක්ඛානස්ස අන්තං න ගච්ඡන්තීති අත්ථො. තිකොටිපරිසුද්ධිකථා **සඞ්ඝභෙදසික්ඛාපද** වණ්ණනායං වුත්තා.* **පච්චන්තිමන්ති** අභිලාපමත්තමෙතං; "**යං** සංඝො ආකඞ්ඛතී"ති වුත්තත්තා පන ධුරවිහාරොපි සම්මන්නිතුං වට්ටති. කම්මවාචං අවත්වා අපලොකනෙනාපි වට්ටතියෙව. **කාකොරවසද්දන්ති** තත්ථ තත්ථ පවිට්ඨානං ආමිසඛාදනත්ථාය අනුපපගෙයෙව සන්නිපතිතානං කාකානං ඔරවසද්දං; **යසොජො** නාම **කපිලසුත්ත**පරියොසානෙ පබ්බජිතානං පඤ්චන්නං සතානං අග්ගපුරිසො.

උස්සාවනන්තිකන්ති ආදීසු **උස්සාවනන්තිකා** තාව එවං කාතබ්බා: යො ථම්භානං වා උපරි භිත්තිපාදෙ වා නිඛණිත්වා විහාරො කරීයති, තස්ස හෙට්ඨා ථම්භ[2]පටිච්ඡකා පාසාණා භූමිගතිකා එව. පඨමත්ථම්භං පන පඨමභිත්තිපාදං වා පතිට්ඨාපෙන්තෙහි බහූහි සම්පරිවාරෙත්වා "කප්පියකුටිං කරොම. කප්පියකුටිං කරොමා"ති වාචං නිච්ඡාරෙන්තෙහි මනුස්සෙසු උක්ඛිපිත්වා පතිට්ඨාපෙන්තෙසු ආමසිත්වා වා සයං උක්ඛිපිත්වා වා ථම්භො වා භිත්තිපාදො වා පතිට්ඨාපෙතබ්බො. **කුරුන්දිමහාපච්චරීසු** පන "කප්පියකුටි කප්පියකුටී"ති වත්වා පතිට්ඨාපෙතබ්බන්ති වුත්තං. **අන්ධකට්ඨකථායං** "සංඝස්ස කප්පියකුටිං අධිට්ඨාමී"ති වුත්තං. තං පන අවත්වාපි අට්ඨකථාසු වුත්තනයෙන වුත්තෙ දොසො නත්ථි. ඉදම්පනෙත්ථ සාධාරණලක්ඛණං. ථම්භපතිට්ඨානඤ්ච වචනපරියොසානඤ්ච සමකාලං වට්ටති. සචෙ හි අනිට්ඨිතෙ වචනෙ ථම්භො පතිට්ඨාති, අප්පතිට්ඨිතෙ වා තස්මිං වචනං නිට්ඨාති, අකතා හොති කප්පියකුටි. තෙනෙව **මහාපච්චරියං** වුත්තං: "බහූහි සම්පරිවාරෙත්වා වත්තබ්බං. අවස්සං හි එත්ථ එකස්සපි වචනනිට්ඨානඤ්ච ථම්භපතිට්ඨානඤ්ච එකතො භවිස්සතී"ති. ඉට්ඨකසිලාමත්තිකාකුට්ටිකාසු පන කුටීසු හෙට්ඨා චයං බන්ධිත්වා වා අබන්ධිත්වා වා කරොන්තු, යතො පට්ඨාය භිත්තිං උට්ඨාපෙතුකාමා හොන්ති, තං සබ්බපඨමං ඉට්ඨකං වා සිලං වා මත්තිකාපිණ්ඩං වා ගහෙත්වා වුත්තනයෙනෙව කප්පියකුටි කාතබ්බා. ඉට්ඨකාදයො භිත්තියා පඨමිට්ඨකාදීනං හෙට්ඨා න වට්ටන්ති. ථම්භා පන උපරි උග්ගච්ඡන්ති. තස්මා වට්ටන්ති. **අන්ධකට්ඨකථායං** ථම්භෙහි කරීයමානෙ චතූසු කොණෙසු චත්තාරො ථම්භා ඉට්ඨකාදිකුට්ටෙ චතූසු කොණෙසු ද්වෙ තිස්සො ඉට්ඨකා අධිට්ඨාතබ්බාති වුත්තං. තථා පන අකතායපි දොසො නත්ථි. අට්ඨකථාසු හි වුත්තමෙව පමාණං.

---

* පුප්ඵලක්ඛණබද්ධිතෙසු ඨානෙසු සී 11 & ම. පොත්වලසු සුත්තන්තට්ඨකථාතො ගණෙත්වා යොජිත අධික පාඨා දිස්සන්ති.

1. සී. මු. ඣීරන්තීති ජීරන්ති ම. ජීරිදන්තීති ජීරන්ති; අබ්භාචික්ඛන්තා න ජීරන්ති.
2. සී. & ම. ථම්භා.

ගොනිසාදිකා දුවිධා:- ආරාමගොනිසාදිකා විහාරගොනිසාදිකාති; තාසු යත්ථ නෙව ආරාමො න සෙනාසනානි පරික්ඛිත්තානි හොන්ති, අයං **ආරාමගොනිසාදිකා** නාම. යත්ථ සෙනාසනානි සබ්බානි වා එකච්චානි වා පරික්ඛිත්තානි, ආරාමො අපරික්ඛිත්තො, අයං **විහාරගොනිසාදිකා** නාම. ඉති උභයත්‍රාපි ආරාමස්ස අපරික්ඛිත්තභාවොයෙව පමාණං. ආරාමො පන උපඩ්ඪපරික්ඛිත්තොපි බහුතරං[1] පරික්ඛිත්තොපි පරික්ඛිත්තොයෙව නාමාති **කුරුන්දිමහාපච්චරීසු** වුත්තං. එත්ථ කප්පියකුටිං ලද්ධුං වට්ටතීති. **ගහපතී**ති මනුස්සා ආවාසං කත්වා “කප්පියකුටිං දෙම. පරිභුඤ්ජථා”ති වදන්ති, එසා **ගහපති** නාම. කප්පියකුටිං කාතුං දෙමාති වුත්තෙපි වට්ටතියෙව. **අන්ධකට්ඨකථායං** පන යස්මා භික්ඛුං ඨපෙත්වා සෙසසහධම්මිකානං සබ්බෙසඤ්ච දෙවමනුස්සානං හත්ථතො පටිග්ගහො ච සන්නිධි ච අන්තොවුත්ථඤ්ච තෙසං සන්තකං භික්ඛුස්ස වට්ටති, තස්මා තෙසං ගෙහානි වා තෙහි දින්නා කප්පියකුටි වා **ගහපතී**ති වුච්චතීති වුත්තං. පුනපි වුත්තං:- භික්ඛුසඞ්ඝස්ස විහාරං ඨපෙත්වා භික්ඛුනිඋපස්සයො වා ආරාමිකානං වා තිත්ථියානං වා දෙවතානං වා නාගානං වා අපි බ්‍රහ්මානං වා විමානං කප්පියකුටි හොතීති, තං සුවුත්තං. සංඝසන්තකමෙව හි භික්ඛුසන්තකං වා ගෙහං ගහපතිකුටිකා න හොති. **සම්මුතිකා** නාම කම්මවාචං සාවෙත්වා කතා; යං ඉමාසු චතූසු කප්පියභූමීසු වුත්ථං ආමිසං, තං සබ්බං අන්තොවුත්ථසඞ්ඛ්‍යං න ගච්ඡති. භික්ඛූනඤ්ච භික්ඛුනීනඤ්ච අන්තොවුත්ථඅන්තොපාකමොචනත්ථං කප්පියකුටියො අනුඤ්ඤාතා. යම්පන අකප්පියභූමියා සහසෙය්‍යප්පහොනකෙ ගෙහෙ වුත්ථං සංඝිකං වා පුග්ගලිකං වා භික්ඛුස්ස භික්ඛුනියා වා සන්තකං එකරත්තම්පි ඨපිතං තං **අන්තොවුත්ථං**. තත්ථ පක්කඤ්ච **අන්තොපක්කං** නාම හොති. එතං න කප්පති. සත්තාහකාලිකං පන යාවජීවිකඤ්ච වට්ටති. තත්‍රායං විනිච්ඡයො:- සාමණෙරො භික්ඛුස්ස තණ්ඩුලාදිකං ආමිසං ආහරිත්වා කප්පියකුටියං නික්ඛිපිත්වා පුනදිවසෙ පචිත්වා දෙති, **අන්තොවුත්ථං** න හොති. තත්ථ අකප්පියකුටියං නික්ඛිත්තසප්පිආදීසු යංකිඤ්චි පක්ඛිපිත්වා දෙති, මුඛසන්නිධි නාම හොති. මහාපච්චරියම්පන **අන්තොවුත්ථං** හොතීති වුත්තං. තත්ථ නාමමත්තමෙව නානාකරණං. භික්ඛු අකප්පියකුටියං ඨපිතසප්පිඤ්ච යාවජීවිකපණ්ණඤ්ච එකතො පචිත්වා පරිභුඤ්ජති, සත්තාහං නිරාමිසං වට්ටති. සචෙ ආමිසසංසට්ඨං කත්වා පරිභුඤ්ජති, අන්තොවුත්ථඤ්චෙව **සාමංපක්කඤ්ච** හොති. එතෙනුපායෙන සබ්බසංසග්ගා වෙදිතබ්බා.

ඉමා පන කප්පියකුටියො කදා ජහිතවත්ථුකා හොන්ති? **උස්සාවනන්තිකා** තාව යා ථම්භානං උපරි භිත්තිපාදෙ වා නිඛණිත්වා කතා, සා සබ්බෙසු ථම්භෙසු ච භිත්තිපාදෙසු ච අපනීතෙසු ජහිතවත්ථුකා හොති. සචෙ පන ථම්භෙ වා භිත්තිපාදෙ වා පරිවත්තෙන්ති,

---

1. සී. මූ. බහුසු.

යො යො ඨිතො තත්‍ථ තත්‍ථ පතිට්‌ඨාති, සබ්‌බෙසුපි පරිවත්‍තිතෙසු අජහිතවත්‍ථුකාව හොති. **ඉට්‌ඨකාදීහි** කතා ච යස්‌ස උපරිභිත්‍ති අත්‍ථාය ඨපිතං ඉට්‌ඨකං වා සිලං වා මත්‍තිකාපිණ්‌ඩං වා ආදිං කත්‍වා විනාසිතකාලෙ ජහිතවත්‍ථුකා හොති. යෙහි පන ඉට්‌ඨකාදීහි අධිට්‌ඨිතා, තෙසු අපනීතෙසුපි තදඤ්‌ඤෙසු පතිට්‌ඨිතාසු අජහිතවත්‍ථුකාව හොති. **ගොනිසාදිකා** පාකාරාදීහි පරික්‌ඛෙපෙ කතෙ ජහිතවත්‍ථුකා හොති. පුන තස්‌මිං ආරාමෙ කප්‌පියකුටිං ලද්‌ධුං වට්‌ටති. සචෙ පන පුනපි පාකාරාදයො තත්‍ථ තත්‍ථ ඛණ්‌ඩා හොන්‍ති, තතො තතො ගාවො පවිසන්‍ති, පුන කප්‌පියකුටි හොති. ඉතරා පන ද්‌වෙ ගොපානසිමත්‍තං ඨපෙත්‍වා සබ්‌බස්‌මිං ඡදනෙ විනට්‌ඨෙ ජහිතවත්‍ථුකා හොන්‍ති. සචෙ ගොපානසීනං උපරි එකම්‌පි පක්‌ඛපාසකමණ්‌ඩලං අත්‍ථි, රක්‌ඛති. යත්‍ර පනිමා චතස්‌සොපි කප්‌පියභූමියො නත්‍ථි, තත්‍ථ කිං කාතබ්‌බං? අනුපසම්‌පන්‌නස්‌ස දත්‍වා තස්‌ස සන්‍තකං කත්‍වා පරිභුඤ්‌ජිතබ්‌බං.

තත්‍රිදං වත්‍ථු:- **කරවීකතිස්‌සත්‍ථෙරො** කිර විනයධරපාමොක්‌ඛො **මහාසීවත්‍ථෙරස්‌ස** සන්‍තිකං අගමාසි. සො දීපාලොකෙන සප්‌පිකුම්‌භං පස්‌සිත්‍වා භන්‍තෙ කිමෙතන්‍ති පුච්‌ඡි. ථෙරො "ආවුසො ගාමතො සප්‌පිකුම්‌භො ආගතො, ලූඛදිවසෙ සප්‌පිනා භුඤ්‌ජනත්‍ථායා"ති ආහ. තතො නං **තිස්‌සත්‍ථෙරො** න වට්‌ටති භන්‍තෙති ආහ. ථෙරො පුන දිවසෙ පමුඛෙ නික්‌ඛිපාපෙසි. **තිස්‌සත්‍ථෙරො** පුන **එකදිවසං** ආගතො තං දිස්‌වා[1] තථෙව පුච්‌ඡිත්‍වා "භන්‍තෙ **සහසෙය්‍යප්‌පහොනකට්‌ඨානෙ** ඨපෙතුං න වට්‌ටතී"ති ආහ. ථෙරො පුනදිවසෙ බහි නීහරාපෙත්‍වා නික්‌ඛිපාපෙසි. තං චොරා හරිංසු. සො පුන **එකදිවසං** ආගතං **තිස්‌සත්‍ථෙර**මාහ: "ආවුසො තයා න වට්‌ටතීති වුත්‍තො සො කුම්‌භො බහි නික්‌ඛිත්‍තො චොරෙහි හටො"ති.[2] තතො නං **තිස්‌සත්‍ථෙරො** ආහ: "නනු භන්‍තෙ **අනුපසම්‌පන්‌නස්‌ස දාතබ්‌බො අස්‌ස**. අනුපසම්‌පන්‌නස්‌ස හි දත්‍වා තස්‌ස සන්‍තකං කත්‍වා පරිභුඤ්‌ජිතුං වට්‌ටතී"ති. **මෙණ්‌ඩකවත්‍ථු** උත්‍තානමෙව.

අපි චෙත්‍ථ **අනුජානාමි භික්‌ඛවෙ පඤ්‌ච ගොරසෙ**ති ඉමෙ පඤ්‌ච ගොරසෙ විසුං විසුං පරිභොගෙන පරිභුඤ්‌ජිතුම්‌පි අනුජානාමීති අත්‍ථො; **පාථෙය්‍යං පරියෙසිතුන්‍ති** එත්‍ථ සචෙ කෙචි සයමෙව ඤත්‍වා දෙන්‍ති, ඉච්‌චෙතං කුසලං. නො චෙ දෙන්‍ති, ඤාතිපවාරිතට්‌ඨානතො වා භික්‌ඛාචාරවත්‍තෙන වා පරියෙසිතබ්‌බං. තථා අලභන්‍තෙන අඤ්‌ඤාතිකඅප්‌පවාරිතට්‌ඨානතො යාචිත්‍වාපි ගහෙතබ්‌බං. එකදිවසෙන ගමනීයෙ මග්‌ගෙ එකභත්‍තත්‍ථාය පරියෙසිතබ්‌බං. දීඝෙ අද්‌ධානෙ යත්‍තකෙන කන්‍තාරං නිත්‍ථරති, තත්‍තකං පරියෙසිතබ්‌බන්‍ති. **කාජෙහි ගාහාපෙත්‍වාති** පඤ්‌චහි කාජසතෙහි සුසඞ්‌ඛතස්‌ස බදරපානස්‌ස කුටසහස්‌සං ගාහාපෙත්‍වා; **එකස්‌මිං නිදානෙ එකස්‌මිං පකරණෙ ධම්‌මිං කථං කත්‍වාති** "සාධු[3] භික්‌ඛවෙ පානං අපිවන්‍තා සමණස්‌ස ගොතමස්‌ස සාවකා පබ්‌බජ

1. සී. මු. දිවසං. 2. ෂ. අපහටොති. 3. සී II, ස්‍යා. සාධුකං.

බාහුලිකානි වාදං න උප්පාදයිත්ථ. මයි ච ගාරවං අකත්ථ. මම ච තුම්හෙසු ගාරවං ජනයිත්ථ. ඉති වො අයං ඉමිනා කාරණෙන සුට්ඨුප්පසන්නා”ති ආදිනා නයෙන ධම්මිං කථං කත්වා **“අනුජානාමි භික්ඛවෙ අට්ඨ පානානී**ති ආදිමාහ. තත්ථ **අම්බපාන**න්ති ආමෙහි වා පක්කෙහි වා අම්බෙහි කතපානං; තත්ථ ආමෙහි කරොන්තෙන අම්බතරුණානි භින්දිත්වා උදකෙ පක්ඛිපිත්වා ආතපෙ ආදිච්චපාකෙන පචිත්වා පරිස්සාවෙත්වා තදහු පටිග්ගහිතෙහි මධුසක්ඛරකප්පූරාදීහි යොජෙත්වා කාතබ්බං. එවං කතං පුරෙභත්තමෙව කප්පති. අනුපසම්පන්නෙහි කතං ලභිත්වා පන පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතං පුරෙභත්තං සාමිසපරිභොගෙනාපි වට්ටති. පච්ඡාභත්තං නිරාමිසපරිභොගෙන යාව අරුණුග්ගමනා වට්ටති යෙව. එස නයො සබ්බපානෙසු. තෙසු පන **ජම්බුපාන**න්ති ජම්බුඵලෙහි කතපානං; **චොචපාන**න්ති අට්ඨිකකදලිඵලෙහි කතපානං; **මොචපාන**න්ති අනට්ඨිකෙහි කදලිඵලෙහි කතපානං; **මධුපාන**න්ති මුද්දිකානං ජාතිරසෙන කතපානං; තං පන උදකසම්භින්නං වට්ටති. සුද්ධං න වට්ටති. **මුද්දිකපාන**න්ති මුද්දිකා උදකෙ මද්දිත්වා අම්බපානං විය කතපානං; **සාලූකපාන**න්ති රත්තුප්පලනීලුප්පලාදීනං සාලූකෙ මද්දිත්වා කතපානං; **ඵාරුසකපාන**න්ති ඵාරුසකෙහි අම්බපානං විය කතපානං; ඉමානි අට්ඨ පානානි සීතානිපි ආදිච්චපාකානිපි වට්ටන්ති. අග්ගිපාකානි න වට්ටන්ති.

ධඤ්ඤඵලරසන්ති සත්තන්නං ධඤ්ඤානං ඵලරසං; **ඩාකරස**න්ති පක්කඩාකරසං; යාවකාලිකපත්තානං හි පුරෙභත්තංයෙව රසො කප්පති. යාවජීවිකානං පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතසප්පිආදීහි සද්ධිං පක්කානං සත්තාහං කප්පති. සචෙ පන සුද්ධඋදකෙන පචති, යාවජීවම්පි වට්ටති. ඛීරාදීහි පන සද්ධිං පචිතුං න වට්ටති.[1] අඤ්ඤෙහි පක්කම්පි ඩාකරසසඞ්ඛමෙව ගච්ඡති. **කුරුන්දියං** පන යාවකාලිකපත්තානම්පි සීතොදකෙන මද්දිත්වා කතරසො වා ආදිච්චපාකො වා වට්ටතීති වුත්තං. **ඨපෙත්වා මධුකපුප්ඵරස**න්ති එත්ථ මධුකපුප්ඵරසො අග්ගිපාකො වා හොතු ආදිච්චපාකො වා පච්ඡාභත්තං න වට්ටති. පුරෙභත්තම්පි යං පානං ගහෙත්වා මජ්ජං කරොන්ති, සො ආදිතො පට්ඨාය න වට්ටති. මධුකපුප්ඵම්පන අල්ලං වා සුක්ඛං වා භජ්ජිතං වා තෙන කතඵාණිතං වා යතො පට්ඨාය මජ්ජං න කරොන්ති, තං සබ්බං පුරෙභත්තං වට්ටති. උච්ඡුරසො නික්කසටො පච්ඡාභත්තං වට්ටති. ඉති පානානි අනුජානන්තෙන ඉමෙපි චත්තාරො රසා අනුඤ්ඤාතානි.

රොජවත්ථු උත්තානත්ථමෙව. තත්ථ[2] **සබ්බඤ්ච ඩාක**න්ති සප්පිආදීහි පක්කං වා අපක්කං වා යං කිඤ්චි ඩාකං; **පිට්ඨඛාදනීය**න්ති පිට්ඨමයං ඛාදනීයං; **රොජස්ස** කිර ඉදං උභයම්පි සතායතයං වියං

1. ම. පචිතුං වට්ටති.
2. ඡ 11, ∧ ම. [illegible] අසාංසුනි [illegible]; උළාරං [illegible] ඉදානි [illegible] ... ඛාදනීයං [illegible] බුද්ධාදිගතපසාද [illegible].

කාරෙත්වා පටියාදාපෙසි. **මඤ්ජුකාති** මධුරවචනා; **පටිභාණෙය්‍යකාති** සකෙ සිප්පෙ පටිභාණසම්පන්නා; **දක්ඛාති** ඡෙකා, අනලසා වා; **පරියොදාතසිප්පාති** නිද්දොසසිප්පා; **නාළියාවාපකෙනාති** නාළියා ච ආවාපකෙන ච; **ආවාපකො** නාම යත්ථ ලද්ධං ලද්ධං ආවපන්ති පක්ඛිපන්තීති වුත්තං හොති. **න භික්ඛවෙ නහාපිතපුබ්බෙන ඛුරභණ්ඩන්ති** එත්ථ ගහෙත්වා පරිහරිතුමෙව න වට්ටති. අඤ්ඤස්ස සන්තකෙන පන කෙසෙ ඡෙදෙතුං වට්ටති. සචෙ වෙතනං ගහෙත්වා ඡින්දති, න වට්ටති. යො අනහාපිතපුබ්බො තස්ස පරිහරිතුම්පි වට්ටති. තං වා අඤ්ඤං වා ගහෙත්වා කෙසෙ ඡෙදෙතුම්පි වට්ටති. **භාගං දත්වාති** දසමං භාගං දත්වා; ඉදං කිර ජම්බුදීපෙ පොරාණකචාරිත්තං. තස්මා දසකොට්ඨාසෙ කත්වා එකො කොට්ඨාසො භූමිසාමිකානං දාතබ්බො. **යං භික්ඛවෙ මයා ඉදං න කප්පතීති** ඉමෙ චත්තාරො මහාපදෙසෙ භගවා භික්ඛූනං නයග්ගහණත්ථාය ආහ. තත්ථ ධම්මසංගාහකත්ථෙරා සුත්තං ගහෙත්වා පරිමද්දන්තා ඉදං අද්දසංසු. **ඨපෙත්වා ධඤ්ඤඵලරසන්ති** සත්ත ධඤ්ඤානි පච්ඡාභත්තං න කප්පන්තීති පටික්ඛිත්තානි. තාලනාළිකෙර පනස ලබුජ අලාබු කුම්භණ්ඩ පුස්සඵල තිපුස එළාලුකානි, සබ්බඤ්ච අපරණ්ණං, ධඤ්ඤගතිකමෙව. තං කිඤ්චාපි න පටික්ඛිත්තං. අථ ඛො අකප්පියං අනුලොමෙති, තස්මා පච්ඡාභත්තං න කප්පතීති අට්ඨපානානි අනුඤ්ඤාතානි. **අවසෙසානි** වෙත්ත තින්තිණික මාතුලුඞ්ග කපිත්ථ කොසම්බකරමන්දාදි ඛුද්දකඵලපානානි අට්ඨපානගතිකානෙව. තානි කිඤ්චාපි න අනුඤ්ඤාතානි. අථ ඛො කප්පියං අනුලොමෙන්ති, තස්මා කප්පන්ති. ඨපෙත්වා හි සානුලොමං ධඤ්ඤඵලරසං අඤ්ඤඵලපානං නාම අකප්පියං නත්ථි. සබ්බං යාවකාලිකං යෙවාති **කුරුන්දියං** වුත්තං. භගවතා ඡ චීවරානි අනුඤ්ඤාතානි. ධම්මසංගාහකත්ථෙරෙහි තෙසං අනුලොමානි දුකූලං පත්තුණ්ණං චීනපට්ටං සොමාරපට්ටං ඉද්ධිමයිකං දෙවදත්තියන්ති අපරානි ඡ අනුඤ්ඤාතානි. තත්ථ **පත්තුණ්ණන්ති** පත්තුණ්ණදෙසෙ පාණකෙහි සඤ්ජාතවත්ථං. ද්වෙ පට්ටානි[1] දෙසනාමෙනෙව වුත්තානි. තානි තීණි ඛොමස්සානුලොමානි. දුකූලං සාණස්ස. ඉතරානි ද්වෙ කප්පාසිකස්ස වා සබ්බෙසං වා. භගවතා එකාදස පත්තෙ පටික්ඛිපිත්වා ද්වෙ පත්තා අනුඤ්ඤාතා ලොහපත්තො චෙව මත්තිකාපත්තො ච. ලොහථාලකං මත්තිකථාලකං තම්බලොහථාලකන්ති තෙසං යෙව අනුලොමානි. භගවතා තයො තුම්බා අනුඤ්ඤාතා; ලොහතුම්බො කට්ඨතුම්බො ඵලතුම්බොති; කුණ්ඩිකා කඤ්චනකො උදකතුම්බො"ති තෙසං යෙව අනුලොමා. **කුරුන්දියං** පන පානීය සඞ්ඛපානීයසරාවකානි එතෙසං අනුලොමානීති වුත්තං. පට්ටිකා සූකරන්තක"න්ති ද්වෙ කායබන්ධනානි අනුඤ්ඤාතානි. දුස්සපට්ටෙන රජ්ජුකෙන ච කතකායබන්ධනානි තෙසං අනුලොමානි. සෙතච්ඡත්තං කිලඤ්ජච්ඡත්තං පණ්ණච්ඡත්තන්ති තීණි ඡත්තානි අනුඤ්ඤාතානි. එකා

1. ම. පටා

පණ්ණත්තිවජ්ජානං තෙසංයෙව අනුලොමතායි ඉමිනා නයෙන පාළිඤ්ච අට්ඨකථඤ්ච අනුපෙක්ඛිත්වා අඤ්ඤම්පි කප්පියාකප්පියානං අනුලොමන්ති වෙදිතබ්බන්ති.

තදහු පටිග්ගහිතං කාලෙ කප්පතීති ආදීසු සබ්බං සම්භින්නරසං සන්ධාය වුත්තං. සචෙ හි ජල්ලිම්පි අනපනෙත්වා සකලෙනෙව නාළිකෙර ඵලෙන සද්ධිං පානකං පටිග්ගහිතං හොති, නාළිකෙරං අපනෙත්වා තං විකාලෙපි කප්පති. උපරි සප්පිපිණ්ඩං ඨපෙත්වා සීතලපායාසං දෙන්ති, යං පායාසෙන අසංසට්ඨං සප්පි, තං අපනෙත්වා සත්තාහං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. බද්ධමධුඵාණිතාදීසුපි එසෙව නයො. තක්කොලජාතිඵලාදීහි අලඞ්කරිත්වා පිණ්ඩපාතං දෙන්ති, තානි උද්ධරිත්වා ධොවිත්වා යාවජීවං පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. යාගුයං පක්ඛිපිත්වා දින්නසිඞ්ගිවෙරාදීසුපි තෙලාදීසු පක්ඛිපිත්වා දින්නලට්ඨිමධුකාදීසුපි[1] එසෙව නයො. එවං යං යං අසම්භින්නරසං හොති, තං තං එකතො පටිග්ගහිතම්පි යථා සුද්ධං හොති, තථා ධොවිත්වා වා තච්ඡෙත්වා වා තස්ස තස්ස කාලවසෙන පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. සචෙ පන සම්භින්නරසං හොති, සංසට්ඨං න වට්ටති. යාවකාලිකං හි අත්තනා සද්ධිං සම්භින්නරසානි තීණිපි යාමකාලිකාදීනි අත්තනො සභාවං උපනෙති, යාමකාලිකං ද්වෙපි සත්තාහකාලිකාදීනි අත්තනො සභාවං උපනෙති, සත්තාහකාලිකම්පි අත්තනා සද්ධිං **සංසට්ඨයාවජීවිකං** අත්තනො සභාවඤ්ඤෙව උපනෙති. තස්මා තෙන **තදහු පටිග්ගහිතෙන සද්ධිං** තදහුපටිග්ගහිතං වා පුරෙ පටිග්ගහිතං වා යාවජීවිකං සත්තාහං කප්පති. ද්වීහපටිග්ගහිතෙන ඡාහං, තීහපටිග්ගහිතෙන පඤ්චාහං, සත්තාහපටිග්ගහිතෙන තදහෙව කප්පතීති වෙදිතබ්බං. තස්මා යෙව හි "**සත්තාහකාලිකෙන භික්ඛවෙ යාවජීවිකං තදහු පටිග්ගහිත**"න්ති අවත්වා "**පටිග්ගහිතං[2] සත්තාහං කප්පතී**"ති වුත්තං. කාලයාමසත්තාහාතික්කමෙසු චෙත්ථ විකාලභොජනසන්නිධිභෙසජ්ජසික්ඛාපදානං වසෙන ආපත්තියො වෙදිතබ්බා. ඉමෙසු ච පන චතූසු කාලිකෙසු **යාවකාලිකං යාමකාලික**න්ති ඉදමෙව ද්වයං අන්තොවුත්ථකඤ්චෙව සන්නිධිකාරකඤ්ච හොති. සත්තාහකාලිකඤ්ච යාවජීවිකඤ්ච අකප්පියකුටියං නික්ඛිපිතුම්පි වට්ටති. සන්නිධිම්පි න ජනෙතීති. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

භෙසජ්ජක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

3. 7.

කඨිනක්ඛන්ධකෙ- **පාඨෙය්‍යකාති**[3] පාඨෙය්‍යරට්ඨවාසිනො; පාඨෙය්‍යං නාම කොසලෙසු පච්ඡිමදිසාභාගෙ රට්ඨං. තත්ථ වාසිනොති වුත්තං හොති. **කොසලරඤ්ඤො** එකපිතුකභාතුකානං **භද්දවග්ගියථෙරානං** එතං අධිවචනං. තෙසු **සබ්බජෙට්ඨකො** අනාගාමී. **සබ්බපච්ඡිමකො** සොතාපන්නො. එකොපි අරහා වා පුථුජ්ජනො වා නත්ථි.

1. ම. මධුලට්ඨිකාදීසුපි. 2. සී II. & ම. පටිග්ගහිතං තං. 3. ම. පාඨෙය්‍යකා.

ආරඤ්ඤකාති ධුතඞ්ගසමාදානවසෙන ආරඤ්ඤකා; න අරඤ්ඤවාසමත්තෙන. **පිණ්ඩපාතිකාදිභාවෙපි** තෙසං **එසෙව** නයො. **සීසවසෙන** චෙතං වුත්තං. ඉමෙ පන තෙරසාපි ධුතඞ්ගානි සමාදායෙව වත්තන්ති. **උදකසඞ්ගහෙ**ති උදකෙන සංගහීතෙ සවිතෙ සංසට්ඨෙ; ථලෙ ච තිතෙන ච එකොදකීභූතෙති අත්ථො. **උදකචික්ඛල්ලෙ**ති අක්කන්තක්කන්තට්ඨානෙ උදකචික්ඛල්ලො උට්ඨහිත්වා යාව ආනිසදා පහරති, ඊදිසෙ චික්ඛල්ලෙති අත්ථො; **ඔකපුණ්ණෙහී**ති උදකපුණ්ණෙහි; තෙසං කිර චීවරානි ඝනානි, තෙසු පතිතං උදකං න පග්ඝරති. ඝනත්තා පුටබද්ධං විය තිට්ඨති. තෙන වුත්තං:– "ඔකපුණ්ණෙහි චීවරෙහී"ති. "ඔඝපුණ්ණෙහී"තිපි පාඨො. **අච්චිදමානා වස්සං වසිම්හා**ති එත්ථ ආගන්තුකට්ඨානෙ සෙනාසනඵාසුතාය අභාවෙන ච භගවතො දස්සනාලාභෙන උක්කණ්ඨිතභාය ච තෙ භික්ඛූ ඵාසුං න වසිංසු. තස්මා "**අච්චිදමානා ඵාසුකං වස්සං වසිම්හා**"ති නාවොචුං. **ධම්මිං කථං කත්වා**ති භගවා තෙසං භික්ඛූනං අනමතග්ගියකථං කථෙසි. තෙ සබ්බෙව කථාපරියොසානෙ අරහත්තං පාපුණිත්වා නිසින්නට්ඨානතොයෙව ආකාසෙ උප්පතිත්වා අගමංසු. තං සන්ධාය වුත්තං:– **ධම්මිං කථං කත්වා** ති.

තතො භගවා 'සචෙ කඨිනත්ථාරො පඤ්ඤත්තො අභවිස්ස, එතෙ භික්ඛූ එකචීවරං[1] ඨපෙත්වා සන්තරුත්තරෙන ආගච්ඡන්තා න එවං කිලන්තා අස්සු. කඨිනත්ථාරො ච නාමෙස සබ්බබුද්ධෙහි අනුඤ්ඤාතො'ති චින්තෙත්වා කඨිනත්ථාරං අනුජානිතුකාමො භික්ඛූ ආමන්තෙසි. ආමන්තෙත්වා ච පන "**අනුජානාමි භික්ඛවෙ**"ති ආදිමාහ. තත්ථ **අත්ථතකඨිනානං වො**ති නිපාතමත්තං වොකාරො; අත්ථතකඨිනානන්ති අත්ථො. එවං හි සති පරතො "සො නෙසං භවිස්සතී"ති යුජ්ජති. අථවා වොති සාමිවචනමෙවෙතං; **සො නෙස**න්ති එත්ථ පන සො චීවරුප්පාදො, යෙ අත්ථතකඨිනා, තෙසං භවිස්සතීති අත්ථො. තත්ථ **අනාමන්තචාරො**ති යාව කඨිනං න උද්ධරියති, තාව අනාමන්තෙත්වා චරණං කප්පිස්සති, චාරිත්තසික්ඛාපදෙන අනාපත්ති භවිස්සතීති අත්ථො. **අසමාදානචාරො**ති චීවරං අසමාදාය චරණං; චීවරවිප්පවාසො කප්පිස්සතීති අත්ථො. **ගණභොජන**න්ති ගණභෝජනම්පි කප්පිස්සති; **යාවදත්ථචීවර**න්ති යාවතකෙන[2] චීවරෙන අත්ථො, තාවතකං අනධිට්ඨිතං අවිකප්පිතං කප්පිස්සතීති අත්ථො. **යො ච තත්ථ චීවරුප්පාදො**ති තත්ථ කඨිනත්ථතසීමාය මතකචීවරං වා හොතු, සංඝං උද්දිස්ස දින්නං වා, සංඝිකෙන තත්‍රුප්පාදෙන ආභතං වා, යෙන කෙනචි ආකාරෙන යං සංඝිකං චීවරං උප්පජ්ජති, තං තෙසං භවිස්සතීති අත්ථො. **එවං ච පන භික්ඛවෙ කඨිනං අත්ථරිතබ්බ**න්ති එත්ථ කඨිනත්ථාරං කෙ ලභන්ති? කෙ න ලභන්තීති? ගණනවසෙන තාව පච්ඡිමකොටියා පඤ්ච ජනා ලභන්ති. උද්ධං සතසහස්සම්පි. පඤ්චන්නං හෙට්ඨා න ලභන්ති. වුත්ථ

1. සී II, & ම. එකං චීවරං. 2 සී . & ම. යාවතත්‍යෙන, සී මු. යාවතා.

වස්සංවුත්ථෙන පුරිමිකාය වස්සං උපගන්ත්වා පඨමපවාරණාය පවාරිතා ලභන්ති. ඡින්නවස්සා වා පච්ඡිමිකාය උපගතා වා න ලභන්ති. අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ වුත්ථවස්සාපි න ලභන්තීති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. පුරිමිකාය උපගතානං පන සබ්බෙ ගණපූරකා හොන්ති. ආනිසංසං න ලභන්ති. ආනිසංසො ඉතරෙසංයෙව හොති. සචෙ පුරිමිකාය උපගතා චත්තාරො වා හොන්ති තයො වා ද්වෙ වා එකො වා, ඉතරෙ ගණපූරකෙ කත්වා කථිනං අත්ථරිතබ්බං. අථ චත්තාරො භික්ඛූ උපගතා, එකො පරිපුණ්ණවස්සො සාමණෙරො, සො ච පච්ඡිමිකාය උපසම්පජ්ජති[1], ගණපූරකො චෙව හොති, ආනිසංසඤ්ච ලභති. තයො භික්ඛූ ද්වෙ සාමණෙරා, ද්වෙ භික්ඛූ තයො සාමණෙරා, එකො භික්ඛු චත්තාරො සාමණෙරාති එත්ථාපි එසෙව නයො. සචෙ පුරිමිකාය උපගතා කථිනත්ථාරකුසලා න හොන්ති, අත්ථාරකුසලා ඛන්ධකභාණකත්ථෙරා පරියෙසිත්වා ආනෙතබ්බා. කම්මවාචං සාවෙත්වා කථිනං අත්ථරාපෙත්වා දානඤ්ච භුඤ්ජිත්වා ගමිස්සන්ති. ආනිසංසො පන ඉතරෙසංයෙව හොති.

කථිනං කෙන දින්නං වට්ටති? යෙන කෙනචි දෙවෙන වා මනුස්සෙන වා පඤ්චන්නං වා සහධම්මිකානං අඤ්ඤතරෙන දින්නං වට්ටති. කථිනදායකස්ස වත්තං අත්ථි. සචෙ සො තං අජානන්තො පුච්ඡති: "භන්තෙ කථං කථිනං දාතබ්බ"න්ති? තස්ස එවං ආචික්ඛිතබ්බං: "තිණ්ණං චීවරානං අඤ්ඤතරප්පහොනකං සූරියුග්ගමනසමයෙ වත්ථං කථිනචීවරං දෙමාති දාතුං වට්ටති. තස්ස පරිකම්මත්ථං එත්තිකා නාම සූචියො, එත්තකං සුත්තං, එත්තකං රජනං, පරිකම්මං කරොන්තානං එත්තකානං භික්ඛූනං යාගුභත්තඤ්ච දාතුං වට්ටතී"ති. කථිනත්ථාරකෙනාපි ධම්මෙන සමෙන උප්පන්නං කථිනං අත්ථරන්තෙන වත්තං ජානිතබ්බං. තන්තවායගෙහතො හි ආභතසන්තානෙනෙව ඛලිමක්ඛිතසාටකොපි න වට්ටති. මලිනසාටකොපි න වට්ටති. තස්මා කථිනත්ථාරසාටකං ලභිත්වා සුට්ඨු ධොවිත්වා සූචිආදීනි චීවරකම්මූපකරණානි සජ්ජෙත්වා බහූහි භික්ඛූහි සද්ධිං තදහෙව සිබ්බිත්වා නිට්ඨිතසූචිකම්මං රජිත්වා කප්පබින්දුං දත්වා කථිනං අත්ථරිතබ්බං. සචෙ තස්මිං අනත්ථතෙයෙව අඤ්ඤං කථිනසාටකං ආහරති, අඤ්ඤානි ච බහූනි කථිනානිසංසවත්ථානි දෙති, යො ආනිසංසං බහුං දෙති, තස්ස සන්තකෙනෙව අත්ථරිතබ්බං. ඉතරො යථා තථා ඔවදිත්වා සඤ්ඤාපෙතබ්බො. කථිනං පන කෙන අත්ථරිතබ්බං? යස්ස සඞ්ඝො කථිනචීවරං දෙති. සඞ්ඝෙන පන කස්ස දාතබ්බං? යො ජිණ්ණචීවරො හොති. සචෙ බහූ ජිණ්ණචීවරා, වුඩ්ඪස්ස දාතබ්බං. වුඩ්ඪෙසුපි යො මහාපරිසො තදහෙව චීවරං කත්වා අත්ථරිතුං සක්කොති, තස්ස දාතබ්බං. සචෙ වුඩ්ඪො න සක්කොති, නවකතරො සක්කොති, තස්ස දාතබ්බං. අපි ච සඞ්ඝෙන මහාථෙරස්ස සඞ්ගහං කාතුං වට්ටති. තස්මා 'තුම්හෙ භන්තෙ ගණ්හථ, මයං කත්වා දස්සාමා'ති වත්තබ්බං. තීසු චීවරෙසු යං ජිණ්ණං හොති,

1. ම. උපසම්පජ්ජති.

තදත්ථාය දාතබ්බං. පකතියා දුපට්ටචීවරස්ස දුපට්ටත්ථායෙව දාතබ්බං. **සචෙපිස්ස** එකපට්ටචීවරං ඝනං හොති, කඨිනසාටකො ච පෙලවො, සාරුප්පත්ථාය දුපට්ටප්පහොනකමෙව දාතබ්බං. 'අහං අලභන්තො එකපට්ටං පාරුපාමී'ති වදන්තස්සාපි දුපට්ටං දාතුං වට්ටති. යො පන ලොභපකතිකො හොති, තස්ස න දාතබ්බං. තෙනාපි 'කඨිනං අත්ථරිත්වා පච්ඡා විසිබ්බෙත්වා ද්වෙ චීවරානි කරිස්සාමී'ති න ගහෙතබ්බං. යස්ස පන දීයති, තස්ස යෙන විධිනා දාතබ්බං, තං දස්සෙතුං **එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ කඨිනං අත්ථරිතබ්බන්ති** ආරභිත්වා **සුණාතු මෙ භන්තෙති** ආදිනා ඤත්තිකම්මවාචා තාව වුත්තා. එවං දින්නෙ පන කඨිනෙ සචෙ තං කඨිනදුස්සං නිට්ඨිතපරිකම්මමෙව හොති ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ නිට්ඨිතපරිකම්මං හොති, අහං ථෙරොති වා බහුස්සුතොති වා එකෙනාපි අකාතුං න ලබ්භති. සබ්බෙහෙව සන්නිපතිත්වා ධොවනසිබ්බනරජනානි නිට්ඨාපෙතබ්බානි. ඉදං හි කඨිනවත්තං නාම බුද්ධප්පසත්ථං.

අතීතෙ **පදුමුත්තරො**පි භගවා කඨිනවත්තං අකාසි. තස්ස කිර අග්ගසාවකො **සුජාතත්ථෙරො** නාම කඨිනං ගණ්හි. තං සත්ථා අට්ඨසට්ඨියා භික්ඛුසතසහස්සෙහි සද්ධිං නිසීදිත්වා අකාසි. කතපරියොසිතං පන කඨිනං ගහෙත්වා අත්ථාරකෙන භික්ඛුනා සචෙ සංඝාටියා කඨිනං අත්ථරිතුකාමො හොති, පොරාණිකා සංඝාටි පච්චුද්ධරිතබ්බා. නවා සංඝාටි අධිට්ඨාතබ්බා. "ඉමාය සංඝාටියා කඨිනං අත්ථරාමී"ති වාචා භින්දිතබ්බාති ආදිනා **පරිවාරෙ** වුත්තවිධානෙන කඨිනං අත්ථරිතබ්බං. අත්ථරිත්වා ච පන තෙන කඨිනත්ථාරකෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා අඤ්ජලිම්පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො: "අත්ථතං භන්තෙ සංඝස්ස කඨිනං. ධම්මිකො කඨිනත්ථාරො. අනුමොදථා"ති. තෙහි අනුමොදකෙහි භික්ඛූහි එකංසං උත්තරාසංගං කරිත්වා අඤ්ජලිම්පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො: "අත්ථං ආවුසො සංඝස්ස කඨිනං. ධම්මිකො කඨිනත්ථාරො. අනුමොදාමා"ති. එවමාදිනා පරිවාරෙ වුත්තවිධානෙනෙව අනුමොදාපෙතබ්බං. ඉතරෙහි ච අනුමොදිතබ්බං. එවං සබ්බෙසං අත්ථතං හොති කඨිනං. වුත්තං හෙතං **පරිවාරෙ**:-"ද්වින්නං පුග්ගලානං අත්ථතං හොති කඨිනං අත්ථාරකස්ස ච අනුමොදකස්ස චා"ති. පුනපි වුත්තං: "න සංඝො කඨිනං අත්ථරති. න ගණො කඨිනං අත්ථරති. පුග්ගලො[1] කඨිනං අත්ථරති. සංඝස්ස අනුමොදනාය ගණස්ස අනුමොදනාය පුග්ගලස්ස අත්ථාරා සංඝස්ස අත්ථතං හොති කඨිනං. ගණස්ස අත්ථතං හොති කඨිනං. පුග්ගලස්ස අත්ථතං හොති කඨින"න්ති එවං අත්ථතෙ පන කඨිනෙ සචෙ කඨිනචීවරෙන සද්ධිං ආභතං ආනිසංසං දායකා 'යෙන අම්හාකං කඨිනං ගහිතං, තස්සෙව දෙමා"ති දෙන්ති, භික්ඛුසංඝො අනිස්සරො. අථ අවිචාරෙත්වාව දත්වා ගච්ඡන්ති, භික්ඛුසංඝො ඉස්සරො. තස්මා සචෙ කඨිනත්ථාරකස්ස

1. ම. න පුග්ගලො.

ස්ස චීවරානිපි දුබ්බලානි හොන්ති, **සංඝෙන** අපලොකෙත්වා තෙසම්පි අත්ථාය වත්ථානි දාතබ්බානි. කම්මවාචා පන එකායෙව වට්ටති, අවසෙසෙ කඨිනානිසංසෙ බලවවත්ථානි වස්සාවාසිකඨිතිකාය දාතබ්බානි. ඨිතිකාය අභාවෙ ථෙරාසනතො පට්ඨාය දාතබ්බානි. ගරුභණ්ඩං න භාජෙතබ්බං. සචෙ පන එකසීමාය බහූ විහාරා හොන්ති, සබ්බෙ භික්ඛූ සන්නිපාතෙත්වා එකත්ථ කඨිනං අත්ථරිතබ්බං. විසුං විසුං අත්ථරිතුං න වට්ටති. ඉදානි යථා ච කඨිනං අත්ථතං හොති, යථා ච අනත්ථතං, තං විධිං විත්ථාරතො දස්සෙතුං **එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ අත්ථතං හොති කඨිනං එවං අනත්ථ**න්ති වත්වා අකරණීයඤ්ච මහාභූමිකඤ්ච අනත්ථතලක්ඛණං තාව දස්සෙන්තො **න උල්ලිඛිතමත්තෙනා**ති ආදිකෙ චතුවීසති ආකාරෙ දස්සෙසි. තතො පරං අත්ථතලක්ඛණං දස්සෙන්තො **අහතෙන අත්ථත**න්ති ආදිකෙ සත්තරස ආකාරෙ දස්සෙසි. **පරිවාරෙපි** "චතුවීසතියා ආකාරෙහි අනත්ථතං හොති කඨිනං. සත්තරසහි ආකාරෙහි අත්ථතං හොති කඨින"න්ති ඉදමෙව ලක්ඛණං වුත්තං. තත්ථ **උල්ලිඛිතමත්තෙනා**ති දීඝතො ච පුථුලතො ච පමාණගහණමත්තෙන; පමාණං හි ගණ්හන්තො තස්ස තස්ස පදෙසස්ස සඤ්ජානනත්ථං නඛාදීහි වා පරිච්ඡෙදං දස්සෙන්තො උල්ලිඛති, නලාටාදිසු වා ඝංසති, තස්මා තං පමාණගහණං උල්ලිඛිතමත්තන්ති වුච්චති. **ධොවනමත්තෙනා**ති කඨිනදුස්සධොවනමත්තෙන; **චීවරවිචාරණමත්තෙනා**ති පඤ්චකං වා සත්තකං වා නවකං වා එකාදසකං වා හොතූති එවං විචාරිතමත්තෙන; **ඡෙදනමත්තෙනා**ති යථා විචාරිතස්ස වත්ථස්ස ඡෙදනමත්තෙන; **බන්ධනමත්තෙනා**ති මොඝසුත්තකාරොපණමත්තෙන; **ඔවට්ටිකරණමත්තෙනා**ති මොඝසුත්තකානුසාරෙන දීඝසිබ්බිතං[1] සිබ්බිතමත්තෙන; **කණ්ඩුසකරණමත්තෙනා**ති මුද්දිය[2]පත්තබන්ධනමත්තෙන; **දළ්හීකම්මකරණමත්තෙනා**ති ද්වෙ විලිම්බකායො[3] එකතො කත්වා සිබ්බිතමත්තෙන; අථවා පඨමවිලිම්බා ඝටෙත්වා ඨපිතා හොති, කඨිනසාටකං තස්සා කුච්ඡිස්මිං විලිම්බං කත්වා සිබ්බිතමත්තෙනාතිපි අත්ථො. **මහාපච්චරියං** පකතිචීවරස්ස උපස්සයදානෙනාති වුත්තං. **කුරුන්දියං** පන පකති පත්තබද්ධචීවරං දුපට්ටං කාතුං කුච්ඡිවිලිම්බකං අල්ලියාපනමත්තෙනාති වුත්තං. **අනුවාතකරණමත්තෙනා**ති පිට්ඨිඅනුවාතාරොපණමත්තෙන; **පරිභණ්ඩකරණමත්තෙනා**ති කුච්ඡිඅනුවාතආරොපණමත්තෙන; **ඔවද්ධෙය්‍ය[1]කරණමත්තෙනා**ති ආගන්තුකපත්තාරොපණමත්තෙන; කඨිනචීවරතො වා පත්තං ගහෙත්වා අඤ්ඤස්මිං අකඨිනචීවරෙ පත්තාරොපණමත්තෙන; **කම්බලමද්දනමත්තෙනා**ති එකවාරං යෙව රජිතෙන [illegible] දන්තවණ්ණෙන පණ්ඩුපලාසවණ්ණෙන වා; සචෙ පන සකිං වා ද්වික්ඛත්තුං වා රත්තම්පි සාරුප්පං හොති, වට්ටති. **නිමිත්තකම්මෙනා**ති 'ඉමිනා දුස්සෙන කඨිනං අත්ථ-

1. ඉ. දීඝසිබ්බනමත්තෙන,
2. ම. මුද්දිය,
3. ම. වල්ලිකායො,
4. ම. ඔවට්ටෙය්‍ය.

රිස්සාමී'ති එවං නිමිත්තකරණෙන. එතදෙව හි **පරිවාරෙ** වුත්තං. අට්ඨකථාසු පන 'අයං සාටකො සුන්දරො. සක්කා ඉමිනා කඨිනං අත්ථරිතු'න්ති එවං නිමිත්තකම්මං කත්වා ලද්ධෙනාති වුත්තං. **පරිකථාකතෙනා**ති 'කඨිනං නාම දාතුං වට්ටති. කඨිනදායකො බහුං පුඤ්ඤං පසවතී'ති එවං පරිකථාය උප්පාදිතෙන කඨිනං නාම අතිඋක්කට්ඨං වට්ටතීති මත්තම්පි විඤ්ඤාපෙතුං න වට්ටති. ආකාසා පතිතසදිසමෙව වට්ටතීති. **කුක්කුකතෙනා**ති තාවකාලිකෙන; **සන්නිධිකතෙනා**ති එත්ථ දුවිධො සන්නිධි:- කරණසන්නිධි ච නිචයසන්නිධි ච. තත්ථ තදහෙව අකත්වා ඨපෙත්වා කරණං කරණසන්නිධි. සඞ්ඝො අජ්ජ කඨිනදුස්සං ලභිත්වා පුන දිවසෙ දෙති, අයං නිචයසන්නිධි. **නිස්සග්ගියෙනා**ති රත්තිනිස්සග්ගියෙන; **පරිවාරෙපි** වුත්තං: "නිස්සග්ගියං නාම කරියමානෙ අරුණං උට්ඨහතී"ති. **අකප්පකතෙනා**ති අනාදින්නකප්පබින්දුනා; **අඤ්ඤත්‍ර සඞ්ඝාටියා**ති ආදිසු ඨපෙත්වා සඞ්ඝාටිඋත්තරාසඞ්ගඅන්තරවාසකෙ අඤ්ඤෙන පච්චත්ථරණාදිනා අත්ථතං අනත්ථතං හොතීති. **අඤ්ඤත්‍ර පඤ්චකෙන වා අතිරෙකපඤ්චකෙනා**ති පඤ්ච වා අතිරෙකානි වා ඛණ්ඩානි කත්වා මහාමණ්ඩලඅඩ්ඪමණ්ඩලානි දස්සෙත්වා කතෙනෙව වට්ටති. එවං හි සමණ්ඩලිකතං හොති. තං ඨපෙත්වා අඤ්ඤෙන අච්ඡින්නකෙන වා ද්වත්තිචතුඛණ්ඩෙන වා න වට්ටති. **අඤ්ඤත්‍ර පුග්ගලස්ස අත්ථාරා**ති පුග්ගලස්ස අත්ථාරං ඨපෙත්වා න අඤ්ඤෙන සඞ්ඝස්ස වා ගණස්ස වා අත්ථාරෙන අත්ථතං හොති. **නිස්සීමට්ඨො අනුමොදතී**ති බහිඋපචාරසීමාය ඨිතො අනුමොදති; **අහතෙනා**ති අපරිභුත්තෙන; **අහතකප්පෙනා**ති අහතසදිසෙන එකවාරං වා ද්වික්ඛත්තුං වා ධොතෙන; **පිලොතිකායා**ති හතවත්ථකසාටකෙන; **පංසුකූලෙනා**ති තෙවීසතියා ඛෙත්තෙසු උප්පන්නපංසුකූලෙන; පංසුකූලියන්ති සඞ්ඛතා චොළකභික්ඛං ආහිණ්ඩිත්වා ලද්ධචොළකෙහි කතචීවරෙනාපීති **කුරුන්දිමහාපච්චරීසු** වුත්තං. **පාපණිකෙනා**ති ආපනද්වාරෙ පතිතපිලොතිකං ගහෙත්වා කඨිනත්ථාය දෙති, තෙනාපි වට්ටතීති අත්ථො. සෙසං වුත්තවිපල්ලාසවසෙන වෙදිතබ්බං.

ඉමස්මිං පන ඨානෙ "සහ කඨිනස්ස අත්ථාරා කති ධම්මා ජායන්තී"ති ආදි බහුං අට්ඨකථාසු වුත්තං. තං සබ්බං **පරිවාරෙ** පාළිආරූළ්හමෙව. තස්මා තත්ථ ආගතනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. න හි තෙන ඉධ අවුච්චමානෙන කඨිනත්ථාරස්ස[1] කිඤ්චි පරිහායති. එවං කඨිනත්ථාරං දස්සෙත්වා ඉදානි උබ්භාරං දස්සෙතුං **කථඤ්ච භික්ඛවෙ උබ්භතං හොති කඨින**න්ති ආදිමාහ. තත්ථ **මාතිකා**ති මාතරො; ජනෙත්තියොති අත්ථො. කඨිනුබ්භාරස්ස[2] හි එතා අට්ඨ ජනෙත්තියො. තාසු පක්කමනං අන්තො අස්සාති **පක්කමනන්තිකා**; එවං සෙසාපි වෙදිතබ්බා. **න පච්චෙස්ස**න්ති න පුන ආගමිස්සං; එතස්මිං පන පක්කමනන්තිකෙ කඨිනුද්ධාරෙ පඨමං චීවරපලිබොධො ඡිජ්ජති, පච්ඡා

---

1. ම, කඨිනත්ථාරකස්ස. 2. ම, කඨිනුබ්භාරං.

ආවාසපලිබොධො. එවං පක්කමතො හි චීවරපලිබොධො අන්තො සීමායමෙව ඡිජ්ජති ආවාසපලිබොධො සීමාතික්කමෙ. වුත්තම්පි චෙතං **පරිවාරෙ**:-

“පක්කමනන්තිකො කඨිනුබ්භාරෙ වුත්තො ආදිච්චබන්ධුනා,
එතඤ්ච තාහං විස්සජ්ජිස්සං චීවරපලිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති,
පච්ඡා ආවාසපලිබොධො ඡිජ්ජතී”ති.

චීවරං ආදායාති අකතචීවරං ආදාය; **බහිසීමගතස්සාති** අඤ්ඤං සාමන්තවිහාරං ගතස්ස; **එවං හොතීති** තස්මිං විහාරෙ සෙනාසන ඵාසුකං වා සභාගසම්පත්තිං වා දිස්වා එවං හොති. එතස්මිං පන **නිට්ඨානන්තිකෙ** කඨිනුද්ධාරෙ ආවාසපලිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති සො හි “න පච්චෙස්ස”න්ති චිත්තෙ උප්පන්නමත්තෙව ඡිජ්ජති. වුත්තම්පි චෙතං:-

“නිට්ඨානන්තිකො කඨිනුබ්භාරෙ වුත්තො ආදිච්චබන්ධුනා,
එතඤ්ච තාහං විස්සජ්ජිස්සං ආවාසපලිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති,
චීවරෙ නිට්ඨිතෙ චීවරපලිබොධො ඡිජ්ජතී”ති.

එතෙන නයෙන සෙසමාතිකාවිභජනෙපි[1] අත්ථො වෙදිතබ්බො. අයම්පන විසෙසො:- **සන්නිට්ඨානන්තිකෙ** ද්වෙපි පලිබොධා “**නෙවිමං චීවරං කාරෙස්සං. න පච්චෙස්ස**”න්ති චිත්තෙ උප්පන්නමත්තෙයෙව එකතො ඡිජ්ජන්තීති. වුත්තඤ්හෙතං:-

“සන්නිට්ඨානන්තිකො කඨිනුබ්භාරෙ වුත්තො ආදිච්චබන්ධුනා,
එතඤ්ච තාහං විස්සජ්ජිස්සං ද්වෙ පලිබොධා අපුබ්බං
අචරිමං ඡිජ්ජන්තී”ති

එවං සබ්බකඨිනුද්ධාරෙසු පලිබොධුපච්ඡෙදො[2] වෙදිතබ්බො. සො පන යස්මා ඉමිනා ච වුත්තනයෙන **පරිවාරෙ** ච ආගතනයෙන සක්කා ජානිතුං, තස්මා විත්ථාරතො න වුත්තො. අයං පනෙත්ථ සඞ්ඛෙපො:- **නාසනන්තිකෙ** ආවාසපලිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති. චීවරෙ නට්ඨෙ චීවරපලිබොධො ඡිජ්ජති. * යස්මා චීවරෙ නට්ඨෙයෙව චීවරපලිබොධො ඡිජ්ජති, තස්මා නාසනන්තිකොති වුච්චති*. **සවණන්තිකෙ** චීවරපලිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති. තස්මා තස්ස සහ සවණෙන ආවාසපලිබොධො ඡිජ්ජති. **ආසාවච්ඡෙදිකෙ** ආවාසපලිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති. චීවරාසාය පච්ඡින්නාය[3] චීවරපලිබොධො ඡිජ්ජති. අයම්පන යස්මා ‘‘අනාසාය ලභති; ආසාය න ලභති; තස්ස එවං හොති: ඉධෙවිමං චීවරං කාරෙස්සං. න පච්චෙස්ස”න්ති ආදිනා නයෙන ඉතරෙහි උද්ධාරෙහි සද්ධිං වොමිස්සකදෙසනො අනෙකප්පභෙදො[4] හොති, තස්මා පරතො පිණ්ඩං විත්ථාරෙත්වා වුත්තො. ඉධ න වුත්තො. ඉධ පන සවණන්ති

1. ම. පදභාජනෙපි. 2 ම. පලිබොධුපච්ඡෙදො
3. ම. උපච්ඡින්නාය 4. සි. මු. දෙසනා අනෙකප්පභෙදො
* [illegible] සි II. සි මු. පොත්ථකෙසු න දිස්සති.

තස්ස අනන්තරං සීමාතික්කන්තිකො වුත්තො. තත්ථ චීවරපලිබොධො පඨමං ඡිජ්ජති. තස්ස බහිසීමෙ ආවාසපලිබොධො ඡිජ්ජති. සන්නිට්ඨානෙ ද්වෙ පලිබොධා අපුබ්බං අචරිමං ඡිජ්ජන්ති. එවං ආදාය වාරෙ සත්ත කඨිනුබ්භාරෙ දස්සෙත්වා පුන සමාදායවාරෙපි විප්පකත චීවරස්ස ආදායසමාදායවාරෙසුපි යථාසම්භවං තෙයෙව දස්සිතා. තතො පරං අනාසාසීමායං "පච්චෙස්සං න පච්චෙස්ස"න්ති ඉමං විධිං අනාමසිත්වාව "න පච්චෙස්ස"න්ති ඉමමෙව ආමසිත්වා, "අනධිසිතෙනා"ති ආදිනා නයෙන ච යෙ යෙ යුජ්ජන්ති, තෙ තෙ දස්සිතා. තතො පරං "චීවරාසාය පක්කමතී"ති ආදිනා නයෙන ඉතරෙහි සද්ධිං වොමිස්සකනයෙන අනෙකක්ඛත්තුං ආසාවච්ඡෙදිකං දස්සෙත්වා පුන දිසඞ්ගමිකවසෙන ච ඵාසුවිහාරිකවසෙන ච නිට්ඨානන්තිකෙසු[1] යුජ්ජමානා කඨිනුබ්භාරා දස්සිතා. එවම්පභෙදතො කඨිනුබ්භාරං දස්සෙත්වා ඉදානි යෙ තෙ තෙන තෙන කඨිනුබ්භාරෙන පලිබොධා ඡිජ්ජන්තීති වුත්තා, තෙසං පටිපක්ඛෙ දස්සෙන්තො ද්වෙ මෙ භික්ඛවෙ කඨිනස්ස පලිබොධාති ආදිමාහ. තත්ථ වත්තනාති යෙන විතෙතන[2] සො ආවාසො වත්තො හොති, තං වත්තං නාම. තෙන වත්තෙන; වත්තමුත්තෙනාපි එසෙව නයො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

කඨිනක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

3. 8.

චීවරක්ඛන්ධකෙ-පදක්ඛිණාති ඡෙකා කුසලා; අභිසටාති අභිගතා; කෙහි අභිගතාති? අත්ථිකෙහි අත්ථිකෙහි මනුස්සෙහි; කරණත්ථෙ පන සාමිවචනං කත්වා අත්ථිකානං අත්ථිකානං මනුස්සානන්ති වුත්තං. පඤ්ඤාසාය ච රත්තිං ගච්ඡතීති පඤ්ඤාස කහාපණෙ ගහෙත්වා රත්තිං ගච්ඡති; නෙගමොති කුටුම්බියගණො; සාලවතිං කුමාරිං ගණිකං වුට්ඨාපෙසීති නාගරා ද්වෙ සතසහස්සානි, රාජා සතසහස්සන්ති තීණි සතසහස්සානි, අඤ්ඤඤ්ච ආරාමුය්‍යානවාහනාදි පරිච්ඡෙදං දත්වා වුට්ඨාපෙසුං; ගණිකට්ඨානෙ ඨපෙසුන්ති අත්ථො. පටිසතෙන ච රත්තිං ගච්ඡතීති රත්තිං රත්තිං පති සතෙන ගච්ඡති; ගිලානං පටිවෙදෙය්‍යන්ති ගිලානභාවං ජානාපෙය්‍යං; කත්තරසුප්පෙති ජිණ්ණසුප්පෙ; කා මෙ දෙව මාතාති කස්මා පුච්ඡි.? තං කිර අඤ්ඤෙ රාජදාරකා කීළන්තා කලහෙ උට්ඨිතෙ "කො තෙ පිතා? නිම්මාතිකො නිප්පිතිකො"ති වදන්ති. යථා ච අඤ්ඤෙසං දාරකානං ඤාතීසු චූළමාතා මහාමාතාදයො කිඤ්චි පණ්ණාකාරං පෙසෙන්ති, තථා තස්ස න කොචි කිඤ්චි පෙසෙති. ඉති සො තං සබ්බං චින්තෙත්වා "නිම්මාතිකොයෙව නු ඛො අහ"න්ති ජානන්තො "කා මෙ දෙව මාතා? කො පිතා"ති පුච්ඡි. යන්නූනාහං සිප්පං සික්ඛෙය්‍යන්ති යන්නූන අහං වෙජ්ජසිප්පං

---

1 ම නිට්ඨානන්තිකායො. 2. ම. වත්තෙන.

සික්ඛෙය්‍යන්ති චින්තෙසි. තස්ස කිර එතදහොසි: ඉමානි ඛො හත්ථිඅස්සසිප්පාදීනි පරූපඝාතපටිසංයුත්තානි. වෙජ්ජසිප්පං මෙත්තාපුබ්බභාගං සත්තානං හිතපටිසංයුත්තන්ති. තස්මා වෙජ්ජසිප්පමෙව සන්ධාය **යන්නූනාහං සිප්පං සික්ඛෙය්‍යන්ති** චින්තෙසි. අපිචායං ඉතො කප්පසතසහස්සස්ස උපරි **පදුමුත්තරස්ස** භගවතො උපට්ඨාකං 'බුද්ධුපට්ඨාකො අය'න්ති චතුපරිසන්තරෙ පසත්ථගුණං වෙජ්ජං දිස්වා "අහො වතාහම්පි එවරූපං ඨානන්තරං පාපුණෙය්‍ය"න්ති චින්තෙත්වා සත්තාහං බුද්ධපමුඛස්ස සඞ්ඝස්ස දානං දත්වා භගවන්තං වන්දිත්වා "අහම්පි භගවා තුම්හාකං උපට්ඨාකො අසුකවෙජ්ජො විය අනාගතෙ බුද්ධුපට්ඨාකො භවෙය්‍ය"න්ති පත්ථනමකාසි. තාය පුරිමපත්ථනාය චොදියමානොපෙස වෙජ්ජසිප්පමෙව සන්ධාය "යන්නූනාහං සිප්පං සික්ඛෙය්‍ය"න්ති චින්තෙසි.[1] තස්මිඤ්ච සමයෙ **තක්කසිලකා**[2] වාණිජා **අභයං** රාජකුමාරං **දස්සනාය** අගමංසු. තෙ **ජීවකො** 'කුතො තුම්හෙ ආගතා'ති පුච්ඡි. 'තක්කසිලතො'ති වුත්තෙ 'අත්ථි තත්ථ වෙජ්ජසිප්පාචරියො'ති පුච්ඡි. "ආම කුමාර, තක්කසිලාය දිසාපාමොක්ඛො වෙජ්ජො පටිවසතී"ති සුත්වා "තෙන හි යදා ගච්ඡථ, මය්හං ආරොචෙථා"ති ආහ. තෙ තථා අකංසු. සො පිතරං අනාපුච්ඡා තෙහි සද්ධිං තක්කසිලං අගමාසි. තෙන වුත්තං:- **අභයං රාජකුමාරං අනාපුච්ඡාති** ආදි.

ඉච්ඡාමහං ආචරිය සිප්පං සික්ඛිතුන්ති තං කිර උපසංකමන්තං[3] දිස්වා සො වෙජ්ජො "කොසි ත්වං තාතා"ති පුච්ඡි. සො "බිම්බිසාරමහාරාජස්ස නත්තා අභයකුමාරස්ස පුත්තොම්හී"ති ආහ. "කස්මා පනාසි[4] තාත ඉධාගතො"ති. තතො සො "තුම්හාකං සන්තිකෙ සිප්පං සික්ඛිතු"න්ති වත්වා **ඉච්ඡාමහං ආචරිය සිප්පං සික්ඛිතුන්ති** ආහ. **බහුඤ්ච ගණ්හාතීති** යථා අඤ්ඤෙ ඛත්තියකුමාරාදයො ආචරියස්ස ධනං දත්වා කිඤ්චි කම්මං අකත්වා සික්ඛන්තියෙව, න සො එවං. සො පන කිඤ්චි ධනං අදත්වා ධම්මන්තෙවාසිකො හුත්වා එකං කාලං උපජ්ඣායස්ස කම්මං කරොති. එකං කාලං සික්ඛති. එවං සන්තෙපි අභිනීහාරසම්පන්නො කුලපුත්තො අත්තනො මෙධාවිතාය බහුඤ්ච ගණ්හාති. ලහුඤ්ච ගණ්හාති. සුට්ඨු ච උපධාරෙති. ගහිතං චස්ස න පමුස්සති. **"සත්ත ච මෙ වස්සානි අධීයන්තස්ස. නයිමස්ස සිප්පස්ස අන්තො පඤ්ඤායතී**"ති එත්ථ අයං කිර ජීවකො යත්තකං ආචරියො ජානාති, යං අඤ්ඤෙ සොළසහි වස්සෙහි උග්ගණ්හන්ති, තං සබ්බං සත්තහි වස්සෙහි[5] උග්ගහෙසි. සක්කස්ස පන දෙවරඤ්ඤො එතදහොසි: 'අයං බුද්ධානං උපට්ඨාකො අග්ගවිස්සාසකො භවිස්සති. හන්ද නං භෙසජ්ජයොජනං සික්ඛාපෙමී'ති. ආචරියස්ස සරීරෙ අජ්ඣාවසිත්වා යථා ඨපෙත්වා කම්මවිපාකං අවසෙසරොගං එකෙනෙව භෙසජ්ජ

1. ම. දිසාපාමොක්ඛොති සබ්බදිසාසු විදිතො පාකටො; පධානො වාති අත්ථො-ඉච්චධිකො.
2. ම. තක්කසිලතො.
3. ම. උපසඞ්කමන්තං.
4. ම. පන ත්වමසි.
5. ම. මාසෙහි.

යොගෙන තිකිච්ඡිතුං සක්කොති, තථා තං භෙසජ්ජයොජනං සික්ඛා
පෙසි. සො පන ආචරියස්ස සන්තිකෙ සික්ඛාමීති මඤ්ඤති. තස්මා
'සබ්බසො ඉදානි ජීවකො තිකිච්ඡිතු'න්ති සක්කොන්ත විස්සට්ඨකම්මන්තො
එවං චින්තෙත්වා ආචරියං පුච්ඡි. ආචරියො පන 'න ඉමිනා මනුස්සානු
භාවෙන උග්ගහිතං. දෙවතානුභාවෙන උග්ගහිත'න්ති ඤත්වාව
එතෙන හි භණෙති ආදිමාහ. සමන්තා යොජනං ආහිණ්ඩ
න්තොති දිවසෙ දිවසෙ එකෙකෙන ද්වාරෙන නික්ඛමිත්වා චත්තාරො
දිවසෙ ආහිණ්ඩමානො; පරිත්තං පාථෙය්‍යං පාදාසී[1]ති අප්පමත්තකං
අදාසි. කස්මා? තස්ස කිර එතදහොසි: "අයං මහාකුලස්ස පුත්තො
ගතමත්තොයෙව[2] පිතිපිතාමහානං සන්තිකා මහාසක්කාරං ලභිස්සති.
තතො මය්හං වා සිප්පස්ස වා ගුණං න ජානිස්සති. අන්තරාමග්ගෙ පන
ඛීණපාථෙය්‍යො සිප්පං පයොජෙත්වා අවස්සං මය්හඤ්ච සිප්පස්ස ච
ගුණං ජානිස්සතී"ති පරිත්තං දාපෙසි. සාකෙතන්ති එකං නගරං;
පිචුනාති කප්පාසපටලෙන; යත්‍ර හි නාමාති යා නාම; කිම්පි මායන්ති
කිංපි මෙ අයං; සබ්බාලඞ්කාරං තුය්හං හොතූති රාජා කිර 'සචෙ
මූලං ගණ්හිස්සති, පමාණයුත්තො යාචෙ තං දස්සාමි. සචෙ
න ගණ්හිස්සති, අබ්භන්තරිකං තං විස්සාසිකං කරිස්සාමී'ති චින්තෙත්වා
එවමාහ. අභයකුමාරස්සාපි නාටිකානම්පි[3] චිත්තං උප්පජ්ජි 'අහො
වත න ගණ්හෙය්‍යා'ති. සොපි තෙසං චිත්තං ඤත්වා විය 'ඉදං මෙ දෙව
අය්‍යකානං ආභරණං. නයිදං මය්හං ගණ්හිතුං පතිරූප'න්ති වත්වා
අලං දෙවාති ආදිමාහ.[4] රාජා පසන්නො සබ්බාකාරසම්පන්නං ගෙහඤ්ච
අම්බවනුය්‍යානඤ්ච අනුසංවච්ඡරං සතසහස්සුට්ඨානකං ගාමඤ්ච
මහාසක්කාරඤ්ච දත්වා එතෙන හි භණෙති ආදිමාහ. සිබ්බිනිං ඡින්දි
ත්වාති සිබ්බිනිං විවරිත්වා; සක්ඛිස්සසි පන ත්වං ගහපතීති කස්මා
ආහ? ඉරියාපථසම්පරිවත්තනෙන කිර මත්ථලුඞ්ගං න සණ්ඨාති. අයඤ්
ච තීහි සත්තාහෙහි නිච්චලස්ස නිප්පන්නස්ස මත්ථලුඞ්ගං සණ්ඨහිස්සතීති
ඤත්වා අප්පෙව නාම සත්ත සත්ත මාසෙ පටිජානිත්වා සත්ත සත්ත
දිවසෙපි නිපජ්ජෙය්‍යාති තං එවමාහ තෙනෙව පරතො වුත්තං "අපි
ච පටිගහෙච්චව[5] මෙ ආයුස්මතො"ති. නාහං ආචරිය සක්ඛාමීති තස්ස
කිර සරීරෙ මහාඩාහො උප්පජ්ජි. තස්මා එවමාහ.[6] තීහි සත්තාහෙහීති
තීහි පක්ඛෙහි එකෙකෙන සත්තාහෙන; ජනං උස්සාරෙත්වාති[7]
ජනං නීහරාපෙත්වා; ජෙගුච්ඡං මෙ සප්පින්ති අයං කිර රාජා
විච්ඡිකස්ස ජාතො. විච්ඡිකාජාතිකානඤ්ච සප්පි භෙසජ්ජං හොති.
විච්ඡිකානං පටිකූලං. තස්මා එවමාහ උද්දෙකං දස්සතීති උග්ගාරං

1. ම. පාථෙය්‍යං අදාසි. 2. ම. සී 1. ගතමත්තොයෙව.
3. ම. සී 1. නාටකානම්පි.
4. අධිකාරං මේ දේවො ධරතූති සාමස්ස උපකාරං මේ දේවො සරතූති අයමෙත්ථ-
ද්වච්චසිකො පාඨො ඉරම්ම සිරවුද්ධිත පොත්ථකෙ දිස්සති.
5 ම. පටිසාමෙච්චව.
6. ම. සී. 'සචජීවං උප්පාටෙවාති සීසච්ඡවිං අපනෙත්වා, එවමධිකො.
7. සී. මු උස්සාරෙත්වා

දස්සති; **පඤ්ඤාසයොජනිකා හොතීති** පඤ්ඤාසයොජනානි ගන්තුං සමත්ථා හොති. න කෙවලඤ්චස්සා රඤ්ඤො හත්ථිනීයෙව. **නාලාගිරි** නාම හත්ථි යොජනසතං ගච්ඡති. **වෙලකණ්ණිකා මුඤ්ජකෙසා** නාම ද්වෙ අස්සා වීසං යොජනසතං ගච්ඡන්ති. **කාකො** දාසො සට්ඨි යොජනානි ගච්ඡති. තස්ස කිර කුලපුත්තස්ස අනුප්පන්නෙ බුද්ධෙ එකදිවසං භුඤ්ජිතුං නිසින්නස්ස පච්චෙකබුද්ධො ආහාරත්ථාය අගමාසි. තස්සෙකො පුරිසො පච්චෙකබුද්ධො ආගන්ත්වා ගතොති ආරොචෙසි. සො සුත්වා 'ගච්ඡ, වෙගෙන පත්තං ආහරා''ති ආහරාපෙත්වා අත්තනො සජ්ජිතභත්තං සබ්බං දත්වා පෙසෙසි. ඉතරො තං හරිත්වා පච්චෙකබුද්ධස්ස හත්ථෙ ඨපෙත්වා "අහං භන්තෙ තුම්හාකං කතෙන ඉමිනා කායවෙය්‍යාවතිකෙන යත්ථ යත්ථ නිබ්බත්තාමි වාහනසම්පන්නො හොමී"ති පත්ථනං අකාසි. සො අයං එතරහි **පජ්ජොතො නාම රජා** ජාතො. තාය පත්ථනාය අයං වාහනසම්පත්ති.

සප්පිං පායෙත්වාති සප්පිඤ්ච පායෙත්වා; පරිචාරිකානඤ්ච ආහාරවාරෙ විධිං ආචික්ඛිත්වා; **නික්ඛාමෙසීති** විරෙචෙසි; **සිවෙය්‍යකං** නාම **උත්තරකුරූසු** සිවිකානං අමඞ්ගලවත්ථං; තත්ථ කිර මනුස්සා මතං තෙන වත්ථෙන වෙඨෙත්වා නික්ඛිපන්ති. තං මංසපෙසීති සල්ලක්ඛෙත්වා හත්ථිසොණ්ඩසකුණා උක්ඛිපිත්වා හිමවන්තමත්ථකෙ ඨපෙත්වා වත්ථං අපනෙත්වා ඛාදන්ති. අථ වනචරකා වත්ථං දිස්වා රඤ්ඤො ආහරන්ති. එවමිදං පජ්ජොතෙන ලද්ධං. සිවිරට්ඨෙ කුසලා ඉත්ථියො තීහි අංසූහි සුත්තං කන්තන්ති. තෙන සුත්තෙන වායිතවත්ථං එතන්තිපි වදන්ති. **සිනෙහෙථාති** කිම්පන භගවතො කායො ලූඛොති? න ලූඛොති? භගවතො හි ආහාරෙ සදා දෙවතා දිබ්බොජං පක්ඛිපන්ති. සිනෙහපානං පන සබ්බන්ත දොසෙ තෙමෙති සිරා මුදුකා කරොති. තෙනායං එවමාහ. **තීණි උප්පලහත්ථානීති** එකං ඔළාරිකදොසහරණත්ථං, එකං මජ්ඣිමදොසහරණත්ථං, එකං සුඛුමදොසහරණත්ථං; **න චිරස්සෙව පකතත්තො අහොසීති** එවං පකතත්තො පන කායෙ නාගරා දානං සම්පාදෙසුං. ජීවකො ආගන්ත්වා භගවන්තං එතදවොච: "භගවා අජ්ජ නාගරා තුම්හාකං දානං දාතුකාමා. මා අන්තොගාමං පිණ්ඩාය පවිසථා"ති. **මහාමොග්ගල්ලානත්ථෙරො** චින්තෙසි: "කුතො නු ඛො අජ්ජ භගවතො පඨමං පිණ්ඩපාතො ලද්ධුං වට්ටතී"ති. තතො චින්තෙසි: **සොණො** සෙට්ඨිපුත්තො ඛෙත්තපරිකම්මතො පට්ඨාය අඤ්ඤෙසං අසාධාරණානං ඛීරුදකාසෙචනසංවඩ්ඪානං ගන්ධසාලීනං ඔදනං භුඤ්ජති තතො භගවතො පිණ්ඩපාතං ආහරිස්සාමී"ති. ඉද්ධියා ගන්ත්වා තස්ස පාසාදතලෙ අත්තානං දස්සෙසි. සො ථෙරස්ස පත්තං ගහෙත්වා පණීතං පිණ්ඩපාතං අදාසි. ථෙරස්ස ච ගමනාකාරං දිස්වා "භුඤ්ජථ භන්තෙ"ති ආහ. ථෙරො තමත්ථං ආරොචෙසි. "භුඤ්ජථ භන්තෙ. අහං අඤ්ඤං භගවතො දස්සාමී"ති ථෙරං භොජෙත්වා ගන්ධෙහි පත්තං උබ්බට්ටෙත්වා පිණ්ඩපාතස්ස පූරෙත්වා අදාසි. තං ථෙරො ආහරිත්වා භගවතො අදාසි. රජාපි ඛො **බිම්බිසාරො** "අජ්ජ භගවා කිං භුඤ්ජිස්ස

ති"ති විහාරං ආගන්ත්වා පවිසමානොව පිණ්ඩපාතගහණං සායිත්වා භුඤ්ජිතුකාමො අහොසි. භගවතො දින්නෙසු යෙව පිණ්ඩපාතෙසු භාජනගතෙසු දෙවතා ඔජං පක්ඛිපිංසු- යඤ්ච සුජාතා අදාසි; යඤ්ච පරිනිබ්බානකාලෙ චුන්දො කම්මාරපුත්තො. අසෙසෙසු කබළෙ කබළෙ පක්ඛිපිංසු. තස්මා භගවා රඤ්ඤො ඉච්ඡං ඤත්වා අපක්ඛිත්තොජමෙව ථොකං පිණ්ඩපාතං රඤ්ඤො දාපෙසි. සො පරිභුඤ්ජිත්වා පුච්ඡි: "කිං භන්තෙ, උත්තරකුරුතො ආභතං භොජන"න්ති. "න මහාරාජ උත්තරකුරුතො. අපිච ඛො තවෙව රට්ඨවාසිනො ගහපතිපුත්තස්ස භොජනං එත"න්ති වත්වා සොණස්ස සම්පත්තිං ආචික්ඛි. තං සුත්වා රාජා සොණං දට්ඨුකාමො හුත්වා චම්මක්ඛන්ධකෙ වුත්තනයෙන අසීතියා කුලපුත්තසහස්සෙහි සද්ධිං සොණස්ස ආගමනං අකාසි. තෙ භගවතො ධම්මදෙසනං සුත්වා සොතාපන්නා ජාතා. සොණො පන පබ්බජිත්වා අරහත්තෙ පතිට්ඨිතො. භගවාපි එතදත්ථමෙව රඤ්ඤො පිණ්ඩපාතං දාපෙසි. එවං කතභත්තකිච්චෙ භගවති **අථ ඛො ජීවකො කොමාරභච්චො තං සිවෙය්‍යකං දුස්සයුගං ආදාය-පෙ-එතදවොච.**

අභික්කන්තවණ්ණාති එත්ථ විනිච්ඡයො මහාඛන්ධකෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. **භගවා භන්තෙ පංසුකූලිකො භික්ඛුසඞ්ඝො චා**ති භගවතො හි බුද්ධත්තප්පත්තිතො පට්ඨාය යාව ඉදං වත්ථුං, එත්ථන්තරෙ වීසති වස්සානි න කොචි ගහපතිචීවරං සාදියි. සබ්බෙ පංසුකූලිකාව අහෙසුං. තෙනායමෙවමාහ. **ගහපතිචීවර**න්ති ගහපතීහි දින්නචීවරං; **ධම්මියා කථායා**ති වත්ථුදානානිසංසපටිසංයුත්තාය කථාය; **ඉතරීතරෙනාපී**ති අප්පග්ඝෙනපි මහග්ඝෙනපි; යෙන තෙන චීති අත්ථො. **අනුජානාමි භික්ඛවෙ කොජව**න්ති එත්ථ පකතිකොජවමෙව වට්ටති. මහාපිට්ඨියකොජවං න වට්ටති. මහාපිට්ඨියකොජවොති උණ්ණාමයො පාවාරසදිසො කොජවො; **කාසිරාජා**ති කාසීනං රාජා; පසෙනදිස්ස එකපිතිකභාතා එස. **අඩ්ඪකාසිය**න්ති එත්ථ කාසීති සහස්සං වුච්චති. තං අග්ඝනකො කාසියො; අයම්පන පඤ්ච සතානි අග්ඝති. තස්මා අඩ්ඪකාසියොති වුත්තො. තෙනෙවාහ: **උපඩ්ඪකාසිනං ඛමමාන**න්ති. භණ්ඩං නාම පඤ්චහි සුත්තෙහි සිබ්බිත්වා කතං; වාකමයමෙවාතිපි වදන්ති. **එකෙනෙව භගවතා චීවරං අනුඤ්ඤාතං න මෙති** තෙ කිර **ඉතරීතරෙනා**ති එතස්ස ගහපතිකෙන වා පංසුකූලෙන වාති එවං අත්ථං සල්ලක්ඛිංසු. **නාගමෙසු**න්ති යාව තෙ ආගච්ඡන්ති, තාව න අච්ඡිංසු; පක්කමිංසුයෙව. **න අකාමා භාගං දාතු**න්ති න අනිච්ඡාය දාතුං; යදි පන ඉච්ඡන්ති, දාතබ්බො. **ආගමෙසු**න්ති උපචාරෙ අච්ඡිංසු; තෙන භගවා ආහ: **අනුජානාමි භික්ඛවෙ ආගමෙන්තානං අකාමා භාගං දාතු**න්ති. යදි පන මනුස්සා ඉධාගතා එව ගණ්හන්තූති දෙන්ති, සඤ්ඤාණං වා කත්වා ගච්ඡන්ති: සම්පත්තා ගණ්හන්තූති. සම්පත්තානං සබ්බෙසම්පි පාපුණාති. සචෙ ඡඩ්ඩෙත්වා ගතා, යෙන ගහිතං, සො එව සාමි. **සදිසා ඔක්කමිංසූ**ති සබ්බෙ සමං ඔක්කමිංසු. එකදිසාය වා ඔක්කමිංසූතිපි අත්ථො. **තෙන කතිකං**

කත්වාති ලද්ධං පංසුකූලං සබ්බං භාජෙත්වා ගණ්හිස්සාමාති බහිමෙව කතිකං කත්වා; **යො න ඡන්දාගතින්ති** ආදීසු චීවරපටිග්ගාහකාදීසු පච්ඡා ආගතානම්පි අත්තනො ඤාතකාදීනං පඨමතරං පටිග්ගණ්හන්තො වා එකස්ස පෙමං දස්සෙත්වා ගණ්හන්තො වා ලොභපකතිතාය අත්තනො පරිණාමෙන්තො වා **ඡන්දාගතිං ගච්ඡති** නාම. පඨමතරං ආගතස්සාපි කොධවසෙන පච්ඡා ගණ්හන්තො වා දුග්ගතමනුස්සෙසු අවඤ්ඤං කත්වා ගණ්හන්තො වා 'කිං වො ඝරෙ ඨපනොකාසො නත්ථි? තුම්හාකං සන්තකං ගහෙත්වා ගච්ඡථා'ති එවං සඞ්ඝස්ස ලාභන්තරායං කරොන්තො වා **දොසාගතිං ගච්ඡති** නාම. යො පන මුට්ඨස්සති අසම්පජානො, අයං **මොහාගතිං ගච්ඡති** නාම. පච්ඡා ආගතානම්පි ඉස්සරානං භයෙන පඨමතරං පටිග්ගණ්හන්තො 'චීවරපටිග්ගාහකට්ඨානං නාමෙතං භාරිය'න්ති **සන්තසන්තො** වා **භයාගතිං ගච්ඡති** නාම. මයා ඉදඤ්ච ඉදඤ්ච ගහිතං ඉදං න ගහිතන්ති එවං ජානන්තො **ගහිතාගහිතං ජානාති** නාම. තස්මා යො න ඡන්දාගතිආදිවසෙන ගච්ඡති, **ඤාතක** අඤ්ඤාතක අඩ්ඪදුග්ගතෙසු විසෙසං **අකත්වා** ආගතපටිපාටියා ගණ්හාති, සීලාචාරපටිපත්ති යුත්තො හොති, සතිමා මෙධාවී බහුස්සුතො, සක්කොති දායකානං විස්සට්ඨාය වාචාය පරිමණ්ඩලෙහි පදබ්‍යඤ්ජනෙහි අනුමොදනං කරොන්තො පසාදං ජනෙතුං, එවරූපො සම්මන්නිතබ්බො.

එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ සම්මන්නිතබ්බොති එත්ථ පන එතාය යථාවුත්තාය කම්මවාචායපි අපලොකනෙනාපි අන්තොවිහාරෙ සබ්බසඞ්ඝමජ්ඣෙපි ඛණ්ඩසීමායපි සම්මන්නිතුං වට්ටතියෙව. එවං සම්මතෙන ච විහාරපච්චන්තෙ වා පධානඝරෙ වා න අච්ඡිතබ්බං. යත්ථ පන ආගතාගතා මනුස්සා සුඛං පස්සන්ති, තාදිසෙ ධුරවිහාරට්ඨානෙ වීජනිං පස්සෙ ඨපෙත්වා සුනිවත්ථෙන සුපාරුතෙන නිසීදිතබ්බන්ති. **තත්ථෙව උජ්ඣිත්වාති** පටිග්ගහණමෙව **අම්හාකං** භාරොති වත්වා ගහිතට්ඨානෙයෙව ඡඩ්ඩෙත්වා ගච්ඡන්ති; **චීවරනිදහකන්ති** චීවරපටිසාමකං; **යො න ඡන්දාගතින්ති** ආදීසු වෙත්ථ ඉතො පරං **සබ්බත්ථ** වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. සම්මුතිවිනිච්ඡයොපි කථිතානුසාරෙනෙව ජානිතබ්බො. **විහාරෙ වාති** ආදීසු යො ආරාමමජ්ඣෙ ආරාමිකසාමණෙරාදීහි අවිවිත්තො සබ්බෙසං සමොසරණට්ඨානෙ විහාරො වා අඩ්ඪයොගො වා හොති, සො සම්මන්නිතබ්බො. පච්චන්තසෙනාසනම්පන න සම්මන්නිතබ්බං. ඉදං පන භණ්ඩාගාරං ඛණ්ඩසීමං ගන්ත්වා ඛණ්ඩසීමාය නිසින්නෙහි සම්මන්නිතුං න වට්ටති. විහාරමජ්ඣෙයෙව සම්මන්නිතබ්බං. **ගුත්තාගුත්තඤ්ච ජානෙය්‍යාති** එත්ථ යස්ස තාව ඡදනාදීසු කොචි දොසො නත්ථි, තං ගුත්තං. යස්ස පන ඡදනතිණං වා ඡදනිට්ඨකා වා කත්ථචි පතිතා, යෙන ඔවස්සති වා, මූසිකාදීනං වා පවෙසො හොති, භිත්තිආදීසු වා කත්ථචි ඡිද්දං හොති, උපචිකා වා උට්ඨහන්ති, තං සබ්බං අගුත්තං නාම තං සල්ලක්ඛෙත්වා පටිසඞ්ඛරිතබ්බං. සීතසමයෙ ද්වාරඤ්ච වාතපානඤ්ච සුපිහිතං කාතබ්බං. සීතෙන

හි චීවරානි කණ්ණකිතානි හොන්ති. උණ්හසමයෙ අන්තරන්තරා වාතප්පවෙසනත්ථං විවරිතබ්බං. එවං කරොන්තො හි ගුත්තාගුත්තං ජානාති නාම. ඉමෙහි පන චීවරපටිග්ගාහකාදීහි තීහිපි අත්තනො වත්තං ජානිතබ්බං.

තත්ථ චීවරපටිග්ගාහකෙන තාව යං යං මනුස්සා කාලචීවරන්ති වා අකාලචීවරන්ති වා අච්චෙකචීවරන්ති වා වස්සිකසාටිකන්ති වා නිසීදනන්ති වා පච්චත්ථරණන්ති වා මුඛපුඤ්ඡනචොළන්ති වා දෙන්ති, තං සබ්බං එකරාසිං කත්වා මිස්සෙත්වා න ගණ්හිතබ්බං. විසුං විසුං කත්වාව ගණ්හිත්වා චීවරනිදහකස්ස තථෙව ආචික්ඛිත්වා දාතබ්බං. චීවරනිදහකෙනාපි භණ්ඩාගාරිකස්ස දදමානෙන ඉදං කාලචීවරං–පෙ–ඉදං මුඛපුඤ්ඡනචොළකන්ති ආචික්ඛිත්වාව දාතබ්බං. භණ්ඩාගාරිකෙනාපි තථෙව විසුං විසුං සඤ්ඤාණං කත්වා ඨපෙතබ්බං. තතො සඞ්ඝෙන කාලචීවරං ආහරාති වුත්තෙන කාලචීවරමෙව දාතබ්බං–පෙ–මුඛපුඤ්ඡනචොළකං ආහරාති වුත්තෙන තදෙව දාතබ්බං. ඉති භගවා චීවරපටිග්ගාහකො අනුඤ්ඤාතො, චීවරනිදහකො අනුඤ්ඤාතො, භණ්ඩාගාරං අනුඤ්ඤාතං, භණ්ඩාගාරිකො අනුඤ්ඤාතො, න බාහුලිකතාය න අසන්තුට්ඨියා. අපි ච ඛො සඞ්ඝානුග්ගහාය.[1] සචෙ හි ආහටාහටං ගහෙත්වා භික්ඛූ භාජෙය්‍යුං, නෙව ආහටං න අනාහටං න දින්නං නාදින්නං න ලද්ධං නාලද්ධං ජානෙය්‍යුං, ආහටාහටං ථෙරාසනෙ වා දදෙය්‍යුං, ඛණ්ඩාඛණ්ඩං වා ඡින්දිත්වා ගණ්හෙය්‍යුං, එවං සති අයුත්තපරිභොගො ච හොති. න ච සබ්බෙසං සඞ්ගහො කතො හොති. භණ්ඩාගාරෙ පන චීවරං ඨපෙත්වා උස්සන්නකාලෙ එකෙකස්ස භික්ඛුනො තිචීවරං වා ද්වෙ ද්වෙ වා එකෙකං වා චීවරං දස්සන්ති, ලද්ධාලද්ධං ජානිස්සන්ති. අලද්ධභාවං ඤත්වා සඞ්ගහං කාතුං මඤ්ඤිස්සන්තීති.

න භික්ඛවෙ භණ්ඩාගාරිකො වුට්ඨාපෙතබ්බොති එත්ථ අඤ්ඤෙපි අවුට්ඨාපනීයා ජානිතබ්බායෙව. චත්තාරො හි න වුට්ඨාපෙතබ්බා: වුඩ්ඪතරො, භණ්ඩාගාරිකො, ගිලානො, සඞ්ඝතො ලද්ධසෙනාසනොති. තත්ථ වුඩ්ඪතරො අත්තනො වුඩ්ඪතාය නවකතරෙන න වුට්ඨාපෙතබ්බො. භණ්ඩාගාරිකො සඞ්ඝෙන සම්මන්නිත්වා භණ්ඩාගාරස්ස දින්නතාය. ගිලානො අත්තනො ගිලානතාය. සඞ්ඝො පන බහුස්සුතස්ස උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීහි බහූපකාරස්ස භාරනිත්ථාරකස්ස ඵාසුකං ආවාසං අනුට්ඨාපනීයං කත්වා දෙති, තස්මා සො උපකාරතාය ච සඞ්ඝතො ලද්ධතාය ච න උට්ඨාපෙතබ්බොති. උස්සන්නං හොතීති බහුං රාසිකතං හොති; භණ්ඩාගාරං න ගණ්හාති. සම්මුඛීභූතෙනාති අන්තොඋපචාරසීමායං ඨිතෙන; භාජෙතුන්ති කාලං ඝොසෙත්වා පටිපාටියා භාජෙතුං; කොලාහලං අකාසීති 'අම්හාකං ආචරියස්ස දෙථ. උපජ්ඣායස්ස දෙථා'ති එවං මහාසද්දමකාසි. චීවරභාජක සඞ්ඝෙසු සභාගානං භික්ඛූනං අපාපුණන්තම්පි මහග්ඝචීවරං දෙන්තො

1. ම. සඞ්ඝස්සානුග්ගහාය.

ඡන්දාගතිං ගච්ඡති නාම. අඤ්ඤෙසං බුඩ්ඪතරානං පාපුණන්තම්පි මහග්ඝ චීවරං අදත්වා අප්පග්ඝං දෙන්තො දොසාගතිං ගච්ඡති නාම. මොහ මූළ්හතාය චීවරදානවත්තං අජානන්තො මොහාගතිං ගච්ඡති නාම. මුඛරානං නවකානම්පි භයෙන අපාපුණන්තමෙව මහග්ඝචීවරං දෙන්තො භයාගතිං ගච්ඡති නාම. යො එවං න ගච්ඡති, සබ්බෙසං තුලාභූතො පමාණභූතො මජ්ඣත්තො හොති, සො සම්මන්නිතබ්බො. **භාජිතාභාජිතන්ති** "එත්තකානි වත්ථානි භාජිතානි. එත්තකානි අභාජිතානී"ති ජානන්තො භාජිතාභාජිතඤ්ච ජානෙය්‍යාති වුච්චති. **උච්චිනිත්වාති** "ඉදං ථූලං, ඉදං සණ්හං, ඉදං ඝනං, ඉදං තනුකං, ඉදං පරිභුත්තං, ඉදං අපරිභුත්තං, ඉදං දීඝතො එත්තකං, පුථුලතො එත්තක"න්ති එවං වත්ථානි විචිනිත්වා; **තුලයිත්වාති** "ඉදං එත්තකං අග්ඝති. ඉදං එත්තක"න්ති එවං අග්ඝපරිච්ඡෙදං කත්වා; **වණ්ණාවණ්ණං කත්වාති** සචෙ සබ්බෙසං එකෙකමෙව දසදසග්ඝනකං පාපුණාති, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ පාපුණාති, යං නව වා අට්ඨ වා අග්ඝති, තං අඤ්ඤෙන එකඅග්ඝනකෙන ච ද්විඅග්ඝනකෙන ච සද්ධිං බන්ධිත්වා එතෙන උපායෙන සමෙ පටිවිංසෙ ඨපෙත්වාති අත්ථො. **භික්ඛූ ගණෙත්වා වග්ගං බන්ධිත්වාති** සචෙ එකෙකස්ස දීයමානෙ දිවසො නප්පහොති, දස දස භික්ඛූ ගණෙත්වා දස දස චීවරපටිවිංසෙ[1] එකං වග්ගං බන්ධිත්වා එකං භණ්ඩිකං කත්වා එවං චීවරපටිවිංසෙ ඨපෙතුං අනුජානාමීති අත්ථො. එවං ඨපිතෙසු චීවරපටිවිංසෙසු කුසො පාතෙතබ්බො. තෙහිපි භික්ඛූහි පුන කුසපාතං කත්වා භාජෙතබ්බං.

සාමණෙරානං උපඩ්ඪපටිවිංසන්ති එත්ථ යෙ සාමණෙරා අත්තිස්සරා[2] භික්ඛුසඞ්ඝස්ස කාතබ්බකම්මං න කරොන්ති, උද්දෙසපරිපුච්ඡාසු යුත්තා ආචරියුපජ්ඣායානංයෙව වත්තපටිවත්තං කරොන්ති, අඤ්ඤෙසං න කරොන්ති, එතෙසං එව උපඩ්ඪභාගො දාතබ්බො. යෙ පන පුරෙභත්තඤ්ච පච්ඡාභත්තඤ්ච භික්ඛුසඞ්ඝස්සෙව කාතබ්බකිච්චං කරොන්ති, තෙසං සමකො දාතබ්බො. ඉදඤ්ච පිට්ඨිසමයෙ උප්පන්නෙන භණ්ඩාගාරෙ ඨපිතෙන අකාලචීවරෙනෙව කථිතං. කාලචීවරම්පන සමකමෙව දාතබ්බං. තත්‍රුප්පාදවස්සාවාසිකං සම්මුඤ්ජනිබන්ධනාදි සඞ්ඝස්ස ඵාතිකම්මං කත්වා ගහෙතබ්බං. එතං හෙත්ථ සබ්බෙසං වත්තං. භණ්ඩාගාරචීවරෙපි සචෙ සාමණෙරා ආගන්ත්වා "භන්තෙ මයං යාගුං පචාම. භත්තං පචාම. ඛජ්ජකං පචාම. අප්පහරිතං කරොම. දන්තකට්ඨං ආහරාම. රඞ්ගච්ඡල්ලිං කප්පියං කත්වා දෙම. කිං අම්හෙහි න කතං නාමා"ති උක්කුට්ඨිං කරොන්ති, සමභාගොව දාතබ්බො. එතං යෙ ච[3] විරජ්ඣිත්වා කරොන්ති; යෙසඤ්ච කරණභාවො න පඤ්ඤායති, තෙ සන්ධාය වුත්තං. කුරුන්දියම්පන "සචෙ සාමණෙරා 'අගරු එව. කස්මා මයං භන්තෙ සඞ්ඝකම්මං න කරොම? කරිස්සාමා'ති යාචන්ති, සමපටිවිංසො දාතබ්බො"ති වුත්තං. උතුනීයු

1. ස I & II චීවරෙ පටිවිංසෙ. 2. ස. I. අත්තිස්සරං, සී II. අත්තිස්සරං.
3. සී I & සී II. චෙව

ඛමාමීති නදිං වා කන්තාරං වා උත්තරිතුකාමො; සත්ථං ලභිත්වා දිසා පක්කමිතුකාමොති **අත්ථො. සකං භාගං දාතුන්ති** ඉදං භණ්ඩාගාරතො චීවරානි නීහරිත්වා පුඤ්ජෙ කතෙ ගණ්ඩියා පහටාය භික්ඛුසඞ්ඝෙ සන්නිපතිතෙ සත්ථං ලභිත්වා ගන්තුකාමො "සත්ථො මං පරිහායී"ති එතමත්ථං සන්ධාය වුත්තං. තස්මා අනීහතෙසු වා චීවරෙසු අප්පහටාය වා ගණ්ඩියා අසන්නිපතිතෙ වා සඞ්ඝෙ දාතුං න වට්ටති. චීවරෙසු පන නීහටෙසු ගණ්ඩිං පහරිත්වා භික්ඛුසඞ්ඝෙ සන්නිපතිතෙ චීවරභාජකෙන ඉමස්ස භික්ඛුනො කොට්ඨාසෙන එත්තකෙන භවිතබ්බන්ති තක්කෙත්වා නයග්ගාහෙන චීවරං දාතබ්බං. තුලාය තුලිතමිව සමසමං දාතුං න සක්කා. තස්මා ඌනං වා හොතු අධිකං වා, එවං තක්කෙත්ත නයෙන දින්නං සුදින්නං. නෙව ඌනකං පුන දාතබ්බං. නාතිරිත්තං පටිග්ගණ්හිතබ්බන්ති. **අතිරෙකෙන භාගෙනාති**[1] දස භික්ඛූ හොන්ති, සාටකාපි දසෙව, තෙසු එකො ද්වාදස[2] අග්ඝති, සෙසා දසග්ඝනකා, සබ්බෙසු දසග්ඝනකවසෙන කුසෙ පාතිතෙ යස්ස භික්ඛුනො ද්වාදසග්ඝනකො[3] කුසො පතිතො,[4] සො "එත්තකෙන මම චීවරං පහොතී"ති තෙන අතිරෙකභාගෙන ගන්තුකාමො හොති, භික්ඛූ "අතිරෙකං ආවුසො සඞ්ඝස්ස සන්තක"න්ති වදන්ති, තං සුත්වා භගවා "සඞ්ඛිත්තෙ ච ගණ්හන්තෙ[5] ච අප්පකං නාම නත්ථි. සබ්බත්ථ සංයමො කාතබ්බො. ගණ්හන්තෙනාපි කුක්කුච්චායිතබ්බ"න්ති දස්සෙතුං **"අනුජානාමි භික්ඛවෙ අනුක්ඛෙපෙ දින්නෙ"**ති ආහ.

තත්ථ **අනුක්ඛෙපො** නාම යං කිඤ්චි අනුක්ඛිපිතබ්බං අනුප්පදාතබ්බං කප්පියභණ්ඩං; යත්තකං තස්ස පටිවිංසෙ අධිකං, තත්තකෙන අග්ඝනකෙ යස්මිං කිස්මිඤ්චි කප්පියභණ්ඩෙ දින්නෙති අත්ථො. **විකලකෙ තොසෙත්වාති** එත්ථ චීවරවිකලකං පුග්ගලවිකලකන්ති ද්වෙ විකලකා. චීවරවිකලකං නාම සබ්බෙසං පඤ්ච පඤ්ච වත්ථානි පත්තානි, සෙසානිපි අත්ථි, එකෙකං පන න පාපුණාති, ඡින්දිත්වා දාතබ්බානි. ඡින්දන්තෙහි ච අඩ්ඪමණ්ඩලාදීනං වා උපාහනත්ථවිකාදීනං වා පහොනකානි ඛණ්ඩානි කත්වා දාතබ්බානි. හෙට්ඨිමපරිච්ඡෙදෙන චතුරඞ්ගුලවිත්ථාරම්පි අනුවාතප්පහොනකායාමං ඛණ්ඩං කත්වා දාතුං වට්ටති. අපරිභොගම්පන න කාතබ්බන්ති. එවමෙත්ථ චීවරස්ස අප්පහොනකභාවො චීවරවිකලකං. ඡින්දිත්වා දින්නෙ පන තං තොසිතං[6] හොති. අථ කුසපාතො කාතබ්බො.[7] සචෙපි එකස්ස භික්ඛුනො කොට්ඨාසෙ එකං වා ද්වෙ වා වත්ථානි නප්පහොන්ති, තත්ථ අඤ්ඤං සාමණකං පරික්ඛාරං ඨපෙත්වා යො[8] තෙන තුස්සති, තස්ස තං භාගං දත්වා පච්ඡා කුසපාතො කාතබ්බො. ඉදම්පි චීවරවිකලකන්ති **අන්ධකට්ඨකථායං** වුත්තං. පුග්ගලවිකලකං නාම දස දස භික්ඛූ

---

1. අතිරෙකභාගෙන-මහාවග්ගපාළි
2. සී I & II. බාදසං.
3. සී. මු. & II. ද්වාදසග්ඝනකො.
4. සී. & ම. පාතිතො.
5. සී. මු. ගණ්හන්තකෙ.
6. සී II. සන්තොසිතං.
7. සී I. & II. කුසපාතො දාතබ්බො.
8. සී I. & II. එසො

ගණෙත්වා වග්ගං කරොන්තානං එකො වග්ගො න පූරති, අට්ඨ වා නව වා හොන්ති, තෙසං අට්ඨ වා නව වා කොට්ඨාසා "තුම්හෙ ඉමෙ ගහෙත්වා විසුං භාජෙථා"ති දාතබ්බා. එවමයං පුග්ගලානං අප්පහොනකභාවො පුග්ගලවිකලකං. විසුං දින්නෙ පන තං තොසිතං හොති. එවං තොසෙත්වා කුසපාතො කාතබ්බොති.[1]

ඡකණෙනාති ගොමයෙන; **පණ්ඩුමත්තිකායාති** තම්බමත්තිකාය; **මූලරජනාදීසු** හලිද්දිං ඨපෙත්වා සබ්බං **මූලරජනං** වට්ටති. මඤ්ජෙට්ඨිඤ්ච තුඞ්ගහාරඤ්ච ඨපෙත්වා සබ්බං **ඛන්ධරජනං** වට්ටති. තුඞ්ගහාරො නාම එකො කණ්ටකරුක්ඛො. තස්ස හරිතාලවණ්ණං ඛන්ධරජනං හොති. ලොද්දඤ්ච කණ්ඩුලඤ්ච ඨපෙත්වා සබ්බං **තචරජනං** වට්ටති. අල්ලිපත්තඤ්ච නීලිපත්තඤ්ච ඨපෙත්වා සබ්බං **පත්තරජනං** වට්ටති. ගිහිපරිභුත්තකං පන අල්ලිපත්තෙන එකවාරං රජිතුං වට්ටති. කිංසුකපුප්ඵඤ්ච කුසුම්භපුප්ඵඤ්ච ඨපෙත්වා සබ්බං **පුප්ඵරජනං** වට්ටති. **ඵලරජනෙ** පන න කිඤ්චි න වට්ටති. **සීතුන්දිකාති** අපක්කරජනං වුච්චති; **උත්තරාළුම්පන්ති** වට්ටාධාරකං රජනකුම්භියා මජ්ඣෙ ඨපෙත්වා තං ආධාරකං පරික්ඛිපිත්වා රජනං පක්ඛිපිතුං අනුජානාමීති අත්ථො. එවං හි කතෙ රජනං න උත්තරති. **උදකෙ වා නඛපිට්ඨිකාය වාති** සචෙ හි පක්කං[2] හොති, උදකපාතියා දින්නො ථෙවො[3] සහසා න විසරති. නඛපිට්ඨියම්පි අවිසරන්තො තිට්ඨති. **රජනුළුඞ්කන්ති**[4] රජනඋළුඞ්කං; **දණ්ඩකථාලකන්ති** තමෙව සදණ්ඩකං; **රජනකොළුම්බන්ති**[5] රජනකුණ්ඩං;[6] **පත්ථින්නන්ති** අතිරජිතත්තා ථද්ධං; **උදකෙ ඔසාරෙතුන්ති** උදකෙ පක්ඛිපිත්වා ඨපෙතුං; රජනෙ පන නික්ඛන්තෙ තං උදකං ඡඩ්ඩෙත්වා චීවරං මද්දිතබ්බං.

දන්තකාසාවානීති එකං වා ද්වෙ වා වාරෙ රජිත්වා දන්තවණ්ණානි ධාරෙන්ති. **අච්ඡිබද්ධන්ති** චතුරස්සකෙදාරකබද්ධං; **පාළිබද්ධන්ති** ආයාමතො ච විත්ථාරතො ච දීඝමරියාදබද්ධං; **මරියාදබද්ධන්ති** අන්තරන්තරා රස්සමරියාදබද්ධං; **සිඞ්ඝාටකබද්ධන්ති** මරියාදාය මරියාදං විනිවිජ්ඣිත්වා ගතට්ඨානෙ සිඞ්ඝාටකබද්ධං; චතුක්කසණ්ඨානන්ති අත්ථො. **උස්සහසි ත්වං ආනන්දාති** සක්කොසි ත්වං ආනන්ද; **උස්සහාමි භගවාති** තුම්හෙහි දින්නනයෙන සක්කොමීති දස්සෙති. **යත්‍ර හි නාමාති** යො නාම; **කුසිම්පි නාමාති** ආදීසු කුසීති ආයාමතො ච විත්ථාරතො ච අනුවාතාදීනං දීඝපත්තානමෙතං අධිවචනං; **අඩ්ඪකුසීති** අන්තරන්තරා රස්සපත්තානං නාමං; **මණ්ඩලන්ති** පඤ්චඛණ්ඩිකචීවරස්ස එකෙකස්මිං ඛණ්ඩෙ මහාමණ්ඩලං; **අඩ්ඪමණ්ඩලන්ති** ඛුද්දකමණ්ඩලං;

---

1. සී. II අට්ඨා විසාලකෙ තොසෙත්වාති යො චීවරපටිග්ගාහකො උජ්ඣායකො, තං අසෙසඤ්ඤත පරික්ඛිපෙන සඞ්ඝං කත්වා කුසපාතො කාතබ්බො ඉච්චධිකො පාඨො.
2. සී II. පරිපක්කං.
3. සී. මු & II දින්නෙ ථෙව.
4. සී I. & II රජනාළුඞ්කං.
5. සී මු. කොළුම්බන්ති.
6. සී I. සම්මද්දන්තීති න ච අච්ඡින්නෙ ථෙවෙ පක්කමිතුන්ති යාව රජනබින්දු ගලිතං න ඡිජ්ජති, තාව න අඤ්ඤත්‍ර ගන්තබ්බං ඉච්චධිකො.

විවට්ටන්ති මණ්ඩලඤ්ච අඩ්ඪමණ්ඩලඤ්ච එකතො කත්වා සිබ්බිතං මජ්ඣිමඛණ්ඩං; අනුවිවට්ටන්ති තස්ස උභොසු පස්සෙසු ද්වෙ ඛණ්ඩානි; ගීවෙය්‍යකන්ති ගීවා[1]වෙඨනට්ඨානෙ දළ්හීකරණත්ථං අඤ්ඤං[2] සුත්තසංසිබ්බිතං ආගන්තුකපත්තං; ජඞ්ඝෙය්‍යකන්ති ජඞ්ඝපාපුණනට්ඨානෙ තථෙව සංසිබ්බිත[3]පත්තං; ගීවට්ඨානෙ ජඞ්ඝට්ඨානෙ ච පත්තානමෙවෙතං නාමන්තිපි වදන්ති. බාහන්තන්ති අනුවිවට්ටානං බහි එකෙකං ඛණ්ඩං; ඉති පඤ්චඛණ්ඩිකචීවරෙනෙතං විචාරිතන්ති. අථවා අනුවිවට්ටන්ති විවට්ටස්ස එකපස්සතො ද්වින්නං එකපස්සතො ද්වින්නන්ති චතුන්නම්පි ඛණ්ඩානමෙතං නාමං; බාහන්තන්ති සුප්පමාණං චීවරං පාරුපන්තෙන සංහරිත්වා බාහාය උපරි ඨපිතා උභො අන්තා බහිමුඛා තිට්ඨන්ති, තෙසං එතං නාමං. අයමෙව හි නයො මහාඅට්ඨකථායං වුත්තො.

චීවරෙහි උබ්භණ්ඩිතෙහීති චීවරෙහි උබ්භණ්ඩෙ කතෙ; යථා උක්ඛිත්තභණ්ඩා හොන්ති, එවං කතෙ; උක්ඛිත්තභණ්ඩිකභාවං ආපාදිතෙහීති අත්ථො. චීවරභිසින්ති එත්ථ භිසීති ද්වෙ තීණි එකතො කත්වා භිසිසංඛෙපෙන සංහරිතචීවරානීති වුත්තානි. තෙ කිර භික්ඛූ දක්ඛිණගිරිතො භගවා ලහුං පටිනිවත්තිස්සතීති තත්ථ ගච්ඡන්තා ජීවකවත්ථුස්මිං ලද්ධචීවරානි ඨපෙත්වා අගමංසු. ඉදානි පන චිරෙන[4] ආගමිස්සතීති මඤ්ඤමානා ආදාය පක්කමිංසු. අන්තරට්ඨකාසූති මාඝස්ස ච ඵග්ගුණස්ස ච අන්තරා අට්ඨසු; න භගවන්තං සීතං අහොසීති භගවතො සීතං නාහොසි; සීතාලුකාති සීතපකතිකා; යෙ පකතියාව සීතෙන කිලමන්ති.[5] යෙපි ඛො තෙ කුලපුත්තාති න භගවා අජ්ඣොකාසෙ අනිසීදිත්වා එතමත්ථං න ජානාති. මහාජනසඤ්ඤාපනත්ථං පන එවමකාසි. දිගුණං සඞ්ඝාටින්ති දුපට්ටසඞ්ඝාටිං; එකච්චියන්ති එකපට්ටං; ඉති "භගවා අත්තනා චතූහි චීවරෙහි යාපෙති. අම්හාකං පන තිචීවරං අනුජානාතී"ති වචනස්ස ඔකාසං උපච්ඡින්දිතුං දිගුණං සඞ්ඝාටිං අනුජානාති.[6] එකච්චිකෙ ඉතරෙ. එවං හි තෙසං චත්තාරි භවිස්සන්තීති;[7] අහතකප්පානන්ති එකවාරං ධොතානං; උතුද්ධටානන්ති උතුතො දීඝකාලතො උද්ධටානං හත[8]වත්ථකානං, පිලොතිකානන්ති වුත්තං හොති. පාපණිකෙති අන්තරාපණතො පතිතපිලොතිකචීවරෙ; උස්සාහො කරණීයොති පරියෙසනා කාතබ්බා; පරිච්ඡෙදො පන නත්ථි. පට්ටසතම්පි[9] වට්ටති. සබ්බමිදං සාදියන්තස්ස භික්ඛුනො වසෙන වුත්තං.[10] අග්ගළං තුන්නන්ති එත්ථ උද්ධරිත්වා අල්ලියාපන

---

1. සි I. & II. ගීවෙ.
2. සී. මු. අඤ්ඤ.
3. සි I. & II. සංසිබ්බිතං.
4. සී මු. චීවරෙන.
5. සි II කිලමන්තීති එතදහොසි.
6. සි I & II. අනුජානි.
7. සි I. & II. ගත.
8. සි I. පඤ්චපත්තම්පි.
9. සි II අග්ගළං අච්ඡුපෙය්‍යාති ජිණ්ණට්ඨානෙ පිලොතිකාඛණ්ඩං ලග්ගාපෙතබ්බං ඉච්චපි පාඨො.
10. සි I. භික්ඛුනො වුත්තං.

ඛණ්ඩං අග්ගළං; සුත්තකෙන සංසිබ්බිතං[1] තුන්නං; වට්ටිත්වා[2] කරණං ඔවට්ටිකා; කණ්ඩුසකං වුච්චති මුද්දිකා; දළ්හීකම්මන්ති අනුද්ධරිත්වාව උපස්සයං කත්වා අල්ලීයාපනකං වත්ථඛණ්ඩං.

විසාඛවත්ථුං උත්තානත්ථං. තතො පරං පුබ්බෙ විනිච්ඡිතමෙව.[3] පංසුකූලගාහොති කතපංසුකූලො; ගරුකො හොතීති ජිණ්ණජිණ්ණට්ඨානෙ අග්ගළාරොපණෙන ගරුකො හොති; සුත්තලූඛන්ති සුත්තෙනෙව අග්ගළං දත්වාති අත්ථො. විකණ්ණො හොතීති සුත්තං අචෙජ්ජිත්වා සිබ්බන්තානං එකො සඞ්ඝාටිකොණො දීඝො හොති; ඔකිරීයන්තීති ඡින්නකොණතො ගළන්ති; අනුවාතං පරිභණ්ඩන්ති අනුවාතඤ්චෙව පරිභණ්ඩඤ්ච; පත්තා ලුජ්ජන්තීති මහන්තෙසු පත්තමුඛෙසු දින්නානි සුත්තානි ගළන්ති, තතො පත්තා ලුජ්ජන්ති; අට්ඨපදකන්ති[5] අට්ඨපදකච්ඡෙදනෙන[6] පත්තමුඛං සිබ්බිතුං; අන්වාධිකම්පි[7] ආරොපෙතුන්ති ආගන්තුකපත්තං දාතුං; ඉදං පන අප්පහොනකෙ ආරොපෙතබ්බං. සචෙ පහොති, ආගන්තුකපත්තං න වට්ටති. ඡින්දිතබ්බමෙව. න භික්ඛවෙ සද්ධාදෙය්‍යන්ති එත්ථ ඤාතීනං දෙන්තො විනිපාතෙතියෙව. මාතාපිතරො පන සචෙ රජ්ජෙ ඨිතා පත්ථයන්ති, දාතබ්බං. ගිලානොති ගිලානතාය ගහෙත්වා ගන්තුං අසමත්ථො;[8] සබ්බෙසවෙතෙසු ගිලානවස්සිකසංකෙතනදීපාරගමන අත්ථතකඨිනභාවෙසු අග්ගළගුත්තියෙව පමාණං. ගුත්තෙ එව හි විහාරෙ නික්ඛිපිත්වා බහි ගන්තුං වට්ටති. නාගුත්තෙ. ආරඤ්ඤකස්ස පන විහාරො න සුගුත්තො හොති. තෙන භණ්ඩුක්ඛලිකාය පක්ඛිපිත්වා පාසාණසුසිරරුක්ඛසුසිරාදීසු සුප්පටිච්ඡන්නෙසු ඨපෙත්වා ගන්තබ්බං.

තුය්හෙව භික්ඛු තානි චීවරානීති අඤ්ඤත්ථ ගහෙත්වා නීතානිපි තුය්හෙව; න තෙසං අඤ්ඤො කොචි ඉස්සරොති. එවඤ්ච පන වත්වා අනාගතෙපි නික්කුක්කුච්චා ගණ්හිස්සන්තීති දස්සෙතුං ඉධ පනාති ආදිමාහ. තස්සෙව තානි චීවරානි යාව කඨිනස්ස උබ්භාරායාති[10] සචෙ ගණපූරකෙ භික්ඛූ ලභිත්වා කඨිනං අත්ථතං හොති, පඤ්ච මාසෙ; නො චෙ අත්ථතං හොති, එකං චීවරමාසමෙව. යං යං සංඝස්ස දෙමාති වා

1. සී I. සංසිබ්බනං. 2. සී මු. වට්ටෙත්වා. 3. සී . හොතීති ගහිතානයි සඞ්ඝප්පත්තිහතු; තෙතෙහිත. පොවගහිතානි. පොසං අප්පනාතීති හොසකුද්දං; අත්තමෙයාති අතෙන; සගගම්හි කායම්හි සඞ්ඝුප්පන්නා; පුඤ්ජා කාමෙසු විතරණාති ඛ තලාභිතො. සන්දිවෙඨාති ඊවෙඨ ඉ න ස චෙත්තා; සම්නතො එකාසමිනාසද ඉහවිතතා; ආලපිතොති මම සන්තකං යං ඉච්ඡසි තං ගණ්හාහීති එවං වුත්තො; එතෙසු තීසු අඤ්ඤතරෙන සද්ධිං ජීවති ගහිතෙ අත්තමනො හොතීති ඉමෙසි ගහිත විස්සාසො රූහති—ඉච්චධිකො

4. සී II. විකණ්ණං උද්ධරිතුනාති දීඝකොණං ඡින්දිතුං. 5. සී. I. අට්ඨාපාදකං. 6. සී I. අට්ඨාපාදකච්ඡෙදනෙන. සී. මු. අඩ්ඪපදකච්ඡෙදනෙන. 7. සී I. අන්වාධිකාපි. 8. සී II. දිස්සති සඞ්ඝකතනානි චක්ඛෙ චත්තාරෙ මාසෙ. නදීපාරගතී නදීපූරෙන ගන්තුං සක්කතබ්බං නොපි, අග්ගළගුත්ති විහාරෙයි, ඉච්චධිකො. 9. සී. මු. උබ්භාරයි.

දෙන්ති, සඞ්ඝං උද්දිස්ස දෙමාති වා දෙන්ති, වස්සං වුත්ථසඞ්ඝස්ස දෙමාති වා දෙන්ති, වස්සාවාසිකං දෙමාති වා දෙන්ති, සබ්බම්පි මතක චීවරං අවිභජිත්වා තං විහාරං පවිසන්ති, තං සබ්බං තස්සෙව භික්ඛුනො හොති. යම්පි සො වස්සාවාසත්ථාය වඩ්ඪිං පයොජෙත්වා ඨපිත උපනික්ඛෙපතො වා තත්‍රුප්පාදතො වා වස්සාවාසිකං ගණ්හාති, සබ්බං සුග්ගහිතමෙව හොති. ඉදං හි එත්ථ ලක්ඛණං: යෙන තෙනා කාරෙන සඞ්ඝස්ස උප්පන්නවත්ථං අත්ථතකඨිනස්ස පඤ්ච මාසෙ, අනත්ථතකඨිනස්ස එකං චීවරමාසං පාපුණාති. යං පන "ඉදං[1] ඉධ වස්සං වුත්ථසඞ්ඝස්ස දෙමා"ති වා "වස්සාවාසිකං දෙමා"ති වා වත්වා දින්නං, තං අනත්ථතකඨිනස්සාපි පඤ්ච මාසෙ පාපුණාති. තතො පරම්පන උප්පන්නං වස්සාවාසිකං පුච්ඡිතබ්බං: "කිං අතීතවස්සස්ස ඉදං වස්සාවාසිකං? උදාහු අනාගතවස්සස්ස?"ති. කස්මා? පිට්ඨිසමයෙ උප්පන්නත්තා.*

උතුකාලෙනාති වස්සානතො අඤ්ඤං කාලං; **තානි චීවරානි ආදාය සාවත්ථිං ගච්ඡන්ති** එත්ථ තානි චීවරානි ගතගතට්ඨානෙ සඞ්ඝිකානෙව හොන්ති. භික්ඛූහි දිට්ඨමත්තමෙවෙත්ථ පමාණං. තස්මා සචෙ කොචි පටිපථං ආගච්ඡන්තො "කුහිං ආවුසො ගච්ඡසී"ති පුච්ඡිත්වා තමත්ථං සුත්වා "කිං ආවුසො මයං සඞ්ඝො න හොමා"ති තත්ථෙව භාජෙත්වා ගණ්හාති,[2] සුග්ගහිතානි. සචෙපි එස මග්ගා ඔක්කමිත්වා කඤ්චි විහාරං වා ආසනසාලං වා පිණ්ඩාය චරන්තො එකං ගෙහමෙව පවිසති, තත්‍ර ච නං භික්ඛූ දිස්වා තමත්ථං පුච්ඡිත්වා භාජෙත්වා ගණ්හන්ති, සුග්ගහිතානෙව. **අධිට්ඨාතූති** එත්ථ අධිට්ඨහන්තෙන වත්තං ජානිතබ්බං: තෙන හි භික්ඛුනා ඝණ්ටිං පහරිත්වා කාලං ඝොසෙත්වා ථොකං ආගමෙත්වා සචෙ ඝණ්ටිසඤ්ඤාය වා කාලසඤ්ඤාය වා භික්ඛූ ආගච්ඡන්ති, තෙහි සද්ධිං භාජෙතබ්බානි. නො චෙ ආගච්ඡන්ති, "මය්හිමානි චීවරානි පාපුණන්තී"ති අධිට්ඨාතබ්බානි. එවං අධිට්ඨිතෙ සබ්බානි තස්සෙව හොන්ති. ඨිතිකා[3] පන න තිට්ඨති. සචෙ එකෙකං උද්ධරිත්වා "අයං පඨමභාගො මය්හං පාපුණාති, අයං දුතියභාගො"ති එවං ගණ්හාති, ගහිතානි ච සුග්ගහිතානි හොන්ති. ඨිතිකා[4] ච තිට්ඨති. එවං පාපෙත්වා ගණ්හන්තෙනාපි අධිට්ඨිතමෙව හොති. සචෙ පන ඝණ්ටිං පහරිත්වා වා අප්පහරිත්වා වා කාලම්පි ඝොසෙත්වා වා අඝොසෙත්වා වා "අහමෙවෙත්ථ මය්හමෙව ඉමානි චීවරානී"ති ගණ්හාති, දුග්ගහිතානි හොන්ති. අථ "අඤ්ඤො කොචි ඉධ නත්ථි. මය්හං එතානි පාපුණන්තී"ති ගණ්හාති, සුග්ගහිතානි. **පාතිතෙ කුසෙති** එකකොට්ඨාසෙ කුස[5] දණ්ඩකෙ පාතිතමත්තෙ සචෙපි භික්ඛුසහස්සං හොති, ගහිතමෙව නාම චීවරං.

---

1. සී I. පාපුණාති. ඉදං.

* "කස්මා පිට්ඨිසමයෙ උප්පන්නත්තා"ති අයං පාඨො පොරාණපොත්ථකෙසු "පඤ්චමාසෙ පාපුණාතී"ති ඉමස්සානන්තරං දිස්සති. තථාපි විමතිවිනොදනියං තං පමාද ලිඛිතන්ති විනිච්ඡිතත්තා ඉධෙව නිවෙසිතො.

සී මූ ගණ්හන්ති. 3. සී I. & II. ඨිතිකාය. 4. සී II. ඨිතිකාය. 5. සී. මූ. එකකුස.

න අකාමා භාගො දාතබ්බො. සචෙ පන අත්තනො රුචියා දාතුකාමා හොන්ති, දෙන්තු. අනුභාගෙපි[1] එසෙව නයො. **සචීවරානීති** 'කාලචීවරම්පි **සඞ්ඝස්ස** ඉතොව දස්සාම. විසුං සජ්ජියමානෙ අතිචිරං හොතී'ති ඛිප්පං යෙව සචීවරානි භත්තානි අකංසු. **ථෙරෙ ආගම්ම උප්පන්නානීති** ථෙරෙසු පසාදෙන ඛිප්පං උප්පන්නානීති. **සඞ්ඝස්ස දෙමාති චීවරානි දෙන්තීති** සකලම්පි චීවරකාලං සකිං සකිං දෙන්තියෙව. පුරිමෙසු පන ද්වීසු වත්ථූසු පච්ඡින්නදානත්තා අදංසූති වුත්තං. **සම්බහුලා ථෙරාති** විනයධරා පාමොක්ඛා ථෙරා; ඉදම්පන වත්ථුං සද්ධිං පුරිමෙන ද්වෙ භාතුකවත්ථුනා පරිනිබ්බුතෙ භගවති උප්පන්නං. ඉමෙ ච ථෙරා දිට්ඨ පුබ්බා තථාගතං. තස්මා පුරිමෙසු වත්ථූසු තථාගතෙන පඤ්ඤත්තනයෙනෙව කාරෙසුං.

ගාමකාවාසං අගමාසීති අප්පෙව නාම චීවරානි භාජෙන්තා මය්හම්පි සංගහං කාරෙය්‍යුන්ති චීවරභාජනකාලං සල්ලක්ඛෙත්වාව අගමාසි. **සාදියිස්සසීති** ගණ්හිස්සසි; එත්ථ ච කිඤ්චාපි තස්ස භාගො න පාපුණාති. අථ ඛො "නගරවාසිකො අයං වුඩ්ඪතරො ධම්මකථිකො"ති පන භික්ඛූ "සාදියිස්සසී"ති ආහංසු. **යො සාදියෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සාති** එත්ථ පන කිඤ්චාපි ලහුකා ආපත්ති, අථ ඛො ගහිතානි ගහිතට්ඨානෙ දාතබ්බානි. සචෙපි නට්ඨානි වා ජිණ්ණානි වා හොන්ති, තස්සෙව ගීවා. දෙහීති වුත්තෙන අදෙන්තො[2] ධුරනික්ඛෙපෙ භණ්ඩග්ඝෙන කාරෙතබ්බො. **එකාධිප්පායන්ති** එකං අධිප්පායං; එකපුග්ගලපටිවිංසමෙව දෙථාති අත්ථො. ඉදානි යථා සො දාතබ්බො, තං දස්සෙතුං ඤත්තිං ඨපෙත්වා **ඉධ පනාති** ආදිමාහ. තත්ථ **සචෙ අමුත්‍ර උපඩ්ඪං අමුත්‍ර උපඩ්ඪන්ති** එකස්මිං එකාහමෙකාහං වා[3] සත්තාහං සත්තාහං වා[3] සචෙ වසති, එකස්මිං විහාරෙ යං එකො පුග්ගලො ලභති, තතො තතො උපඩ්ඪං උපඩ්ඪං දාතබ්බං. එවං එකාධිප්පායො දින්නො හොති. **යත්ථ වා පන බහුතරන්ති** සචෙ එකස්මිං විහාරෙ වසන්තො ඉතරස්මිං සත්තාහවාරෙන අරුණමෙව උට්ඨාපෙති, එවං පුරිමස්මිං බහුතරං වසති නාම. තස්මා තතො බහුතරං වසිත විහාරතො තස්ස පටිවිංසො දාතබ්බො. එවම්පි එකාධිප්පායො දින්නො හොති. ඉදඤ්ච නානාලාභෙහි නානූපචාරෙහි එකසීමවිහාරෙහි කථිතං. නානාසීමවිහාරෙ පන සෙනාසනගාහො පටිප්පස්සම්භති. තස්මා තත්ථ[4] චීවරපටිවිංසො න පාපුණාති. සෙසම්පන ආමිසභෙසජ්ජාදි සබ්බං සබ්බත්ථ අන්තොසීමගතස්ස පාපුණාති.

මඤ්චකෙ නිපාතෙසුන්ති එවං ධොවිත්වා අඤ්ඤං කාසාවං නිවාසෙත්වා මඤ්චකෙ නිපජ්ජාපෙසුං; නිපජ්ජාපෙත්වා ච පනායස්මා **ආනන්දො,** මුත්තකරීසකිලිට්ඨකාසාවං ධොවිත්වා භූමියං පරිභණ්ඩං අකාසි. **යො භික්ඛවෙ මං උපට්ඨහෙය්‍ය සො ගිලානං උපට්ඨ**

1. සී I & II. අනුභාගෙනපි. 2. සී I. අදෙන්තො.
3. සී I. & II, 'වා' ඉති නත්ථි. 4. සී II. තස්ස.

ඨහෙය්‍යාති යො මං ඔවාදානුසාසනීකරණෙන උපට්ඨහෙය්‍ය, සො ගිලානං උපට්ඨහෙය්‍ය; මම ඔවාදකාරකෙන ගිලානො උපට්ඨාතබ්බොති අයමෙත්ථ අත්ථො. 'භගවතො ච ගිලානස්ස ච උපට්ඨානං එකසදිස'න්ති එවං පනෙත්ථ අත්ථො න ගහෙතබ්බො. **සඞ්ඝෙන උපට්ඨාතබ්බොති** යස්ස තෙ උපජ්ඣායාදයො තස්මිං විහාරෙ නත්ථි, ආගන්තුකො හොති, එකචාරිකභික්ඛු සඞ්ඝස්සෙව භාරො. තස්මා සඞ්ඝෙන උපට්ඨාතබ්බො. නො චෙ උපට්ඨහෙය්‍ය, සකලස්ස සඞ්ඝස්ස ආපත්ති. වාරං ඨපෙත්වා ජග්ගන්තෙසු පන යො අත්තනො වාරෙ න ජග්ගති, තස්සෙව ආපත්ති. සඞ්ඝත්ථෙරොපි වාරතො න මුච්චති. සචෙ සකලො සඞ්ඝො එකස්ස භාරං කරොති, එකො වා වත්තසම්පන්නො භික්ඛු අහමෙව ජග්ගිස්සාමීති පටිජග්ගති, සඞ්ඝො ආපත්තිතො මුච්චති. **අභික්කන්තං වා අභික්කමතීති** ආදීසු වඩ්ඪන්තං වා ආබාධං "ඉදං නාම මෙ පරිභුඤ්ජන්තස්ස වඩ්ඪති. ඉදං පරිභුඤ්ජන්තස්ස පරිහායති. ඉදං පරිභුඤ්ජන්තස්ස තිට්ඨතී"ති යථාභූතං නාවිකරොතීති එවමත්ථො දට්ඨබ්බො. **නාලන්ති** න පතිරූපො, න යුත්තො උපට්ඨාතුං; **භෙසජ්ජං සංවිධාතුන්ති** භෙසජ්ජං යොජෙතුං අසමත්ථො හොති; **ආමිසන්තරොති** ආමිසං අස්ස අන්තරන්ති ආමිසන්තරො; අන්තරන්ති කාරණං වුච්චති; ආමිසකාරණා යාගුභත්තපත්තචීවරානි පත්ථෙන්තො උපට්ඨාතීති අත්ථො. **කාලඞ්කතෙති**[1] කාලකිරියාය; **ගිලානුපට්ඨාකානං දාතුන්ති** එත්ථ අනන්තරං වුත්තාය කම්මවාචාය දින්නම්පි අපලොකෙත්වා දින්නම්පි දින්නමෙව හොති. වට්ටති.

යං තත්ථ ලහුභණ්ඩං-යං තත්ථ ගරුභණ්ඩන්ති එත්ථ ලහුභණ්ඩගරුභණ්ඩානං නානාකරණං පරතො වණ්ණයිස්සාම. ගිලානුපට්ඨාකලාභෙ පන අයං ආදිතො පට්ඨාය විනිච්ඡයො:- සචෙ සකලො භික්ඛුසඞ්ඝො උපට්ඨහන්තො කාලං කරොති, සබ්බෙපි සාමිකා. අථ එකච්චෙහි වාරෙ කතෙ එකච්චෙහි අකතෙයෙව කාලං කරොති, තත්‍ර එකච්චෙ ආචරියා වදන්ති: "සබ්බෙපි අත්තනො වාරෙ සම්පත්තෙ කරෙය්‍යුං.[2] තස්මා සබ්බෙපි සාමිනො"ති. එකච්චෙ වදන්ති: "යෙහි ජග්ගිතො, තෙයෙව ලභන්ති. ඉතරෙ න ලභන්තී"ති. සාමණෙරෙ කාලකතෙ සචෙ චීවරං අත්ථි, ගිලානුපට්ඨාකානං දාතබ්බං. නො චෙ අත්ථි, යං අත්ථි, තං දාතබ්බං. අඤ්ඤස්මිං පරික්ඛාරෙ සති චීවරභාගං කත්වා දාතබ්බං. භික්ඛු ච සාමණෙරො ච සචෙ සමං උපට්ඨහිංසු, සමකො භාගො දාතබ්බො. අථ සාමණෙරොව උපට්ඨහති, භික්ඛුස්ස සම්පටිච්ඡනමත්තමෙව හොති, සාමණෙරස්ස ජෙට්ඨකොට්ඨාසො[3] දාතබ්බො. සචෙ සාමණෙරො භික්ඛුනා ආනීතඋදකෙන යාගුං පචිත්වා පටිග්ගාහාපනමත්තමෙව කරොති, භික්ඛු උපට්ඨහති, භික්ඛුස්ස ජෙට්ඨභාගො දාතබ්බො. බහූ භික්ඛූ සබ්බෙ සමග්ගා හුත්වා උපට්ඨහන්ති, සබ්බෙසං සමකො භාගො දාතබ්බො. යො පනෙත්ථ විසෙසෙන උපට්ඨහති, තස්ස විසෙසො

1. සී. I. & II, කාලකතෙති. 2. සී. I. & II, කරෙය්‍යුං 3. සී. මු. ජෙට්ඨභාගො.

කාතබ්බං. යෙන පන එකදිවසම්පි ගිලානුපට්ඨානවසෙන යාගුභත්තං වා පචිත්වා දින්නං, න්හානං වා පටියාදිතං, සොපි ගිලානුපට්ඨාකොව. යො සමීපං අනාගන්ත්වා භෙසජ්ජතණ්ඩුලාදීනි පෙසෙති, අයං ගිලානුපට්ඨාකො න හොති. යො පරියෙසිත්වා ගාහාපෙත්වා ආගච්ඡති, අයං ගිලානුපට්ඨාකොව. එකො වත්තසීසෙන ජග්ගති, එකො පච්චාසාය,[1] මතකාලෙ උභොපි පච්චාසිංසන්ති, උභින්නම්පි දාතබ්බං. එකො උපට්ඨහිත්වා ගිලානස්ස වා කම්මෙන අත්තනො වා කම්මෙන කත්ථචි ගතො පුන ආගන්ත්වා ජග්ගිස්සාමීති, එතස්සපි දාතබ්බං. එකො චිරං උපට්ඨහිත්වා ඉදානි න සක්කොමීති ධුරං නික්ඛිපිත්වා ගච්ඡති, සචෙපි තං දිවසමෙව ගිලානො කාලං කරොති, උපට්ඨානභාගො න දාතබ්බො. ගිලානුපට්ඨාකො නාම ගිහී වා හොතු පබ්බජිතො වා, අන්තමසො මාතුගාමොපි, සබ්බෙ භාගං ලභන්ති. සචෙ තස්ස භික්ඛුනො පත්තචීවරමත්තමෙව හොති, අඤ්ඤං නත්ථි, සබ්බං ගිලානුපට්ඨාකානංයෙව දාතබ්බං; සචෙපි සහස්සං අග්ඝති. අඤ්ඤම්පන බහුම්පි පරික්ඛාරං තෙ න ලභන්ති. සඞ්ඝස්සෙව හොති. අවසෙසං භණ්ඩං බහුකඤ්චෙව මහග්ඝඤ්ච, තිචීවරං අප්පග්ඝං, තතො ගහෙත්වා තිචීවරපරික්ඛාරො දාතබ්බො. සබ්බං වෙතං සඞ්ඝිකතො ලභන්ති. සචෙ පන සො ජීවමානොයෙව සබ්බං අත්තනො පරික්ඛාරං නිස්සජ්ජිත්වා කස්සචි අදාසි, කොචි වා විස්සාසා අග්ගහෙසි, යස්ස දින්නං, යෙන ච ගහිතං, තස්සෙව හොති. තස්ස රුචියා එව ගිලානුපට්ඨාකා ලභන්ති. අඤ්ඤෙසං අදත්වා දූරෙ ඨපිතපරික්ඛාරාපි තත්ථ තත්ථ සඞ්ඝස්සෙව හොන්ති. ද්වින්නං සන්තකං හොති අවිභත්තං, එකස්මිං කාලකතෙ ඉතරො සාමී. බහුන්නම්පි සන්තකෙ එසෙව නයො. සබ්බෙසු මතෙසු සඞ්ඝිකං හොති. සචෙපි අවිභජිත්වා සද්ධිවිහාරිකාදීනං දෙති[2], අදින්නමෙව හොති. විභජිත්වා දින්නං පන සුදින්නං. තං තෙසු මතෙසුපි සද්ධිවිහාරිකාදීනංයෙව හොති. න සඞ්ඝස්ස.

කුසචීරාදීසු **අක්කනාළ**න්ති අක්කනාළමයං; **පොත්ථකො**ති මකචිමයො වුච්චති. සෙසානි පඨමපාරාජිකවණ්ණනායං වුත්තානි. තෙසු පොත්ථකෙ එව දුක්කටං. සෙසෙසු ථුල්ලච්චයාදීනි. අක්කදුස්සකදලිදුස්සඑරකදුස්සානි පන පොත්ථකගතිකානෙව. **සබ්බනීලකාදීනි** රජනං වාමෙත්වා[3] පුන රජිත්වා ධාරෙතබ්බානි. න සක්කා චෙ හොන්ති වාමෙතුං,[4] පච්චත්ථරණානි වා කාතබ්බානි. දුපට්ටචීවරස්ස වා මජ්ඣෙ දාතබ්බානි. තෙසං **වණ්ණ**නානත්තං උපාහනාසු වුත්තනයමෙව. **අච්ඡින්නදස-දීඝදසානි** දසා ඡින්දිත්වා ධාරෙතබ්බානි. **කඤ්චුකං** ලභිත්වා ඵාලෙත්වා රජිත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටතියෙව. **වෙඨනෙ**පි එසෙව නයො. **තිරීටං** පන රුක්ඛච්ඡල්ලිමයං; තං පාදපුඤ්ඡනං කාතුං වට්ටති. **පතිරූපෙ ගාහකෙ**ති සචෙ කොචි භික්ඛු අහං යස්ස

1. සී II. පච්චාසිංසාය.
2. සී. මු. දෙන්ති.
3. සී II. රජනං වා ධොවාපෙත්වා.
4. සී II. ධොවාපෙතුං.

ගණ්හාමීති ගණ්හාති, දාතබ්බන්ති අත්ථො. එවමෙතෙසු තෙවීසතියා පුග්ගලෙසු සොළස ජනා න ලභන්ති. සත්ත ජනා ලභන්තීති. **සඞ්ඝො භිජ්ජතීති** භිජ්ජිත්වා කොසම්බකභික්ඛූ විය ද්වෙ කොට්ඨාසා හොන්ති, **ඒකස්මිං පක්ඛෙති** ඒකස්මිං කොට්ඨාසෙ දක්ඛිණොදකඤ්ච ගන්ධාදීනි ච[1] දෙන්ති, ඒකස්මිං චීවරානි. **සඞ්ඝස්සෙවෙතන්ති** සකලස්ස සඞ්ඝස්ස ද්වින්නම්පි කොට්ඨාසානං ඒතං හොති. ඝණ්ටිං පහරිත්වා ද්වීහිපි පක්ඛෙහි ඒකතො භාජෙතබ්බං. **පක්ඛස්සෙවෙතන්ති** එවං දින්නෙ යස්ස කොට්ඨාසස්ස උදකං දින්නං, තස්ස උදකමෙව හොති. යස්ස චීවරං දින්නං, තස්සෙව චීවරං. යත්ථ පන දක්ඛිණොදකං පමාණං හොති, තත්ථ ඒකො පක්ඛො දක්ඛිණොදකස්ස ලද්ධත්තා චීවරානි ලභති. ඒකො චීවරානෙව[2] ලද්ධත්තානි. උභොහි ඒකතො හුත්වා යථාවුඩ්ඪං භාජෙතබ්බං. ඉදං කිර පරසමුද්දෙ ලක්ඛණන්ති මහාඅට්ඨකථායං වුත්තං. **තස්මිංයෙව පක්ඛෙති** එත්ථ පන ඉතරෙ පක්ඛා අතිස්සරෙ යෙව. චීවරපටිග්ගාහකවත්ථු පාකටමෙව.

ඉදානි ආදිතො පට්ඨාය වුත්තචීවරානං පටිලාභක්ඛෙත්තං දස්සෙතුං "**අට්ඨිමා භික්ඛවෙ මාතිකා**"ති ආදිමාහ. **සීමාය දෙතීති** ආදි පුග්ගලාධිට්ඨානනයෙන වුත්තං; එත්ථ පන සීමාය දානං ඒකා මාතිකා, කතිකාය දානං දුතියා -පෙ- පුග්ගලස්ස දානං අට්ඨමා. තත්ථ "සීමාය දම්මී"ති එවං සීමං පරාමසිත්වා දෙන්තො සීමාය දෙති නාම. එසෙව නයො සබ්බත්ථ. "**සීමාය දෙති යාවතිකා භික්ඛු අන්තොසීමගතා, තෙහි[3] භාජෙතබ්බ**"න්ති ආදිම්හි පන මාතිකා නිද්දෙසෙ **සීමාය දෙතීති** එත්ථ තාව ඛණ්ඩසීමා උපචාරසීමා සමානසංවාසසීමා අවිප්පවාසසීමා ලාභසීමා ගාමසීමා නිගමසීමා නගරසීමා අබ්භන්තරසීමා උදකුක්ඛෙපසීමා ජනපදසීමා රට්ඨසීමා රජ්ජසීමා දීපසීමා චක්කවාළසීමාති පණ්ණරස සීමා වෙදිතබ්බා. තත්ථ **ඛණ්ඩසීමා** සීමාකථාය වුත්තාව. **උපචාරසීමා** පරික්ඛිත්තස්ස විහාරස්ස පරික්ඛෙපෙන අපරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපාරහට්ඨානෙන පරිච්ඡින්නා හොති. අපි ච භික්ඛූනං ධුවසන්නිපාතට්ඨානතො වා පරියන්තෙ ඨිතභොජනසාලතො වා නිබද්ධං වසනකආවාසතො වා ථාමමජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස ද්වින්නං ලෙඩ්ඩුපාතානං අන්තො උපචාරසීමා වෙදිතබ්බා. සා පන ආවාසෙසු වඩ්ඪන්තෙසු වඩ්ඪති. පරිහායන්තෙසු පරිහායති. **මහාපච්චරියං** පන භික්ඛූසුපි වඩ්ඪන්තෙසු වඩ්ඪතීති වුත්තං. සචෙ[4] විහාරෙ සන්නිපතිත භික්ඛූහි සද්ධිං ඒකාබද්ධා හුත්වා යොජනසතම්පි පූරෙත්වා නිසීදන්ති, යොජනසතම්පි උපචාරසීමාව හොති. සබ්බෙසං ලාභො පාපුණාති. **සමානසංවාසඅවිප්පවාසසීමා** ද්වයම්පි වුත්තමෙව. **ලාභසීමා** නාම නෙව සම්මාසම්බුද්ධෙන අනුඤ්ඤාතා. න ධම්මසංගාහකත්ථෙරෙහි ඨපිතා. අපි ච ඛො රාජරාජමහාමත්තා[5] විහාරං කාරෙත්වා ගාවුතං වා අඩ්ඪයොජනං වා යොජනං වා

1. සි II. මු. චා. 2. සි I. & II. චීවරානෙව. 3. සි I. II. ගණ්හසි.
4. සි. මු. පසමා සචෙ. 5. සි I. & II. මහාමච්චා.

සමන්තතො පරිච්ඡින්දිත්වා "අයං අම්හාකං විහාරස්ස ලාභසීමා"ති නාම ලිඛිතකෙ එම්හ නිබන්ධිත්වා "යං එත්ථන්තරෙ උප්පජ්ජති, සබ්බං තං අම්හාකං විහාරස්ස දෙමා"ති සීමං ඨපෙන්ති, අයං ලාභසීමා නාම. ගාමනිගමනගරඅබ්භන්තරඋදකුක්ඛෙපසීමාපි වුත්තා එව. **ජනපදසීමා** නාම: කාසිකොසලරට්ඨාදීනං අන්තො බහූ ජනපදා හොන්ති. තත්ථ එකෙකො ජනපදපරිච්ඡෙදො ජනපදසීමා. **රට්ඨසීමා** නාම කාසිකොසලාදිරට්ඨපරිච්ඡෙදො. **රජ්ජසීමා** නාම "චොළභොගො කෙරලභොගො"ති එවං එකෙකස්ස රඤ්ඤො ආණාපවත්තිට්ඨානං. **දීපසීමා** නාම සමුද්දන්තෙන පරිච්ඡින්නමහාදීපා ච අන්තරදීපා ච. **චක්කවාළසීමා**[1] චක්කවාළපබ්බතෙනෙව පරිච්ඡින්නා. එවමෙතාසු සීමාසු ඛණ්ඩසීමාය කොචි කම්මෙන සන්නිපතිතං සඞ්ඝං දිස්වා "එතස්සෙව සීමාය සඞ්ඝස්ස දෙමී"ති වුත්තෙ යාවතිකා භික්ඛූ අන්තොඛණ්ඩසීමගතා,[2] තෙහි භාජෙතබ්බං. තෙසං යෙව හි තං පාපුණාති. අඤ්ඤෙසං සීමන්තරිකාය වා උපචාරසීමාය වා ඨිතානම්පි න පාපුණාති. ඛණ්ඩසීමාය ඨිතෙ පන රුක්ඛෙ වා පබ්බතෙ වා ඨිතස්ස හෙට්ඨා වා පථවිවෙමජ්ඣං වා ගතස්ස පාපුණාතියෙව. "ඉමිස්සා උපචාරසීමාය සඞ්ඝස්ස දම්මී"ති දින්නම්පන ඛණ්ඩසීමසීමන්තරිකාසු ඨිතානම්පි න පාපුණාති.[3] "සමානසංවාසසීමාය දම්මී"ති දින්නම්පන ඛණ්ඩසීමසීමන්තරිකාසු ඨිතානං න පාපුණාති. අවිප්පවාසසීමාලාභසීමාසු දින්නං තාසු සීමාසු අන්තොගතානං පාපුණාති. ගාමසීමාදිසු දින්නං තාසං සීමානං අබ්භන්තරෙ බද්ධසීමාය[4] ඨිතානම්පි පාපුණාති. අබ්භන්තරසීමාඋදකුක්ඛෙපසීමාසු දින්නං තත්ථ අන්තොගතානං යෙව පාපුණාති. ජනපදරට්ඨරජ්ජදීපචක්කවාළසීමාසුපි ගාමසීමාදිසු වුත්තසදිසොයෙව විනිච්ඡයො. සචෙ පන ජම්බුදීපෙ ඨිතො "තම්බපණ්ණිදීපෙ සඞ්ඝස්ස දම්මී"ති දෙති, තම්බපණ්ණිදීපතො එකොපි ගන්ත්වා සබ්බෙසං ගණ්හිතුං ලභති. සචෙපි තත්‍ර ච එකො සභාගභික්ඛු සභාගානං භාගං ගණ්හාති, න වාරෙතබ්බො. එවං තාව යො සීමං පරාමසිත්වා දෙති, තස්ස දානෙ විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. යො පන අසුකසීමායන්ති වත්තුං න ජානාති, කෙවලං සීමාති වචනමත්තමෙව ජානන්තො විහාරං ආගන්ත්වා "සීමාය දම්මී"ති වා "සීමට්ඨකසඞ්ඝස්ස දම්මී"ති වා භණති, සො පුච්ඡිතබ්බො: "සීමා නාම බහුවිධා. කතරසීමං සන්ධාය භණසී?"ති. සචෙ වදති: "අහං අසුකසීමාති න ජානාමි. සීමට්ඨකසඞ්ඝො භාජෙත්වා ගණ්හාතූ"ති. කතරසීමාය භාජෙතබ්බං? **මහාසිවත්ථෙරො** කිරාහ:- "අවිප්පවාසසීමායා"ති. තතො නං ආහංසු:- "අවිප්පවාසසීමා නාම තියොජනාපි හොති. එවං සන්තෙ තියොජනෙ ඨිතා ලාභං ගණ්හිස්සන්ති. තියොජනෙ ඨත්වා ආගන්තුකවත්තං පූරෙත්වා ආරාමං පවිසිතබ්බං භවිස්සති. ගමිකො තියොජනං ගන්ත්වා සෙනාසනං ආපුච්ඡිස්සති. නිස්සයපටිපන්නස්ස තියොජනා

1. සී. මු. සීමා නාම.
2. සී 1. අන්තොසීමගතා..
3. සී. මු. ඨිතානම්පි පාපුණාති.
4. සී. මු. අබ්භන්තරෙ සීමාය

නික්ඛමෙ නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති. පාරිවාසිකෙන නියොජනං අතික්කමිත්වා අරුණං උට්ඨපෙතබ්බං භවිස්සති. භික්ඛුනියා නියොජනෙ ඨත්වා ආරාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡිතබ්බං භවිස්සති. සබ්බම්පෙතං උපචාරසීමාපරිච්ඡෙදෙනෙව[1] කාතුං වට්ටති. තස්මා උපචාරසීමායමෙව භාජෙතබ්බ"න්ති.

කතිකායාති සමානලාභකතිකාය; තෙනෙවාහ:- **සම්බහුලා ආවාසා සමානලාභා හොන්තීති.** තත්‍රෙවං කතිකා කාතබ්බා:එකස්මිං විහාරෙ සන්නිපතිතෙහි භික්ඛූහි යං විහාරං සඞ්ගණ්හිතුකාමා සමානලාභං කාතුං ඉච්ඡන්ති, තස්ස නාමං ගහෙත්වා අසුකො නාම විහාරො පොරාණකොති වා බුද්ධාධිවුත්ථොති වා අප්පලාභොති වා යං කිඤ්චි කාරණං වත්වා[2] තං විහාරං ඉමිනා විහාරෙන සද්ධිං එකලාභං කාතුං සඞ්ඝස්ස රුච්චතීති තික්ඛත්තුං සාවෙතබ්බං. එත්තාවතා තස්මිං විහාරෙ නිසින්නොපි ඉධ නිසින්නොව හොති. තස්මිං විහාරෙපි සඞ්ඝෙන එවමෙව කාතබ්බං. එත්තාවතා ඉධ නිසින්නොපි තස්මිං තස්මිං නිසින්නොව හොති. එකස්මිං ලාභෙ භාජියමානෙ ඉතරස්මිං ඨිතස්ස භාගං ගහෙතුං වට්ටති. එවං එකෙන විහාරෙන සද්ධිං බහූපි ආවාසා එකලාභා කාතබ්බා.

භික්ඛාපඤ්ඤත්තියාති අත්තනො පරිච්චාගපඤ්ඤත්තට්ඨානෙ; තෙනෙවාහ:- **"යත්ථ සඞ්ඝස්ස ධුවකාරා කරීයන්ති"**ති. තස්සත්ථො:- යස්මිං විහාරෙ ඉමස්ස චීවරදායකස්ස සන්තකං සඞ්ඝස්ස පාකවට්ටං වා වත්තති, යස්මිං වා විහාරෙ භික්ඛූ අත්තනො භාරං කත්වා සදා ගෙහෙ භොජෙති, යත්ථ වා තෙන ආවාසො කාරිතො, සලාකභත්තාදීනි වා නිබද්ධානි, යෙන පන සකලොපි විහාරො පතිට්ඨාපිතො, තත්ථ වත්තබ්බමෙව නත්ථි. ඉමෙ ධුවකාරා නාම. තස්මා සචෙ සො "යත්ථ මය්හං ධුවකාරා කරීයන්ති, තත්ථ දම්මී"ති වා "තත්ථ දෙථා"ති වා භණති, බහූසු වෙපි ඨානෙසු ධුවකාරා හොන්ති, සබ්බත්ථ දින්නමෙව හොති. සචෙ පන එකස්මිං විහාරෙ භික්ඛූ බහුතරා හොන්ති, තෙහි වත්තබ්බං:- "තුම්හාකං ධුවකාරෙ එකත්ථ භික්ඛූ බහූ. එකත්ථ අප්පකා"ති. සචෙ "භික්ඛුගණනාය ගණ්හථා"ති භණති, තථා භාජෙත්වා ගණ්හිතුං වට්ටති. එත්ථ ච වත්ථභෙසජ්ජාදි අප්පකම්පි සුඛෙන භාජීයති. යදි පන මඤ්චො වා පීඨකං වා එකමෙව හොති, තං පුච්ඡිත්වා යස්ස වා විහාරස්ස එකවිහාරෙපි වා යස්ස සෙනාසනස්ස සො විචාරෙති, තත්ථ දාතබ්බං. සචෙපි "අසුක භික්ඛු ගණ්හතූ"ති වදති, වට්ටති. අථ "මය්හං ධුවකාරෙ දෙථා"ති වත්වා අවිචාරෙත්වාව ගච්ඡති, සඞ්ඝස්සාපි විචාරෙතුං වට්ටති. එවං පන විචාරෙතබ්බං - "සඞ්ඝත්ථෙරස්ස වසනට්ඨානෙ දෙථා"ති වත්තබ්බං. සචෙ තත්ථ සෙනාසනං පරිපුණ්ණං හොති, යත්ථ නප්පහොති, තත්ථ දාතබ්බං. සචෙ එකො භික්ඛු "මය්හං වසනට්ඨානෙ සෙනාසනපරිභොගභණ්ඩං නත්ථී"ති වදති, තත්ථ දාතබ්බං.

1. සී II, පරිච්ඡෙදවසෙනෙව. 2. සී I. කත්වා. 3. සී I. & II. කෑචි.

සඞ්ඝස්ස දෙන්තීති විහාරං පවිසිත්වා "ඉමානි චීවරානි සඞ්ඝස්ස දම්මී"ති දෙන්ති; **සම්මුඛීභූතෙනාති** උපචාරසීමාය ඨිතෙන[1] ඝණ්ටිං පහරිත්වා කාලං ඝොසෙත්වා භාජෙතබ්බං. සීමට්ඨස්ස අසම්පත්තස්සාපි භාගං ගණ්හන්තො න වාරෙතබ්බො. විහාරො මහා හොති, ථෙරාසනතො පට්ඨාය වත්ථෙසු දීයමානෙසු අලසජාතිකා මහාථෙරා පච්ඡා ආගච්ඡන්ති, "භන්තෙ වීසතිවස්සානං දීයති, තුම්හාකං ඨිතිකා අතික්කන්තා"ති න වත්තබ්බා. ඨිතිකං ඨපෙත්වා තෙසං දත්වා පච්ඡා ඨිතිකාය දාතබ්බං. "අසුකවිහාරෙ කිර බහුං චීවරං උප්පන්න"න්ති සුත්වා යොජනන්තරිකවිහාරතොපි භික්ඛූ ආගච්ඡන්ති, සම්පත්තසම්පත්තානං ඨිතට්ඨානතො පට්ඨාය දාතබ්බං. අසම්පත්තානම්පි උපචාරසීමං පවිට්ඨානං අන්තෙවාසිකාදීසු ගණ්හන්තෙසු දාතබ්බමෙව. "බහිඋපචාරසීමාය ඨිතානං දෙථා"ති වදන්ති, න දාතබ්බං. සචෙ පන උපචාරසීමං ඔක්කන්තෙහි එකාබද්ධා හුත්වා අත්තනො විහාරද්වාරෙ වා අන්තොවිහාරෙයෙව වා හොන්ති, පරිසවසෙන වඩ්ඪිතා නාම සීමා හොති, තස්මා දාතබ්බං. සඞ්ඝනවකස්ස දින්නෙපි පච්ඡා ආගතානං දාතබ්බමෙව. දුතියභාගෙ පන ථෙරාසනං ආරුළ්හෙ ආගතානං පඨමභාගො න පාපුණාති. දුතියභාගතො වස්සග්ගෙන දාතබ්බං. එකස්මිං විහාරෙ දස භික්ඛූ හොන්ති, "දස වත්ථානි සඞ්ඝස්ස දෙමා"ති දෙන්ති, පාටෙක්කං භාජෙතබ්බානීති. සචෙ "සබ්බානෙව අම්හාකං පාපුණන්තී"ති ගහෙත්වා ගච්ඡන්ති, දුප්පාපිතානි චෙව දුග්ගහිතානි ච. ගතගතට්ඨානෙ සඞ්ඝිකානෙව හොන්ති. එකම්පන උද්ධරිත්වා "ඉදං තුම්හාකං පාපුණාතී"ති සඞ්ඝත්ථෙරස්ස දත්වා "සෙසානි ඉමානි අම්හාකං පාපුණන්තී"ති ගහෙතුං වට්ටති. එකමෙව වත්ථං සංඝස්ස දෙමාති ආහරන්ති, අභාජෙත්වාව අම්හාකං පාපුණාතීති ගණ්හන්ති, දුප්පාපිතඤ්චෙව දුග්ගහිතඤ්ච. සත්ථකෙන පන හලිද්දිආදිනා වා ලෙඛං කත්වා එකං කොට්ඨාසං "ඉදං ඨානං තුම්හාකං පාපුණාතී"ති සඞ්ඝත්ථෙරස්ස පාපෙත්වා "සෙසං අම්හාකං පාපුණාතී"ති ගහෙතුං වට්ටති. යම්පන වත්ථස්සෙව පුප්ඵං වා වලි වා, තෙන පරිච්ඡෙදං කාතුං න වට්ටති. සචෙ එකං තන්තං උද්ධරිත්වා "ඉදං ඨානං තුම්හාකං පාපුණාතී"ති සංඝත්ථෙරස්ස දත්වා "සෙසං අම්හාකං පාපුණාතී"ති ගණ්හන්ති, වට්ටති. ඛණ්ඩාඛණ්ඩං ඡින්දිත්වා භාජියමානං වට්ටතියෙව. එකභික්ඛුකෙ විහාරෙ සංඝස්ස චීවරෙසු උප්පන්නෙසු සචෙ පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව සො භික්ඛු "සබ්බානි මය්හං පාපුණන්තී"ති ගණ්හාති, සුග්ගහිතානි. ඨිතිකා පන න තිට්ඨති. සචෙ එකෙකං උද්ධරිත්වා "ඉදං මය්හං පාපුණාතී"ති ගණ්හාති, ඨිතිකා තිට්ඨති. තත්ථ අට්ඨිතාය ඨිතිකාය පුන අඤ්ඤස්මිං චීවරෙ උප්පන්නෙ සචෙ එකො භික්ඛු ආගච්ඡති, මජ්ඣෙ ඡින්දිත්වා ද්වීහිපි ගහෙතබ්බං. ඨිතාය ඨිතිකාය පුන අඤ්ඤස්මිං චීවරෙ උප්පන්නෙ සචෙ නවකතරො ආගච්ඡති, ඨිතිකා හෙට්ඨා ගච්ඡති.[2] සචෙ බුඩ්ඪතරො ආගච්ඡති, ඨිතිකා උද්ධං

1. සී I. ඨිතෙන සඞ්ඝෙන.　　2. සී. මු. ඔරොහති.

ආරොහති. අථ අඤ්ඤං නත්ථි, පුන අත්තනො පාපෙත්වා ගණ්හිතබ්බං. සඞ්ඝස්ස දෙමාති වා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස දෙමාති වා යෙන කෙනචි ආකාරෙන සඞ්ඝං ආමසිත්වා දින්නං පන පංසුකූලිකානං න වට්ටති. “ගහපති චීවරං පටික්ඛිපාමි. පංසුකූලිකඞ්ගං සමාදියාමී”ති වුත්තත්තා. න පන අකප්පියත්තා. භික්ඛුසඞ්ඝෙන අපලොකෙත්වා දින්නම්පි න ගණ්හිතබ්බං. යම්පන භික්ඛු අත්තනො සන්තකං දෙති, තං භික්ඛු දත්තියං නාම, වට්ටති. පංසුකූලං පන න හොති. එවං සන්තෙපි ධුතඞ්ගං න භිජ්ජති. “භික්ඛූනං දෙම. ථෙරානං දෙමා”ති වුත්තෙ පන පංසුකූලිකානම්පි වට්ටති. “ඉදං වත්ථං සඞ්ඝස්ස දෙම. ඉමිනා උපාහනත්ථවිකං[1] පත්තත්ථවිකං[1] ආයොගඅංසවට්ටකාදීනි කරොන්තූ”ති දින්නම්පි වට්ටති. පත්තත්ථවිකාදීනං අත්ථාය දින්නානි බහූනිපි හොන්ති, චීවරත්ථායපි පහොන්ති, තතො චීවරං කත්වා පාරුපිතුං වට්ටති. සචෙ පන සඞ්ඝො භාජිතාතිරිත්තානි වත්ථානි ඡින්දිත්වා උපාහනත්ථවිකාදීනං අත්ථාය භාජෙති, තතො ගහෙතුං න වට්ටති. සාමිකෙහි විචාරිතමෙව හි වට්ටති. න ඉතරං. “පංසුකූලිකසඞ්ඝස්ස ධම්මකරණපට්ටාදීනං[2] අත්ථාය දෙමා”ති වුත්තෙ ගණ්හිතුං[3] වට්ටති. පරික්ඛාරො නාම පංසුකූලිකානම්පි ඉච්ඡිතබ්බො. යං තත්ථ අතිරෙකං හොති, තං චීවරෙපි උපනෙතුං වට්ටති. සුත්තං සඞ්ඝස්ස දෙන්ති. පංසුකූලිකෙහිපි ගණ්හිතබ්බං. අයං තාව විහාරං පවිසිත්වා “ඉමානි චීවරානි සඞ්ඝස්ස දම්මී”ති දින්නෙසු විනිච්ඡයො. සචෙ පන බහි උපචාරසීමාය අද්ධානපටිපන්නෙ භික්ඛූ දිස්වා “සඞ්ඝස්ස දම්මී”ති සඞ්ඝත්ථෙරස්ස වා සඞ්ඝනවකස්ස වා ආරොචෙති, සචෙපි යොජනං ඵරිත්වා පරිසා ඨිතා හොති, එකාබද්ධා චෙ, සබ්බෙසං පාපුණාති. යෙ පන ද්වාදසහි හත්ථෙහි පරිසං අසම්පත්තා, තෙසං න පාපුණාති.

උභතොසඞ්ඝස්ස දෙතීති එත්ථ ‘උභතොසඞ්ඝස්ස දම්මී’ති වුත්තෙපි ‘ද්වෙධා සඞ්ඝස්ස දම්මී’ති ‘ද්වින්නං සඞ්ඝානං දම්මී’ති ‘භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ච භික්ඛුනිසඞ්ඝස්ස ච දම්මී’ති වුත්තෙපි උභතොසඞ්ඝස්ස දින්නමෙව හොති. **උපඩ්ඪං දාතබ්බන්ති** ද්වෙ භාගෙ සමෙ කත්වා[4] එකො දාතබ්බො. ‘උභතොසඞ්ඝස්ස ච තුය්හඤ්ච දම්මී’ති වුත්තෙ සචෙ දස දස භික්ඛූ ච භික්ඛුනියො ච හොන්ති, එකවීසති පටිවීසෙ කත්වා එකො පුග්ගලස්ස දාතබ්බො. දස භික්ඛුසඞ්ඝස්ස, දස භික්ඛුනිසඞ්ඝස්ස. යෙන පුග්ගලිකො ලද්ධො. සො සඞ්ඝතොපි අත්තනො වස්සග්ගෙන ගහෙතුං ලභති. කස්මා? උභතොසඞ්ඝග්ගහණෙන ගහිතත්තා. “උභතොසංඝස්ස ච චෙතියස්ස ච දම්මී”ති වුත්තෙපි එසෙව නයො. ඉධ පන චෙතියස්ස සඞ්ඝතො පාපුණනකකොට්ඨාසො නාම නත්ථි. එකපුග්ගලස්ස පත්තකොට්ඨාසසමොව කොට්ඨාසො හොති. “උභතොසඞ්ඝස්ස ච තුය්හඤ්ච චෙතියස්ස චා”ති වුත්තෙ පන ද්වාවීසති කොට්ඨාසෙ

---

1 සී. මු. ථවිකං. 2. සී. මු. පට්ටාදීනං. 3. සී. I. වුත්තෙ සචෙ පන සඞ්ඝො භාජිතාතිරිත්තානි වත්ථානි ගණ්හිතුං. 4. සී. මු. & II. භාගෙ කත්වා.

කත්වා දස භික්ඛූනං, දස භික්ඛුනීනං. එකො පුග්ගලස්ස, එකො චෙතියස්ස දාතබ්බො. තත්‍ර පුග්ගලො සඞ්ඝතොපි අත්තනො වස්සග්ගෙන පුන ගහෙතුං ලභති. චෙතියස්ස එකො යෙව. "භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ච භික්ඛුනීනං ච දම්මී"ති වුත්තෙ පන න මජ්ඣෙ භින්දිත්වා දාතබ්බං. භික්ඛූ ච භික්ඛුනියො ච ගණෙත්වා දාතබ්බං. "භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ච භික්ඛුනීනඤ්ච තුය්හඤ්චා"ති වුත්තෙ පන පුග්ගලො විසුං න ලභති. පාපුණනට්ඨානතො එකමෙව ලභති. කස්මා? භික්ඛුසඞ්ඝග්ගණෙන ගහිතත්තා. භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ච භික්ඛුනීනඤ්ච තුය්හඤ්ච චෙතියස්ස චා"ති වුත්තෙපි චෙතියස්ස එකපුග්ගලපටිවීංසො ලබ්භති. පුග්ගලස්ස විසුං න ලබ්භති. තස්මා එකං චෙතියස්ස දත්වා අවසෙසං භික්ඛූ ච භික්ඛුනියො ච ගණෙත්වා භාජෙතබ්බං. "භික්ඛූනඤ්ච භික්ඛුනීනඤ්ච දම්මී"ති වුත්තෙපි න මජ්ඣෙ භින්දිත්වා දාතබ්බං. පුග්ගලගණනාය එව විභජිතබ්බං. "භික්ඛූනඤ්ච භික්ඛුනීනඤ්ච තුය්හඤ්ච චෙතියස්ස චා"ති එවං වුත්තෙපි චෙතියස්ස එකපුග්ගලපටිවීංසො ලබ්භති. පුග්ගලස්ස විසුං නත්ථි. භික්ඛූ ච භික්ඛුනියො ච ගණෙත්වා එව භාජෙතබ්බං. යථා ච භික්ඛුසඞ්ඝං ආදිං කත්වා නයො නීතො, එවං භික්ඛුනීසඞ්ඝං ආදිං කත්වාපි නෙතබ්බො. "භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ච තුය්හඤ්චා"ති වුත්තෙ පුග්ගලස්ස විසුං න ලබ්භති. වස්සග්ගෙනෙව ගහෙතබ්බං. "භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ච චෙතියස්ස චා"ති වුත්තෙ පන චෙතියස්ස විසුං පටිවීංසො ලබ්භති. "භික්ඛුස්ස[1] ච තුය්හඤ්ච චෙතියස්ස චා"ති වුත්තෙපි චෙතියස්ස එව ලබ්භති. න පුග්ගලස්ස. "භික්ඛූනං ච තුය්හං චා"ති වුත්තෙපි විසුං න ලබ්භතියෙව.[2] "භික්ඛූනං ච චෙතියස්ස චා"ති වුත්තෙ පන චෙතියස්ස ලබ්භති. "භික්ඛූනං ච තුය්හං ච චෙතියස්ස චා"ති වුත්තෙපි චෙතියස්සෙව විසුං ලබ්භති. න පුග්ගලස්ස. භික්ඛුනීසඞ්ඝං ආදිං කත්වාපි එවමෙව යොජෙතබ්බං. පුබ්බෙ බුද්ධපමුඛස්ස උභතොසඞ්ඝස්ස දානං දෙන්ති. භගවා මජ්ඣෙ නිසීදති. දක්ඛිණතො භික්ඛූ. වාමතො භික්ඛුනියො නිසීදන්ති. භගවා උභින්නං සඞ්ඝත්ථෙරො. තදා භගවා අත්තනා ලද්ධපච්චයෙ අත්තනාපි පරිභුඤ්ජති. භික්ඛූනම්පි දාපෙති. එතරහි පන පණ්ඩිතමනුස්සා සධාතුකං පටිමං වා චෙතියං වා ඨපෙත්වා බුද්ධපමුඛස්ස උභතොසඞ්ඝස්ස දානං දෙන්ති. පටිමාය වා චෙතියස්ස වා පුරතො ආධාරකෙ පත්තං ඨපෙත්වා දක්ඛිණොදකං දත්වා බුද්ධානං දෙමාති තත්ථ පඨමං ඛාදනීයං භොජනීයං දෙන්ති. විහාරං වා ආහරිත්වා ඉදං චෙතියස්ස දෙමාති පිණ්ඩපාතඤ්ච මාලාගන්ධාදීනි ච දෙන්ති. තත්ථ කථං පටිපජ්ජිතබ්බන්ති? මාලාගන්ධාදීනි තාව චෙතියෙ ආරොපෙතබ්බානි. වත්ථෙහි පටාකා, තෙලෙන පදීපා කාතබ්බා. පිණ්ඩපාතමධුඵාණිතාදීනි පන යො නිබද්ධං චෙතියජග්ගකො හොති පබ්බජිතො වා ගහට්ඨො වා, තස්ස දාතබ්බානි. නිබද්ධජග්ගකෙ අසති ආහටපත්තං ඨපෙත්වා වත්තං කත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. උපකට්ඨෙ කාලෙ භුඤ්ජිත්වා පච්ඡාපි වත්තං කාතුං වට්ටති යෙව. මාලා

1. සී. මු. භික්ඛු සඞ්ඝස්ස. 2 සී. I. & II. විසුං ලභති.

ගන්ධාදීසු ච යං කිඤ්චි "ඉදං හරිත්වා චෙතියපූජං කරොථා"ති වුත්තෙ දූරම්පි හරිත්වා පූජෙතබ්බං. 'භික්ඛු[1]සඞ්ඝස්ස හරා'ති වුත්තෙනාපි හරිතබ්බං. සචෙ පන "අහං පිණ්ඩාය චරාමි. ආසනසාලාය භික්ඛූ අත්ථි. තෙ හරිස්සන්තී"ති වුත්තෙ "භන්තෙ තුය්හංයෙව දම්මී"ති වදති, භුඤ්ජිතුං වට්ටති. අථ පන "භික්ඛු[1] සඞ්ඝස්ස දස්සාමී"ති හරන්තස්ස ගච්ඡතො අන්තරාව කාලො උපකට්ඨො හොති, අත්තනො පාපෙත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටති.

වස්සංවුත්ථසඞ්ඝස්ස දෙතීති විහාරං පවිසිත්වා "ඉමානි චීවරානි වස්සංවුත්ථසඞ්ඝස්ස දම්මී"ති දෙති; යාවතිකා භික්ඛූ තස්මිං ආවාසෙ වස්සං වුත්ථාති යත්තකා වස්සච්ඡෙදං අකත්වා පුරිමවස්සං වුත්ථා, තෙහි භාජෙතබ්බං. අඤ්ඤෙසං න පාපුණාති. දිසා පක්කන්තස්සාපි සති ගාහකෙ[2] යාව කඨිනස්ස උබ්භාරා දාතබ්බං. අනත්ථතෙ පන කඨිනෙ අන්තොහෙමන්තෙ එවඤ්ච වත්වා දින්නං, පච්ඡිමවස්සංවුත්ථානම්පි පාපුණාතීති ලක්ඛණඤ්ඤූ වදන්ති. අට්ඨකථාසු පනෙතං න විචාරිතං. සචෙ පන බහි උපචාරසීමාය ඨිතො "වස්සංවුත්ථසඞ්ඝස්ස දම්මී"ති වදති, සම්පත්තානං සබ්බෙසං පාපුණාති. අථ "අසුකවිහාරෙ වස්සං වුත්ථසඞ්ඝස්සා"ති වදති, තත්‍ර වස්සං වුත්ථානමෙව යාව කඨිනස්සුබ්භාරා පාපුණාති. සචෙ පන ගිම්හානං පඨමදිවසතො පට්ඨාය එවං වදති, තත්‍ර සම්මුඛීභූතානං සබ්බෙසං පාපුණාති. කස්මා? පිට්ඨිසමයෙ උප්පන්නත්තා. අන්තොවස්සෙයෙව "වස්සං වසන්තානං දම්මී"ති වුත්තෙ ඡින්නවස්සා න ලභන්ති. වස්සං වසන්තාව ලභන්ති. චීවරමාසෙ පන "වස්සං වසන්තානං දම්මී"ති වුත්තෙ පච්ඡිමිකාය වස්සූපගතානංයෙව පාපුණාති. පුරිමිකාය වස්සූපගතානඤ්ච ඡින්නවස්සානඤ්ච න පාපුණාති. චීවරමාසතො පට්ඨාය යාව හෙමන්තස්ස පච්ඡිමො දිවසො, තාව වස්සාවාසිකං දෙමාති වුත්තෙ කඨිනං අත්ථතං වා හොතු අනත්ථතං වා, අතීතවස්සංවුත්ථානමෙව පාපුණාති. ගිම්හානං පඨමදිවසතො පට්ඨාය වුත්තෙ පන මාතිකා ආරොපෙතබ්බා: "අතීතවස්සාවාසස්ස පඤ්ච මාසා අතික්කන්තා අනාගතො චතුමාසච්චයෙන භවිස්සති. කතරවස්සාවාසස්ස දෙසී"ති? සචෙ "අතීතෙ වස්සංවුත්ථානං දම්මී"ති වදති, තං අන්තොවස්සංවුත්ථානමෙව පාපුණාති. දිසාපක්කන්තානම්පි සභාගා ගණ්හිතුං ලභන්ති. සචෙ "අනාගතෙ වස්සාවාසිකං දම්මී"ති[3] වදති, ඨපෙත්වා වස්සූපනායිකදිවසෙ ගහෙතබ්බං. අථ "අගුත්තො විහාරො. චොරභයං අත්ථි. න සක්කා ඨපෙතුං, ගණ්හිත්වා වා ආහිණ්ඩිතු"න්ති වුත්තෙ "සම්පත්තානං දම්මී"ති වදති, භාජෙත්වා ගහෙතබ්බං. සචෙ වදති "ඉතො මෙ භන්තෙ තතියෙ වස්සෙ වස්සාවාසිකං න දින්නං, තං දම්මී"ති, තස්මිං අන්තොවස්සෙ වුත්ථභික්ඛූනං පාපුණාති. සචෙ තෙ දිසා පක්කන්තා, අඤ්ඤො විස්සාසිකො ගණ්හාති, දාතබ්බං. අථ එකොයෙව අවසිට්ඨො, සෙසා කාලඞ්කතා. සබ්බං එකස්සෙව පාපුණාති. සචෙ එකොපි නත්ථි, සඞ්ඝිකං හොති. සම්මුඛීභූතෙහි භාජෙතබ්බං.

---

1. සී. මු. භික්ඛු. 2. ශ. මු. පටිග්ගාහකෙ සති. 3. සී. මු. [illegible] දම්මීති.

ආදිස්ස දෙතීති ආදිසිත්වා පරිච්ඡින්දිත්වා දෙති; **යාගුයා වාති** ආදීසු අයමත්ථො:– **යාගුයා වා –පෙ– භෙසජ්ජෙ වා ආදිස්ස දෙති.** තත්‍රායං යොජනා: භික්ඛූ අජ්ජතනාය වා ස්වාතනාය වා යාගුයා නිමන්තෙත්වා තෙසං ඝරං පවිට්ඨානං යාගුං දෙති. යාගුං දත්වා පීතාය යාගුයා "ඉමානි චීවරානි, යෙහි මය්හං යාගු පීතා, තෙසං දම්මී"ති දෙති, යෙහි නිමන්තිතෙහි යාගු පීතා, තෙසං යෙව පාපුණාති. යෙහි පන භික්ඛාචාරවත්තෙන ඝරද්වාරෙන ගච්ඡන්තෙහි වා ඝරං පවිට්ඨෙහි වා යාගු ලද්ධා, යෙසං වා ආසනසාලතො පත්තං ආහරිත්වා මනුස්සෙහි නීතා, යෙසං වා ථෙරෙහි පෙසිතා, තෙසං න පාපුණාති. සචෙ පන නිමන්තිතභික්ඛූහි සද්ධිං අඤ්ඤෙපි බහූ ආගන්ත්වා අන්තොගෙහඤ්ච බහිගෙහඤ්ච පූරෙත්වා නිසින්නා, දායකො ච එවං වදති: "නිමන්තිතා වා හොන්තු අනිමන්තිතා වා, යෙසං මයා යාගු දින්නා, සබ්බෙසං ඉමානි වත්ථානි හොන්තූ"ති සබ්බෙසං පාපුණන්ති. යෙහි පන ථෙරානං හත්ථතො යාගු ලද්ධා, තෙසං න පාපුණන්ති. අථ සො "යෙහි මය්හං යාගු පීතා, සබ්බෙසං හොන්තූ"ති[1] වදති, සබ්බෙසං පාපුණන්ති. භත්තඛාදනීයෙසුපි එසෙව නයො. **චීවරෙ වාති** පුබ්බෙපි යෙන[2] වස්සං වාසෙත්වා භික්ඛූනං චීවරං දින්නපුබ්බං හොති, සො චෙ භික්ඛූ භොජෙත්වා වදති: "යෙසං මයා පුබ්බෙ චීවරං දින්නං, තෙසං යෙව ඉමං චීවරං වා සුත්තං වා සප්පි වා මධු[3]ඵාණිතාදීනි වා හොන්තූ"ති. සබ්බං තෙසං යෙව[4] පාපුණාති. **සෙනාසනෙ වාති** "යො මයා කාරිතෙ විහාරෙ වා පරිවෙණෙ වා වසති, තස්සිදං හොතූ"ති වුත්තෙ තස්සෙව හොති. **භෙසජ්ජෙ වාති** "මයං කාලෙන කාලං ථෙරානං සප්පිආදීනි භෙසජ්ජානි දෙම. යෙහි තානි ලද්ධානි, තෙසං යෙවිදං හොතූ"ති වුත්තෙ තෙසං යෙව හොති.

පුග්ගලස්ස දෙතීති "ඉමං චීවරං **ඉත්ථන්නාමස්ස** දම්මී"ති එවං පරම්මුඛා වා පාදමූලෙ ඨපෙත්වා "ඉදං භන්තෙ තුම්හාකං දම්මී"ති එවං සම්මුඛා වා දෙති, සචෙ පන "ඉදං තුම්හාකඤ්ච තුම්හාකං අන්තෙවාසිකානඤ්ච දම්මී"ති එවං වදති, ථෙරස්ස ච අන්තෙවාසිකානඤ්ච පාපුණාති. උද්දෙසං ගහෙතුං ආගතො, ගහෙත්වා ගච්ඡන්තො ච අත්ථි, තස්සාපි පාපුණාති. "තුම්හෙහි සද්ධිං නිබද්ධවාසිකභික්ඛූනං දම්මී"ති වුත්තෙ උද්දෙසන්තෙවාසිකානං වත්තං කත්වා උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීනි ගහෙත්වා විචරන්තානං සබ්බෙසං පාපුණාති. අයං පුග්ගලස්ස දෙතීති ඉමස්මිං පදෙ විනිච්ඡයො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

චීවරක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.[5]

---

1. සී. මු II හොන්තූති.
2. සී I & II තෙන.
3. සී I. ඵුත්තමධු. II. සුත්තං වා මධු.
4. සී I. & II. තෙසං.
5. සී I. & II. අට්ඨමං.

3. 9.

චම්පෙය්‍යක්ඛන්ධකෙ-**ගග්ගරාය පොක්ඛරණියා තීරෙ**ති ගග්ගරා නාමිකාය ඉත්ථියා කාරිතපොක්ඛරණියා තීරෙ; **තන්තිබද්ධො**ති තස්මිං ආවාසෙ කත්තබ්බතාය තන්තිපටිබද්ධො; **උස්සුක්කම්පි අකාසි යාගුයා**ති ආදීසු මනුස්සෙහි "ආගන්තුකෙසු ආගතෙසු ආවිකරෙය්‍යාථා"ති වුත්තත්ථානෙයෙව උස්සුක්කං කාතුං වට්ටති; න අවුත්තෙන ඤාතෙන. **ගච්ඡ ත්වං භික්ඛූ**ති සත්ථා තස්ස භික්ඛුනො තත්ථෙව සෙනාසනං සප්පායන්ති අද්දස. තෙනෙවමාහ. **අධම්මෙන වග්ගකම්මං**[1] **කරොන්තී**ති ආදීනං පරතො පාළියංයෙව නානාකරණං ආගමිස්සති; **අඤ්ඤත්‍රාපි ධම්මකම්මං කරොන්තී**ති අඤ්ඤත්‍රාපි ධම්මං කම්මං කරොන්ති; අයමෙව වා පාඨො. භූතෙන වත්ථුනා කතං ධම්මෙන කතං නාම හොති. තථා න කරොන්තීති අත්ථො. "**අඤ්ඤත්‍රාපි විනයා කම්මං**[2] **අඤ්ඤත්‍රාපි සත්ථුසාසනා**[3] **කම්ම**"න්ති එතෙසුපි එසෙව නයො. එත්ථ පන **විනයො**ති චොදනා සාරණා ච; **සත්ථුසාසන**න්ති ඤත්තිසම්පදා අනුසාවනසම්පදා ච; තාහි විනා කම්මං කරොන්තීති අත්ථො. **පටිකුට්ඨකත**න්ති පටිකුට්ඨඤ්චෙව කතඤ්ච; යං අඤ්ඤෙසු පටික්කොසන්තෙසු කතං, තං පටිකුට්ඨඤ්චෙව හොති කතඤ්ච; තාදිසම්පි කම්මං කරොන්තීති අත්ථො. **ද්වෙමානි භික්ඛවෙ කම්මානි අධම්මකම්ම**න්ති ආදීසු "ධම්මො"ති පාළියා අධිවචනං. තස්මා තං යථාවුත්තාය පාළියා න කරීයති, තං අධම්මන්ති[4] වෙදිතබ්බං. අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො. විත්ථාරො පන පාළියංයෙව ආගතො. සො ච ඛො ඤත්තිදුතියඤත්තිචතුත්ථකම්මානංයෙව වසෙන. යස්මා පන ඤත්තිකම්මෙ ඤත්තිදුතියඤත්තිචතුත්ථෙසු විය හාපනං වා අඤ්ඤථා කරණං වා නත්ථි, අපලොකනකම්මඤ්ච සාවෙත්වාව කරීයති, තස්මා තානි පාළියං න දස්සිතානි. තෙසං සබ්බෙසම්පි කම්මානං විනිච්ඡයං පරතො වණ්ණයිස්සාම. ඉදඤ්හි යදිදං ඡට්ඨං **ධම්මෙන සමග්ගකම්මං** නාම, තං යෙහි සඞ්ඝෙහි කාතබ්බං තෙසං පභෙදං දස්සෙතුං "**පඤ්ච සඞ්ඝා**"ති ආදි වුත්තං.

කම්මප්පත්තොති කම්මං පත්තො කම්මයුත්තො[5] කම්මාරහො; න කිඤ්චි කම්මං කාතුං නාරහතීති අත්ථො. **චතුවග්ගකරණඤ්චෙ භික්ඛවෙ කම්මං භික්ඛුනිචතුත්ථො**ති ආදි පරිසතො කම්මවිපත්තිදස්සනත්ථං වුත්තං. තත්ථ **උක්ඛිත්තකග්ගහණෙන** කම්මනානාසංවාසකො ගහිතො. **නානාසංවාසකග්ගහණෙන** ලද්ධිනානාසංවාසකො. **නානාසීමාය ඨිතචතුත්ථො**ති සීමන්තරිකාය වා බහිසීමාය වා හත්ථපාසෙ[6] ඨිතෙනාපි සද්ධිං චතුවග්ගො හුත්වාති අත්ථො. **පාරිවාසිකචතුත්ථො**ති ආදි පරිවාසාදිකම්මානංයෙව පරිසතො විපත්තිදස්සනත්ථං වුත්තං. තෙසං විනිච්ඡයං පරතො වණ්ණයිස්සාම.

---

1. සී II. වග්ගං කම්මං.
2. සී I. & II. විනයං කම්මං.
3. සී I. & II. සාසනං.
4. සී. මු. අධම්මකම්මන්ති.
5. සී I. & II. කම්මං යුත්තො.
6. සී I. අහත්ථපාසෙ.

එකච්චස්ස භික්ඛවෙ සඞ්ඝමජ්ඣෙ පටික්ඛෙපො රූහතීති ආදි පටිකුට්ඨකතකම්මස්ස කුප්පාකුප්පභාවදස්සනත්ථං වුත්තං. **පකතත්තස්සාති** අවිපන්නසීලස්ස; පාරාජිකං අනජ්ඣාපන්නස්ස. **අනන්තරිකස්සාති** අනන්තරං නිසින්නස්ස; **ද්වෙමා භික්ඛවෙ නිස්සාරණාති** ආදි වත්ථුතො කම්මානං කුප්පාකුප්පභාවදස්සනත්ථං වුත්තං. තත්ථ "**අප්පත්තො නිස්සාරණං, තඤ්චෙ සඞ්ඝො නිස්සාරෙති, සුනිස්සාරිතො**"ති ඉදං පබ්බාජනීයකම්මං සන්ධාය වුත්තං. පබ්බාජනීයකම්මෙන හි විහාරතො නිස්සාරෙන්ති. තස්මා තං "නිස්සාරණා"ති වුච්චති. තඤ්ච යස්මා කුලදූසකො න හොති, තස්මා ආවෙණිකෙන ලක්ඛණෙන අප්පත්තො. යස්මා පනස්ස[1] ආකඞ්ඛමානො සඞ්ඝො පබ්බාජනීයකම්මං කරෙය්‍යාති වුත්තං, තස්මා සුනිස්සාරිතො හොති. **තඤ්චෙ සඞ්ඝො නිස්සාරෙතීති** සචෙ සඞ්ඝො තජ්ජනීයකම්මාදිවසෙන නිස්සාරෙති, සො යස්මා තත්ථ "තිණ්ණං භික්ඛවෙ භික්ඛූනං ආකඞ්ඛමානො සඞ්ඝො තජ්ජනීයකම්මං කරෙය්‍ය:[2] එකො භණ්ඩනකාරකො හොති කලහකාරකො විවාදකාරකො භස්සකාරකො සඞ්ඝෙ අධිකරණකාරකො, එකො බාලො හොති අබ්‍යත්තො ආපත්තිබහුලො අනපදානො, එකො ගිහිසංසට්ඨො[3] විහරති අනනුලොමිකෙහි ගිහිසංසග්ගෙහී"ති[4] එවං එකෙකෙනපි අඞ්ගෙන නිස්සාරණා අනුඤ්ඤාතා, තස්මා සුනිස්සාරිතො. **ඔසාරණාති** පවෙසනා; **තඤ්චෙ සඞ්ඝො ඔසාරෙතීති** උපසම්පදාකම්මවසෙන පවෙසෙති; **දොසාරිතොති** දුඔසාරිතො; සහස්සක්ඛත්තුම්පි උපසම්පාදිතො අනුපසම්පන්නොව හොති. ආචරියුපජ්ඣායා ච සාතිසාරා. තථා සෙසො කාරකසඞ්ඝො. න කොචි ආපත්තිතො මුච්චති. ඉති ඉමෙසු[5] එකාදස අභබ්බපුග්ගලා දොසාරිතා. හත්ථච්ඡින්නාදයො පන ද්වත්තිංස සුඔසාරිතා. උපසම්පාදිතා උපසම්පන්නාව හොන්ති. න තෙ ලබ්භා කිඤ්චි වත්තුං. ආචරියුපජ්ඣායා පන කාරකසඞ්ඝො ච සාතිසාරා. න කොචි ආපත්තිතො මුච්චති.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස න හොති ආපත්ති දට්ඨබ්බාති ආදි අභූතවත්ථුවසෙන අධම්මකම්මං, භූතවත්ථුවසෙන ධම්මකම්මඤ්ච දස්සෙතුං වුත්තං. තත්ථ **පටිනිස්සජ්ජෙතා**[6]ති පටිනිස්සජ්ජිතබ්බා; **උපාලි**පඤ්හෙසුපි වත්ථුවසෙනෙව ධම්මාධම්මකම්මං විභත්තං. තත්ථ ද්වෙ නයා: එකමූලකො ච ද්විමූලකො ච. එකමූලකො උත්තානොයෙව. ද්විමූලකෙ යථා සතිවිනයෙන අමූළ්හවිනයෙන සද්ධිං එකා පුච්ඡා කතා, එවං අමූළ්හවිනයාදයොපි තස්සපාපියසිකාදීහි, අවසානෙ පන **උපසම්පදාරහං උපසම්පාදෙතීති** එකමෙව පදං හොති, පරතො භික්ඛූනම්පි සතිවිනයං ආදිං කත්වා එකෙකෙන

---

1. සී. මු. පනෙස.   2. සී. මු. කාරෙය්‍ය.   3. සී II. චූළවග්ගපාළි-ගිහිසංසට්ඨො
4. සී I. & II. අනනුලොමිකෙහි සංසග්ගෙහි   5. සී I. & II. ඉමෙ.
6. සී. මු. පටිනිස්සජ්ජිතා. මහාවග්ග-පටිනිස්සජ්ජෙතා.

සද්ධිං සම්පදෙති යොජෙතීති. "ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු භණ්ඩනකාරකො"ති ආදි "අධම්මෙන වග්ගං, අධම්මෙන සමග්ගං, ධම්මෙන වග්ගං, ධම්මපතිරූපකෙන වග්ගං, ධම්මපතිරූපකෙන සමග්ග"න්ති ඉමෙසං වසෙන චක්කං බන්ධිත්වා තජ්ජනීයාදීසු සත්තසු කම්මෙසු පටිප්පස්සද්ධීසු විපත්තිදස්සනත්ථං වුත්තං. තත්ථ අනපදානොති අපදානවිරහිතො, අපදානං වුච්චති පරිච්ඡෙදො. ආපත්තිපරිච්ඡෙදවිරහිතොති අත්ථො. තතො පරං පටිකුට්ඨකට කම්ම[1]ප්පභෙදං දස්සෙතුං සායෙව පාළි "අධම්මං කම්ම"න්ති ආදීහි සංසන්දෙත්වා වුත්තා. තත්ථ න කිඤ්චි පාළිඅනුසාරෙන න සක්කා වෙදිතුං, තස්මා වණ්ණනං න විත්ථාරයිම්හාති.

චම්පෙය්‍යක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.[2]

---

3. 10.

කොසම්බකක්ඛන්ධකෙ- **තං භික්ඛු ආපත්තියා අදස්සනෙ උක්ඛිපිංසූති** එත්ථ අයමනුපුබ්බිකථා: ද්වෙ කිර භික්ඛූ එකස්මිං ආවාසෙ වසන්ති විනයධරො සුත්තන්තිකො ච. තෙසු සුත්තන්තිකො භික්ඛු එකදිවසං වච්චකුටිං පවිට්ඨො ආචමනඋදකාවසෙසං භාජනෙ ඨපෙත්වාව නික්ඛමි. විනයධරො පච්ඡා පවිට්ඨො තං උදකං දිස්වා නික්ඛමිත්වා තං භික්ඛුං පුච්ඡි: 'ආවුසො තයා ඉදං උදකං ඨපිත'න්ති? ආම ආවුසො. 'ත්වං එත්ථ ආපත්තිභාවං න ජානාසී'ති? ආම න ජානාමීති. 'හොති ආවුසො එත්ථ ආපත්තී'ති. සචෙ හොති, දෙසිස්සාමීති. "සචෙ පන තෙ ආවුසො අසඤ්චිච්ච අසතියා කතං, නත්ථි ආපත්තී"ති. සො තස්සා ආපත්තියා අනාපත්තිදිට්ඨි අහොසි. විනයධරොපි අත්තනො නිස්සිතකානං "අයං සුත්තන්තිකො ආපත්තිං ආපජ්ජමානොපි න ජානාතී"ති ආරොචෙසි. තෙ තස්ස නිස්සිතකෙ දිස්වා "තුම්හාකං උපජ්ඣායො ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වාපි ආපත්තිභාවං න ජානාතී"ති ආහංසු. තෙ ගන්ත්වා අත්තනො උපජ්ඣායස්ස ආරොචෙසුං. සො එවමාහ: "අයං විනයධරො පුබ්බෙ අනාපත්තීති වත්වා ඉදානි ආපත්තීති වදති. මුසාවාදී එසො"ති. තෙ ගන්ත්වා "තුම්හාකං උපජ්ඣායො මුසාවාදී"ති එවං අඤ්ඤමඤ්ඤං කලහං වඩ්ඪයිංසු. තතො විනයධරො ඔකාසං ලභිත්වා තස්ස ආපත්තියා අදස්සනෙ උක්ඛෙපනීයකම්මං අකාසි. තෙන වුත්තං: **තං භික්ඛුං ආපත්තියා අදස්සනෙ උක්ඛිපිංසූති.**

භින්නො භික්ඛුසඞ්ඝො භින්නො භික්ඛුසඞ්ඝොති එත්ථ න තාව භින්නො. අපිච ඛො යථා දෙවෙ වට්ටෙ[3] "ඉදානි සස්සං නිප්ඵන්න"න්ති වුච්චති, අවස්සං හි තං නිප්ඵජ්ජිස්සතීති. එවමෙව ඉමිනා කාරණෙන ආයතිං අවස්සං භිජ්ජිස්සති, සො ච ඛො කලහවසෙන න සඞ්ඝභෙදවසෙන, තස්මා භින්නොති වුත්තං. සම්භම[4]අත්ථවසෙන වෙත්ථ

1. සී I. පටිකුච්ඡකම්ම, II, පරිකුච්ඡකම්ම.
2. සී I. & , නවමං.
3. සී. මු. වුට්ඨෙ.
4. සී. මු. & I, සම්භව.

ආමෙණ්ඩිතං වෙදිතබ්බං. **එත්තමත්තං භාසිත්වා උට්ඨායාසනා පක්කාමීති** කස්මා එවං භාසිත්වා පක්කාමි? සචෙ හි භගවා උක්ඛෙපකෙ වා "අකාරණෙ තුම්හෙහි සො භික්ඛු උක්ඛිත්තො"ති[1] වදෙය්‍ය, උක්ඛිත්තානුවත්තකෙ වා "තුම්හෙ ආපත්තිං ආපන්නා"ති වදෙය්‍ය, "එතෙසං භගවා පක්ඛො. එතෙසං භගවා පක්ඛො"ති වත්වා ආඝාතං බන්ධෙය්‍යුං. තස්මා තන්තිමෙව ඨපෙන්තො එත්තමත්තං භාසිත්වා උට්ඨායාසනා පක්කාමි. **අත්තනාව අත්තානන්ති** එත්ථ යො සඞ්ඝෙන උක්ඛෙපනීයකම්මකතානං අධම්මවාදීනං පක්ඛෙ නිසින්නො "තුම්හෙ කිං භණථා"ති තෙසඤ්ච ඉතරෙසඤ්ච ලද්ධිං සුත්වා "ඉමෙ අධම්මවාදිනො. ඉතරෙ ධම්මවාදිනො"ති චිත්තං උප්පාදෙති, අයං තෙසං මජ්ඣෙ නිසින්නොව එතෙසං නානාසංවාසකො හොති. කම්මං කොපෙති. ඉතරෙසම්පි හත්ථපාසං අනාගතත්තා[2] කොපෙති. එවං අත්තනාව අත්තානං නානාසංවාසකං කරොති. **සමානසංවාසකන්ති** එත්ථාපි යො අධම්මවාදීනං පක්ඛෙ නිසින්නො "අධම්මවාදිනො ඉමෙ. ඉතරෙ ධම්මවාදිනො"ති තෙසං මජ්ඣං පවිසති, යත්ථ තත්ථ වා පන පක්ඛෙ නිසින්නො "ඉමෙ ධම්මවාදිනො"ති ගණ්හාති, අයං අත්තනාව අත්තානං සමානසංවාසකං කරොතීති වෙදිතබ්බො. **කායකම්මං වචීකම්මන්ති** එත්ථ කායෙන පහරන්තා කායකම්මං උපදංසෙන්ති, ඵරුසං වදන්තා වචීකම්මං උපදංසෙන්තීති වෙදිතබ්බා. **හත්ථපරාමාසං කරොන්තීති** කොධවසෙන හත්ථෙහි අඤ්ඤමඤ්ඤං පරාමසනං කරොන්ති; **අධම්මියායමානෙති** අධම්මියානි කිච්චානි කුරුමානෙ; **අසම්මොදිකාය වත්තමානායාති** අසම්මොදිකාය වත්තමානාය; අයමෙව වා පාඨො. සම්මොදනා[3]කථාය අවත්තමානායාති අත්ථො. **එත්තාවතා න අඤ්ඤමඤ්ඤන්ති** එත්ථ ද්වෙ පන්තියො කත්වා උපචාරං මුඤ්චිත්වා නිසීදිතබ්බං. **ධම්මියමානෙ** පන **සම්මොදිකාය වත්තමානාය ආසනන්තරිකාය නිසීදිතබ්බං,** එකෙකං ආසනං අන්තරං කත්වා නිසීදිතබ්බං.

මා භණ්ඩනන්ති ආදිසු "අකත්ථා"ති පාඨසෙසං ගහෙත්වා "මා භණ්ඩනං අකත්ථා"ති එවං අත්ථො දට්ඨබ්බො. **අධම්මවාදීති** උක්ඛිත්තානුවත්තකෙසු අඤ්ඤතරො; අයම්පන භික්ඛු භගවතො අත්ථකාමො. අයං කිරස්ස අධිප්පායො: "ඉමෙ භික්ඛූ කොධාභිභූතා සත්ථු වචනං න ගණ්හන්ති. මා භගවා එතෙ ඔවදන්තො කිලමිත්ථා"ති. තස්මා එවමාහ. භගවා පන "පච්ඡාපි සඤ්ඤං ලභිත්වා ඔරමිස්සන්තී"ති තෙසං අනුකම්පාය අතීතවත්ථුං ආහරිත්වා කථෙසි. **අනත්ථකොති** අනත්ථො අතො; එතස්මා මම පුරිසා අනත්ථොති වුත්තං හොති. අථවා **අනත්ථකොති** අනත්ථදො; සෙසං පාකටමෙව.

---

1. සී I. & II. ආපන්නොති. 2. සී I. & II ආගතත්තා.

1. සී. මු. සම්මොදමානා.

පුථුසද්දොති ආදිගාථාසු පන පුථු මහා සද්දො අස්සාති පුථුසද්දො; **සමජනොති**[1] සමානො එකසදිසො ජනො; සබ්බොවායං භණ්ඩනකාරකජනො. සමන්තතො සද්දනිච්ඡාරණෙන පුථුසද්දො චෙව සදිසො චාති වුත්තං හොති. **න බාලො කොචි මඤ්ඤථාති** තත්‍ථ කොචි එකොපි "අහං බාලො"ති න මඤ්ඤති; සබ්බෙපි පණ්ඩිතමානිනොයෙව. **න අඤ්ඤං භීය්‍යො අමඤ්ඤරුන්ති** කොචි එකොපි "අහං බාලො"ති ච න මඤ්ඤති; භිය්‍යො ච **සඞ්ඝස්මිං භිජ්ජමානෙ** අඤ්ඤම්පි එකං "මය්හං කාරණා සඞ්ඝො භිජ්ජතී"ති ඉදං කාරණං න මඤ්ඤතීති අත්‍ථො. **පරිමුට්ඨාති** මුට්ඨස්සති[2]නො; **වාචාගොචරභාණිනොති** රාකාරස්ස රස්සාදෙසො කතො. වාචංගොචරා න සතිපට්ඨානාදිගොචරා. භාණිනො ච. කථං භාණිනො? **යාවිච්ඡන්ති මුඛායාමං**, යාව මුඛං පසාරෙතුං ඉච්ඡන්ති, තාව පසාරෙත්වා භාණිනො. එකොපි සඞ්ඝගාරවෙන මුඛසංකොචනං න කරොතීති අත්‍ථො. **යෙන නීතාති** යෙන කලහෙන ඉමං නිල්ලජ්ජභාවං නීතා; **න තං විදූති** න තං ජානන්ති: 'එවං සාදීනවො අය'න්ති; **යෙ ච තං උපනය්හන්තීති** තං "අක්කොච්ඡි මං අවධි ම"න්ති ආදිකං ආකාරං යෙ ච උපනය්හන්ති; **සනන්තනොති** පොරාණො; **පරෙති** පණ්ඩිතෙ ඨපෙත්වා තතො අඤ්ඤෙ භණ්ඩනකාරකා පරෙ නාම; තෙ **එත්‍ථ** සංඝමජ්ඣෙ කලහං කරොන්තා "**මයං යමාමසෙ** උපයමාම;[3] නස්සාම; සතතං සමිතං මච්චුස්ස සන්තිකං ගච්ඡාමා"ති න ජානන්ති; **යෙ ච තත්‍ථ විජානන්තීති** යෙ ච තත්‍ථ පණ්ඩිතා "මයං මච්චුසමීපං ගච්ඡාමා"ති විජානන්ති; **තතො සම්මන්ති මෙධගාති**[4] එවං හි තෙ ජානන්තා යොනිසොමනසිකාරං උප්පාදෙත්වා මෙධගානං කලහානං වූපසමාය පටිපජ්ජන්ති; **අට්ඨිච්ඡින්නාති**[5] අයං ගාථා බ්‍රහ්මදත්තඤ්ච දීඝාවුකුමාරඤ්ච සන්ධාය වුත්තා. **තෙසම්පි හොති සංගති.** කස්මා තුම්හාකං න හොති, යෙසං වො නෙව මාතාපිතූනං අට්ඨිච්ඡින්නාති; න පාණා හතා; න ගවාස්සධනානි හතානීති?

සචෙ ලභෙථාති ආදි ගාථා පණ්ඩිතසහායස්ස ච බාලසහායස්ස ච වණ්ණාවණ්ණදීපනත්‍ථං වුත්තා. **අභිභුය්‍ය සබ්බානි පරිස්සයානීති** පාකටපරිස්සයෙ ච පටිච්ඡන්නපරිස්සයෙ ච අභිභවිත්වා **තෙන සද්ධිං අත්තමනො සතිමා චරෙය්‍යාති; රාජාව රට්ඨං විජිතන්ති** යථා අත්තනො විජිතං රට්ඨං **මහාජනකරාජා** ච **අරින්දමමහාරාජා** ච පහාය එකකා චරිංසු, එවං චරෙය්‍යාති අත්‍ථො. **මාතඞ්ගරඤ්ඤෙව නාගොති** මාතඞ්ගො අරඤ්ඤෙ නාගොව; මාතඞ්ගොති හත්‍ථී වුච්චති. නාගොති මහන්තාධිවචනමෙතං. යථා හි මාතුපොසකො මාතඞ්ගනාගො අරඤ්ඤෙ එකො චරි, න ච පාපානි අකාසි, යථා ච පාරිලෙය්‍යකො, එවං. **එකො චරෙ න ච පාපානි කයිරාති** වුත්තං හොති;

---

1. සී I. & II. සමං ජනො. 2 සී. මු. පරිමුට්ඨා. 3. සී I. & II. උපරමාම.
4. සී I. මෙධකාති. 5, සී. මු. & පාලි- අට්ඨිච්ඡින්නාති.

පාරිලෙය්‍යකෙ විහරති රක්ඛිතවනසණ්ඩෙති පාරිලෙය්‍යකං උපනිස්සාය රක්ඛිතවනසණ්ඩෙ විහරති; **හත්ථිනාගොති** මහාහත්ථි; **හත්ථිකලභෙහීති** හත්ථිපොතකෙහි; **හත්ථිච්ඡාපෙහීති** ඛීරපකෙහි දහරපොතකෙහි; **ඡින්නග්ගානීති** තෙහි පුරතො පුරතො ගච්ඡන්තෙහි ඡින්නග්ගානි ඛාදිතාවසෙසානි ඛාණුසදිසානි තිණානි ඛාදති; **ඔභග්ගොභග්ග**න්ති තෙන හත්ථිනාගෙන උච්චට්ඨානතො භඤ්ජිත්වා භඤ්ජිත්වා පාතිතං; **අස්ස සාඛාභඞ්ග**න්ති එතස්ස සන්තකං සාඛාභඞ්ගං තෙ ඛාදන්ති; **ආවිලානීති** තෙහි පඨමතරං ඔතරිත්වා පිවන්තෙහි ආලුළිතානි[1] කද්දමොදකානි පිවති; **ඔගාහාති** තිත්ථතො; **නාගස්ස නාගෙනාති** හත්ථිනාගස්ස බුද්ධනාගෙන; **ඊසාදන්තස්සාති** රථීසාසදිසදන්තස්ස; **යදෙකො රමතී වනෙති** යස්මා බුද්ධනාගො විය අයම්පි හත්ථිනාගො එකො පවිවිත්තො වනෙ රමති; තස්මාස්ස නාගස්ස නාගෙන චිත්තං සමෙති, එකීභාවරතියා එකසදිසං හොතීති අත්ථො.

යථාභිරන්තං විහරිත්වාති එත්ථ තෙමාසං භගවා තත්ථ විහාසීති වෙදිතබ්බො. එත්තාවතා කොසම්බකෙහි කිර උබ්බාළ්හා භගවා තෙමාසං අරඤ්ඤං පවිසිත්වා වසතීති සබ්බත්ථ කථා පත්ථටා අහොසි. **අථ ඛො කොසම්බකා උපාසකාති** අථ ඛො ඉමං කථාසල්ලාපං සුත්වා කොසම්බවාසිනො උපාසකා; **අධම්මං ධම්මොති** ආදීනි අට්ඨාරස භෙදකරවත්ථූනි සඞ්ඝභෙදකක්ඛන්ධකෙ වණ්ණයිස්සාම.

තං උක්ඛිත්තකං භික්ඛුං ඔසාරෙත්වාති තං ගහෙත්වා සීමං ගන්ත්වා ආපත්තිං දෙසාපෙත්වා කම්මවාචාය ඔසාරෙත්වා; **තාවදෙව උපොසථොති** තං දිවසමෙව උපොසථක්ඛන්ධකෙ වුත්තනයෙනෙව සාමග්ගී උපොසථො කාතබ්බො. **අමූලාමූලං ගන්ත්වාති** න මූලාමූලං ගන්ත්වා; තං වත්ථුං අවිනිච්ඡිනිත්වාති අත්ථො. **අයං වුච්චති උපාලි සඞ්ඝසාමග්ගී අත්ථාපෙතා ව්‍යඤ්ජනූපෙතා**ති අත්ථතො අපගතා, සඞ්ඝසාමග්ගීති ඉමං පන ව්‍යඤ්ජනමත්තං උපෙතා.

සඞ්ඝස්ස කිච්චෙසූති සඞ්ඝස්ස කරණීයෙසු උප්පන්නෙසු; **මන්තනාසූති** විනයමන්තනාසු; **අත්ථෙසු ජාතෙසූති** විනයඅත්ථෙසු උප්පන්නෙසු; **විනිච්ඡයෙසූති** තෙසංයෙව අත්ථානං විනිච්ඡයෙසු; **මහත්ථිකොති** මහාඋපකාරො; **පග්ගහාරහොති** පග්ගණ්හිතුං යුත්තො; **අනානුවජ්ජො පඨමෙන සීලතොති** ආදිම්හියෙව තාව සීලතො න උපවජ්ජො; **අපෙක්ඛිතාචාරොති** අපෙක්ඛිතාචාරො; ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සම්පජානකාරීති ආදිනා නයෙන උපපරික්ඛිතාචාරො. අට්ඨකථාසු පන "අපච්චිජ්ජනාචාරො"ති වුත්තං. **විසය්හාති** අභිභවිත්වා; **අනුයුත්තං** භණතීති අනුයුත්තං අනපගතං භණන්තො; යස්මා හි සො අනුයුත්තං භණති, උස්සූයාය වා අගතිගමනවසෙන වා කාරණාපගතං න භණති, තස්මා අත්ථං න හාපෙති. උස්සූයාය පන අගතිගමනවසෙන වා භණන්තො අත්ථං හාපෙති. කාරණං න [illegible]දති. තස්මා සො **පරිසගතො** ඡම්භති නෙව **වෙධති** ච. යො

1. සී. I & II. ආකුලිතානි.

ප්දිසෙසා න හොති, අයං පග්ගහාරහොති දස්සෙති. කිස්සුව හිරො? නාමෙව පක්ඛන්ති ගාථා. තස්සත්ථො: යථා ච අනුයුත්තං භණමානො අත්ථං න හාපෙති, තථෙව පරිසාය මජ්ඣෙ පඤ්හං පුච්ඡිතො සමානො න චෙව පජ්ඣායති. න මඞ්කු හොති. යො හි අත්ථං න ජානාති, සො පජ්ඣායති. යො වත්තුං න සක්කොති, සො මංකු හොති. යො පන අත්ථඤ්ච ජානාති, වත්තුඤ්ච සක්කොති, සො න පජ්ඣායති. න මංකු හොති. **කාලාගතන්ති** කථෙතබ්බයුත්තකාලෙ ආගතං; **ව්‍යාකරණාරහන්ති** පඤ්හස්ස අත්ථානුලොමව්‍යාකරණානුච්ඡවිකං; **වචෙචාති** වදන්තො; එවරූපං වචනං භණන්තොති අත්ථො. **රඤ්ජෙතීති**[1] තොසෙති; **විඤ්ඤූපරිසන්ති** විඤ්ඤූනං පරිසං; **ආචෙරකම්හි ච සකෙති** අත්තනො ආචරියවාදෙ; **අලං පමෙතුන්ති** වීමංසිතුං තං තං කාරණං පඤ්ඤාය තුලයිතුං සමත්ථො; **පගුණොති** කතපරිචයො ලද්ධාසෙවනො; **කථෙතබ්බෙති** කථෙතබ්බෙ; **විරද්ධිකොවිදොති** විරද්ධට්ඨානකුසලො; **පච්චත්ථිකා යෙන වජන්තීති** අයං ගාථා යාදිසෙ කථෙතබ්බෙ[2] පගුණො තං දස්සෙතුං වුත්තා. අයං හෙත්ථ අත්ථො: යදි යෙන කථිතෙන පච්චත්ථිකා ච නිග්ගහං ගච්ඡන්ති, **මහාජනො ච සඤ්ඤපනං ගච්ඡති**, සඤ්ඤපනාති අවබොධනං ගච්ඡතීති අත්ථො. යඤ්ච කථෙන්තො **සකං ආදායං** අත්තනො ආචරියවාදං න හාපෙති, යස්මිං වත්ථුස්මිං අධිකරණං උප්පන්නං, තදනුරූපං අනුපඝාතකරපඤ්හං ව්‍යාකරමානො තාදිසෙ කථෙතබ්බෙ පගුණො හොතීති. **දූතෙය්‍යකම්මෙසු අලන්ති** අයං හි දූතඞ්ගෙහි සමන්නාගතත්තා සංඝස්ස දූතෙය්‍යකම්මෙසු සමත්ථො; සුට්ඨු උග්ගණ්හාතීති **සමුග්ගහො**; ඉදං වුත්තං හොති: **යථා නාම ආහුනං** ආහුතිපිණ්ඩං සමුග්ගණ්හාති, එවං පීතිසොමනස්සජාතෙනෙව චෙතසා **සඞ්ඝස්ස කිච්චෙසු** සමුග්ගහො සංඝකිච්චෙසු තස්ස තස්ස කිච්චස්ස පටිග්ගාහකොති අත්ථො. **කරං වචොති** වචනං කරොන්තො; **න තෙන මඤ්ඤතීති** තෙන වචනකාරකෙන "අහං කරොමි. සංඝභාරං නිත්ථරාමී"ති න මානාතිමානං ජප්පෙති; **ආපජ්ජති යාවතකෙසු වත්ථූසූති** යත්තකෙසු වත්ථූසු ආපත්තිං ආපජ්ජමානො ආපජ්ජිතා හොති; **යථා ච වුට්ඨාතීති** යස්සා ච ආපත්තියා යථා වුට්ඨානං හොති; **එතෙ විභඞ්ගාති** යෙසු වත්ථූසු ආපජ්ජති, යථා ච වුට්ඨානං හොති, ඉමෙසං අත්ථානං ජොතකා එතෙ විභඞ්ගා; **උභයස්සාති** උභයෙ අස්ස; **ස්වාගතාති** සුට්ඨු ආගතා, **ආපත්තිවුට්ඨානපදස්ස කොවිදොති** ආපත්තිවුට්ඨාන[3]කාරණකුසලො; **යානි චාචරන්ති** යානි ච භණ්ඩනකාරණාදීනි ආචරන්තො තජ්ජනීයකම්මාදිවසෙන නිස්සාරණං ගච්ඡති; **ඔසාරණං තංවුසිතස්ස ජන්තුනොති** තං වත්තං වුසිතස්ස ජන්තුනො යා ඔසාරණා කාතබ්බා, එතම්පි ජානාති; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සෙසසම්බන්ධඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය
මහාවග්ගවණ්ණනා සමත්තාති.

යථා ච වණ්ණනා එසා සමත්තා නිරුපද්දවා,
එවං සබ්බෙ ජනා සන්තිං පප්පොන්තු නිරුපද්දවාති.

---

1. සී. I. රඤ්ජෙතීති. 2. සී. මු. කථෙතබ්බෙ.
3. සී. I & II. වුට්ඨානෙන. 4. සී. I & II. දසෙති.

ToC

(TRIPITAKA PUBLICATIONS)

Vol. No.	NAME OF BOOK.	EDITED BY
1.	Petavatthu Aṭṭhakathā	Siri Dhammaramatissa Nayaka Thero & Acarya Pandit Mapalagama Candajoti Thero
	Second Edition	Welivitiye Pandit Sorata Thero
2.	Thera-Gāthaṭṭhakathā, 1st Part	Suriyagoda Sumangala Thero & Webode Sangharatana Thero
3.	Theri-Gāthaṭṭhakathā	Bihalpola Siri Dewarakkhita Nayaka Thero
4.	Digha Nikāyaṭṭhakathā, 1st Part	Heyyantuduwe Dhammakitti Siri Dewamitta Nayaka Maha Thero
5.	Dhammapadaṭṭhakathā, 1st Part	K. Siri Sumangala Ratanasara Nayaka Maha Thero
6.	Udānaṭṭhakathā	Bihalpola Siri Dewarakhita Nayaka Thero.
	Second Edition	Welivitiye Pandit Sorata Thero & Pandit Palannoruwe Vimaladhamma Thero
7.	Suttanipātaṭṭhakathā	Suriyagoda Sumangala Thero & Pandit Mapalagama Candajoti Thero
	Second Edition	Acharya Baddegama Siri Piyaratana Maha Thero
8.	Visuddhimaggaṭṭhakathā	Pamunuwe Buddhadatta Maha Thero
9.	Nettippakaranaṭṭhakathā	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
10.	Mahāniddesaṭṭhakathā	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
11.	Khuddakapāṭhaṭṭhakathā	Acarya Pandit Welipitiye Dewananda Nayaka Thero
12.	Buddhawamsaṭṭhakathā	Pandit Yagirala Paññananda Nayaka Maha Thero
13.	Dhammapadaṭṭhakathā, 2nd Part	K. Siri Sumangala Ratanasara Nayaka Maha Thero
14.	Cūlaniddesaṭṭhakathā	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
15.	Anguttara Nikāyaṭṭhakathā, 1st Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
16.	Samyuttanikāyaṭṭhakathā, 1st Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
17.	Vimānavatthu Aṭṭhakathā	M. Siri Siddhattha Nayaka Maha Thero & Acarya Morontuduwe Siri Dhammananda Nayaka Thero

ToC

(TRIPITAKA PUBLICATIONS)

Vol. No.	NAME OF BOOK.	EDITED BY
18.	Thera-Gāthaṭṭhakathā, 2nd Part	Rerukane Ariyañana Thero
19	Dīgha Nikāyaṭṭhakathā, 2nd Part	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
20.	Jātakaṭṭhakathā 1st Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
21.	Paṭisambhidā Maggaṭṭhakathā	M. Dhammakitti Siri Jinaratana Nayaka Maha Thero, M. Siri Anomadassi Nayaka Thero & Welivitiye Pandit Sorata Thero
22.	Samyutta Nikāyaṭṭhakathā, 2nd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
23.	Itivuttakaṭṭhakathā	Acarya Morontuduwe Siri Dhammananda Nayaka Thero
24.	Jātakaṭṭhakathā. 2nd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
25.	Sutta Sangahaṭṭhakathā	Acarya Baddegama Siri Piyaratana Maha Thero
26.	Cariyāpiṭakaṭṭhakathā	Acarya Kukulnape Siri Dewarakkhita Thero
27.	Catubhānawāraṭṭhakathā	Pandit Doranegoda Nanasena Thero
28.	Samantapāsádiká Vinayaṭṭhakathā, 1st Part	Acarya Baddegama Siri Piyaratana Thero & Welivitiye Pandit Sorata Thero
29.	Apadānaṭṭhakathā	Welivitiye Pandit Sorata Thero
30.	Mātikaṭṭhakathā	Siri Saddhammakitti Karandana Jinaratana Maha Thero
31.	Samyutta Nikāyaṭṭhakathā, 3rd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
32.	Jātakaṭṭhakathā, 3rd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
33.	Anguttara Nikāyaṭṭhakathā, 2nd Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
34.	Vibhangaṭṭhakathā	Pandit Yagirala Siri Paññananda Nayaka Maha Thero
35.	Majjhima Nikāyaṭṭhakathā, 1st Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
36.	Jātakaṭṭhakathā 4th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
37.	Jātakaṭṭhakathā 5th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
38.	Pancappakaranaṭṭhakathā, 1st Part	Rerukane Ariyañana Thero

(TRIPITAKA PUBLICATIONS)

Vol. No.	NAME OF BOOK.	EDITED BY
39.	Jatakaṭṭhakathá, 6th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaek Maha Thero
40.	Pancappakaranaṭṭhakathá, 2nd Part	Acarya Rerukane Candavimala Thero
41.	Jatakaṭṭhakathá, 7th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
42.	Dhammasanganippakaranaṭṭhakathá	Pandit Yagirala Paññananda Nayaka Maha Thero
43.	Apadánaṭṭhakathá, 2nd Part	Pandit Walagedara Somaloka Tissa Thero
44.	Majjhima Nikáyaṭṭhakathá, 2nd Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
45.	Samantapāsādikā Vinayaṭṭhakathá, 2nd Part	Weliwitiye Pemaratana Thero
46.	Samantapásádika Vinayaṭṭhakatha 3rd Part	Weliwitiye Sorata Nayaka Thero